



**Raport de monitorizare a implementării
Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție
pentru anii 2017-2020**

Perioada de raportare: anul 2018

Centrul Național Anticorupție

CUPRINS

<u>REZUMAT EXECUTIV</u>	3
<u>DESCRIEREA PROGRESULUI INSTITUȚIILOR RESPONSABILE</u>	15
<u>Pilonul I. Parlamentul</u>	15
<u>Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală</u>	32
<u>Progresele și dificultățile înregistrate de autoritățile administrației publice locale</u>	60
<u>Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție</u>	93
<u>Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice</u>	112
<u>Pilonul V. Curtea de Conturi</u>	125
<u>Pilonul VI. Avocatul Poporului</u>	130
<u>Pilonul VII. Sectorul privat</u>	133
<u>PROGRESUL CANTITATIV AL REALIZĂRII REZULTATELOR SCOTATE ȘI INDICATORILOR DE REZULTAT</u>	149
<u>Pilonul I. Parlamentul</u>	149
<u>Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală</u>	151
<u>Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție</u>	154
<u>Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice</u>	158
<u>Pilonul V. Curtea de Conturi</u>	160
<u>Pilonul VI. Avocatul Poporului</u>	161
<u>Pilonul VII. Sectorul privat</u>	163
<u>DESCRIEREA RISCURILOR ÎN IMPLEMENTAREA ACȚIUNILOR PENTRU PERIOADA URMĂTOARE</u>	166
<u>CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI</u>	170
<u>REFLECTAREA INDICATORILOR DE IMPACT AI STRATEGIEI CONFORM SURSELOR ALTERNATIVE</u>	174

REZUMAT EXECUTIV

Prezentul Raport de monitorizare a Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020 (în continuare, SNIA, Strategie) efectuează analiza progresului realizării acțiunilor prevăzute pentru perioada anului 2018, incluse în Planurile de acțiuni ale Strategiei.

Procedura de monitorizare și evaluare a implementării Planurilor de acțiuni relevă al treilea set de rezultate, fiind precedată de raportarea realizărilor pentru anul 2017 și pentru semestrul I al anului 2018. Analiza schimbărilor pozitive și negative asigură o viziune continuă asupra situației în domeniul luptei cu corupția în Republica Moldova, contribuind la congruența eforturilor actorilor participanți în proces la diferite niveluri administrative, economice și sociale.

Abordarea fenomenului corupției în baza păturilor socio-economice și administrative este posibilă datorită clasificării acțiunilor Strategiei în baza Pilonilor de integritate, în conformitate cu analiza realizată de Transparency International în anul 2014, bazându-se pe necesitatea progresului uniform pe toți pilonii pentru a sigura un climat național de integritate. Pentru anul 2018, stabilitatea climatului de integritate, echivalată progreselor realizate pentru fiecare pilon, prezintă următoarele valori:

Pilonul I: Acțiuni realizate-4, Acțiuni în proces de realizare-3, Acțiuni parțial realizate-5, Acțiuni nerealizate-0.

Pilonul II: Acțiuni realizate-7, Acțiuni în proces de realizare-11, Acțiuni parțial realizate-17, Acțiuni nerealizate-0.

Pilonul III: Acțiuni realizate-15, Acțiuni în proces de realizare-15, Acțiuni parțial realizate-2, Acțiuni nerealizate-3.

Pilonul IV: Acțiuni realizate-3, Acțiuni în proces de realizare-6, Acțiuni parțial realizate-1, Acțiuni nerealizate-1.

Pilonul V: Acțiuni realizate-4, Acțiuni în proces de realizare-2, Acțiuni parțial realizate-1, Acțiuni nerealizate-1.

Pilonul VI: Acțiuni realizate-4, Acțiuni în proces de realizare-0, Acțiuni parțial realizate-3, Acțiuni nerealizate-0.

Pilonul VII: Acțiuni realizate-6, Acțiuni în proces de realizare-1, Acțiuni parțial realizate-5, Acțiuni nerealizate-1.

Planurile de acțiuni însumează eforturile entităților publice pentru realizarea obiectivelor Strategiei de descurajare a implicării în acte de corupție, recuperarea produselor infracțiunilor de corupție, consolidarea eticii și integrității în sectoarele public, privat și neguvernamental, protecția avertizorilor de integritate, asigurarea transparenței instituțiilor publice, a transparenței finanțării partidelor și mass-media, educarea societății și funcționarilor în spiritul integrității.

În conformitate cu recomandările experților, actuala SNIA este monitorizată prin prisma progresului și a impactului produs, astfel obiectivele prezentului raport sunt următoarele:

- măsurarea progresului cantitativ al realizării SNIA 2017-2020;
- reflectarea indicatorilor de impact, conform sondajelor naționale și indicatorilor internaționali;
- identificarea bunelor practici și a riscurilor pentru implementare;

Nivelul de detaliere în baza domeniilor, a acțiunilor Strategiei a fost extins prin asigurarea adoptării Planurilor sectoriale și locale anticorupție în sectoarele vulnerabile, determinate în documentul

inițial. În prezent, toate cele 9 planuri sectoriale sunt la etapa de implementare, iar la nivel local 31 planuri sunt adoptate.

Progresele și provocările relevate în procesul de monitorizare și evaluare sunt pertinente și în contextul intervenirii termenului de revizuire a SNIA, în conformitate cu Capitolul V. Procedurile de raportare și monitorizare. În același context, la inițierea procedurii de evaluare, a fost evidențiată importanța identificării de către entități a propunerilor de ajustare a acțiunilor Strategiei, care vor fi incluse în conținutul Raportului curent.

În cadrul ședinței Grupului de Monitorizare 1 a SNIA, membrii au decis asupra extinderii categoriilor de calificare a gradului de realizare a acțiunilor. Astfel, calificativele de realizare au fost modificate după cum urmează: „Realizat” - pentru >90% din indicatori realizați, „În proces de realizare” - pentru acțiunile cu indicatorii realizați între 30% - 60% sau indicatorii care presupun realizarea în continuu a acțiunii; „Parțial realizat” - pentru >30% din indicatori realizați, statutul cărora presupune finalitatea activităților pentru termenul stabilit de raportare, „Nerealizat” - pentru <30% din indicatori realizați.

Progresul realizării acțiunilor scadente în anul 2018, a celor cu termen permanent de implementare, cu raportare trimestrială sau semestrială, este reflectat mai jos, conform structurii celor 3 grupuri de monitorizare. Aceste rezultate vor fi examinate în cadrul ședințelor grupurilor.

Grupul de monitorizare 1 – responsabil de pilonii: I. Parlamentul și IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul I. Parlamentul			
1	Evaluarea (revizuirea) cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul IV anul 2017	REALIZAT
2	Elaborarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	ÎN PROCES DE REALIZARE
3	Adoptarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	ÎN PROCES DE REALIZARE
7	Adoptarea metodologiei de realizare a controlului parlamentar, ca urmare a consultărilor publice desfășurate	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
8	Aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	PARȚIAL REALIZAT
9	Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate	Trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	PARȚIAL REALIZAT
10	Audierea în plenul Parlamentului a rapoartelor anuale ale autorităților independente, aflate sub control parlamentar (cel puțin: CNA, ANI, PG, CEC, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului)	Trimestrul II 2017, trimestrul I 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT

11	Întocmirea și publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
12	Monitorizarea întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	REALIZAT
13	Dezvoltarea unei platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și pînă la adoptarea legii	Trimestrul IV anul 2017	ÎN PROCES DE REALIZARE
14	Întocmirea de sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
15	Monitorizarea procesului de întocmire și publicare a sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice			
1	Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic	Trimestrul II anul 2018 – pentru elaborarea modulului; începînd cu trimestrul IV anul 2018 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorului de progres privind publicarea datelor	ÎN PROCES DE REALIZARE
2	Elaborarea și desfășurarea unei campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
3	Instruirea subiecților implicați în/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul II anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
4	Publicarea de către CEC a rapoartelor anuale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
5	Publicarea rapoartelor anuale de activitate ale CEC	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
6	Dezvoltarea unui mecanism de asigurare a accesului facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – pentru elaborarea metodologiei; trimestrul II anul 2018/ 2019/ 2020 – pentru publicarea rapoartelor	ÎN PROCES DE REALIZARE

7	Consolidarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC în domeniul controlului finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul I anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
8	Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborarea proiectului; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptarea legii	PARȚIAL REALIZAT
10	Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele inter-electorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice	Trimestrul I anul 2018	NEREALIZAT
11	Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală, a procurorilor și a judecătorilor în vederea examinării dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – pentru elaborarea normelor metodologice; permanent, începând din trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorului de progres legat de instruire	ÎN PROCES DE REALIZARE
12	Instruirea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul I anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
Total acțiuni			23
Acțiuni realizate			7
Acțiuni în proces de realizare			9
Acțiuni parțial realizate			6
Acțiuni nerealizate			1

Grupul de monitorizare 2 – responsabil de pilonii: II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală și VII. Sectorul privat

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală			
1	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de merit și de integritate profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
2	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
3	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	

4	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
5	Asigurarea respectării regimului cadourilor	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
6	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
7	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
8	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
9	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
10	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
11	Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
12	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
13	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflej)	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
14	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
15	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la rigorile de integritate instituțională	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	REALIZAT
16	Instruirea responsabililor de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	REALIZAT
17	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la legislația evaluării integrității instituționale	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	REALIZAT
18	Instruirea conducătorilor entităților publice cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	REALIZAT
19	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor sectoriale anticorupție la nivelul APC din subordinea Guvernului responsabile de sectoarele prevăzute la acțiunile 20–28	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
20	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul vamal	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare.	ÎN PROCES DE REALIZARE

		Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	
21	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul fiscal	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
22	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul achizițiilor publice	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
23	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatării proprietății publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
24	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul ocrotirii sănătății și asigurărilor medicale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
25	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul educației	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
26	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul agroalimentar (subvenționări în agricultură, siguranța alimentelor etc.)	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	PARȚIAL REALIZAT
27	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul asigurării ordinii publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
28	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul protecției mediului ambiant	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	PARȚIAL REALIZAT
29	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor anticorupție la nivel local	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
30	Adoptarea și implementarea planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, semestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE

31	Crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern	Trimestrul II anul 2018	ÎN PROCES DE REALIZARE
32	Extinderea listei de servicii publice prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
33	Implementarea resursei informaționale în domeniul comerțului, prevăzută de legislația privind comerțul interior	Trimestrul IV anul 2017	REALIZAT
34	Înaintarea acțiunilor în regres împotriva persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
35	Transmiterea tuturor proiectelor de acte legislative și normative pasibile de expertiza anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
36	Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
37	Asigurarea adoptării proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului, pasibile de expertiza anticorupție obligatorie, doar după supunerea acestora expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
Pilonul VII. Sectorul Privat			
1	Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice, actualizat permanent, ce conține următoarele informații despre societățile comerciale: domeniile de activitate, numele fondatorilor, ale acționarilor și ale beneficiarilor efectivi	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
2	Organizarea de consultări publice periodice între reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile și angajamentele naționale anticorupție cu impact asupra activității economice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
3	Revizuirea legislației în vederea reglementării mecanismului de stabilire a nivelului de audiență a instituțiilor mass-media	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	PARȚIAL REALIZAT
4	Evaluarea riscurilor de corupție existente în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală în baza unui eșantion reprezentativ și elaborarea unor modele pentru	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul III anul 2018	REALIZAT

	registrul riscurilor de corupție și, după caz, a planurilor de integritate		
5	Instruirea conducătorilor de întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală cu privire la ținerea registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora	Trimestrul II anul 2017, trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
7	Elaborarea și adoptarea unui proiect de lege și/sau de hotărâre de Guvern privind modificarea și completarea legislației pentru înlăturarea vulnerabilităților la corupție din activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Trimestrul IV anul 2018 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2019 – pentru adoptare	PARȚIAL REALIZAT
8	Efectuarea periodică a auditului de performanță și a inspecțiilor financiare la întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
9	Elaborarea și promovarea codului-model de etică în afaceri și de guvernare corporativă pentru societățile comerciale cu scopul de a asigura exercitarea corectă a activităților economice, a preveni conflictele de interese și a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi, atât în relațiile dintre ele, cât și în relațiile cu statul	Trimestrul III anul 2018 – pentru elaborarea codurilor; începînd cu trimestrul II anul 2018 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
10	Identificarea stimulentele legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților	Trimestrul IV anul 2017	PARȚIAL REALIZAT
11	Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse	Trimestrul IV anul 2017	NEREALIZAT
12	Diseminarea în rîndul comunității de afaceri a standardelor internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”) și a codului-model de etică în afaceri și de guvernare corporativă	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
13	Sensibilizarea publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat	Trimestrul III anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
14	Revizuirea legislației (privind cadastrul bunurilor imobile și insolvabilitatea) în vederea asigurării protecției cetățenilor care investesc în proiecte de construcție a blocurilor de locuințe împotriva fraudelor	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	REALIZAT
Total acțiuni			50

Acțiuni realizate	14
Acțiuni în proces de realizare	12
Acțiuni parțial realizate	22
Acțiuni nerealizate	1
	1

Grupul de monitorizare 3 – responsabil de pilonii: III. Justiție și autoritățile anticorupție, V. Curtea de Conturi și VI. Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul III. Justiție și autoritățile anticorupție			
1	Instruirea inițială și continuă (fiecare 2 ani) a poligrafologilor angajați să-i testeze pe candidații la funcțiile de judecător, procuror, pe angajații CNA, SIS, MAI și SV	Trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
2	Dotarea cu aparate poligraf a CSM, CSP, SV și MAI	Trimestrul I anul 2018	ÎN PROCES DE REALIZARE
3	Monitorizarea stilului de viață al angajaților CNA, MAI și SV în vederea stabilirii corespunderii nivelului de trai cu nivelul veniturilor legale al acestora, cât și al persoanelor cu care duc un trai comun	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
4	Instruirea subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV în vederea îmbunătățirii practicilor de monitorizare a stilului de viață al angajaților	Trimestrul III anul 2017/ 2019	ÎN PROCES DE REALIZARE
5	Instituirea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2017	NEREALIZAT
6	Asigurarea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente, în conformitate cu prevederile legale ce reglementează statutul judecătorilor din aceste instanțe/complete de judecată	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	NEREALIZAT
7	Asigurarea Procuraturii Anticorupție cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 159/2016 cu privire la procuraturile specializate	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
8	Asigurarea Autorității Naționale de Integritate cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT

nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate			
9	Implementarea platformei electronice de depunere a declarațiilor de avere și interese personale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei. Permanent, începînd cu trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorilor de funcționalitate a platformei	REALIZAT
10	Efectuarea unor analize strategice și operaționale în vederea identificării cazurilor de îmbogățire ilicită, conflicte de interese, delapidare a proprietății publice și a fondurilor din asistența externă	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
11	Publicarea și prezentarea unor cercetări privind sentințele adoptate în dosare pentru fapte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
12	Adoptarea legii privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
13	Instituirea liniei telefonice naționale pentru avertizorii de integritate și instruirea operatorilor liniei	Trimestrul IV anul 2017	REALIZAT
14	Promovarea unei campanii de informare a avertizorilor de integritate și a agenților publici care denunță manifestările de corupție cu privire la dreptul lor de a fi protejați	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
15	Elaborarea și adoptarea mecanismului de conlucrare dintre CNA și alte entități abilitate cu examinarea avertizărilor de integritate, precum și cu autoritatea de protecție a avertizorilor de integritate (Ombudsmanul)	Trimestrul I anul 2018	REALIZAT
16	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Procuraturii Anticorupție	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
17	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Centrului Național Anticorupție	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
18	Publicarea rapoartelor anuale privind activitățile anticorupție ale Ministerului Afacerilor Interne	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
19	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Autorității Naționale de Integritate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
20	Lansarea platformelor on-line de instruire anticorupție și de promovare a integrității	Trimestrul IV anul 2017 – pentru platforma CNA; trimestrul IV anul 2018 – pentru platforma ANI	ÎN PROCES DE REALIZARE
21	Instruirea elevilor și studenților în spiritul integrității și intoleranței față de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
22	Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT

23	Lansarea și implementarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei; trimestrul I anul 2018 – pentru conectarea entităților publice	ÎN PROCES DE REALIZARE
24	Evaluarea integrității instituționale și adoptarea planurilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
25	Aprobarea noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție, în condițiile Legii integrității	Trimestrul II 2017	REALIZAT
26	Efectuarea de către CNA a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative în condițiile Legii integrității și ale noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
27	Publicarea și prezentarea unor cercetări cu privire la constatările expertizei anticorupție efectuate de către CNA	Trimestrul II 2018, trimestrul II 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
28	Adoptarea actelor normative privind recuperarea bunurilor infracționale	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
29	Crearea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, responsabilă de urmărirea, indisponibilizarea, administrarea și recuperarea, inclusiv din străinătate, a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2017	REALIZAT
30	Elaborarea și adoptarea Strategiei naționale de recuperare a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2018	NEREALIZAT
31	Crearea bazei de date pentru evidența bunurilor infracționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate	Trimestrul IV anul 2018	ÎN PROCES DE REALIZARE
32	Instruirea actorilor din sistemul justiției (ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători) cu privire la procedurile de recuperare a bunurilor infracționale, inclusiv cu privire la sechestrarea și confiscarea specială și extinsă, precum și cu privire la cooperarea juridică internațională	Trimestrul III anul 2018; permanent, începînd cu trimestrul I anul 2019, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
33	Campanie de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul II anul 2019, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
34	Elaborarea și promovarea unor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
35	Instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
36	Înaintarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	
Pilonul V. Curtea de Conturi			
1	Selectarea de către Comisia parlamentară economie, buget și finanțe a companiei de audit pentru auditarea rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE

2	Realizarea misiunii de audit al CC, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	NEREALIZAT
3	Publicarea de rapoarte privind mersul implementării recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	REALIZAT
4	Consultarea societății civile înainte de aprobarea planurilor și programelor anuale de audit al Curții de Conturi pentru anul viitor	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
5	Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă	Trimestrul II anul 2018, verificarea anuală a comunicărilor realizate	REALIZAT
6	Crearea sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018	PARȚIAL REALIZAT
7	Instruirea auditorilor publici în vederea implementării sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018 – pentru aprobarea programului de instruire; trimestrul IV anul 2019 – trimestrul IV anul 2020 – verificarea anuală a indicatorului de instruire și certificare a auditorilor	REALIZAT
8	Revizuirea mecanismului de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017 – pentru adoptarea legii; trimestrul III anul 2018 – pentru aplicabilitatea mecanismului revizuit	ÎN PROCES DE REALIZARE
Pilonul VI. Avocatul Poporului			
1	Identificarea cazurilor de prejudiciere a drepturilor omului în activitatea entităților publice din cauza lipsei de integritate instituțională și profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
2	Transmiterea către entitățile publice a recomandărilor de evitare a încălcării drepturilor omului în activitatea lor și sesizarea CNA asupra recomandărilor respective	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
3	Informarea Parlamentului cu privire la cazurile de nerespectare a principiilor generale de drept, de administrare defectuoasă și de încălcare a drepturilor omului de către entitățile publice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
4	Revizuirea și completarea legislației pentru a conferi Avocatului Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul III anul 2017 – pentru adoptare	PARȚIAL REALIZAT
5	Asigurarea elaborării cadrului normativ subsecvent pentru punerea în aplicare a	Trimestrul IV anul 2017	PARȚIAL REALIZAT

	competenței Avocatului Poporului de protejare a avertizorilor de integritate		
6	Instruirea reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului cu privire la instituția avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
7	Instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului	Permanent, începînd cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	REALIZAT
8	Înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate	Permanent, începînd cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	
Total acțiuni			52
Acțiuni realizate			23
Acțiuni în proces de realizare			17
Acțiuni parțial realizate			6
Acțiuni nerealizate			4
			2

DESCRIEREA PROGRESULUI INSTITUȚIILOR RESPONSABILE

Pilonul I. Parlamentul

Obiectivul pilonului I: Asigurarea conduitei etice a deputaților, valorificarea rolului anticorupție al Parlamentului, sporirea transparenței procesului legislativ și a activității parlamentarilor

Indicatori de impact:

- Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil
- Percepția privind corupția în cadrul legislativului diminuată
- Eficiența controlului parlamentar sporită
- Calitatea reglementărilor îmbunătățită.

Prioritatea I.1. Promovarea eticii deputaților

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Evaluarea (revizuirea) cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul IV anul 2017	Parlamentul	Studiu cu privire la cadrul normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Pagina web a Parlamentului	REALIZAT
2	Elaborarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	Parlamentul	Act normativ elaborat	Pagina web a Parlamentului	ÎN PROCES DE REALIZARE

3	Adoptarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul Parlamentul I anul 2018	Act normativ adoptat	Pagina web a Parlamentului
---	---	------------------------------------	----------------------	----------------------------

ÎN PROCES DE REALIZARE

În vederea revizuirii cadrului normativ privind etica și conduita deputatului, Parlamentul a informat că subiectele au fost integrate în proiectul Codului regulilor și procedurilor parlamentare (nr, 374 din 02.11.2018) care a fost adoptat în prima lectură la 22.11.2018. De asemenea, în procedură legislativă este proiectul de lege nr. 135 din 04 aprilie 2016 privind Codul de etică și conduită a deputatului în Parlament. Proiectul de lege stabilește principiile și normele de conduită ale deputaților, îndatoririle și restricțiile în exercitarea atribuțiilor parlamentare, impunând o mai mare responsabilitate etică în sarcina aleșilor poporului.

La începutul anului 2018 a fost finalizat Chestionarul Organizației Globale a Parlamentarilor Împotriva Corupției (GOPAC). Din 39 deputați și 174 cetățeni respondenți, 71,3% deputați și 99% cetățeni au exprimat opinia că Parlamentul necesită norme noi de reglementare a conduitei și eticii deputaților. Proiectul PNUD "Consolidarea Guvernării Parlamentare în Republica Moldova", a raportat pentru anul 2018¹ selectarea unui consultant național în primăvara anului precedent, pentru a susține grupul de lucru în integrarea codului de conduită și etică în proiectul Codului regulilor și procedurilor parlamentare. În luna noiembrie, Proiectul a realizat un studiu comparativ între prevederile incluse în Proiectul Codului sus-menționat și proiectele anterioare privind etica și conduita deputaților, constatând următoarele subiecte care necesită atenție și claritate sporită: necesitatea reglementării clare a funcționării comitetului parlamentar creat pentru cercetarea subiectelor privind conduita și etica, lipsa unor sancțiuni clare și comprehensive pentru lipsa conduitei în plen, precum și în procesul de îndeplinire a mandatului, integrarea regulilor privind recepționarea cadourilor și beneficiilor, introducerea prevederilor privind conflictul de interese precum și stabilirea normelor privind etica și conduita după expirarea mandatului.

Stabilirea normelor de conduită și etică urmărește, printre altele, scopul de îmbunătățire a imaginii față de populație și, primordial, creșterea încrederii acesteia față de prestarea reprezentanților entității respective. Conform sondajului realizat în 2018 de Institutul Republican Internațional în rândul locuitorilor Republicii Moldova², opinia favorabilă față de Parlament a crescut cu 3% comparativ cu rezultatele obținute în anul 2017. Cu toate acestea, indicele total necesită atenție continuă pentru a avansa pozitiv față de indicele opiniei nefavorabile.

Prioritatea I.2. Consolidarea controlului parlamentar

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Adoptarea metodologiei de realizare a controlului parlamentar, ca urmare a consultărilor publice desfășurate	Trimestrul II anul 2017	Parlamentul	Metodologie adoptată și aplicată	Pagina web a Parlamentului	REALIZAT

¹ <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=b3eB8wS8l3g%3D&tabid=211&language=ro-RO>

² http://www.iri.org/sites/default/files/2018-7-16_moldova_poll_presentation.pdf

Biroul permanent al Parlamentului a aprobat prin Hotărârea nr. 2 din 07.02.2018, Metodologia de evaluare ex-post privind implementarea actelor legislative.

Deși acțiunea se constată de a fi realizată în baza atingerii indicatorilor de progres, este oportună reiterarea importanței asigurării dezvoltării continue a instrumentului controlului parlamentar. Astfel, menționăm analiza realizată de asociația Promo-Lex, “Monitorizarea modului de realizare a controlului parlamentar în anul 2017”³, prezentată în luna iunie 2018, care identifică o lipsă de claritate în legătură cu formele de control parlamentar, modul în care ar trebui să se realizeze procesele de supraveghere, obligativitatea/ imperativitatea procesului de supraveghere parlamentară.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018 , trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	Comisiile permanente ale Parlamentului	Planurile anuale de control parlamentar din partea tuturor comisiilor permanente, publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	PARTIAL REALIZAT

A fost aprobată Hotărârea Biroului Permanent nr.5 din 14.02.2018 privind planul audierilor și efectuarea controlului parlamentar de către comisiile permanente în sesiunea de primăvară 2018. Hotărârea Biroului Permanent a fost plasată pe pagina web a Parlamentului la compartimentul “Agenda Parlamentară”, rubrica “Control parlamentar”.⁴

Comisiile permanente “Comisia protecție socială, sănătate și familie”, “Comisia economie, buget și finanțe”, “Comisia administrație publică”, “Comisia securitate națională, apărare și ordine publică”, “Comisia mediu și dezvoltare regională”, “Comisia drepturile omului și relații interetnice”, “Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media” și “Comisia juridică, numiri și imunități”, Comisia agricultură și industrie alimentară (9 din 10) au informat privind aprobarea planurilor anuale/trimestriale de control parlamentar și publicarea planurilor pe pagina web a Parlamentului.

În procesul de monitorizare s-a identificat o dilemă în delimitarea planului Parlamentului de efectuare a controlului parlamentar și a planurilor de activitate ale comisiilor permanente. În conformitate cu prevederile Metodologiei de evaluare ex-post privind implementarea actelor legislative, Comisiile permanente, luând în considerare Planul Parlamentului de evaluare ex-post a actelor legislative, aprobă, la începutul fiecărei sesiuni, propriile planuri de activitate, care conțin lista actelor legislative ce vor fi supuse evaluării ex-post, cu indicarea termenelor de efectuare a evaluării ex-post, a consultantului și a deputatului responsabili de organizarea evaluării ex-post. Cu toate acestea, unele rapoarte recepționate identifică adoptarea Hotărârii Biroului Permanent nr. 5 din 14.02.2018 drept indicator de realizare a acțiunii nr. 8.

Planurile individuale de activitate au fost identificate drept publicate de către 2 comisii permanente din 10: Comisia securitate națională, apărare și ordine publică și Comisia economie, buget și finanțe. În acest context, în lipsa informației adiționale privind aprobarea

³ <https://promolex.md/12725-promo-lex-a-prezentat-rapoartele-privind-monitorizarea-modului-de-realizare-a-controlului-parlamentar-si-a-meritocrației-in-serviciul-public-in-anul-2017/?print=print&lang=ro>

⁴ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=8I3vD9O5HiM%3d&tabid=266&language=ro-RO>

planurilor de activitate de către comisiile permanente, acțiunea nr. 8 se constată de a fi **parțial realizată** pentru perioada de raportare al anului 2018.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate	Trimestrul I anul 2018 , trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	Comisiile permanente ale Parlamentului	Rapoartele privind controalele parlamentare, publicate pe pagina web a Parlamentului. Progres în realizarea planurilor anuale de control parlamentar de cel puțin 75%	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

Cea mai eficientă raportare la subiectul realizării controlului parlamentar a fost asigurată de către Comisia economie, buget și finanțe, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, Comisia drepturilor omului și relații interetnice, Comisia administrație publică, Comisia Agricultură și Industrie Alimentară.

Conform Planului **Comisiei economie, buget și finanțe** de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate pentru anul 2018, aprobat prin Decizia Comisiei CEB nr.37 din 07.02.2018, au fost audiate rapoartele anuale ale Curții de Conturi, Băncii Naționale a Moldovei, Consiliului de supraveghere al Băncii Naționale, Consiliului Concurenței, Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor, Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar și alte rapoarte ale unor autorități și instituții publice privind implementarea unor legi. În urma a 28 de audieri prevăzute de planurile sus-menționate, Comisia economie, buget și finanțe a aprobat 23 de rapoarte (decizii) care au fost plasate pe pagina web a Parlamentului. Totodată, din numărul total de audieri planificate: două audieri nu s-au desfășurat, o audiere nu s-a finalizat cu adoptarea raportului, iar rezultatele a 2 audieri au fost incluse în alte rapoarte. Suplimentar la audierile planificate Comisia a desfășurat 9 audieri neplanificate, publicând încă un raport. Din acest număr, nu au fost publicate 2 rapoarte cu caracter secret, constatările asupra 5 audieri au fost incluse în alte rapoarte, iar o audiere s-a finalizat fără adoptarea unui raport.

Deci, în total au fost publicate 24 de rapoarte (decizii) adoptate în urma audierilor desfășurate de Comisie (a vedea pagina web a Parlamentului).^{5,6}

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, a informat că, la data de 25.04.2018, în scopul executării acțiunilor din anexa Hotărârii Biroului Permanent al Parlamentului nr.5 din 14.02.2018, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a organizat audieri publice, care fac parte din procedura de control parlamentar în domeniile de activitate ale Comisiei în partea ce ține de racordarea legislației naționale cu acquis-ul comunitar. Astfel, Comisia a desfășurat audieri publice în partea ce ține de transpunerea în legislația națională a Directivei 2014/26/UE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale

⁵ <http://parlament.md/Controlparlamentar/Audieri%C3%AEncomisie/tabid/263/language/ro-RO/Default.aspx>.

⁶ <http://parlament.md/Controlparlamentar/Audieri%C3%AEncomisie/tabid/263/language/ro-RO/Default.aspx>

pentru utilizare online pe piața internă. Informațiile și rezultatele audierilor publice în cauză, au fost plasate pe pagina web a Parlamentului.⁷

La data de 03.07.2018, Comisia a efectuat audieri publice privind implementarea prevederilor Codului educației al Republicii Moldov nr.152 din 17.07.2018. Astfel, s-a examinat Titlul III „Învățământul general” , Capitolul II „Educația timpurie” și III „Învățământul primar”, inclusiv toate articolele ce se referă la domeniul educației timpurii și al învățământului primar. Recomandările au fost înaintate Ministerului Educației, Culturii și Cercetării în comun cu Ministerul Finanțelor să elaboreze strategia de asigurarea normelor financiare pentru Educația timpurie, Învățământul primar și Educația incluzivă. Activitatea a fost programată în Planul de acțiuni a Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media pentru anul 2018 la rubrica „Control parlamentar”. Raportul este publicat pe pagina Parlamentului la rubrica „Control parlamentar > Audieri în comisie”.⁸

La data de 18.07.2018, Comisia a organizat audieri în comun cu Ministerului Educației, Culturii și Cercetării despre pregătirea instituțiilor de învățământ pentru anul de studii 2018-2019 și completarea cu cadre didactice a școlilor (procesul verbal nr. 24, ordinea de zi a ședinței din 18.07.2018 a fost publicată pe pagina web a Parlamentului).

La data de 27.11.2018, Comisia a organizat audieri publice cu privire la implementarea achitării indemnizației viagere pentru sportivii de performanță în contextul promovării proiectului de lege nr. 367 privind instituirea indemnizațiilor viagere pentru antrenorii sportivilor de performanță. Recomandările au vizat modalitatea de selectare a candidaților la acordarea indemnizației viagere antrenorilor.⁹

În același context, este de menționat că **Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media** a organizat audieri publice cu privire la:

- Proiectul Codului serviciilor media audiovizuale (3 audieri)
- Proiectul legii privind atragerea investițiilor în producția de film și opere audiovizuale
- Proiectul legii cu privire la publicitate
- Proiectul Concepției naționale pentru dezvoltarea mass-media
- Proiectul legii privind conduita spectatorilor
- Proiectul legii privind completarea legii cu privire la cultura fizică și sport
- Proiectul de lege Nr. 113 din 07.04.2018 pentru completarea Codului Audiovizualului nr. 260 din 27.07.2007.

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a organizat pe parcursul anului 2018 următoarele audieri:

1. Audiarea raportului Centrului serviciului civil privind activitatea Serviciului respectiv și implementarea cadrului normativ aferent acestui serviciu (Decizia CSN-9 nr.218 din 23.05.2018)
2. Audieri privind fenomenul corupției în domeniul ocrotirii sănătății (Decizia CSN-9 nr. 298 din 20.07.2018);

⁷<http://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/4048/Page/26/language/ro-RO/Default.aspx>

⁸<http://www.parlament.md/Controlparlamentar/Audieri%C3%AEncomisie/tabid/263/ContentId/4486/Page/1/language/ro-RO/Default.aspx>

⁹ <http://parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/4889/language/ro-RO/Default.aspx>

3. Audieri privind realizarea mandatului Centrului Național Anticorupție de prevenire a corupției prin aplicarea instrumentului de evaluare a integrității instituționale (Decizia CSN-9 nr.370 din 24.10.2018)
4. Audieri pe tema „Problemele actuale existente în procesul implementării ultimelor acte semnate în cadrul procesului de reglementare transnistreană” (Decizia CSN-9 nr.400 din 7.11.2018);
5. Audieri privind fenomenul corupției în sistemul învățământului (Decizia CSN-9 nr.420 din 14.11.2018);
6. Audieri privind fenomenul corupției în administrația publică locală (Decizia CSN-9 nr.445 din 28.11.2018);
7. Audierea autorităților de resort privind siguranța în trafic (organizarea și funcționarea Sistemului automatizat de supraveghere a circulației rutiere ”Controlul traficului”, securitatea în trafic, statistici, măsuri de prevenire și combatere a accidentelor rutiere, etc) prin prisma implementării Legii nr. 131/2007 privind siguranța traficului rutier (Decizia CSN-9 nr.111 din 21 martie 2018);
8. Audierea privind implementarea Legii 320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului și a Legii nr. 288 din 16.12.2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne (Decizia CSN-9 nr.224 din 24 mai 2018);
9. Audierea Administrației Naționale a Penitenciarelor privind deficiențele în asigurarea regimului penitenciar și supravegherea deținuților (Decizia CSN-9 nr.297 din 25 iulie 2018);
10. Audierea Ministerului Afacerilor Interne privind implementarea Legii nr. 1549/2002 cu privire la înregistrarea dactiloscopică de stat (Decizie CSN-7 nr.399 din 07 noiembrie 2018);
11. Audierea autorităților împuternicite cu dreptul de inițiere a testării la detectorul comportamentului simulat (Comisia de stat pentru testări cu utilizarea poligrafului, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul Vamal, Autoritatea Națională de Integritate și Consiliul Superior al Magistraturii), cu privire la mersul implementării legislației privind modul de organizare și efectuare a testărilor, etc. (Decizia CSN-7 nr.35A din 01.02.2018);
12. Audierea Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal privind rezultatele activității CNPDCP în perioada anului 2017 (Decizia CSN-9 din nr.199 din 14.05.2018);
13. Audierea autorităților competente (Î.S. "Centrul de Telecomunicații Speciale" Procuratura Generală, Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Afacerilor Interne) privind asigurarea securității cibernetice și informaționale a Republicii Moldova în perioada 2017 (Decizia CSN-9 nr.200 din 14.05.2018);
14. Audierea Serviciului de Informații și Securitate la subiectul cauzelor expulzării unor cetățeni turci de pe teritoriul Republicii Moldova. (Raport și decizie cu caracter secret din 08.09.2018);
15. Audierea autorităților competente (Autoritatea Aeronautică Civilă, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Apărării, Serviciul Vamal privind executarea Legii nr.92-XVI din 05.04.2007 privind securitatea aeronautică. (Decizia CSN-7 nr.321 din 27.07.2018);
16. Audierea reprezentanții Agenției Servicii Publice (în continuare ASP) privind asigurarea securității sistemelor informaționale și registrelor de stat eliberarea actelor de

identitate și evidența populației, calificarea și documentarea conducătorilor auto și de înmatriculare a vehiculelor. (Decizia CSN-7 nr.318 din 27.07.2018).

Deciziile adoptate pe marginea audierilor sunt publicate și pe pagina web oficială a Parlamentului.¹⁰

Comisia mediu și dezvoltare regională informează privind realizarea a 6 acțiuni ce țin de controlul parlamentar, dintre care, 4 – audieri publice, 2 – controlul parlamentar asupra executării legilor. În semestrul I al anului 2018, a fost raportată plasarea pe pagina web oficială a Parlamentului a următoarelor rapoarte:

1. Raport pe marginea audierilor publice cu privire la problema funcționării și extinderii Complexului Hidroenergetic Nistrea și asigurarea securității ecologice a râului Nistru în context transfrontalier;
2. Raport pe marginea audierilor publice cu privire la implementarea Planului național de extindere a suprafețelor cu vegetație forestieră pentru anii 2014-2018, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 101 din 10.02.2014 ;
3. Raport pe marginea audierilor publice privind activitatea Serviciului Hidrometeorologic de Stat.

Conform informației recepționate, **Comisia permanentă protecție socială, sănătate și familie**, informează că întru realizarea Hotărârii Biroului Permanent al Parlamentului nr.5 din 14.02.2018 privind planul audierilor și al controalelor parlamentare efectuate de către comisiile permanente, programate pentru anul 2018, Comisia protecție socială, sănătate și familie a desfășurat 14 audieri publice. Rapoartele privind implementarea legilor sunt plasate pe pagina web a Parlamentului.

Totodată, Comisia protecție socială, sănătate și familie a efectuat evaluarea ex-post de impact a 2 acte legislative:

Legea privind protecția socială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, nr. 140 din 14.06.2013 și Legea cu privire la exercitarea profesiei de medic nr. 264 din 27.10.2005.

Ca urmare a exercitării funcției de control parlamentar, **Comisia drepturile omului și relații interetnice** a raportat că au fost petrecute următoarele audieri și controale parlamentare conform planului aprobat:

1. Audierea (PNADO) Proiectul hotărârii cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022. (ședința comisiei: 07.02.2018; 02.05.2018; 08.05.2018; 16.05.2018)
2. Audieri publice privind realizarea drepturilor pacientului. Respectarea demnității și integrității ființei umane în domeniul ocrotirii sănătății. Garantarea accesibilității și a echității în ceea ce privește accesul la serviciile medicale sau drepturile individuale. (28.02.2018)
3. Audieri publice privind Raportul general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în R. Moldova anul 2017, elaborat de Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității. (28.03.2018)
4. Audieri publice privind examinarea propunerilor suplimentare înaintate de către Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, pentru a suplini recomandările Comisiei

¹⁰ <http://parlament.md/StructuraParlamentului/Comisiipermanente/tabid/84/CommissionId/2/language/ro-RO/Default.aspx>

drepturile omului și relații interetnice formulate ca urmare a audierilor publice pe marginea realizării drepturilor pacientului, desfășurate la data de 28.02.2018.

5. Audieri publice privind Raportul Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în R. Moldova în anul 2017. (04.04.2018 și 16.05.2018)
6. Examinarea Raportului de evaluare ex-post juridică a Legii nr.121/2012 cu privire la asigurarea egalității și a Raportului de evaluare ex-post juridică a Legii nr.298/2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. (30.05.2018)
7. Examinarea Raportului privind executarea măsurilor din Planul de acțiuni cu privire la egalitatea de gen pentru perioada 19 iulie 2017–25 iunie 2018. (04.07.2018);
8. Audieri publice pe tema: "Realizarea măsurilor cuprinse în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2017-2019 privind implementarea Declarației Parlamentului Republicii Moldova cu privire la acceptarea Raportului final al Comisiei internaționale pentru Studierea Holocaustului, prezidată de Elie Wiesel". (04.07.2018);
9. Audieri privind executarea deciziilor Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități. (18.07.2018);
10. Vizita inopinată întreprinsă de membrii Comisiei în comun cu Oficiul Avocatului Poporului la Instituția penitenciară nr.5-Cahul și Instituția penitenciară nr.1-Taraclia. (25.09.2018)
11. Vizita inopinată întreprinsă de membrii Comisiei în comun cu Oficiul Avocatului Poporului la Instituțiile penitenciare nr. 4 Cricova; nr.15 Cricova și nr.10 – Goian. (31.10.2018)
12. Examinarea demersului VV nr. 118 din 17.10.2018 cu referire la încălcarea drepturilor omului privind reținerea și aflarea sub arest a dlui Oleg HORJAN, cetățean al Republicii Moldova, deputat în Sovietul Suprem al autoproclamatei RMN, lider al opoziției, de către organele de drept din stînga Nistrului și înaintarea demersurilor impuse. (24.10.2018).

În perioada de referință, **Comisia administrație publică** a organizat și desfășurat în conformitate cu Hotărîrea Biroului Permanent al Parlamentului Republicii Moldova nr. 5 din 14.02.2018 privind planul audierilor și al controalelor par-lamentare efectuate de către comisiile permanente, programate pentru sesiunea primăvară 2018 și respectiv, Programul de activitate al Comisiei administrație publică pentru anul 2018, următoarele activități:

1. 04.04.2018 - Audierea publică cu privire la implementarea Legii nr.68 din 05.04.2012 pentru aprobarea Strategiei naționale de descentralizare și realizarea Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de des-centralizare pentru anii 2012-2018.
2. Audierea publică cu privire la implementarea Hotărîrii de Guvern nr. 911/2016 pentru aprobarea Strategiei privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020.
3. 16.05.2018 - Audierea publică în contextul reorganizării Fondului Rutier pentru anul 2018, privind distribuirea mijloacelor financiare pe capitole de cheltuieli pentru drumurile publice naționale și locale.
4. 30.05.2018 - Audierea publică privind examinarea proiectului de lege Nr. 35 din 14.02.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală; Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului).
5. 13.06.2018 - Vizită de documentare în raionul Soroca privind dezvoltarea socio-economică în contextul planificării strategice de dezvoltare comunitară a autorităților locale.

Chestiunile examinate :

- 5.1. Examinarea posibilității de atribuire a statutului de centru istoric și cultural orașului Soroca;
 - 5.2. Abordarea aspectelor privind asigurarea unei administrații publice locale funcționale în baza principiului democratic și autonom cu capacitatea și re-sursele necesare pentru furnizarea serviciilor publice conform necesităților și cerințelor beneficiarilor, cu participarea autorităților APL I, APL II.
 - 5.3. Discutate aspectele de colaborare dintre Comisia parlamentară administrație publică și respectiv, Centrul DACIA, precum și perspectiva privind inițierea unui parteneriat între acestea.
 - 5.4. Cu privire la implementarea Hotărârii Guvernului nr. 141 din 20 februarie 1997 „cu privire la modificarea hotarelor extravilanului unor localități și atribuirea terenurilor”, care prevede transmiterea sectorului de teren cu suprafața de 22,4 ha din parcela 12, Ocolul Silvic Soroca în fondul de rezervă a Primăriei orașului Soroca pentru amplasarea cimitirului.
 6. 27.06.2018 - Audierea Raportului anual de activitate a Direcției petiții și audiențe pentru anul 2017(DPA). DPA – Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova).
 7. Audierea publică privind implementarea Legii nr. 190/1994 cu privire la petiționare.
 8. 11.07.2018 - Audierea publică privind examinarea proiectului de lege Nr. 177 din 31.05.2018 cu privire la cimitire și serviciile funerare.
- Comisia administrație publică informează că Comisia permanentă va publica pe pagina web a Parlamentului rapoartele /deciziile respective.

Conform raportului **Comisiei agricultură și industrie alimentară**, pe parcursul anului 2018 au fost organizate 9 acțiuni de control parlamentar (5 audieri publice și 4 controale parlamentare asupra executării legilor):

1. Audierea Informației Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, cu privire la calitatea laptelui și produselor lactate autohtone și din import.(Raport CAI-6 nr.71 din 02.03.2018)
2. Reforma sectorului știință și cercetare în domeniul agricol.(Raport CAI-6 nr.83 din 21.03.2018)
3. Audierea autorităților competente privind implementarea art.45 la Legea Apelor nr.272 din 23.12.2011 (utilizarea apelor subterane și în alte scopuri decât cele potabile).
4. Audierea Guvernului cu privire la executarea Hotărârii Parlamentului RM nr. 241 din 23.11.2017. ANSA prin demersul nr.01-6/1085 din 05.04.2018 și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării prin demersul nr.03/1-07/4645 din 03.04.2018 au informat în scris membrii Comisiei asupra realizării sarcinilor expuse în art.3 și 5 ale Hotărârii Parlamentului RM nr. 241 din 23.11.2017.
5. Audierea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului privind totalizarea rezultatelor activității Comisiei Ministerului cu referire la elucidarea pagubelor provocate de calamitățile naturale din aprilie 2017 (ninsori, înghețuri) în sectorul agricol.(Raport CAI-6 nr.140 din 08.05.2018)
6. Audierea repetată „Cu privire la activitatea Comisiei pentru elucidarea pagubelor în urma calamităților naturale din aprilie 2017” (Raport CAI-6 nr.141 din 10.05.2018)
7. Audierea Oficiului Național al Viei și Vinului - informație detaliată privind situația în sectorul vitivinicol, conform atribuțiilor și sarcinilor de bază ale Oficiului (Raport CAI-6 nr.184 din 31.05.2018)
8. Control parlamentar privind aplicarea Legii nr.312 /2013 privind grupurile de producători și asociațiile acestora (Raport CAI-6 nr.224 din 28.06.2018)

9. Audierea autorităților competente privind implementarea Legii nr.176/2013 cu privire la transportul naval; aprobarea Regulamentului și punerea în aplicare a Legii. (Raport CAI-6 nr.256 din 19.07.2018)

La fel, publicarea rapoartelor privind controalele parlamentare a fost raportată de către Comisia juridică, numiri și imunități.

Conform articolului nr. 3 din Hotărârea Biroului Permanent al Parlamentului privind planul audierilor și al controalelor parlamentare efectuate de către comisiile permanente, programate pentru sesiunea primăvara 2018, „Pentru a asigura transparența decizională, comisiile permanente sunt responsabile să informeze în timp util cu privire la data ședințelor de audiere și de realizare a controalelor parlamentare și să plaseze pe pagina web oficială a Parlamentului rapoarte după fiecare astfel de ședință.”. Cu toate acestea, urmare analizei paginii web oficiale a Parlamentului se evidențiază lipsa raportării în baza fiecărei audieri realizate de către comisiile permanente. Prin urmare, pentru perioada anului 2018, acțiunea se constată de a fi **parțial realizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Audierea în plenul Parlamentului a rapoartelor anuale ale autorităților independente, aflate sub control parlamentar (cel puțin: CNA, ANI, PG, CEC, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului)	Trim II 2017, trim I 2018, trim I 2019, trim I 2020	Parlamentul	Audieri desfășurate; rapoartele anuale ale autorităților, publicate pe paginile web a Parlamentului și ale autorităților. Problemele identificate în rapoartele discutate în cadrul audierilor	Ordinea de zi a ședințelor Parlamentului; paginile web a Parlamentului și ale autorităților; rapoartele anuale	REALIZAT

Conform informației recepționate de la Secretariatul Parlamentului, în anul 2018 în Parlament au fost prezentate și publicate pe pagina web¹¹ următoarele rapoarte anuale ale autorităților independente și instituțiilor aflate sub control parlamentar, prezentate în termenele prevăzute de legislația în vigoare:

1. Raportul cu privire la activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova în anul 2017;
2. Raportul Consiliului Concurenței privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2016;
3. **Raportul cu privire la activitatea Centrului Național Anticorupție pentru anul 2017;**
4. Raportul de activitate a Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat;
5. **Raportul de activitate a Autorității Naționale de Integritate pentru anul 2017;**
6. **Raportul de activitate al Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul strategic al CEC pentru anii 2016-2019;**
7. **Raportul privind activitatea Procuraturii Generale pentru anul 2017;**
8. Raport general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în Republica Moldova pentru anul 2017;
9. Raportul anual de performanță al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor pentru anul 2017;

¹¹ <http://www.parlament.md/Controlparlamentar/Rapoartealeinstitu%C8%9Bilordestat/tabid/202/language/ro-RO/Default.aspx>

10. Raportul Avocatului Poporului (Ombudsman) privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2017;

11. Raportul Guvernului privind implementarea Planului de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești;

12. Raportul anual al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor privind implementarea Planului Multianual de Control 2016-2020;

13. Raportul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică despre situația pe piața produselor petroliere a Republicii Moldova în anul 2017;

14. Raportul de activitate al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal pentru anul 2017;

15. Raportul Agentului guvernamental pentru anul 2017 cu privire la măsurile întreprinse în vederea executării hotărârilor și a deciziilor Curții Europene a Dreptului Omului;

16. Raportul anual pentru 2017 privind implementarea Programului de activitate al Guvernului 2016-2018;

17. Raportul de activitate al Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar pentru anul 2017;

18. Raportul de activitate a Curții de Conturi pe anul 2017;

19. Raportul privind activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și a instanțelor judecătorești în anul 2017;

20. Informația privind implementarea Programului național în domeniul concurenței și ajutorul de stat pentru anii 2017-2020 (în perioada anului 2017) prezentată de Consiliul;

21. Raportul anual 2017 privind activitatea Comisiei Naționale a Pieței Financiare și funcționarea pieței financiare nebancale;

22. Raportul privind activitatea Consiliului Concurenței în anul 2017;

23. Auditul financiar asupra Rapoartelor Guvernului privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul bugetar 2017;

24. Raportul Comisiei Electorale Centrale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale pentru anul 2017;

25. Raportul anual al Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2016;

26. Raportul Curții Constituționale privind executarea jurisdicției constituționale în anul 2017;

27. Raportul financiar al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică pentru anul 2017;

28. Raportul privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică pentru perioada anului 2017;

29. Raportul privind totalurile administrării și deținerii proprietății publice în anul 2017.

30. Raportul semianual privind executarea bugetului public național și a componentelor acestuia pe anul 2018

31. Raportul Curții de Conturi asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public pentru anul 2017;

32. Raportul privind implementarea programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova 2016-2018;

Referindu-ne la obligativitatea audierii rapoartelor sus menționate în plenul Parlamentului doar 10 urmau a fi audiate conform prevederilor legislației naționale (raportul – CCA, ANI, PG, Avocatul poporului, CNPDCP, Guvernul, Curtea de Conturi - 2 rapoarte, CEC, ANRE). Din aceste

10 rapoarte prezentate la decizia Biroului permanent, doar 3 au fost propuse pentru audiere în plenul Parlamentului:

1. Raportul cu privire la activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova în anul 2017 – ședința Parlamentului din 30.03.2018 (Hotărârea Parlamentului nr.63 din 30.03.2018);
2. **Raportul Oficiului Avocatului Poporului – ședințele Parlamentului din 11.05.2018 și 24.05.2018 (Hotărârea Parlamentului nr.90 din 24.05.2018);**
3. Raportul anual pentru 2017 privind implementarea Programului de activitate al Guvernului 2016-2018 – ședința Parlamentului din 11.05.2018.

Comisia economie, buget și finanțe informează că Raportul anual 2017 al Curții de Conturi asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public a fost prezentat Parlamentului pe data de 14 septembrie 2018 în limita termenului prevăzut de art. 6 alin.(1) lit c) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova și a fost plasat pe pagina web oficială a Parlamentului¹², inclusiv și Hotărârea Parlamentului nr.252 din 16 noiembrie 2018 asupra raportului menționat.¹³

Suplimentar, Raportul de activitate al **Curții de Conturi pe anul 2017, a fost examinat în Comisie cu adoptarea Raportului CEB nr.199 din 15 mai 2018.**

Prioritatea I.3. Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Întocmirea și publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Comisiile permanente ale Parlamentului	Sintezele amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor tuturor părților interesate, publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

În anul 2018 au fost întocmite de comisiile permanente și plasate pe pagina web a Parlamentului **125** de sinteze ale amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor pe marginea proiectelor de legi propuse spre adoptare. De asemenea au fost prezentate și plasate pe site-ul Parlamentului **455** de amendamente, înaintate de deputați, pe marginea proiectelor de legi.

Publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate a fost confirmată în rapoartele Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, Comisiei protecție socială, sănătate și familie, Comisiei economie, buget și finanțe (o sinteză succintă a conlucrării cu societatea civilă este expusă în Capitolul 1 "Context" din Raportul Comisiei privind rezultatele implementării Planului de Acțiuni al Comisiei pentru 2017-2021 și Planului de dezvoltare a capacităților Comisiei 2017-2021)¹⁴, Comisiei administrație publică, Comisia mediu și dezvoltare regională (9 sinteze ale amendamentelor), Comisiei juridice, numiri și imunități, Comisiei agricultură și industrie alimentară (10 sinteze a amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor pe marginea proiectelor de legi înainte în a doua lectură și 2 rapoarte privind reexaminarea obiecțiilor înaintate de Președintele RM urmare

¹² <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=Qncjv7yrETU%3d&tabid=202&language=ro-RO>

¹³ <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/4401/language/ro-RO/Default.aspx>

¹⁴ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=%2b17T9rvplNg%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

nepromulgării a două legi), Comisiei drepturile omului și relații interetnice, Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

Totodată, se menționează că urmare a examinării paginii web a Parlamentului, s-a constatat că deși Rapoartele comisiilor sesizate în fond se publică înainte de prima și a doua lectură, acestea nu includ sinteza propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate¹⁵.

Conform articolului 32, pct. 6), din Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, “în urma avizării și consultării publice, autorul proiectului întocmește sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice, precum și sinteza recomandărilor reprezentanților societății civile, conform unuia dintre modelele indicate în anexele nr. 2 și nr. 3. Sinteza obiecțiilor și propunerilor și sinteza recomandărilor pot fi incluse într-un singur document (denumit în continuare – sinteză).

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Monitorizarea întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Biroul permanent al Parlamentului; Secretariatul Parlamentului	Rapoartele semestriale ale comisiilor permanente către Biroul permanent al Parlamentului cu privire la contribuțiile societății civile (numărul de organizații, lista proiectelor de lege pe marginea cărora au fost făcute propuneri, numărul de propuneri transmise și acceptate în sinteză), publicate pe pagina web a Parlamentului	Rapoartele semestriale ale comisiilor permanente; pagina web a Parlamentului	REALIZAT

Parlamentul Republicii Moldova cooperează cu organizațiile societății civile în baza Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005 și a Dispoziției DD/C-1 nr.32 din 31 martie 2010 a Președintelui Parlamentului Republicii Moldova. În acord cu documentul menționat mai sus, comisiile permanente duc evidența contribuțiilor societății civile și a activităților realizate în comun în cadrul unui registru. În acest sens, Direcția informațional-analitică solicită semestrial rapoartele de cooperare și le sintetizează pentru a monitoriza procesul dat și a vizualiza activitățile de cooperare.

În anul 2018, conform raportului Secretariatului Parlamentului, au fost recepționate 84 de contribuții din partea ONG-urilor, cu 15 mai puține decât în anul 2017. Această diferență merită a fi remarcată în contextul numărului sporit de proiecte de acte normative care au intrat în

¹⁵ <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/3276/language/ro-RO/Default.aspx>
<http://parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=b082a9ee-79be-4c26-a664-f6c954e5412b>

procedură legislativă în anul 2018 – 462, ce constituie cu 58 acte mai mult decât în anul precedent.

Ședințele de lucru din 2017 cu privire la revizuirea și completarea Strategiei de dezvoltare a societății civile 2012 – 2015 SDSC au dus la aprobarea acesteia pentru anii 2018-2020 în Plenul Parlamentului la data de 23 martie 2018. Unul din Rezultatele preconizate ale obiectivului specific 1.1., prevede ”Mecanismul de cooperare dintre Parlament și societatea civilă consolidat, iar conlucrarea este periodic monitorizată, evaluată și eficientizată în baza constatărilor și recomandărilor.”

Direcția informațional-analitică solicită semestrial rapoartele de cooperare și le sintetizează pentru a monitoriza procesul dat și a vizualiza activitățile de cooperare. Astfel, 9 din 10 comisii au răspuns pozitiv după cum urmează în tabelul de mai jos.

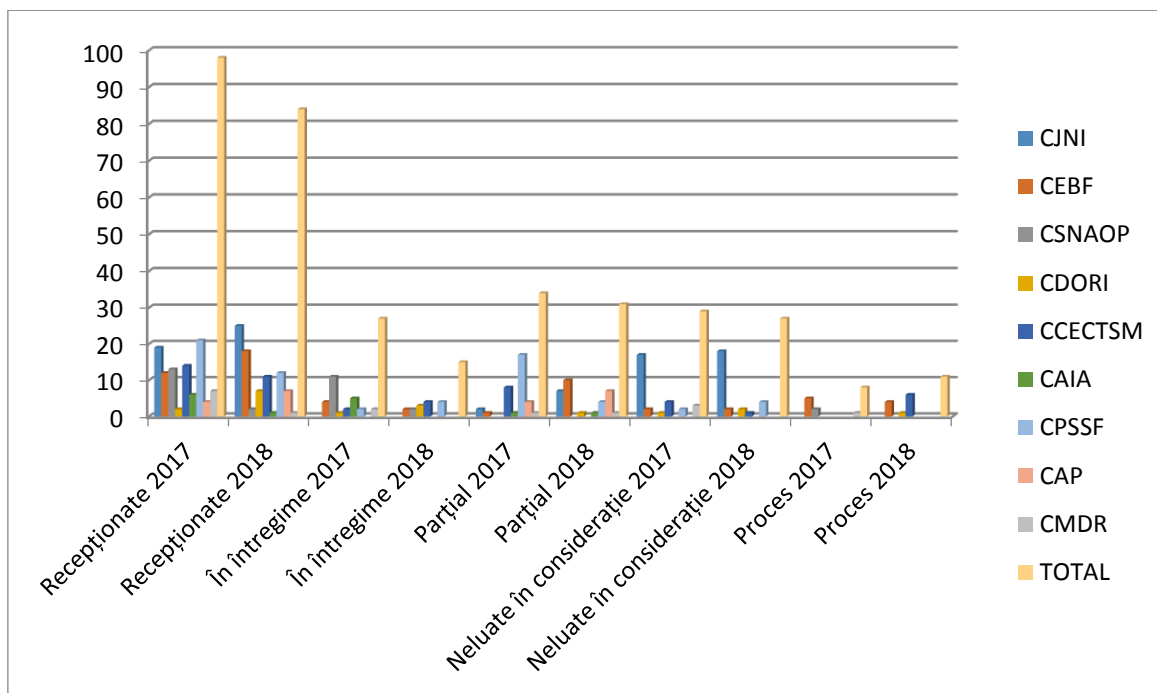
Tabel nr. 1: Numărul contribuțiilor pe acte normative recepționate de către comisiile permanente anul, 2018

Comisia permanentă	Contribuții recepționate din partea societății civile	Contribuții luate în considerație în întregime	Contribuții luate în considerație parțial	Contribuții neluate în considerație	Contribuții în proces de lucru
Comisia juridică, numiri și imunități	25	-	7	18	
Comisia economie, buget și finanțe	18	2	10	2	4
Comisia securitate națională, apărare și ordinea publică	2	2	-	-	-
Comisia drepturile omului și relații interetnice	7	3	1	2	1
Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media	11	4		1	6
Comisia agricultură și industrie alimentară	1	-	1	-	-
Comisia protecție socială, sănătate și familie	12	4	4	4	
Comisia administrație publică	7		7		
Comisia mediul și dezvoltare regională	1		1		
Comisia politică externă și integrare europeană					
TOTAL	84	15	31	27	11

Sursă: Raportul Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova

Evaluarea informației relevă un nivel scăzut de preluare în întregime a contribuțiilor recepționate (aproximativ 18%, cu 10% mai scăzut decât în anul 2017). În ceea ce privește contribuțiile care sunt luate în considerație parțial, constituie aproximativ 36%, cu 1% mai mult decât în anul 2017, pe când 32% (cu 2% mai multe decât în anul 2017) – nu sunt luate în considerație.

Grafic 2. Ponderea de preluare a contribuțiilor recepționate din partea societății civile pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură (anii 2017 și 2018)



Sursă: Raportul Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova

Suplimentar, Parlamentul informează că implementează diferite mecanisme de cooperare cu sectorul asociativ și de consultare a proiectelor de acte legislative cu societatea civilă. Astfel, în anul 2018 au avut loc 19 audieri și dezbateri publice inițiate de către comisiile permanente și deputați, 17 ședințe de lucru/mese rotunde și ateliere cu consultarea ONG-urilor pe marginea diferitor probleme de interes public. De asemenea, comisiile permanente au participat la 10 conferințe internaționale/forumuri/congrese/vizite de studiu, în cadrul cărora au fost abordate subiecte privind echilibrul viață profesională – viața de familie, implementarea Planului de acțiuni privind Strategia de descentralizare administrativă, Legea privind statutul alesului local, propuneri privind modificarea și completarea Codului Electoral, Planul de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018 – 2022, Planul de acțiuni privind egalitatea de gen pentru anii 2017 – 2021.

Raportul realizat de către Asociația Promo-Lex “Monitorizarea modului de realizare a controlului parlamentar în anul 2017” a identificat în cadrul interviurilor cu deputații recomandarea de a *institui un sistem care să permită la începutul fiecărei sesiuni adoptarea unei liste de legi care să fie evaluate de comisii. Această listă fiind publică, va da posibilitatea ca și societatea civilă să se implice în evaluarea legilor selectate*. Reiterăm astfel concluzia identificată la acțiunea 8, privind necesitatea intensificării eforturilor de a publica planurile de activitate ale comisiilor parlamentare în parte.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Dezvoltarea unei platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului	Trimestrul IV anul 2017	Parlamentul	Platforma informatică funcțională pe pagina web a Parlamentului; numărul de accesări ale paginii web a Parlamentului după	Pagina web a Parlamentului	ÎN PROCES DE REALIZARE



Acțiunea nr. 13 are scopul de a contribui la eficientizarea controlului parlamentar, cu posibilitatea extinderii datelor de analiză conform necesităților expuse mai sus: identificarea și clasificarea propunerilor prezentate, inclusiv de către reprezentanții societății civile, conform listei proiectelor de lege pe marginea cărora au fost făcute propunerile, date privind randamentele de publicare a sintezei amendamentelor la toate etapele procesului legislativ.

Conform raportului recepționat din partea Secretariatului Parlamentului, la 14 februarie 2018 a fost publicat Raportul de progres al Proiectului PNUD „Consolidarea Guvernanței Parlamentare în Moldova” pentru anul 2017¹⁶, în cadrul căruia a fost realizată analiza funcțională a proceselor de lucru¹⁷ și dezvoltat conceptul dezvoltării sistemului informațional al Parlamentului. În anul 2017, proiectul a contribuit la elaborarea și aprobarea planului de transformare a tehnologiilor informaționale și de comunicație și a sarcinilor tehnice. De asemenea, a fost aprobat un proiect de dezvoltare a sarcinilor tehnice pentru un soft de vot electronic. Cursuri specializate de instruire au fost organizate pentru angajații în domeniul tehnologiilor informaționale. În același an a fost supus testărilor proiectul unei noi pagini web.

Totodată, au fost realizate o serie de acțiuni întru implementarea platformei informatice funcționale pe pagina web a Parlamentului. Drept urmare, a fost demarat procesul de selectare a unei companii care să dezvolte sistemul informatic e-Parlament, în luna iulie 2018, a fost selectată compania NextSense. Ulterior, au fost aprobate etapele de implementare a Sistemului Informațional e-Parlament – circulația electronică a documentelor, e-Vot și Portalul Web.

La fel, a fost creat un grup de lucru format din reprezentanții subdiviziunilor Secretariatului Parlamentului pentru a colabora cu compania selectată în vederea asigurării implementării Sistemului Informațional e-Parlament.

La momentul actual, Parlamentul este în procesul de implementare a proiectului e-Parlament în colaborare cu compania selectată.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Întocmirea de sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Autorii inițiativelor legislative; Secretariatul Parlamentului	Sintezele obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

Secția pentru lucrările plenului Parlamentului a Secretariatului Parlamentului informează că în anul 2018 pe agenda Parlamentului au fost înregistrate 467 de proiecte de acte legislative (din ele 5 nu au intrat în procedură legislativă). Din totalul numărului de proiecte intrate în

¹⁶ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=fBQagrm8Cxo%3d&tabid=211&language=ro-RO>

¹⁷ http://www.md.undp.org/content/moldova/en/home/library/effective_governance/functional-and-institutional-analysis-findings-and-recommendatio.html

procedură legislativă, CNA a fost sesizat să prezinte avize de expertiză anticorupție la 201 proiecte de inițiative legislative. La situația zilei de 31 decembrie 2018, CNA a prezentat 178 de avize anticorupție, 9 inițiative au fost adoptate fără raportul CNA, la 3 inițiative nu a expirat termenul de avizare. Totodată, trebuie de menționat că 11 proiecte ale Guvernului au venit spre înregistrare neavând rapoarte de expertiză anticorupție, din cauza că CNA a refuzat să avizeze proiecte nedefinitivate. Ulterior, proiectele menționate au fost expediate spre avizare CNA, prin rezoluția Președintelui Parlamentului.

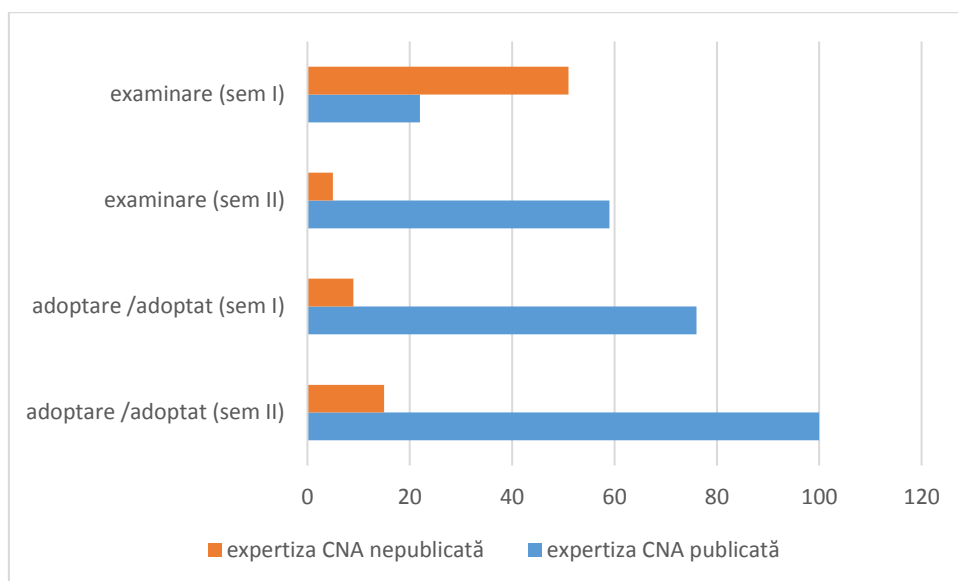
De asemenea, au fost recepționate și 23 de expertize anticorupție la inițiativele legislative transmise spre avizare către CNA la sfârșitul anului 2017. Reieșind din datele menționate, în anul 2018 Centrul Național Anticorupție a prezentat în total 201 rapoarte de expertiză anticorupție (178 rapoarte -la proiectele din 2018).

Analizând pagina-web a Parlamentului, Centrul a constatat că în anul 2018 au fost publicate 462 de proiecte de acte normative, dintre care 326 de proiecte sunt pasibile expertizei anticorupție, iar 136 de proiecte nu necesită a fi supuse expertizei anticorupție din considerentul că acestea intră în categoria proiectelor exceptate de la expertiza anticorupție în temeiul art.28 alin. (2) din Legea integrității nr.82 din 25.05.2017. Din cele pasibile (326 proiecte), au fost remise către Centrul Național Anticorupție și supuse expertizei anticorupție – 309 de proiecte, iar 17 proiecte nu au fost supuse expertizei anticorupție.

Conform prevederilor Legii integrității nr. 82/2017 și ale Legii nr. 100/2017 privind actele normative, expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative, inclusiv pentru proiectele actelor normative elaborate de deputații în Parlament. Proiectele actelor normative (Constituția Republicii Moldova, legile și hotărârile Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile și ordonanțele Guvernului), sînt expediate Centrului Național Anticorupție pentru a fi supuse expertizei anticorupție. În contextul prevederilor expuse, se identifică necesitatea identificării categoriei de acte prezentate în raportul privind implementarea acțiunii, pentru a asigura respectarea obligației conform normelor legale.

Un element pozitiv este includerea cu o frecvență crescîndă a rubricii privind raportul de expertiză elaborat de către Centrul Național Anticorupție în lista organelor de avizare la categoria "proiecte de acte legislative" pe pagina web a Parlamentului. Din totalul actelor normative publicate pe pagina web oficială a Parlamentului în perioada 1 iulie – 31 decembrie 2018 (244), raportul de expertiză elaborat de CNA este publicat pentru 100 proiecte de acte normative cu statut "Adoptare/Adoptat" și 59 acte normative cu statut "Examinare". Raportul de expertiză elaborat de CNA nu este publicat pentru 15 acte normative cu statut "Adoptare/Adoptat" și 5 – cu statut "Examinare". În compararea rezultatelor între semestrul I 2018 și semestrul II al aceluiași an, se evidențiază elementul pozitiv de diminuare a numărului actelor normative aflate în examinare cu expertiza anticorupție publicată. Din păcate, a crescut numărul actelor normative adoptate, care nu sunt însoțite în pachetul de documente publicate de expertiza anticorupție. În sumă, în anul 2018, expertiza anticorupție nu a fost publicată pe pagina web a Parlamentului pentru 24 acte normative cu statut "Adoptare/Adoptat". Din lista actelor normative publicate, 61 constituie excepții care nu necesită efectuarea expertizei anticorupție, 4 proiecte de acte normative au fost retrase.

Grafic 3. Publicarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative, 2018 (sem. I și II)



Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Monitorizarea procesului de întocmire și publicare a sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Biroul permanent al Parlamentului; Secretariatul Parlamentului	Rapoartele semestriale ale Secretariatului Parlamentului către Biroul permanent al Parlamentului cu privire la prezentarea de către autorii inițiativelor legislative a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție concomitent cu înregistrarea proiectelor de legi	Rapoartele semestriale ale Secretariatului Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

Secția pentru lucrările plenului Parlamentului a Secretariatului Parlamentului informează că în anul 2018 în Parlament au fost înregistrate și au intrat în procedură legislativă 159 de proiecte de acte legislative ale Guvernului.

În urma analizei efectuate s-a constatat existența a 48 de sinteze ale obiecțiilor și propunerilor la proiectele de acte legislative, inclusiv pe marginea rapoartelor de expertiză efectuate de CNA.

Se recomandă pentru realizarea acțiunii nr. 15, introducerea modificărilor la Instrucțiunea privind circulația proiectelor de acte legislative în Parlament.

Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

Obiectivul pilonului al II-lea: Dezvoltarea integrității, a responsabilității, a transparenței și a rezistenței față de riscurile de corupție a agenților publici, a membrilor Guvernului și a aleșilor locali

Indicatori de impact:

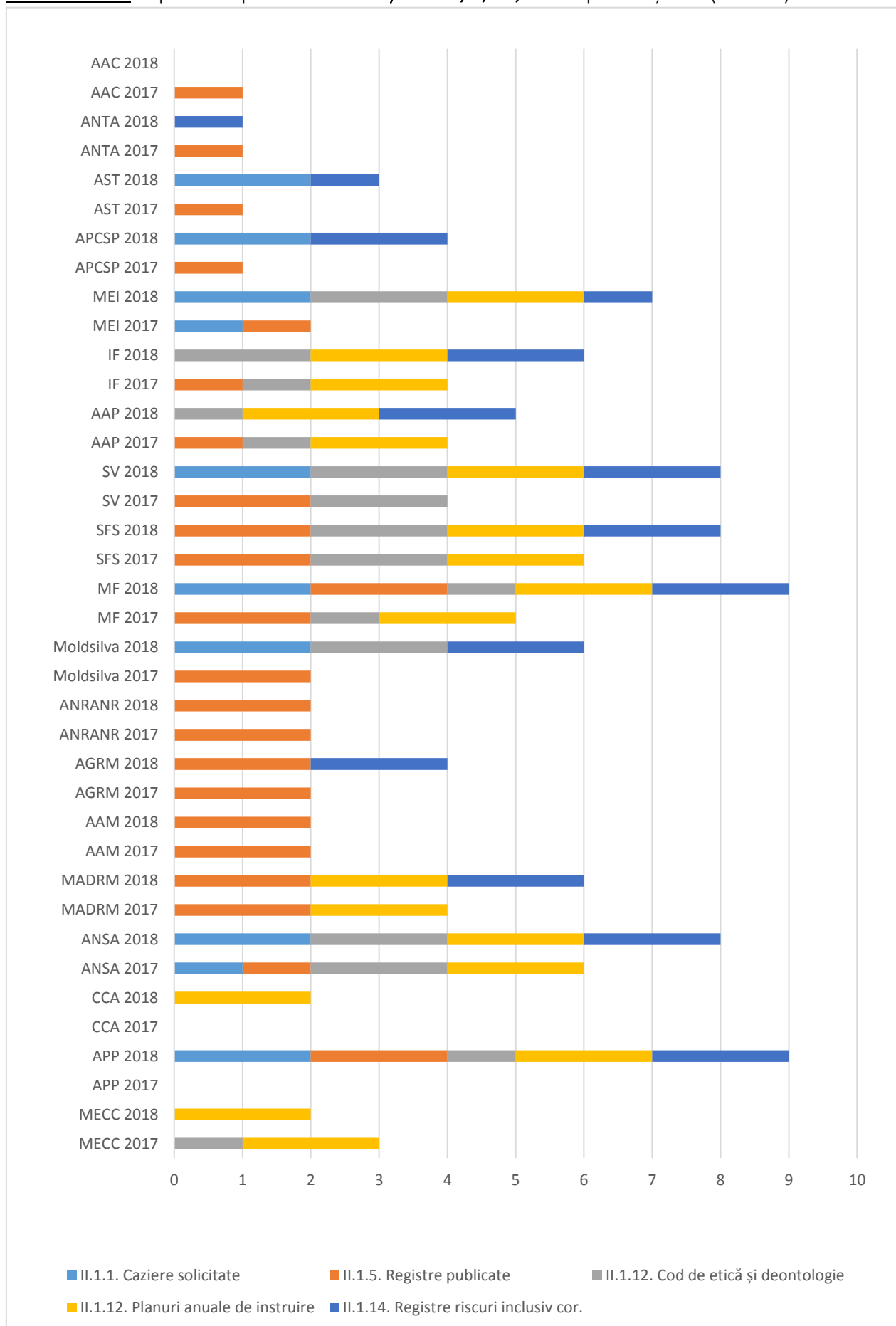
- Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil
- Încrederea în APC și APL îmbunătățită
- Percepția privind corupția din cadrul executivului, îmbunătățită semnificativ
- Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate
- Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale, sporite.

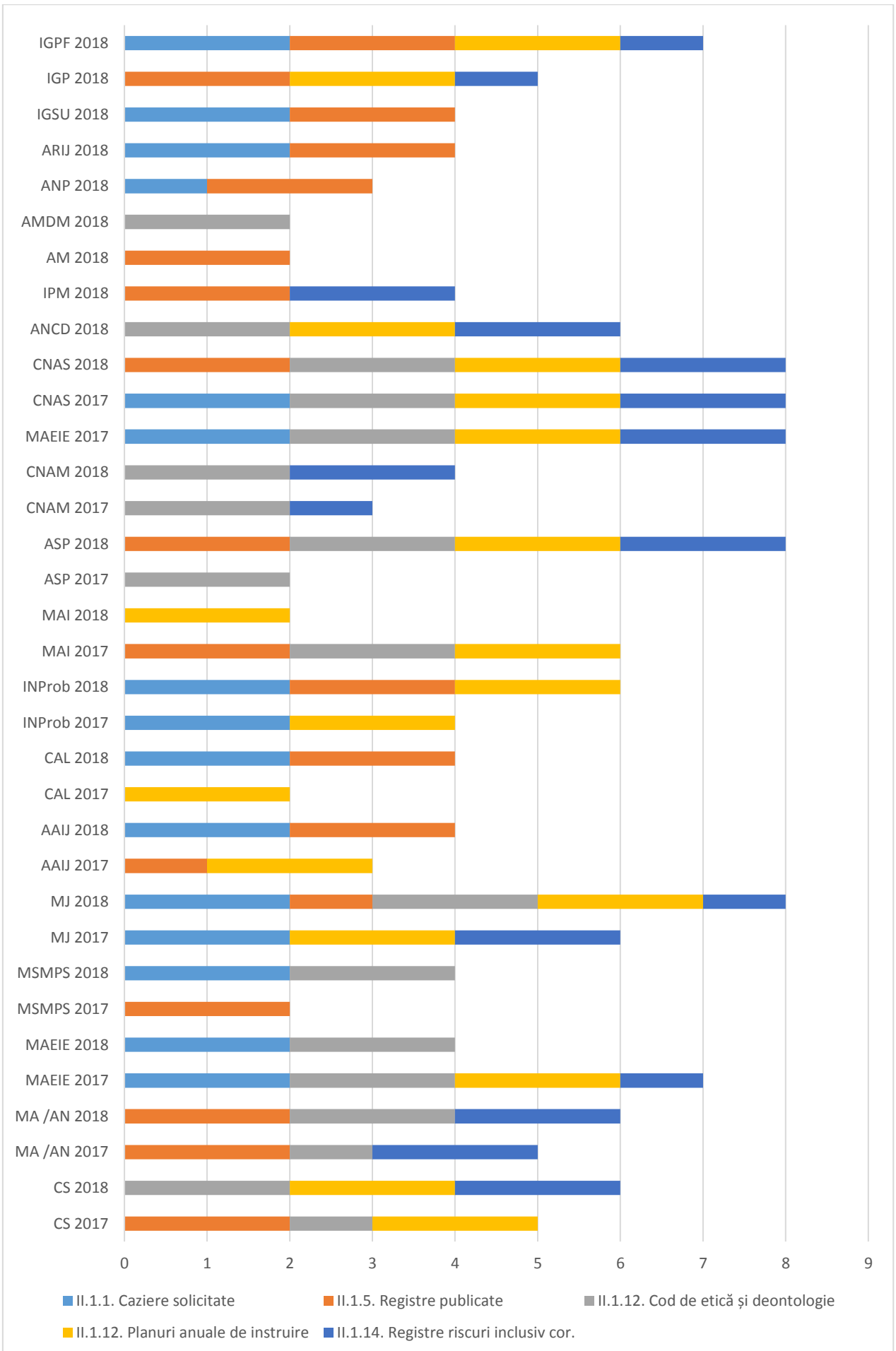
Prioritatea II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice

Informația privind implementarea priorității II.1 *Promovarea integrității în cadrul entităților publice* în anul 2018, a fost prezentată de 51 entități.

Prioritatea II.1 prevede 18 acțiuni de consolidare a integrității instituționale, elaborate în scopul de a asigura respectarea prevederilor Legii Integrității nr. 82/2017, care include în Articolul 10, 14 instrumente de integritate de a fi respectate și realizate de către entitățile publice, responsabilitatea pentru acestea aparținând conducătorului și fiecărui agent public. Neraportarea datelor în această categorie relevă necunoașterea rigorilor și a procedurilor de asigurare a respectării acestora, lipsa mecanismelor de gestionare a instrumentelor susmenționate.

Grafic nr. 3.1. Rapoartele prezentate la acțiunile 1, 5, 12, 14 ale priorității II.1 (Guvern)





Gradul de implementare a acțiunii este clasificat după cum urmează: 0 = nerealizat/neraportat; 1 = parțial realizat / date insuficiente raportate; 2 = realizat. În procesul de stabilire a rezultatelor atinse, se ține cont și de calitatea raportării, întrucât o analiză consistentă și semnificativă poate fi realizată doar în cazul disponibilității unor date sigure. În medie, pentru realizarea acțiunilor nr. 1, 5, 12 și 14 entitățile publice îi sunt atribuite 10 puncte.

Conform graficului prezentat, nici o autoritate nu a realizat integral acțiunile vizate, fie din motivul neaplicării instrumentelor obligatorii, fie din cauza neprezentării integrale a datelor necesare pentru monitorizare, fie din cauza neconcordanței datelor prezentate. Cele mai bune rezultate au fost înregistrate în cazul următoarelor entități: Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor, Serviciul Vamal, Serviciul Fiscal de Stat, Agenția Națională pentru Siguranța alimentelor, Agenția Proprietății Publice, Casa Națională de Asigurări Sociale, Agenția Servicii Publice. Un decalaj în comparație cu rezultatele raportate în anul 2017, se relevă în cazul entităților: Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, Agenția Aeronautică Civilă. În general, situația raportată s-a îmbunătățit în cazul a 80,49% din autorități, inclusiv considerând raportarea reliazăată în premieră de către 9 autorități.

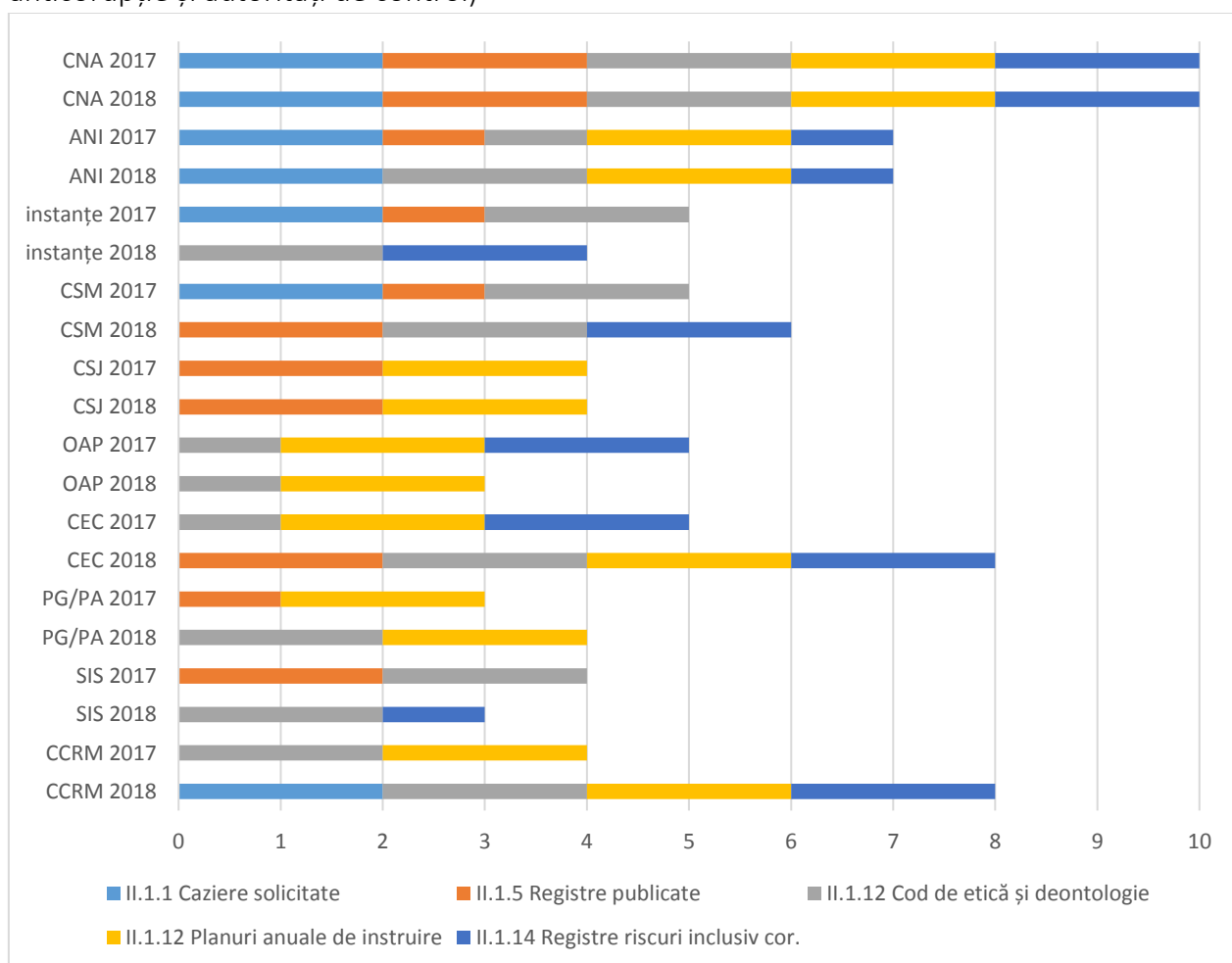
Rata de aprobare a codurilor de etică și conduită instituționale, măsoară 40%. Cu toate acestea, pe lângă entitățile care nu au prezentat informație la acest indicator, 4 entități au făcut referire la Legea nr. 25/2008 privind Codul de conduită a funcționarului public. Este oportună reiterarea prevederilor articolului 23, pct. (2) alin. 1 din Legea integrității nr. 82/2017, conform căruia responsabilitatea conducătorului entității *să instituie și să implementeze norme de etică și deontologie ținând cont de specificul activității, standardele naționale și internaționale în domeniu sau, dacă adoptarea acestor norme este dată în competența altei autorități responsabile, să elaboreze și să propună spre adoptare proiectul acestor norme de etică și deontologie*. Conform punctului (4) al aceluiași articol, *normele de etică și deontologie adoptate în cadrul entității publice se aplică în mod complementar cu prevederile Legii nr. 25/2008*.

Aprobarea normelor de etică și conduită la nivel de instituție este necesară în contextul abordării activității specifice a acesteia, a nivelului de interacțiune cu alți actori naționali și internaționali, a nivelului de responsabilitate și a atribuțiilor de control acordate angajaților săi. Pe când Legea nr. 25/2008 oferă un cadru orientativ pentru toți funcționarii publici, specificul activității agentului public în instituția respectivă invocă necesitatea ghidării acestuia la subiectul drepturilor și obligațiilor sale față de instituție, față de sectorul public și, după caz, sectorul privat și față de cetățean.

Succese au fost atestate la rata de publicare a registrelor de evidență a cadourilor (50%). Deși la subiectul solicitării cazierelor de integritate la angajare la angajare, valoarea medie raportată rămîne de a fi cea mai mică în comparație cu ceilalți indicatori din grafic, aceasta a fost raportată drept realizată de 43% din entități. Solicitarea cazierelor judiciare a fost eronat raportată de 3 entități, invocînd necesitatea evidențierii diferenței dintre cele două instrumente: cazierul de integritate și cazierul judiciar.

Acțiunile 1, 5, 12 și 14 au fost selectate pentru analiză comună datorită pertinentei acestora pentru asigurarea climatului de integritate instituțională. Astfel, acestea reprezintă mecanisme de asigurare a integrității individuale a angajaților (acțiunile 1 și 12), de stabilire a normelor și valorilor entității în interacțiunea cu alți actori la nivel național și internațional (acțiunile 5 și 12), de asigurare a aplicării eficiente și continuității acestor valori și norme (acțiunea 14). Astfel, în cazul celei din ultima, instituirea și menținerea Registrului riscurilor, inclusiv a riscurilor de corupție, precum și completarea acestuia după manifestarea incidentelor de integritate, contribuie la evitarea repetării încălcărilor comise, consolidarea imaginii entității în fața cetățenilor, asigurarea unei activități performante și evitarea pierderii memoriei instituționale în contextul fluctuației cadrelor, care periclitează stabilitatea normelor de integritate. Din entitățile raportoare, 45% au raportat ținerea registrului de evidență a riscurilor, inclusiv a riscurilor de corupție. Dintre acestea, doar 5 entități (12%) au informat privind practica completării registrului în cazul manifestării incidentelor de integritate. Tot în contextul asigurării continuității valorilor și normelor de integritate, 50% din entități au raportat adoptarea Planurilor de instruire, care conțin subiecte de integritate.

Grafic nr. 3.2. Rapoartele prezentate la **acțiunile 1, 5, 12, 14** ale priorității II.1 (justiția, autorități anticorupție și autorități de control)



Cele mai înalte succese la această categorie de acțiuni se înregistrează în rapoartele Centrului Național Anticorupție, ale Agenției Naționale de Integritate, Consiliului Superior al Magistraturii și Curții de Conturi a Republicii Moldova. Conform rezultatelor raportate, 70% de

entități au adoptat planuri de instruire, care să includă subiectul eticii și de conduită a funcționarului (cu 6% mai mult decât în anul 2017). Conform informației prezentate, registrele cadourilor sunt publicate la 40% din entități (cu 13% mai mult decât în anul 2017). Necesită de a fi considerat cazul Serviciului de Informații și Securitate, care a raportat că registrul de evidență a cadourilor este clasificat, respectiv nefiind posibil de a fi plasat în spațiul public. Coduri de etică și deontologie sunt aprobate cu o rată de 80% (cu 35% mai înalt decât în anul 2017). Cazierile de integritate sunt solicitate cu o pondere de 30% potrivit informației prezentate (cu 6% mai puțin decât în anul 2017).

Nr. crt	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate și soluționate în entitățile publice; numărul de sesizări la ANI cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității; numărul de persoane suspendate pentru asemenea încălcări	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	PARȚIAL REALIZAT

Conform raportului prezentat de către Ministerul Finanțelor, Autoritatea Națională de Integritate a fost sesizat în privința unui caz de încălcare a regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității. Informație privind soluționarea cazului nu a fost prezentată.

Procuratura Generală a informat privind examinarea unui caz în procedură disciplinară la Colegiul de disciplină și etică din subordinea CSP. În privința cazului dat a fost sesizat și ANI. Un caz de încălcare a regimului vizat a fost raportat de Oficiul Avocatului Poporului. Informație privind soluționarea acestuia nu a fost prezentată.

Nr. crt	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI; CNA	Numărul de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate pe parcursul anului și numărul de declarații depuse în momentul angajării/numirii /validării mandatului. Numărul total de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului și numărul de declarații depuse anual. Numărul de agenți publici ale căror mandat/raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și numărul de declarații depuse la încetarea mandatului/raporturilor de	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale. Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale.	

muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv.	Pagina web a ANI;
Numărul total de declarații de avere și interese personale transmise anual la ANI de la entitățile publice.	hotărârile instanțelor de judecată
Numărul actelor de constatare ale ANI privind existența averii nejustificate.	
Numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate privind încălcarea regimului declarării averilor și intereselor personale	

În contextul depunerii declarației de avere și interese personale în format electronic, prin intermediul serviciului electronic disponibil pe pagina web oficială a Autorității Naționale de Integritate, în conformitate cu prevederile art.7 și art.24 alin.(2) din Legea nr.133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, este oportună revizuirea acțiunii nr. 3, întru asigurarea unei raportări eficiente a datelor pertinente acțiunii date. Totodată, Autoritatea Națională de Integritate a informat privind înregistrarea a 69454 declarații de avere și interese personale în anul 2018. În baza acestora, au fost instrumentate 30 dosare privind încălcarea regimului declarării averilor și intereselor personale.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror angajați sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul conflictelor de interese declarate și soluționate în cadrul entităților publice. Numărul conflictelor de interese sesizate la ANI. Numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese. Numărul actelor juridice, adoptate în situații de conflict de interese, anulate în instanța de judecată la solicitarea ANI. Numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate privind conflictele de interese penale	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	PARȚIAL REALIZAT

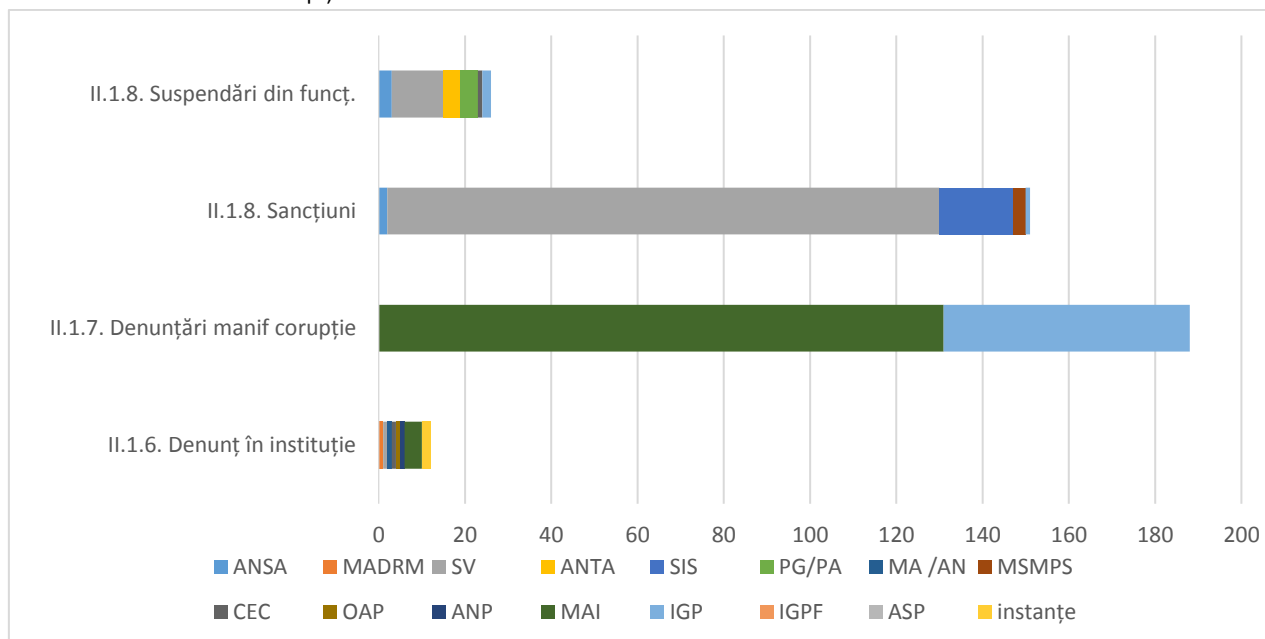
Din rapoartele recepționate de la entitățile raportare, au fost identificate 26 cazuri de conflicte de interese declarate în cadrul instituției. Sesizarea instituției cu privire la conflicte de interese a fost raportată de către: Curtea de Conturi a Republicii Moldova (6 cazuri), Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (1 caz), Inspectoratul Fiscal (1 caz), Cancelaria de Stat (1 caz), Ministerul Apărării (15 cazuri - subiecții au solicitat abținerea de la exercitarea atribuțiilor în calitate de membru a comisiei în cadrul căreia aveau dreptul de vot, reieșind din considerentele că urma a fi discutată și candidatura acestora), Inspectoratul General al Poliției (2 cazuri). Dintre acestea, Autoritatea Națională de Integritate a fost sesizată în privința a 3 cazuri.

Procuratura Generală a informat privind sesizarea ANI de către Inspecția Procurorilor în privința unui caz de conflict de interese. Pînă în prezent, ANI nu s-a expus asupra cazului vizat.

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a informat cu referire sesizarea ANI privind un caz de conflict de interese, în privința căruia a fost emis Ordinul MSMPS prin care au fost redistribuite unele atribuții altor factori de decizie.

Autoritatea Națională de Integritate, la rîndul său, a informat privind recepționarea a 60 de sesizări, în baza cărora au fost emise 40 acte de constatare și instrumentate 6 dosare.

Grafic nr. 4 Acțiunile nr. 6, 7, 8: denunțarea și sancționarea incidentelor de integritate și a manifestărilor de corupție



În rapoartele pentru **acțiunea nr. 6** (Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare), a fost prezentată informația privind 12 denunțuri în instituțiile: Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (1 caz- soluționat); Serviciul Vamal (1 caz – remis în adresa CNA); Ministerul Apărării (1 caz – remis în adresa CNA); Comisia Electorală Centrală (1 caz); Oficiul Avocatului Poporului (1 caz – soluționat); Administrația Națională a Penitenciarelor (1 caz – soluționat); Ministerul Afacerilor Interne (4 cazuri); Instanțele de judecată (2 cazuri).

În rapoartele pentru **acțiunea nr. 7** (Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate), a fost prezentată informația privind 131 denunțuri privind manifestări de corupție în cadrul Ministerului Afacerilor Interne și 57 – în cadrul Inspectoratului General al Poliției. Agenția Servicii Publice a informat privind 1 denunț în adresa CNA.

În rapoartele pentru **acțiunea nr. 8** (Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate), sancționarea incidentelor de integritate a fost raportată de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (2 sancțiuni disciplinare), Serviciul Vamal (128), Serviciul Informații și Securitate (17: muștrare aspră-1, muștrare-5, avertizări-4, măsuri de profilaxie-7), Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (3), Inspectoratul General al Poliției (1).

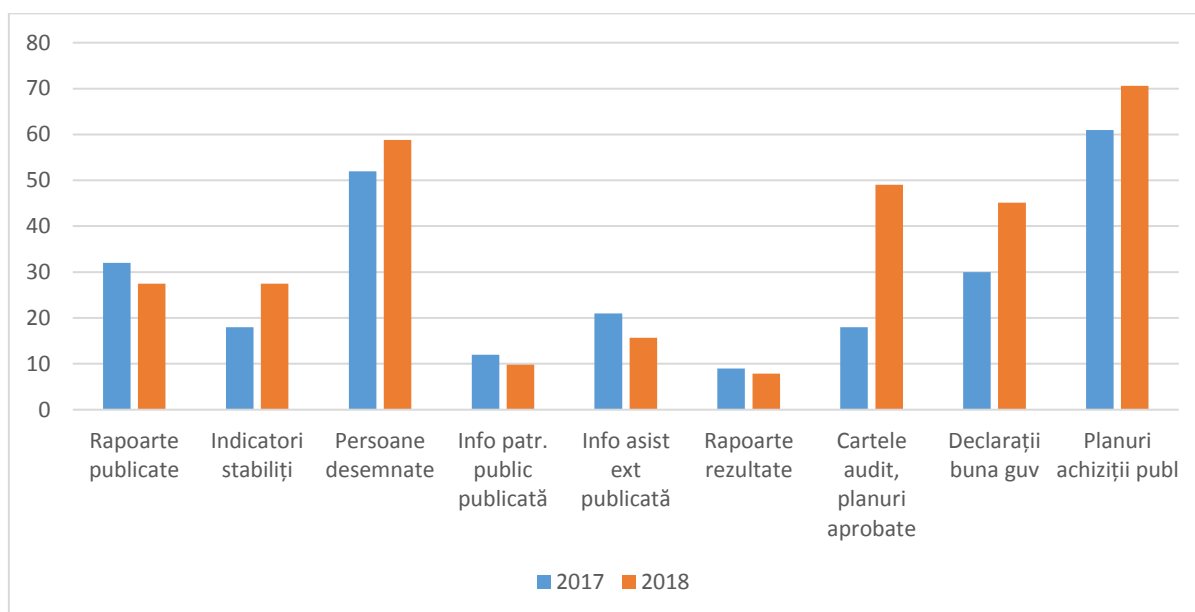
În privința a 9 cazuri au fost sesizate autoritățile anticorupție (ANSA – 1; SV – 7; IGPF – 1).

SPIA a Ministerului Afacerilor Interne a informat privind inițierea a 152 anchete de serviciu, dintre care 27 în privința manifestărilor de corupție. Pentru încălcarea normelor de etică și deontologie au fost emise 27 ordine.

În cazul suspendărilor din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției, au fost raportate 34 de cazuri, dintre care: ANSA – 3 cazuri, SV – 12 cazuri; ANTA – 4 cazuri; PG/PA – 4 cazuri; CEC – 1 caz; IGP – 2 cazuri; Agenția Servicii Publice – 8 cazuri.

În Raportul de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anul 2017, a fost identificată provocarea ne-prezentării informației detaliate privind procedurile de soluționare a cazurilor denunțate. Rata crescândă a rapoartelor care conțin informație privind sancțiunile aplicate, relevă o îmbunătățire a situației la subiectul vizat.

Grafic nr. 5 Transparența instituțională (acțiunile nr. 9, 10, 11)



Rapoartele prezentate pentru **acțiunile 9, 10 și 11** relevă nivelul de respectare a rigorilor de transparență în serviciul public. Astfel, din cele 51 de entități care au raportat implementarea priorității II.1, 27,45% (cu 5,55% mai puțin decât în anul 2017) au raportat asigurarea publicării rapoartelor anuale privind transparența în procesul decizional. Toate rapoartele publicate conțin indicatori calitativi și cantitativi stabiliți pentru măsurarea transparenței în procesul decizional (o îmbunătățire cu 10,45% comparativ cu anul 2017).

În domeniul furnizării informației de interes public, 58,82% din entități au raportat desemnarea persoanelor responsabile de accesul la informații de interes public (o creștere cu 4,42%). În mediu, în anul 2018, per instituție au fost recepționate 600 solicitări de acces la informația de interes public (o creștere cu 330 a valorii medii comparativ cu anul precedent), cu excepția unor devieri precum raportul Inspectoratului General al Poliției (8680 solicitări), Serviciului Vamal (14360 solicitări), Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (4500).

Numărul înalt de solicitări evocă necesitatea desemnării unor persoane specializate care le vor gestiona și vor monitoriza transparența instituției.

La subiectul gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public, se identifică necesitatea specificării mai detaliate a necesității raportării publice a patrimoniului gestionat de fiecare entitate. Din instituțiile raportoare, doar 9,80% au publicat informație suficientă privind gestionarea patrimoniului public. La subiectul gestionării resurselor obținute din fonduri externe, doar 15,69% din entități au raportat publicarea informației privind asistența externă, iar dintre acestea, doar 7,84% au raportat cu privire la realizarea rezultatelor/obiectivelor stabilite în proiectele de asistență externă. Toate valorile sunt în scădere în comparație cu anul 2017.

Totodată, se identifică o atenție sporită față de asigurarea controlului financiar public intern. Astfel, 49% din entități au raportat aprobarea cărții, planurilor de audit intern (o creștere de 32%). Declarația privind buna guvernare a fost publicată de către entitățile raportoare cu o pondere de 45% (o creștere cu 6%).

Aproximativ 71% dintre entitățile raportoare au confirmat publicarea pe paginile web a planurilor anuale, trimestriale de achiziții publice (o creștere de 9%). La acest subiect, Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor a raportat depunerea în adresa acesteia în 2018 a 726 contestații, fiind contestate 568 proceduri de achiziție, dintre care 318 contestații respinse, 269 admise, 27 nu țin de competență, 84 retrase.

În instanțele judecătorești pe parcursul anului 2018 au fost atacate 20 decizii dintre care 6 cereri au fost respinse ca neîntemeiate, într-un caz reclamantul a renunțat la acțiune, într-un caz cererea a fost restituită, celelalte fiind în examinare în 2019.

În raportul prezentat pentru **acțiunea nr. 9** din Prioritatea II.1., **Agencia Proprietății Publice (APP)** a informat privind publicarea Raportului privind administrarea și deetizarea proprietății publice de stat în anul 2016 și 2017, precum și Balanța patrimoniului public al Republicii Moldova, conform situației 01.01.2018.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflij)	Permanent, cu verificări anuale	Entitățile publice	Numărul anual de agenți publici care și-au încetat mandatul, raporturile de muncă sau de serviciu și numărul ofertelor de muncă sau de angajare oferite agenților publici în cadrul organizațiilor comerciale, comunicate de către agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. Numărul de contracte comerciale refuzate anual de către entitățile publice din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-caziera integrității profesionale	PARȚIAL REALIZAT

Rapoartele recepționate de la 51 entități publice prezintă numărul de 711 de persoane care în anul 2018 au încetat raporturile de serviciu în autoritatea respectivă. Totodată, nu a fost prezentată informație privind comunicarea de către aceștia a oricăror oferte de muncă din partea organizațiilor comerciale, precum și informație privind contracte comerciale refuzate din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice. Lipsa datelor se datoriază în general menținerii unei percepții insuficiente privind conceptul regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj) și posibil a pericolului prezentat de admiterea acestuia pentru obiectivitatea proceselor de achiziții publice și calitatea produselor oferite publicului, drept rezultat, bunăstarea populației. Provocarea constă și în lipsa unui mecanism detaliat de monitorizare a aplicării regimului de pantufraj. Prin urmare, este pertinentă specificarea necesității de stabilire a rigorilor interne de raportare a ofertelor recepționate de către agenții publici din partea reprezentanților sectorului privat, în cazul încheierii raporturilor de muncă sau de serviciu, astfel încât informația să fie disponibilă spre revizuire în cazul încheierii contractelor ulterioare cu organizații comerciale în cadrul cărora ar putea activa agenții publici vizați.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la rigorile de integritate instituțională	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice; Academia de Administrare Publică; INJ	100% de instituții au efectuat instruire în baza solicitărilor transmise. Conducătorii și agenții publici a cel puțin 85% dintre entitățile publice instruiți. Numărul de solicitări de instruire cu privire la integritatea instituțională. Instruirea anuală a cel puțin 15000 de reprezentanți ai entităților publice (conducători și agenți publici). Aprecierea instruirilor de către audienți	Confirmări ale instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Pe parcursul anului 2018 de către colaboratorii Centrului Național Anticorupție au fost desfășurate 469 de instruirii cu privire la rigorile de integritate profesională pentru 16743 agenți publici la nivel de conducere și execuție.

Din numărul total de instruirii circa 90% din entități publice au beneficiat de formare și instruire pe politicele de integritate și anticorupție.

Suplimentar, pe perioada de raportare în adresa CNA au parvenit circa 60 de solicitări de instruire în domeniul integrității și anticorupției, care au fost asigurate integral (100%) de către reprezentanții CNA.

Totodată, reținem că o parte din solicitări au fost coordonate și stabilite la nivel de comunicare cu reprezentanții CNA, urmare a Planului tematic remis anual de către CNA entităților publice.

Subsecvent, potrivit chestionarelor de evaluare a instruirilor 99% din respondenți au menționat despre utilitatea instruirilor și prestația foarte bună și bună a formatorilor.

Institutul Național de Justiție, a realizat 10 activități de formare cu privire la rigorile de integritate instituțională, fiind instruiți un număr de 218 beneficiari, după cum urmează:

11 aprilie/ 7 noiembrie 2018 – 2 seminare la subiectul "Competențele procesuale și statutul consultantului procurorului, metode și prevenire a comportamentului corupțional"– 54 consultanți și procurorilor instruiți;

14 mai/22 octombrie 2018 – 2 cursuri de instruire cu genericul "Metode de prevenire a comportamentului corupțional" – 23 judecători și 29 procurori instruiți;

17 mai/25 octombrie 2018 – 2 seminare la subiectul "Metodica investigării infracțiunilor de corupție și a celor conexe" – 25 judecători și 30 procurori instruiți;

23 mai/13 decembrie 2018 – 2 seminare cu genericul "Metode de prevenire a comportamentului corupțional" fiind instruiți 8 asistenți judiciari, 8 grefieri, 4 șefi secretariate, 9 specialiști.

1 februarie/27 septembrie 2018 – 2 seminare cu genericul "Etica și deontologia profesională a consilierului de probațiune prevenirea și combaterea comportamentului corupțional" fiind instruiți 28 de consilieri de probațiune.

Din raportul prezentat de către **Agencia Servicii Publice**, pe marginea instruirilor agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la rigorile de integritate instituțională, în total pentru perioada de referință au fost instruiți 1531 de angajați.

Ministerul Economiei și Infrastructurii informează că în perioada de referință au fost organizate în comun cu Centrul Național Anticorupție o instruire, cu genericul "Crearea climatului de integritate instituțională", la care au participat 68 de persoane din cadrul entității.

Ministerul Finanțelor raportează despre desfășurarea pe parcursul perioadei de raportare a 2 instruirii interne cu privire la normele de etică și deontologie (cu participarea experților de la CNA și ANI), la care au participat 155 de funcționari.

Serviciul Fiscal de Stat, informează că în perioada 19-22.02.2018 a avut loc un curs de instruire în incinta Centrului de instruire a SFS, cu nou-angajații din cadrul SFS, cu genericul „Integritatea profesională în funcția publică” fiind instruiți 26 funcționari. Suplimentar, la data de 22.02.2018, de comun cu CNA a fost ținută o lecție video cu tematica „Consolidarea integrității instituționale prin prevenirea și combaterea fenomenului de corupție” la care au participat 32 de funcționari fiscali. Cursul a fost plasat pe platforma de instruire la distanță și diseminat către Direcțiile generale administrare fiscală pentru instruire. Conform datelor, ulterior, în perioada 26.02 – 26.03.2018 cursul de instruire a fost asimilat de 1066 funcționari.

De asemenea, au fost desfășurate seminare cu tematica „Consolidarea integrității instituționale prin prevenirea și combaterea fenomenului de corupție” la DDF Orhei și DDF Fălești, fiind instruiți 36 funcționari fiscali.

La data de 17.09.2018, în incinta Centrului de instruire al SFS s-a desfășurat instruirea nou angajaților cu genericul „Răspunderea juridică pentru acte de corupție”, la care au participat 26 de funcționari debutanți. Astfel, pe parcursul anului au fost instruiți în total 1298 funcționari fiscali.

Pe parcursul perioadei de raportare în cadrul Serviciului Vamal au fost desfășurate 5 activități de instruire pe tematica „Studiul desfășurat al legislației vamale” (118 persoane instruite); 2 activități de instruire pe tematica „Formarea profesională a colaboratorilor vamali”(31 persoane instruite); 3 activități de instruire pe tematica „Integritatea profesională” (70

persoane instruite); 3 activități de instruire pe tematica „Etica comunicării și conduita profesională” (60 persoane instruite), care au cuprins inclusiv aspecte privind rigorile de integritate instituțională.

Inspekția Financiară raportează că pe parcursul perioadei de raportare a fost desfășurat un curs de instruire cu tematica „Integritatea profesională și instituțională”, la care au participat 37 funcționari publici.

Agencia Achiziții Publice, raportează că la data de 04.06.2018, la sediul AAP, a avut loc un seminar organizat de către Centrul National Anticorupție, cu tematica „Asigurarea integrității instituționale”, fiind instruiți 17 funcționari.

Academia de Administrare Publică raportează organizarea și desfășurarea a 9 activități de instruire pentru 236 de funcționari din administrația publică centrală și locală, la subiectele “Integrarea profesională în funcția publică” 3 cursuri de dezvoltare profesională, fiind instruiți în total 82 de reprezentanți ai entităților publice, la subiectele “Integrarea profesională în funcția publică” (2 4 cursuri câte 8 ore academice, 1 curs fiind organizat pentru administrația publică locală de nivelul I și II) și “Etica și integritatea funcționarului public” (1 curs de 24 ore academice). În colaborare cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) au fost organizate 4 sesiuni (câte 12 ore) ai cursului subiectele “Achiziții publice. Gestionarea conflictului de interese în procesul de achiziții publice”. În total au fost instruiți 94 participanți, la subiectele “Etica profesională în procesul de achiziție publică”, “Conflictul de interese”, “Identificarea conflictelor de interese în domeniul achizițiilor publice. Etapele de apariție a acestora. Tratarea și soluționarea conflictelor de interese”, “Răspunderea pentru încălcarea regimului conflictului de interese. Gestionarea conflictelor de interese în domeniul achizițiilor publice: practice internaționale”. Este relevant de menționat aprobarea prin hotărâri de guvern a Planurilor de Dezvoltare Profesională a Funcționarilor Publici la Comanda de Stat pentru semestrul I și pentru semestrul II, anul 2018, elaborat în baza Hotărârii Guvernului nr. 49 din 16.01.2018 cu privire la comanda de stat privind dezvoltarea profesională a funcționarilor publici în anul 2018. Planurile urmăresc printre obiective sporirea nivelului de responsabilizare a funcționarilor publici, implicați în procesul de prestare a serviciilor publice cetățenilor prin prisma principiilor transparenței, accesibilității și a calității, precum și sporirea nivelului de respectare a normelor de conduită, evitarea conflictului de interese și eradicarea fenomenului de corupție în serviciul public.

Este relevant de reiterat concluzia Raportului de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020, perioada de raportare: semestrul I al anului 2018, privind planificarea cursului “Etica și integritatea funcționarului public” doar pentru un grup de 25 funcționari publici la nivel central. Considerând responsabilitatea sporită a funcționarilor publici, atât la nivel central cât și la nivel local, de a asigura aplicarea instrumentelor de integritate, inclusiv protecția avertizorilor de integritate, precum și angajamentele specifice prin implementarea planurilor sectoriale și locale anticorupție, ar fi relevantă repetarea cursurilor în domeniul integrității profesionale și instituționale pentru autoritățile administrației publice locale de nivelul I și II cel puțin de două ori pe an. Deși este laudabilă organizarea repetată a cursului la nivel central, sporirea frecvenței de organizare a acestuia și la nivel local va contribui la o percepție îmbunătățită privind obligația comună a funcționarilor publici la nivel central și local privind realizarea politicilor de integritate în procesul de furnizare a serviciilor publice.

Ministerul Justiției, pe parcursul perioadei de referință, a organizat 3 seminare de instruire: “Respectarea legislației privind declararea averii și intereselor personale” la care au participat

116 de agenți publici, “Crearea climatului de integritate”, la care au participat 22 de funcționari și “Evaluarea integrității instituționale”, fiind instruiți 14 angajați.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
16	Instruirea responsabililor de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice	Numărul instruirilor și al agenților publici responsabili de elaborări instruiți. Numărul solicitărilor de instruire cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	Instruirea responsabililor de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	REALIZAT

În cadrul instruirii cu genericul „Funcționari anticorupție”, organizat de către CNA, au fost instruiți circa 34 de agenți publici care sunt responsabili în cadrul entităților publice de elaborarea proiectelor de acte normative. Astfel, reprezentanții entităților publice au primit asistență metodologică în vederea identificării factorilor de risc și a riscurilor de corupție și evitării riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor de acte normative.

Pe parcursul anului 2018 în cadrul CNA au parvenit 4 solicitări de acordare a consilierii pe componenta expertiza anticorupție, care a fost asigurată de către colaboratorii CNA.

Potrivit chestionarelor de evaluare a instruirilor 98% din respondenți au menționat despre utilitatea instruirilor și prestația foarte bună și bună a formatorilor.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
17	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la legislația evaluării integrității instituționale	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice	Numărul instruirilor, al conducătorilor și al agenților publici instruiți. Numărul solicitărilor de instruire cu privire la evaluarea integrității instituționale	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

În cadrul instruirii cu genericul „Funcționari anticorupție”, organizat de către CNA, au fost instruiți circa 34 de agenți publici din entități publice cu privire la legislația evaluării integrității instituționale.

Astfel, pe componenta evaluarea integrității instituționale, pe parcursul anului 2018, au fost efectuate 46 de instruirii și instruiți circa 1098 de agenți publici și 321 conducători ai entităților publice.

Prin urmare, reprezentanții entităților publice responsabili de evaluarea integrității instituționale au primit asistență metodologică în vederea identificării riscurilor de corupție cu ajutorul metodelor analitice și practice.

De asemenea, pe parcursul anului 2018, în cadrul CNA au parvenit circa 10 solicitări de acordare a consilierii pe componenta evaluarea integrității instituționale, care au fost asigurate de către colaboratorii CNA. Celelalte instruirii au fost organizate de către CNA conform Planului tematic planificat pentru anul 2018 care a fost remis către entitățile publice.

Potrivit chestionarelor de evaluare a instruirilor 99% din respondenți au menționat despre utilitatea instruirilor și prestația foarte bună și bună a formatorilor.

În contextul implementării proiectului Uniunii Europene "Suport pentru prevenirea eficientă și lupta anti-corupție în sectorul judiciar" a fost efectuată evaluarea necesităților de instruire a personalului Inspecției procurorilor, fiind identificate subiectele relevante. În continuare, în perioada anului 2019 urmează a fi organizate cursurile de instruire a personalului respectiv. Totodată, în perioada 20.02.2019-01.03.2019, în cadrul implementării proiectului "Justiție prin instruire" implementat de Grupul de inițiativă "Inițiativă pentru dezvoltare", cu suportul financiar al Fundației Freedom House în Moldova, este preconizată instruirea a 54 funcționari publici din Procuratură în domeniul eticii și integrității. (valabil și pentru acțiunea nr. 18)

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
18	Instruirea conducătorilor entităților publice cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice	Numărul instruirilor și al conducătorilor de entități publice instruiți. Numărul solicitărilor de instruire cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate	Instruirea conducătorilor entităților publice cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională	REALIZAT

Cu referire la **acțiunea nr. 18**, privind "Instruirea conducătorilor entităților publice cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională", în perioada anului 2018, de către colaboratorii CNA au fost desfășurate circa 26 de instruirii și instruiți 726 de agenți publici, dintre care 146 de conducători pe componenta managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională.

În cadrul instruirii cu genericul „Funcționari anticorupție”, organizat de către CNA, au fost instruiți circa 34 de agenți publici din entități publice cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională.

De asemenea, la cursul de instruire cu genericul „Trăsături specifice ale managementului riscurilor de corupție” organizat de către Ministerul Finanțelor, angajații CNA au instruit circa 85 de auditorii interni și șefi ai misiunilor de audit din sectorul public. Instruirile au avut loc în cadrul a trei Cursuri de instruire cu genericul „Aspecte generale privind achizițiile publice și managementul riscurilor de corupție. Colaborarea auditorilor interni cu alți furnizori de asigurare” desfășurate de Ministerul Finanțelor.

Totodată, în cadrul cursului de instruire „Managementul penitenciar” organizat de către Administrația Națională a Penitenciarelor, de către colaboratorii CNA, au fost instruiți circa 48 de agenți publici pe componenta managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională.

Potrivit chestionarelor de evaluare a instruirilor 99% din respondenți au menționat despre utilitatea instruirilor și prestația foarte bună și bună a formatorilor.

Prioritatea II.2. Abordarea sectorială a corupției

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Responsabili	Nivelul de realizare
19	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor sectoriale anticorupție la	Trimestrul II anul 2017	Guvernul; CS;	REALIZAT

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Responsabili	Indicatori de progres	Nivelul de realizare
20	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul vamal	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; SV; CNA; ANI	Planul – aprobat prin H.G. nr. 410 din 07.05.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Serviciului Vamal. Gradul de realizare – 2	ÎN PROCES DE REALIZARE
21	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul fiscal	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; SFS; CNA; ANI	Planul – aprobat prin H.G. nr. 325 din 17.04.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Serviciului Fiscal de Stat. Gradul de realizare – 2	ÎN PROCES DE REALIZARE
22	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul achizițiilor publice	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; AAP; CNA; ANI	Planul – aprobat prin H.G. nr. 370 din 21.04.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Agenției Achiziții Publice. Gradul de realizare – 2	ÎN PROCES DE REALIZARE
23	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatării proprietății publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; ME; APP; CNA; ANI	Plan- aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 554 din 18.06.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Agenției Achiziții Publice. Gradul de realizare – 2	ÎN PROCES DE REALIZARE
24	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul ocrotirii sănătății și asigurărilor medicale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MS; CNAM; CNA; ANI	Plan- aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 892 din 12.09.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, este publicat pe pagina web a Ministerului Sănătății, muncii și protecției sociale, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină Gradul de realizare – 2	ÎN PROCES DE REALIZARE
25	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare.	Guvernul; MEd; CNA; ANI	Plan- aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 816 din 20.08.2018.	ÎN PROCES DE REALIZARE

	domeniul educației	Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare		Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Gradul de realizare – 2	
26	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul agroalimentar (subvenționări în agricultură, siguranța alimentelor etc.)	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MAIA; CNA; ANI	Plan- aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 19 din 18.01.2019 Gradul de realizare – 1	PARȚIAL REALIZAT
27	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul asigurării ordinii publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	Guvernul; MAI; CNA; ANI	Planul sectorial anticorupție în domeniul asigurării ordinii publice pentru anii 2018-2020 a fost aprobat prin HG nr. 597 din 26.06.2018. (publicat la data de 29.06.2018 în Monitorul Oficial Nr. 235-244 art. Nr: 653) Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Gradul de realizare – 2	ÎN PROCES DE REALIZARE
28	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul protecției mediului ambiant	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MM; CNA; ANI	Planul sectorial anticorupție în domeniul protecției mediului ambiant pentru anii 2018-2020 a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1206 din 15.12.2018 Gradul de realizare – 1	PARȚIAL REALIZAT
Gradul total de realizare a planurilor sectoriale					

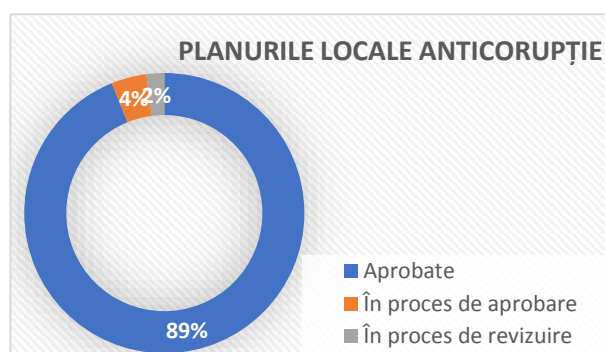
* Gradul de realizare: 0 – nerealizat, 1 – parțial realizat, 2 – în proces de realizare; 3 – realizat

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
29	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor anticorupție la nivel local	Trimestrul II anul 2017	Guvernul; CS; CALM; CNA; ANI	Actul normativ privind mecanismul de coordonare a implementării planurilor anticorupție, aprobat. Mecanismul de coordonare funcțional	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	REALIZAT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
30	Adoptarea și implementarea planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, semestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	APL de nivelul II; CS; CALM; CNA; ANI	Planurile anticorupție la nivel local, adoptate de către APL de nivelul II. Rapoartele semestriale privind implementarea planurilor, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 2 și publicate pe paginile web ale Cancelariei de Stat și APL de nivelul II	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	ÎN PROCES DE REALIZARE

În colaborare cu expertul sectorial, CNA a asigurat elaborarea modelului Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020, care a fost publicat pe pagina web a CNA¹⁸. Modelul a fost transmis către cele 35 de unități administrativ teritoriale de nivelul II pentru ajustare în cadrul Grupurilor de lucru create în fiecare unitate administrativ-teritorială, conform necesităților identificate la nivelul comunității locale și aprobare în cadrul ședințelor Consiliilor locale.

Modelul Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020 are ca obiectiv *“Dezvoltarea climatului de integritate, a responsabilității, transparenței și rezistenței la riscurile de corupție ale agenților publici din cadrul autorităților administrației publice locale și aleșilor locali,”* și este constituit din 5 priorități la nivel local pentru soluționarea problemelor identificate, *Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție, Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență, Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice, Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane, Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor.* Subsecvent, modelul Planului local anticorupție include 17 rezultate scontate care stabilesc schimbarea ce urmează a se produce la nivel local prin realizarea a 35 de acțiuni, cu posibilitatea ajustării la necesitățile identificate la nivelul administrației publice locale.



În rezultat, din informațiile parvenite în adresa Secretariatului Grupului de Monitorizare a CNA, pentru perioada anului 2018, din numărul total de Consilii raionale, 92% au aprobat Planurile anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020 (Anenii Noi, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Comrat, Dondușeni, Edineț, Fălești, Florești Hîncești,

laloveni, Leova, Nisporeni, Ocnîța, Rezina, Rîșcani, Strășeni, Șoldănești, Ungheni, Taraclia, UTA Găgăuzia, Căușeni, Soroca, Drochia, Orhei, Telenești, Sîngerei, Ștefan-Vodă, Glodeni).

¹⁸https://www.cna.md/public/files/sna_cadrulnormativ/Planul%20local%20anticorupție%20pentru%20anii%202018-2020.docx

Subsidiar, planul local anticorupție urmează a fi aprobat la următoarele ședințe ale Consiliului municipal Chișinău, Consiliului raional Dubăsari și Consiliu raional Briceni.

Totodată, ca urmare a instruirilor desfășurate în 2016 în cadrul proiectului „Transparența și responsabilitatea autorităților publice prin activități comune ale mass-media și ONG-urilor locale și regionale”, realizat de Centrul Contact și finanțat de Uniunea Europeană, Consiliile raionale Telenești, Criuleni, Călărași și Primăria orașului Cimișlia, Primăria mun. Bălți au elaborat Planul strategic local anticorupție și de integritate a APL pentru perioada 2016-2021. Inițiativa de a adopta un Plan de acțiuni anticorupție cu un termen de implementare de 5 ani (2016-2021) este una salutabilă, însă aceasta presupune asumarea responsabilității de a adopta modificări ulterioare ale acestui Plan, în conformitate cu documentele de politici care au fost adoptate ulterior, precum Strategia Națională de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020. În rezultat, din Consiliile municipale/raionale sus-citate, Consiliile raionale Criuleni și Telenești și-au revizuit Planurile locale cu introducerea noilor rigori de integritate.

Consiliul municipal Bălți, rămâne restant și urmează în termeni optimi să adapteze propriul Plan anticorupție la noile rigori de integritate.

Prioritatea II.3. Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor

Pentru **prioritatea II.3** au raportat 13 entități din 41, o rată de 32% (cu 12.36% mai mult decât în anul 2017).

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
31	Crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern	Trimestrul II anul 2018	CS; Centrul de e-Guvernare; MJ	Platforma electronică ce permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, integrată pe pagina web oficială a Guvernului după consultarea societății civile asupra caracterului prietenos pentru utilizator	Pagina web a Guvernului	ÎN PROCES DE REALIZARE

Hotărârea Guvernului nr.414 din 08.05.2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat, prevede în pct. 20 modificarea denumirii Instituției publice „Centrul de Guvernare Electronică (E-Government)” (în SNIA indicată ca „Centrul de eGuvernare”) în Instituția publică „**Agencia de Guvernare Electronică**” (AGE). Astfel, în contextul raportărilor ulterioare se va utiliza denumirea nouă a instituției.

Articolul 22 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, prevede utilizarea Sistemului informațional e-Legislație și publicarea în cadrul acestuia a tuturor versiunilor proiectului actului normativ la diferite etape ale elaborării acestuia, precum și a materialelor suplimentare corespunzătoare etapei respective de elaborare, de către autoritatea publică sau subiectul cu drept de inițiativă legislativă care elaborează proiectul actului normativ, cu excepția Președintelui Republicii Moldova și a deputaților în Parlament.

Conform raportului prezentat de către Agenția de Guvernare Electronică, SI "e-Legislație" are ca obiectiv primar facilitarea procesului de creație legislativă și a fost dezvoltat astfel încât să cuprindă traseul unui proiect de act normativ la toate etapele procesului legislativ (elaborare, avizare, expertizare), concentrate într-un singur sistem - accesibil subiecților implicați în procesul legislativ, inclusiv a publicului.

Ținând cont de indicatorul de progres al acțiunii în cauză, AGE recomandă ca la etapa elaborării de către Ministerul Justiției a proiectului viitorului Regulament al SI „e-Legislație”, să se stabilească expres că sistemul informațional respectiv să fie integrat pe pagina web oficială a Guvernului (<http://gov.md/ro>), după consultarea societății civile asupra caracterului prietenos pentru utilizator.

Concomitent, în raportul privind realizările atinse în semestrul I al anului 2018, AGE a propus Cancelariei de Stat, în calitate de administrator al conținutului informațional al Paginii oficiale a Guvernului în rețeaua Internet, să implice în realizarea acțiunii în cauză și Instituția publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” (succesorul de drepturi și obligații ale Î.S. „Centrul de Telecomunicații Speciale”), care în conformitate cu pct.3 din Hotărârea Guvernului nr.1464/2007, este administratorul tehnico-tehnologic al paginii <http://gov.md/ro>.

Totodată, Agenția de Guvernare Electronică își exprimă disponibilitatea să se alăture realizării acțiunii 31 prin prisma integrării SI „e-Legislație” cu platformele centralizate de e-Guvernare (serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass), serviciul electronic guvernamental integrat de semnătură electronică (MSign), serviciul electronic guvernamental de jurnalizare (MLog).

Conform raportului prezentat de **Ministerul Justiției**, în prezent, Sistemul Informațional Automatizat (SIA) “e-legislație” se află în proces de testare cu toate autoritățile publice ale administrației publice centrale. Totodată, a fost actualizată lista persoanelor implicate în procesul de elaborare a actelor normative, iar Agenția Resurse Informaționale Juridice a creat conturile necesare pentru a avea acces la sistem și pentru a participa la testare.

Prin intermediul acestui sistem urmează ca autoritățile care elaborează proiecte de acte normative să le facă publice în diferite versiuni la diferite etape ale elaborării. Prin intermediul sistemului informațional se va face public:

- a) inițiativa legislativă;
- b) numele și datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de act normativ sau, după caz, informația despre grupurile de lucru create și componența acestora;
- d) concepția viitorului proiect;
- e) proiectul de act normativ;
- f) materialele din dosarul de însoțire a proiectului;

g) informația referitoare la consultarea publică a proiectului etc.

Considerînd provocările întâmpinate în supunerea tuturor proiectelor de acte normative expertizei anticorupție și publicării rezultatelor acesteia, este relevantă includerea categoriei “rezultatele expertizei anticorupție” în lista informațiilor făcute publice în sistemul susmenționat, inclusiv în conformitate cu acțiunea nr. 36 din prioritatea II.3, care prevede “Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărîri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare”.

Totodată, în perioada raportării precedente, a fost recepționată informația privind planificarea lansării oficiale a sistemului „e-legislație” cu asigurarea interconectării cu Registrul de stat al actelor juridice (www.legis.md). Proiectul Hotărîrii de Guvern cu privire la aprobarea sistemului informațional autorizat „e-legislație” era raportat ca fiind la etapa de definitivare pentru a fi transmis spre consultare publică. În prezent, Ministerul Justiției informează pe pagina web oficială privind continuarea procesului de elaborare a proiectului.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
32	Extinderea listei de servicii publice prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md	Permanent , cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Centrul de e-Guvernare; entitățile prestatoare de servicii	Numărul de servicii publice noi prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md , lansate anual. Numărul de servicii publice cu plată electronică prin intermediul platformei www.servicii.gov.md	Platforma www.servicii.gov.md	REALIZAT

Hotărîrea Guvernului nr.414 din 08.05.2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat, prevede în pct. 20 modificarea denumirii Instituției publice „Centrul de Guvernare Electronică (E-Government)” (în SNIA indicată ca „Centrul de eGuvernare”) în Instituția publică „**Agencia de Guvernare Electronică**” (AGE). Astfel, în contextul raportărilor ulterioare se va utiliza denumirea nouă a instituției.

În calitate de posesor al portalului guvernamental unic al serviciilor publice (<https://servicii.gov.md/>), Agenția de Guvernare Electronică (AGE) raportează că, potrivit situației de la 15.01.2019, portalul <https://servicii.gov.md/> are două interfețe: interfața informativă – pe care se regăsesc fișele/pașapoartele serviciilor publice, ce conține informații despre 631 servicii publice (cu 39 mai mult decît în anul 2017), și interfața interactivă care oferă beneficiarilor acces către 161 servicii publice prestate în mod electronic (e-servicii), care au fost integrate cu portalul și, respectiv, accesibile de pe portal (cu 35 mai mult decît în anul 2017).

Cu referire la al doilea indicator de progres („Numărul de servicii publice cu plată electronică prin intermediul platformei <https://servicii.gov.md/>”), AGE a clarificat că achitarea electronică are loc nu prin portal, ci prin Serviciul Guvernamental de Plăți Electronice (MPay). Cu alte cuvinte, accesarea unui serviciu public concret poate avea loc prin portal, achitarea efectuându-se însă prin Serviciul MPay. În acest context, conform raportului la situația din 15.01.2019, sunt integrate cu Serviciul MPay 44 de servicii publice, ce permite achitarea prin

MPay pentru obținerea a peste 60 de acte/certificate etc. La momentul raportării, 23 autorități prestatoare de servicii publice și 16 operatori de plăți sunt conectați la Serviciul MPay (număr neschimbat în comparație cu anul 2017).

Pentru perioada anului 2018, **Agencia Servicii Publice** informează despre disponibilitatea a 68 servicii electronice prestate. Totodată, 6 servicii electronice pot fi procesate prin intermediul paginii web oficiale ale Agenției. Din serviciile prestate: 2 prevăd înregistrarea și 18 - licențierea unităților de drept (2 – evidența unităților de drept), 7 – cadastrale, 20 - stare civilă, 6 – disponibile prin intermediul Buletinului de identitate electronic, 12 – în domeniul evidenței și documentării populației, 6 - în domeniul evidenței și documentării conducătorilor de vehicule, 7 – servicii în domeniul evidenței și documentării vehiculelor, 4 – în domeniul confecționării și eliberării numărului de înmatriculare, 1 – programare prealabilă.

Serviciul Fiscal de Stat prestează, prin intermediul platformei www.servicii.gov.md, 37 de servicii. Cel mai recent serviciu introdus este „Autorizarea centrelor de asistenta tehnică pentru mașinile de casă și control cu memorie fiscală”. Acesta este disponibil pe platformă începând cu anul 2018. Toate serviciile electronice prestate de **Serviciul Fiscal de Stat** sunt gratuite pentru contribuabilii care întrunesc cerințele stipulate în art. 187 alin (2¹) lit d) și e) din Codul Fiscal, care conține prevederile la subiectul prezentării dării de seamă fiscale. Contribuabilii care nu corespund acestor cerințe beneficiază de serviciile electronice prestate de SFS prin accesul oferit de IP "Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe" în bază de contract.

Serviciul de Informații și Securitate a definitivat și transmis către Ministerul Economiei și Infrastructurii proiectul pașaportului electronic a actului permisiv (certificatul de acreditare a prestatorului de servicii de certificare) pentru ghișeul unic. Totodată, se efectuează lucrări de modificare a pașaportului electronic a actului permisiv pentru unificarea structurii actului cu cele existente pe platforma www.servicii.gov.md

Lista serviciilor prestate de **Casa Națională de Asigurări Sociale** a fost actualizată la data de 04.05.2018 și include 69 servicii, fiind actualizată informația pentru 15 servicii. CNAS nu prestează servicii publice cu plată electronică prin intermediul platformei www.servicii.gov.md.

În cadrul **Ministerului Apărării**, structura responsabilă de serviciile publice prestate a întreprins măsuri pentru continuarea procesului de identificare a serviciilor publice prestate de către structurile MA, în total 55 servicii publice existente (11 prestate prin intermediul platformei electronice [servicii.gov.md](http://www.servicii.gov.md)). Astfel, în perioada de raportare a fost identificat și aprobat un nou serviciu public administrativ privind eliberarea certificatului de acordare a vizei de reședință, solicitat de secția sectorială de evidență și documentare a populației.

Ministerul Economiei și Infrastructurii raportează că pe parcursul perioadei de raportare au fost efectuată inventarierea serviciilor publice prestate, inclusiv și de structurile organizaționale din sfera de competență. Drept urmare, au fost eliminate 8 servicii publice depășite (proces coordonat în comun cu experți externi), au fost transferate 7 servicii care se referă la circulația mărfurilor cu dublă destinație, din domeniul de competență a MEI la Agenția Servicii Publice, a fost digitalizat procesul de prestare a 4 servicii publice administrative,

prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat de Gestionare și Eliberare a Actelor Permisive (SIA GEAP), lansat la 9 iulie 2018.

Suplimentar, în scopul transparenței informației cu privire la serviciile publice pe portalul electronic www.servicii.gov.md, au fost actualizate fișele a 87 de servicii publice.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termen ul de realizar e	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
33	Implementarea resursei informaționale în domeniul comerțului, prevăzută de legislația privind comerțul interior	Trim IV anul 2017	Centrul de e-Guvernare; ME; ANSA; CNSP; APL de niv I și II	Soft implementat și funcțional; numărul de notificări înregistrate în sistem	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Potrivit raportului prezentat de către **Ministerul Economiei și Infrastructurii**, la 28 martie 2018 a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 263 cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărârea Guvernului nr. 753 din 14 iunie 2016, potrivit căreia a fost aprobat un nou Plan de acțiuni privind implementarea soluțiilor de ghișeu unic pentru eliberarea actelor permisive.

Posesor – Ministerul Economiei și Infrastructurii;

Deținător – Agenția Servicii Publice;

Registrator – autoritățile emitente de acte permisive conform Legii nr. 160 din 22 privind reglementarea prin autorizație a activității de întreprinzător.

Potrivit Planului de acțiuni, au fost aprobate 2 acte normative:

- Hotărârea Guvernului nr. 550 din 13.06.2018 cu privire la aprobarea conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permisive;
- Hotărârea Guvernului nr. 551 din 13.06.2018 cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la modul de ținere a Registrului actelor permisive.

De asemenea, a fost aprobată Dispoziția Guvernului nr. 88-d din 23 iunie 2018 potrivit căreia a fost instituit Grupul de lucru tehnic pentru coordonarea definitivării și implementării Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permisive.

Sistemul este integrat cu serviciile guvernamentale comune precum MConnect, MSign, MPass, MNotify, MPay, etc. și este plasat pe MCloud și a fost înregistrat la Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

În data de 9 iulie curent, a avut loc lansarea Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permisive. În prima etapă sunt incluse în pilotare 29 de acte permisive, eliberate de Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Agenția Servicii Publice, Agenția Națională de Reglementare a Activității Nucleare și Radiologice, Serviciul Național de Management al Frecvențelor Radio și Securității Cibernetice și notificarea privind inițierea activității de comerț, eliberată de către primăria mun. Chișinău. Până la finele anului curent se prevede lansarea în regim de pilotare și de producție încă a cel puțin 60 de acte permisive, prevăzute în Nomenclatorul actelor permisive din Anexa nr. 1 la Legea nr. 160/2011.

La data de 19 decembrie a fost aprobată Hotărârea Guvernului cu privire la instituirea resursei informaționale în domeniul comerțului, pe baza SIA GEAP. Drept urmare au fost aduse modificări la Conceptul Tehnic al Sistemului Informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise, în continuare - SIA GEAP, Conceptul mecanismului de gestionare și eliberare a actelor permise și a Planului de acțiuni privind implementarea soluțiilor de ghișeu unic, Regulamentul cu privire la modul de ținere a Registrului actelor permise.

Astfel, autoritățile publice implicate în implementarea soluțiilor de ghișeu unic din domeniul comerțului utilizează SIA GEAP în calitate de resursă informațională în domeniul comerțului.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a respons abilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
34	Înaintarea acțiunilor în regres împotriva persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PA; MJ	Acțiunile de regres înaintate; sentințele în privința persoanelor responsabile de condamnarea RM la CtEDO, pronunțate; volumul de mijloace financiare recuperate ca urmare a acțiunilor în regres de la responsabilii de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	ÎN PROCES DE REALIZARE

Pentru perioada anului 2018 **Ministerului Justiției**, raportează, că la sfârșitul lunii martie 2018 a fost intentată o sesizare către Procuratura Generală pentru intentarea urmării penale împotriva persoanelor ale căror acțiuni sau inacțiuni au determinat ori au contribuit semnificativ la încălcarea prevederilor Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care a fost constatată printr-o hotărâre sau a impus soluționarea amiabilă a cauzei aflate pe rolul Curții Europene.

Totodată, Ministerul Justiției informează că a fost elaborată o listă a persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO pentru anii 2015-2018. Astfel, de către Ministerul Justiției au fost înaintate 11 acțiuni de regres, dintre acestea fiind admise doar una. Volumul de mijloace financiare recuperate ca urmare a acțiunilor în regres de la responsabilii de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO, constituie 19 980,90 MDL.

Conform raportului Procuraturii Generale, în anul 2018 nu au fost înaintate acțiuni în regres în privința funcționarilor publici și a judecătorilor pentru orice abatere gravă, care a dus la condamnarea Republicii Moldova de către CtEDO. De asemenea, nu au fost pronunțate sentințe în privința persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO.

Procuratura Anticorupție a intervenit în cadrul ședinței Grupului de Monitorizare 3 al SNIA, organizate la data de 28 mai 2018, cu argumentarea necesității de revizuire a acțiunilor nr. 34 din Prioritatea II.2 și nr. 36 din Prioritatea III.5, odată cu actualizarea planului de acțiuni al SNIA, în conformitate cu Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală, care prevăd atribuțiile procurorului în acțiunile civile și cazurile când procurorul intervine cu acțiune civilă în cadrul unui proces penal. Astfel, a fost subliniat că nu există un temei în baza căruia procurorul să se adreseze în judecată față de persoana responsabilă de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO. În primul rând, persoana trebuie să fie condamnată, cel puțin

trasă la răspundere disciplinară sau contravențională. În acest context, reprezentantul PA a punctat că nu este posibil de a merge cu o acțiune civilă atâta timp cât nu există un cadru legal funcțional, cu temeiuri care să reglementeze procedura. Totodată, Legea Integrității nr. 82 prevede dreptul persoanei de a recupera prejudiciul de la autoritatea publică, dar nu este prevăzut procedural cum se realizează această măsură. Drept urmare, membrii Grupului de Monitorizare 3 au adoptat decizia de a fi organizată o masă rotundă la subiectul implementării acțiunilor nr. 34 din Prioritatea II.2 și nr. 36 din Prioritatea III.5, pentru a determina modul de realizare în continuare a acestora.

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
35	Transmiterea tuturor proiectelor de acte legislative și normative pasibile de expertiza anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	APC	Actele normative și proiectele de acte legislative aprobate de Guvern, pasibile de expertiza anticorupție, supuse în prealabil acestei expertize	Pagina web a Guvernului /Ordinea de zi a ședințelor Guvernului;/ pagina web a CNA/ Rapoarte privind activitatea de expertiză anticorupție/	ÎN PROCES DE REALIZARE

Conform articolului nr. 35 din Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, *expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative*. Conform Articolului 28 din Legea Integrității nr. 82/2017, lit. (2) *agenții publici și entitățile publice cu drept de inițiativă legislativă, alte entități publice care elaborează și promovează proiecte de acte legislative și normative (în continuare în acest articol – autori), precum și Secretariatul Parlamentului, în cazul inițiativelor legislative ale deputaților, au obligația de a supune expertizei anticorupție proiectele de acte, cu excepția:*

- a) documentelor de politici;
- b) actelor cu caracter individual de remanieri de cadre;
- c) decretelor Președintelui Republicii Moldova;
- d) dispozițiilor Guvernului;
- e) hotărârilor Guvernului de aprobare a avizelor asupra proiectelor de legi și decrete ale Președintelui Republicii Moldova;
- f) tratatelor internaționale, actelor de acordare a deplinului puteri și de exprimare a consimțământului Republicii Moldova de a fi legată prin tratat internațional.

În procesul de analiză a paginii web a Guvernului, respectiv a proiectelor incluse pe ordinea de zi la ședințele de Guvern, s-a constatat că în anul 2018 au fost examinate în cadrul ședințelor de Guvern 1218 proiecte de acte normative. Din numărul total de acte examinate (1218 proiecte), 934 de proiecte sunt pasibile expertizei anticorupție, iar 284 de proiecte nu necesită a fi supuse expertizei anticorupție, temei servind art.28 alin.(2) din Legea integrității nr.82/2017. Din cele pasibile (934 proiecte) au fost remise către Centrul Național Anticorupție și supuse expertizei anticorupție – 795 de proiecte, iar 139 de proiecte au fost examinate în cadrul ședințelor de Guvern fără a fi supuse expertizei anticorupție, cu încălcarea normelor

legale ce reglementează procedura de elaborare și adoptare a proiectelor de acte normative. Totodată, 67 din cele 139 de proiecte care au adoptate în lunile noiembrie/decembrie 2018.

În același timp, potrivit noilor prevederi ale Legii nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, intrată în vigoare la 22.07.2018, expertiza proiectului de act normativ este efectuată concomitent cu avizarea acestuia, deci, asupra unui proiect nedefinitivat.

Aprobarea normelor Legii nr.100/2017 care reglementează efectuarea expertizei anticorupție nu este corelată cu prevederile Legii integrității nr.82/2017, care la art.28 prevede că „expertiza anticorupție, cu excepțiile stabilite de lege, se efectuează (...) doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare publică a părților interesate”.

Totodată, ținând cont de impactul și obiectivele expertizei anticorupție (prevenirea manifestărilor de corupție prin excluderea factorilor de risc din proiecte, oferirea garanțiilor suplimentare de desfășurare a procesului legislativ în interesul cetățenilor și în interes public) efectuarea expertizei anticorupție concomitent cu etapa de avizare a proiectului va diminua din rolul și din scopul/menierea expertizei anticorupție, prevăzut chiar în Legea nr.100/2017 – Expertiza anticorupție are menirea de a – „(...) preveni apariția unor reglementări care ar favoriza corupția, prin elaborarea recomandărilor în vederea revizuirii reglementărilor respective sau în scopul diminuării efectelor negative ale acestora”. Astfel, raționamentul care stă la baza efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului definitivat constă în faptul că proiectul nu poate suferi alte modificări, modificări care pot conține în sine norme coruptibile.

În acest context, se impune în mod necesar aprobarea modificărilor la Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative în sensul instituirii obligativității efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului atunci când acesta este definitivat.

În procesul de monitorizare a rapoartelor autorităților publice, a fost relevat elementul îngrijorător de menționare în continuu a expertizei judiciare în loc de expertiză anticorupție.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
36	Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	APC; CS	Sintezele obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi, publicate pe pagina web a Guvernului	Pagina web a Guvernului	PARȚIAL REALIZAT

Rapoartele recepționate relevă o situație similară și pentru **acțiunea nr. 36**. Entitățile publice au prezentat informație generală, publicarea sintezei fiind raportată de către MECC, MADRM, MEI. Însă nu au fost indicate date specifice sau surse de verificare a acestora.

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a raportat privind includerea propunerilor și obiecțiilor recepționate în tabelul divergențelor și luarea acestora în considerare în procesul

de definitivare a proiectelor. Procedura a fost respectată cu excepția Hotărârii Guvernului nr. 159 din 14 februarie 2018 "pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului material". Raportul de expertiză a fost prezentat în adresa MSMPS după aprobarea proiectului în ședință de Guvern, perspectiv propunerile și obiecțiile nu au fost incluse în raport.

Este relevant de menționat prevederile articolului nr. 28 al Legii integrității nr. 82/2017, conform căruia expertiza anticorupție este obligatorie pentru proiectele de acte normative, cu excepțiile prevăzute în lege, anterior transmiterii acestora spre expertiză judiciară.

În cazul **Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene**, din cele 3 proiecte de acte normative prezentate la acțiunea nr. 35, proiectul H.G. cu privire la înființarea Institutului Diplomatic pe lângă MAEIE a fost aprobat de către Guvern (HG nr.667 din 11.07.2018 "Cu privire la crearea Institutului Diplomatic", Publicat:13.07.2018, Monitorul Oficial Nr.256-265 art.Nr:726), iar celelalte 2 proiecte H.G. au fost înaintate Guvernului spre aprobare.

Ministerului Apărării și Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, raportează efectuarea sintezelor propunerilor și obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative, publicarea pe pagina web a Guvernului fiind raportată de către MADRM..

Conform raportului **Consiliului Coordonator al Audiovizualului** privind înaintarea spre expertiza anticorupție a proiectului definitivat al Regulamentului privind procedura și condițiile de organizare și desfășurare a licitației pentru selectarea companiei care va efectua măsurarea cotelor de audiență, CNA a remis raportul de expertiză, care a prezentat următoarele constatări:

Consiliul Coordonator al Audiovizualului a respectat rigorile de transparență stabilite prin Legea nr. 239 din 13.11.2008, privind transparența în procesul decizional. Nota informativă stabilește argumente pertinente și valabile pentru justificarea soluțiilor proiectului.

În cadrul proiectului expertizat au fost identificați factori de risc, precum: formulări ambigue, lacune de drept, lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative, atribuții care admit derogări și interpretări abuzive. La aplicarea prevederilor coruptibile ale proiectului pot fi legalizate acte de abuz de serviciu, depășiri ale atribuțiilor de serviciu și favoritismul, precum și încurajarea corupției active/pasive și luarea/darea de mită. Prin urmare, Centrul Național al Anticorupției al Republicii Moldova, consideră că unele norme ale proiectului necesită a fi revizuite prin prisma recomandărilor înaintate, întru excluderea factorilor și riscurilor de corupție identificați. Consiliul Coordonator al Audiovizualului va remite repetat spre expertiza anticorupție, proiectul definitivat al Regulamentului privind procedura și condițiile de organizare și desfășurare a licitației pentru selectarea companiei care va efectua măsurarea cotelor de audiență.

Ministerul Economiei și Infrastructurii susține că sintezele obiecțiilor au fost incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicate pe pagina web a Guvernului.

Conform raportului prezentat de Ministerul Agriculturii, Mediului și Dezvoltării Regionale, "sintezele obiecțiilor au fost incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicate pe pagina web a Guvernului"

Conform raportului **Cancelariei de Stat**, prezentat la finele anului 2017, odată cu intrarea în vigoare a Legii cu privire la actele normative (nr. 100/2017) și asigurarea funcționalității Sistemului informațional e-Legislație, care are ca obiectiv facilitarea procesului de creație legislativă, va fi public traseul unui proiect de act normativ la toate etapele procesului legislativ, concentrate într-un singur sistem, asigurându-se astfel transparența acestui proces.

Totodată, în raportul transmis pentru perioada anului 2018, Cancelaria de Stat menționează că autorul proiectului întocmește sinteza propunerilor parvenite de la autoritățile publice precum și din partea reprezentanților societății civile și după caz se plasează pe pagina web oficială a autorității publice sau pe platforma guvernamentală, particip.gov.md.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
37	Asigurarea adoptării proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului, pasibile de expertiza anticorupție obligatorie, doar după supunerea acestora expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	CS	Rapoartele trimestriale ale Cancelariei de Stat cu privire la prezentarea de către autorii proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție, concomitent cu înregistrarea proiectelor respective	Pagina web a Guvernului /Ordinea de zi a ședințelor Guvernului /	PARȚIAL REALIZAT

Potrivit raportului **Cancelariei de Stat** pentru anul 2018, a fost asigurată monitorizarea strictă a proiectelor de lege sau hotărârilor care necesită expertiza anticorupție să fie avizate în mod corespunzător de către CNA. Totodată, a fost asigurată publicarea pe pagina web oficială a Guvernului a proiectului ordinii de zi a ședinței Guvernului și a proiectelor de acte ale Guvernului propuse pe ordinea de zi, cu excepția celor ce conțin secret de stat.

Totodată, monitorizarea paginii-web a Guvernului a relevat faptul că 139 proiecte au fost examinate în cadrul ședințelor de Guvern fără a fi supuse expertizei anticorupție, cu încălcarea normelor legale ce reglementează procedura de elaborare și adoptare a proiectelor de acte normative. (vezi informația prezentată la acțiunea nr. 35, prioritatea II.3)

Raportul de monitorizare a progreselor și deficiențelor înregistrate în implementarea Planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020, pentru perioada anului 2018.

Planul anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020 reprezintă principalul document de politici anticorupție la nivelul autorităților publice locale de nivelul II, care are un caracter multidisciplinar pe termen mediu și oferă coordonatele majore de acțiune în sprijinul promovării integrității, bunei guvernări, eficienței, transparenței și

îmbunătățirea structurilor și proceselor proprii ale administrației publice locale. Totodată, Planul local anticorupție contribuie la creșterea eficienței și eficacității organizaționale, precum și la creșterea gradului de responsabilizare a administrației publice locale, prin oferirea unui fundament solid în vederea prestării serviciilor publice calitative, utilizarea adecvată și eficientă a banilor publici, contribuind astfel la îmbunătățirea imaginii publice precum și la creșterea încrederii societății în autoritățile publice locale.

Planul are ca obiectiv “Dezvoltarea climatului de integritate, a responsabilității, transparenței și rezistenței la riscurile de corupție ale agenților publici din cadrul autorităților administrației publice locale și aleșilor locali,,.

Măsurile incluse în Plan sunt structurate în jurul a cinci priorități la nivelul local pentru depășirea problemelor identificate:

- Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție,
- Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență,
- Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice,
- Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane,
- Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor.

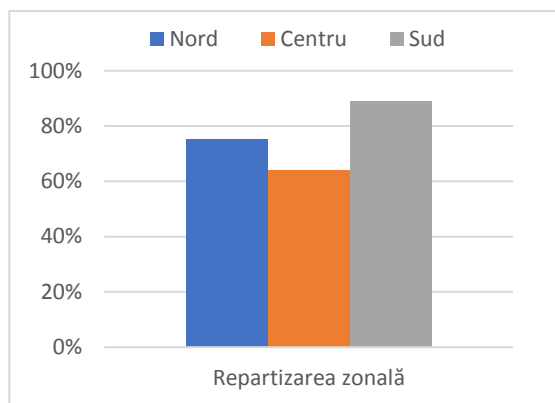
Derularea activităților incluse în modelul Planului local anticorupție vine în sprijinul și detalierea inclusiv a celor 14 măsuri din Prioritatea II.1 “Promovarea integrității în cadrul entităților publice” ale *Pilonului II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală*, al Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, aplicabile fiecărei instituții în mod particular, în funcție de riscurile, vulnerabilitățile și nevoile de intervenție specifice identificate. De asemenea, planurile sunt concepute cu o viziune concretă și realistă, fiind utilă și o analiză internă periodică privind modificarea acțiunilor cuprinse în acesta, întru asigurarea atingerii obiectivelor stabilite.

În ceea ce privește procesul de adoptare a Planului local anticorupție, Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA a acordat asistență tehnică cu privire la elaborarea și adaptarea modelului Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale în cadrul Grupurilor de lucru la nivelul fiecărei instituții din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II. Drept urmare, în urma elaborării, modelul exhaustiv al Planului a fost transmis către toate cele 35 de autorități publice locale de nivelul II, pentru a fi ajustat la specificul și nevoile fiecărei entități, subliniind importanța unei analize obiective a măsurilor cuprinse în plan și nu în ultimul rând identificarea unor lacune din activitatea instituției care nu își găsesc acoperire în modelul transmis.

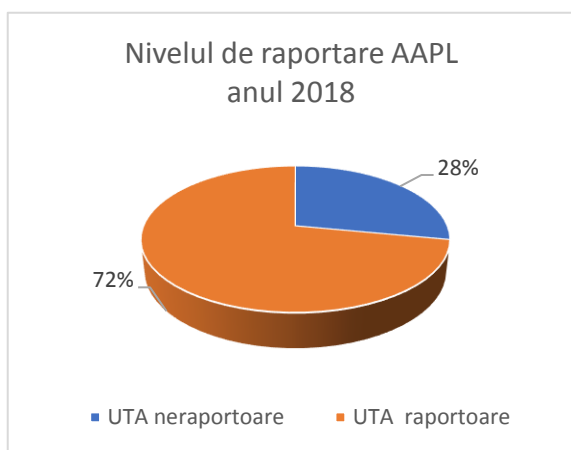
În activitatea de asistență acordată autorităților publice locale de nivelul II, a fost subliniată importanța consultării angajaților implicați în domeniul de raportare din cadrul fiecărei instituții. Dat fiind faptul, că planul anticorupție în domeniul administrării publice locale are caracterul unui act normativ (urmând a fi adoptat prin decizia Consiliului raional/municipal), s-a recomandat respectarea dispozițiilor legale privind transparența decizională.

Analizând documentele transmise de către autoritățile publice locale, s-au constatat următoarele:

- O mare parte din unitățile administrativ teritoriale de nivelul II au preferat să preia cu fidelitate măsurile indicate în modelul transmis și au adoptat planul anticorupție în domeniul administrației publice locale în forma propusă de Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, fără a-l adapta la specificul fiecărei instituții în parte, ceea ce denotă fie formalism, fie o încredere/acord adus autorilor modelului planului în ceea ce privește cultivarea integrității în sectorul public la nivelul local;
- este apreciată inițiativa și responsabilitatea prezentată de autoritățile administrației publice locale precum Consiliul raional Orhei și Consiliul raional Hîncești, care și-au stabilit în planul anticorupție, pe lângă acțiunile regăsite în modelul transmis și alte măsuri de integritate specifice instituției, fapt ce exhibă și atrage după sine implicare și atenție detaliată;
- autoritățile administrației publice locale precum Consiliul raional Taraclia, Consiliul raional Ungheni, Consiliul raional Cahul, Consiliul raional Cimișlia, analizând acțiunile regăsite în modelul transmis al planului anticorupție în domeniul administrării publice locale, au decis să excludă o parte din ele, fără să realizeze în prealabil, analiza riscurilor și vulnerabilităților la corupție desprinse în acțiunile acestuia;
- pot fi considerate exemple de bune practici, documentele aprobate la nivelul Consiliului raional Orhei, Consiliului raional Hîncești, Direcția Justiției a UTA Găgăuzia, Consiliului raional Basarabeasca, Consiliului raional Leova;



Raportul de monitorizare privind implementarea Planurilor locale anticorupție pentru anii 2018-2020, tratează datele colectate pentru anul 2018. Astfel, **25** de AAPL de nivelul II, ce



constituie **72%** din numărul total, au transmis către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare din cadrul CNA, rapoartele privind progresele înregistrate în implementarea acțiunilor cuprinse în Planul local anticorupție. Consiliile care nu au remis rapoartele pentru perioada anului 2018 sunt Consiliul municipal Chișinău (pe motivul neadoptării Planului local anticorupție în cadrul ședinței Consiliului municipal), Consiliul raional Anenii-Noi, Consiliul raional Briceni, Consiliul raional Cahul, Consiliul raional Dubăsari, Consiliu raional Edineț, Consiliu raional Florești, Consiliul raional Ialoveni, , Consiliul

raional Șoldănești și Consiliul raional Soroca.

Dacă ar fi să repartizăm subiecții supuși raportării conform poziției geografice a acestora, putem evidenția o rată de raportare de 64 % la sută din Consiliile raionale/municipale din regiunea Centru, 75 % de raportări din regiunea Nord și respectiv 89 % -din regiunea Sud a Republicii Moldova.

Principalele dificultăți semnalate de către reprezentanții autorităților administrației publice locale privind implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020, se referă la:

- lipsa personalului și nivelul insuficient de pregătire a celui existent pentru îndeplinirea atribuțiilor;
- dificultatea de a atrage și de a menține un sistem de personal specializat și lipsa unor mecanisme eficiente de raportare și sancționare a încălcărilor comise de către agenții publici;
- sistemul actual extrem de depășit și nemotivat al salarizării în domeniul administrației publice locale, segment vulnerabil evidențiat inclusiv în Raportul de monitorizare “Situția democrației locale și gradului de implementare a documentelor de politici în domeniul descentralizării din Republica Moldova”, realizat de Congresul Autorităților Locale din Moldova și IDIS “Viitorul” cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei, în anul 2018¹⁹.
- resurse financiare și umane insuficiente pentru dezvoltarea rețelelor de elaborare și implementare a politicilor publice anticorupție de la nivelul local;
- resurse financiare insuficiente pentru asigurarea accesului la pregătirea profesională a angajaților instituției;
- furnizarea de către cetățeni a unor informații false pentru obținerea de subvenții și sau ajutoare necuvenite.
- lipsa capacității proprii de realizare a analizei riscurilor și vulnerabilităților față de fenomenul corupției, de identificare a măsurilor de remediere, de elaborare a celorlalte documente solicitate la raportare;
- rigiditatea și teama angajaților de a raporta abaterile disciplinare și faptele de corupție identificate;
- lipsa unei comunicări interne eficiente cu efecte negative semnificative asupra asigurării unui climat organizațional optim;
- nivelul relativ scăzut al interesului salariaților și al instituțiilor publice privind organizarea de consultări și dezbateri publice periodice pentru diseminarea bunelor practici privind integritatea;
- lipsa de informare și conștientizare a consecințelor faptelor de corupție;
- cumul de atribuții ale persoanelor desemnate responsabile de monitorizarea/ implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020.

Dintre **măsurile de remediere** a vulnerabilităților evidențiate de autoritățile administrației publice locale de nivelul II, în rapoartele elaborate, putem menționa:

¹⁹ <http://www.viitorul.org/files/library/raport%202018%20nou%20%281%29.pdf>

- recrutare de personal pentru ocuparea posturilor vacante existente;
- redimensionarea atribuțiilor din fișele de post ale personalului cu stabilirea unui coordonator din cadrul fiecărei entități publice, responsabil de colectarea informațiilor necesare privind stadiul implementării planului local anticorupție și raportarea semestrial către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, asigurat de CNA;
- salarizarea corespunzătoare a muncii;
- realizarea unui sistem intern de colectare periodică (lunară/trimestrială) a datelor și nu doar în zilele premergătoare raportării propriu-zise;
- participarea periodică la instruirii, precum și programe de dezvoltare profesională a agenților publici și aleșii locali;
- conștientizarea agenților publici cu privire la sancțiunile care li se pot aplica în cazul descoperii ulterioare a îndeplinirii defectuoase a atribuțiilor de serviciu;
- inițierea unui sistem de monitorizare a activității funcționarilor publici din cadrul autorității publice locale cu funcții de execuție și de control;
- în domeniul achizițiilor: specialiști licențiați, care să fie atestați și să aibă capacitatea de a oferi consultări actorilor implicați în achiziții publice (autoritatea contractantă și operatori economici); stabilirea necesităților în funcție de nevoile reale și prioritățile autorității contractante, inițierea în timp util a procedurilor de achiziții, formularea adecvată a cerințelor de calificare, stabilirea unor factori de evaluare care să reflecte avantajele reale și evidente pe care autoritatea contractantă le poate obține prin utilizarea acestora, respectarea legislației în materie de achiziții publice, analiza cu atenție a contractelor adiționale care se încheie în timpul derulării contractelor, fundamentarea temeinică a eventualelor modificări ale contractelor, instituirea unor proceduri specifice privind achizițiile la nivelul instituției publice locale.

Printre recomandările evidențiate supra au fost incluse și recomandările expuse de către operatorii economici participanți la studiu privind “Indexul de încredere în sistemul achizițiilor publice din Republica Moldova” elaborat în cadrul proiectului „Îmbunătățiri inovative în sistemul de achiziții publice din Republica Moldova prin incluziune, creativitate și practici de respectare a legislației”, anul 2018, pentru ca sistemul național de achiziții publice să devina unul mai eficient.²⁰

- efectuarea de vizite trimestriale în teritoriu pentru identificarea la zi a vulnerabilităților;
- verificarea din surse alternative a informațiilor oferite de subiecții anchetelor sociale.

Merită de a fi accentuată și apreciată în mod separat implicarea activă a APL-urilor de nivelul II în realizarea acțiunilor incluse în Planul anticorupție în domeniul administrării publice locale, prestația cărora este una salutară și necesită a fi menținută și consolidată, întru valorificarea și extinderea eforturilor anticorupție pe mai multe dimensiuni la nivelul administrării publice

²⁰ <http://viitorul.org/files/library/Index%20incredere%20achizitii%20WEB%20ab.pdf>

locale. Succesul se relevă și în rezultatele sondajului de opinie publică realizat de Institutul Republican Internațional, conform căruia, opinia favorabilă față de autoritățile locale a crescut cu 9% în anul 2018 comparativ cu anul precedent, echivalându-se cu 58%.

Pentru fiecare dintre măsurile incluse în Plan, autoritățile administrației publice locale colectează indicatori în cadrul unui proces de autoevaluare pe care îi raportează Secretariatului Grupurilor de Monitorizare a SNIA.

Raportul de față are drept scop monitorizarea stadiului de raportare a implementării Planurilor locale anticorupție la nivelul unităților administrativ-teritoriale de nivelul II prin realizarea unei analize cantitative și calitative a documentelor transmise către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare pentru perioada anului 2018.

Conform acestui document, obiectivele procesului de monitorizare sunt:

- identificarea progreselor înregistrate în implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale;
- identificarea și corectarea problemelor practice apărute în aplicarea normelor anticorupție incluse în plan;
- creșterea gradului de cunoaștere, înțelegere și implementare a măsurilor de consolidare a climatului de toleranță zero la corupție.

În urma analizei rapoartelor autorităților administrativ teritoriale de nivelul II, privind descrierea progreselor și deficiențelor înregistrate în atingerea indicatorilor de progres a acțiunilor cuprinse în Planurile locale anticorupție, a fost înregistrată o evoluție relevantă, comparativ cu perioada anterioară de raportare, însă nivelul scăzut de realizare a acțiunilor, rămâne să existe în rapoartele prezentate pentru anul 2018.

În urma analizei calitative a rapoartelor s-a constatat o variație semnificativă în ceea ce privește volumul de raportare pe acțiuni și indicatori de progres, o raportare neuniformă (utilizarea în același timp a mai multor tipuri de raportare) și inclusiv probleme de calitate a datelor.

Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție, urmărește 4 rezultate scontate, după cum urmează:

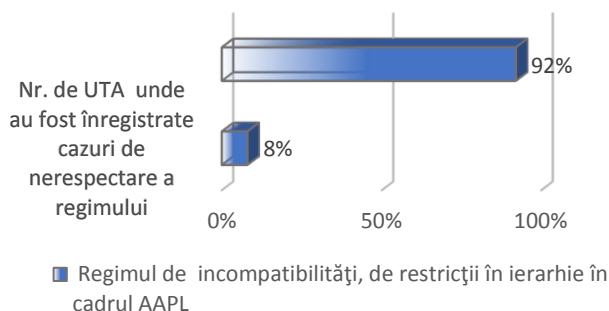
Rezultatele scontate:

1. *Climatul de integritate cultivat în cadrul APL de toate nivelurile.*
2. *Încălcarea măsurilor de asigurare a integrității profesionale de către agenții publici din cadrul APL și aleșii locali sancționată.*
3. *Unități de audit intern create și funcționale.*
4. *Sistem de gestiune a riscurilor, inclusiv riscurile de corupție, implementat.*

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale;	Numărul de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate și soluționate în entitățile publice; numărul de sesizări la ANI cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității;	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat



Respectarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității, prin evitarea promovării intereselor personale și asigurarea respectării interesului public, conform rapoartelor remise, a fost asigurată în cadrul a 25 de Consilii municipale/raionale



raportoare. Un caz privind încălcarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității a fost raportat de către Consiliul raional Telenești, unde consilierul raional exercita funcția de conducere a Centrului de creație al elevilor, instituție publică din subordinea Consiliului raional. Pe marginea acestui caz la 21.06.18 a fost sesizată Autoritatea Națională de Integritate (ANI), La data de 10 august 2018, ANI a constatat încălcarea regimului juridic

al incompatibilității, prin faptul că funcția de director al Centrului de creație din Telenești este deținută contrar prevederilor legale, deoarece se deține simultan cu mandatul de consilier în Consiliul Raional Telenești. Prin urmare, Actul de constatare urma să fie publicat pe pagina oficială web a Autorității după rămânerea definitivă cu respectarea legislației privind datele cu caracter personal, fapt după care Autoritatea Națională de Integritate trebuia să sesizeze Comisia Electorală Centrală în vederea ridicării mandatului de consilier raional.²¹ La data întocmirii Raportului de monitorizare și evaluare a SNIA pentru anul 2018, pe pagina web a ANI, la compartimentul Acte de constatare, nu a fost găsit Actul de constatare sus-vizat²². Totodată, despre existența a două sesizări privind neasigurarea respectării regimului de incompatibilități, depuse la Autoritatea Națională de Integritate a raportat Consiliul raional Cantemir, care însă nu a oferit careva informații referitoare la demararea și finalitatea acestora.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI; CNA	Numărul de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate pe parcursul anului și numărul de declarații depuse în momentul angajării/numirii /validării mandatului. Numărul total de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului și numărul de declarații depuse anual. Numărul de agenți publici ale căror mandat/raporturi de	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale. Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale.	Parțial realizat

²¹ <http://ani.md/ro/node/379>

²² <http://ani.md/ro/acte-constatare>

muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și numărul de declarații depuse la încetarea mandatului/raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv.

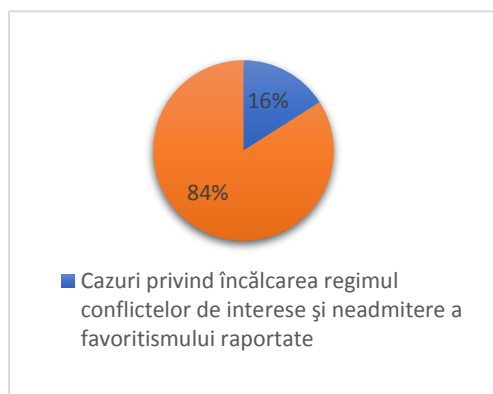
Pagina web a ANI; hotărârile instanțelor de judecată

Prevenirea îmbogățirii nejustificate și ilicite a agenților publici, evitarea conflictelor de interese în activitatea acestora, obligă agenții publici să depună declarația de avere și interese personale, în termenul și în modul prevăzute de legislație în următoarele cazuri:

- a) în momentul angajării, numirii sau validării mandatului,
- b) anual,
- c) la încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu.

Din rapoartele parvenite în adresa Secretariatului Grupului de Monitorizare al CNA, s-a evidențiat o serie de neconformități în raportarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale. S-au atestat date diferite dintre rapoartele privind numărul persoanelor angajate prin transfer sau concurs la entitatea publică și numărul declarațiilor depuse la validarea mandatelor în perioada de raportare, de asemenea, în cazul numărului de persoane care activează în cadrul autorității și numărul de declarații depuse anual la Autoritatea Națională de Integritate. Aceeași situație se regăsește și în cazurile privind numărul agenților publici care și-au încetat mandatul și numărul de declarații depuse în acest caz.

Toate aceste neconcordanțe se datorează în mare măsură faptului că începând cu anul 2018, agenții publici care cad sub incidența Legii Nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, depun declarația în formă electronică prin intermediul serviciului electronic, ceea ce face ca raportarea privind numărul agenților publici care au depus declarațiile, de către subdiviziunile responsabile ale Consiliilor raionale să devină anevoioasă sau chiar imposibilă.



Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror angajați sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul conflictelor de interese declarate Numărul conflictelor de interese soluționate în cadrul entităților publice. Numărul conflictelor de interese sesizate la ANI. Numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

În vederea asigurării exercitării atribuțiilor de serviciu a agenților publici cu nepărtinire și corectitudine și întru garantarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea

favoritismului, în cadrul subdiviziunilor Consiliul Raional Cantemir au fost înregistrate **3** cazuri de încălcare a regimului conflictelor de interese și neadmitere a favoritismului, în urma cărora a fost aplicată sancțiunea disciplinară. Totodată, în cadrul Consiliului raional Glodeni au fost declarate 7 cazuri de nerespectare a conflictului de interese, pe un caz a fost sesizată Autoritatea Națională de Integritate, restul au fost soluționate în cadrul entității. Consiliul raional Soroca, a raportat în semestrul I al anului 2018 despre înregistrarea și sesizarea Autorității Naționale de Integritate asupra unui caz de încălcare a regimului conflictelor de interese.

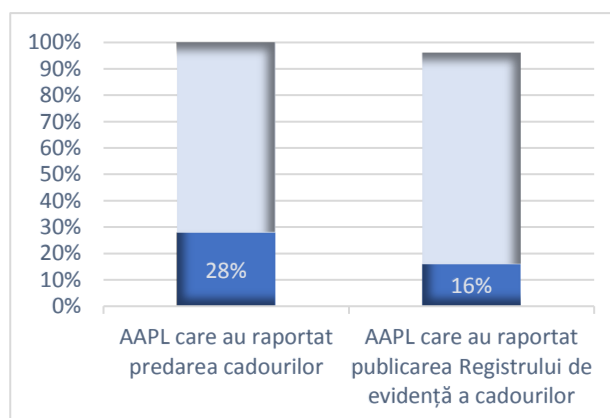
De asemenea, un caz de încălcare a regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului a fost semnalat în cadrul Consiliului raional Telenești, acesta soldându-se cu demisia persoanei vizate, drept urmare, cazul a fost finalizat.

Celelalte 21 de autorități ale administrației publice locale au declarat lipsa cazurilor de încălcare a regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Asigurarea respectării regimului cadourilor	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul cadourilor predate comisiilor de evidență și evaluare a cadourilor în cadrul entităților publice. Comisia de evaluare și evidență a cadourilor instituită și funcțională Numărul cadourilor predate comisiei de evaluare și evidență a cadourilor Numărul și suma cadourilor răscumpărate în cadrul entităților publice. Numărul de cadouri inadmisibile, transmise agenției anticorupție și numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate. Registrele de evidență a cadourilor publicate pe paginile web ale entităților publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

Întru evitarea manifestărilor de corupție, agenților publici le este interzis să solicite sau să accepte cadouri (bunuri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj) care le sînt destinate personal sau familiei lor, dacă oferirea sau acordarea lor este legată direct sau indirect de desfășurarea activității lor profesionale.

În acest sens, în vederea asigurării respectării regimului cadourilor, 15 Consilii raionale ce constituie circa 62 % de autorități publice locale raportoare pentru perioada anului 2018 (Consiliile raionale Călărași, Cantemir,



Cimișlia, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Glodeni, Leova, Nisporeni, Orhei, Sîngerei, Telenești) au raportat despre instituirea și funcționarea Comisiei de evaluare și evidență a cadourilor. În cadrul a 7 entități publice (Consiliul raional Călărași, Cantemir, Dondușeni, Drochia, Sorooca, Ștefan-Vodă și Telenești) care au raportat despre numărul cadourilor predate, în Registrele privind evidența cadourilor au fost înregistrate 29 de cadouri.

Cu referire la publicarea Registrului de evidență a cadourilor pe pagina web a autorității, au raportat 4 entități publice locale, și anume Consiliile raionale Călărași, Criuleni, Edineț și Telenești.

Consiliul raional Călărași, raportează pentru perioada anului 2018, înregistrarea de către Comisia de evidență și evaluare a cadourilor a 6 cadouri predate, în valoare totală estimată la 600 lei.

Consiliul raional Dondușeni, raportează înregistrarea de către Comisia de evidență și evaluare a cadourilor a 2 cadouri predate, în valoare totală estimată la 650 lei.

Consiliile raionale Cantemir, Drochia, Sorooca, Ștefan-Vodă prezintă predarea și înregistrarea cadourilor oferite, însă este neglijată asigurarea publicării pe paginile web oficiale ale autorităților a Registrele de evidență a cadourilor.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate, soluționate în cadrul entităților publice. Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate la CNA /alte autorități anticorupție.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

Neadmiterea, denunțarea și tratarea influențelor necorespunzătoare, în conformitate cu normele legale, reprezintă veriga servirii interesului public cu imparțialitate și obiectivitate. Din rapoartele colectate de către Secretariatul Grupurilor de monitorizare a SNIA, de la autoritățile administrației publice locale de nivelul II, în cadrul Consiliilor raionale rapoarte, nu au fost identificate careva cazuri de influență necorespunzătoare denunțate, soluționate în cadrul entităților publice, sau denunțate la CNA /alte autorități anticorupție.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice; CNA	Regulament privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție, adoptat Numărul manifestărilor de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice și agențiilor anticorupție. Numărul avertizorilor de integritate depuse în cadrul entităților publice. Numărul avertizorilor de integritate transmise la CNA.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
				Numărul avertizorilor de integritate supuși protecției		

Întru asigurarea bunei funcționări a entităților publice în conformitate cu mandatul legal de servire a interesului public și pentru asigurarea neafectării drepturilor omului, a imaginii și reputației entității publice, agenții publici trebuie să nu admită și să denunțe neîntârziat încercările de implicare a lor în manifestări de corupție.

În urma informațiilor parvenite de la autoritățile administrației publice locale, 7 Consilii raionale (Consiliile raionale Călărași, Cimișlia, Drochia, Glodeni, Hîncești, Orhei, Ungheni) au raportat aprobarea Regulamentului privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție.

Rapoartele recepționate nu au identificat cazuri înregistrate privind existența manifestărilor de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice și autorităților anticorupție, sau careva cazuri de avertizări de integritate depuse în cadrul entităților publice sau la alte instituții abilitate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul de sancțiuni disciplinare aplicate în cadrul entităților publice în legătură cu incidentele de integritate admise de agenții publici. Numărul sesizărilor depuse de către conducătorii entităților publice la autoritățile anticorupție cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și contravenții. Numărul de suspendări din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

Agenții publici asigură credibilitatea și susținerea publică a mandatului entității publice din care fac parte sau, după caz, de a căror activitate sînt responsabili prin manifestarea spiritului de intoleranță față de incidentele de integritate.

Din informațiile deținute la moment, pentru perioada anului 2018, a fost înregistrat un singur caz cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și/sau contravenții, despre existență căruia Consiliul raional Glodeni a sesizat organul abilitat.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Persoanele responsabile de accesul la informații de interes public, desemnate în cadrul autorităților.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și	Parțial realizat

Numărul de solicitări de acces la informații, transmise anual entităților publice.
 Numărul de refuzuri de acces la informații.
 Numărul contestațiilor depuse anual în instanța de judecată împotriva refuzului entităților publice de a oferi acces la informații.
 Numărul de hotărâri adoptate anual de instanțele de judecată privind obligarea entităților publice de a oferi informațiile solicitate

e-cazierul integrității profesionale

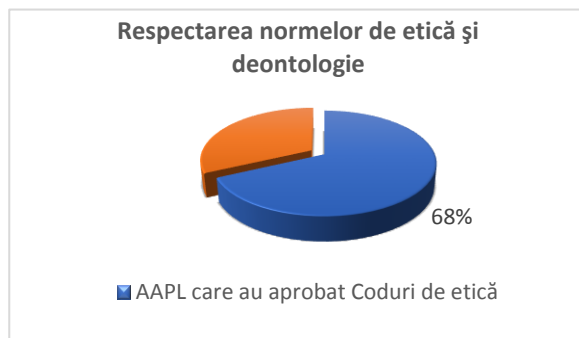
Accesul liber și neîngrădit al cetățenilor la orice informație de interes public, constituie unul dintre principiile fundamentale care stă la baza relațiilor dintre cetățeni și autoritățile publice. În acest sens, din informațiile recepționate de către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, 19 Consilii raionale au comunicat despre desemnarea persoanelor responsabile de accesul la informații de interes public (Consiliile raionale Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Glodeni, Hîncești, Leova Nisporeni, Orhei, Sîngerei, Strășeni, Taraclia, Telenești, Ungheni, UTA Găgăuzia).

În total, în cadrul Consiliilor raionale raportoare au fost înregistrate 770 de solicitări de acces la informații, spre exemplu în cadrul Consiliului raional Cantemir au fost înregistrate 149 de solicitări privind accesul la informații, Consiliul raional Dondușeni a înregistrat un număr de 61 de solicitări, Consiliul raional Orhei raportează înregistrarea a 25 cazuri, Consiliul raional Taraclia, denotă înregistrarea a 79 de solicitări atribuite accesului la informații, Consiliu raional Ștefan-Vodă a înregistrat 34 solicitări, Direcția Justiției a UTA Găgăuzia, a raportat parvenirea a 280 de cazuri privind accesul la informații.

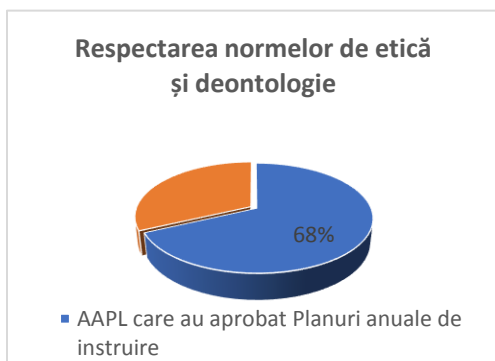
Examinarea solicitărilor privind accesul la informații a fost realizată în conformitate cu legislația în vigoare, oferindu-se răspuns pertinent în termenii stabiliți. Totodată, din rapoartele analizate nu au fost identificate careva refuzuri de oferire a informațiilor solicitate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Adoptarea codurilor de etică și deontologie pentru entitățile publice care nu au astfel de coduri. Planurile anuale de instruire, inclusiv de instruire continuă, aprobate. Numărul de instruiți și de agenți publici instruiți cu privire la normele de etică și deontologie. Numărul de cazuri de încălcare a normelor de etică și deontologie, sancționate disciplinar	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

Instituirea unui climat de încredere și respect reciproc între cetățeni și autoritățile publice, urmărind scopul creării și menținerii prestigiului, sporirii prestației, eliminării birocrației și a manifestărilor de corupție din cadrul entității publice, se face posibilă inclusiv prin promovarea normelor de etică și deontologie în cadrul entității publice. Totodată, serviciul în administrația publică implică un comportament etic din partea funcționarilor și angajaților, conform normelor și standardelor deontologice.



Astfel, pentru perioada anului 2018, de către 17 Consilii raionale (Basarabeasca, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Drochia, Edineț, Glodeni, Hîncești, Leova, Nisporeni, Orhei, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Ștefan-Vodă, Strășeni) a fost raportată elaborarea Codurilor de etică și deontologie, cea ce reprezintă circa 68% dintre autoritățile publice locale raportoare. O ascensiune în acest sens este remarcat și în Raportul de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada 2016-2018²³, care este un produs al inițiativei „Promovarea transparenței și sustenabilității financiare a politicilor regionale, a întreprinderilor de stat și a autorităților locale din Republica Moldova”, inițiativa este implementată de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), care denotă, că “dacă în 2016 nici un raion nu avea publicat un Cod de etică pentru angajații autorităților administrației publice raionale, atunci în 2018 au fost identificate opt astfel de coduri pe paginile web”.



În cadrul a circa 68% de Consilii municipale/raionale (Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Glodeni, Hîncești, Leova, Nisporeni, Orhei, Rezina, Rîșcani, Ștefan-Vodă, Telenești, Ungheni), a fost asigurată elaborarea și aprobarea Planurilor anuale de instruire.

Subsidiar, din informațiile recepționate s-a constatat că de instruirii cu privire la normele de etică și deontologie, au beneficiat, din cadrul Consiliului raional Călărași - 6 persoane, Consiliul raional Criuleni-

3 persoane, Consiliul raional Fălești- 21 persoane, Consiliul raional Basarabeasca- 24 persoană, Consiliul raional Leova- 1 persoană, Consiliul raional Nisporeni- 9 persoane, Consiliul raional Rîșcani- 4 persoane, Consiliul raional Strășeni- 42 persoane, Consiliul raional Cantemir- 207 persoane.

În total, cu privire la normele de etică și deontologie au fost instruiți 334 de reprezentanți a autorităților administrației publice locale de nivelul II.

În ceea ce privește înregistrarea încălcării normelor de etică și deontologie, un astfel de caz a fost raportat de Consiliul raional Sîngerei, persoana fiind sancționată disciplinar..

De către autoritățile din UTA Găgăuzia au fost raportate 4 cazuri, Consiliului raional Dondușeni,-1 caz, Consiliului raional Nisporeni, 1 caz de încălcări ale normelor de etică și

²³ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20AAPL%20I%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

deontologie. Informații privind procedura de soluționare și/sau procedura de sancționare și finalitatea procesului nu au fost stipulate în rapoartele prezentate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj)	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul anual de agenți publici care și-au încetat mandatul, raporturile de muncă sau de serviciu și numărul ofertelor de muncă sau de angajare oferite agenților publici în cadrul organizațiilor comerciale, comunicate de către agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. Numărul de contracte comerciale refuzate anual de către entitățile publice din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj), reprezintă o măsură de cultivare a integrității instituționale, față de care autoritățile publice locale manifestă o insuficiență de cunoștințe privind implementarea și gestionarea mecanismului.

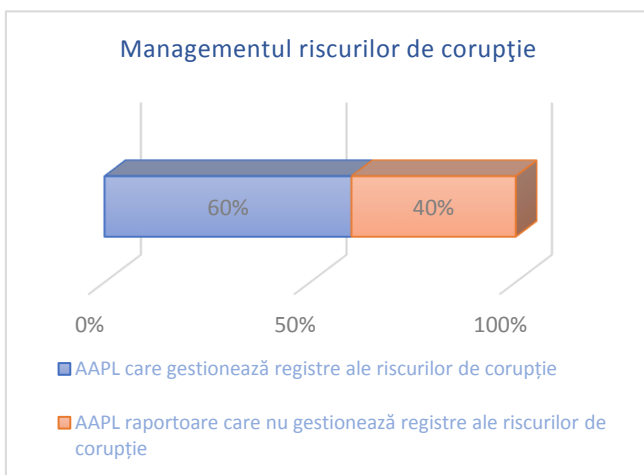
Este important de menționat faptul, că autoritățile publice locale, depistând careva deficiențe, au solicitat consultanță privind identificarea rigorilor legale și descrierii proceselor de monitorizare în vederea respectării regimului juridic al restricțiilor și limitărilor post-angajare.

Totodată, 11 Consilii raionale din cele raportoare au exclus acțiunea dată din planul local anticorupție pentru perioada 2018-2020, considerând-o o acțiune neactuală/neaplicabilă, astfel tergiversând procesul de monitorizare a măsurii la nivelul administrației publice locale. Totodată, din informațiile recepționate de către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, au fost identificate câte un caz în cadrul Consiliilor raionale Cimișlia, Edineț și Drochia, în care agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raportului de muncă sau de serviciu, au comunicat despre ofertele de angajare din cadrul societăților comerciale.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Registrele riscurilor, care includ și riscurile de corupție, elaborate de către entitățile publice. Completarea registrului riscurilor cu riscurile de corupție după incidentele de integritate din cadrul entităților publice.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și	Parțial realizat

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
				Raportul privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor, elaborat anual	e-cazierul integrității profesionale	

Managementul riscurilor de corupție reprezintă procesul desfășurat în cadrul entității publice



prin care are loc evaluarea internă a riscurilor de corupție în vederea identificării și gestionării riscurilor de corupție aferente activității profesionale. Circa 60 % din autoritățile publice locale care au prezentat raportul, gestionează Registrele riscurilor care includ și riscurile de corupție. Acestea sunt Consiliile raionale, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Drochia, Edineț, Fălești, Hîncești, Nisporeni, Ocnița, Orhei, Rezina, Rîșcani, Sîngerei și Telenești.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12.	Crearea și consolidarea unităților de audit intern în cadrul autorității	Trimestrul II anul 2019;		Unitate de audit intern creată și funcțională. Cartela de audit intern, planul strategic și planurile anuale ale activității de audit, aprobate de către entitatea publică.	Pagina web a APL	Parțial realizat

Unitatea de audit intern în cadrul autorității este o activitate funcțional independentă și obiectivă, care dă asigurări și consiliere conducerii pentru bună administrare a veniturilor și cheltuielilor publice, perfecționând activitățile entității publice. Totodată, ajută entitatea publică să-și îndeplinească obiectivele printr-o abordare sistematică și metodică, care evaluează și îmbunătățește eficiența și eficacitatea sistemului de conducere bazat pe gestiunea riscului, a controlului și a proceselor de administrare.

Din informațiile recepționate de la autoritățile administrației publice de nivelul II, au fost identificate 10 Consilii raionale care dispun de unitatea de audit intern creată și funcțională (Consiliul raional Cimișlia Dondușeni, Hîncești, Leova Orhei, Rîșcani, Sîngerei, Strășeni, Taraclia). Totodată de către autoritățile raportoare a fost semnalat faptul de deținere a funcției de auditor în cadrul Consiliului raional, însă aceasta rămâne a fi vacantă, din lipsa de participanți la concursurile enunțate.

Subsecvent, Consiliile raionale Dondușeni, Hîncești, Rîșcani, Sîngerei au raportat aprobarea de către entitatea publică a Cartelei de audit intern, planului strategic și planurile anuale ale activității de audit.

Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență.

Rezultatele scontate:

1. Sistem de proceduri privind modul de gestionare a patrimoniului la nivelul local implementat.
2. Proces transparent de vânzare/locațiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local asigurat.
3. Bunurile patrimoniului public la nivelul local înregistrate și evaluate corespunzător.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul bunurilor patrimoniului public local înregistrate și evaluate; Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice publicată. Informația privind atragerea și gestionarea asistenței externe, publicată. Numărul informațiilor privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții publicate pe pagina web Rapoartele entității publice care a atras fonduri externe cu privire la rezultatul (performanța) obținut în urma acestei asistențe. Planurile anuale și trimestriale de achiziții publice ale entității publice, publicate pe pagina web oficială,	Pagina web a APL	Parțial realizat

Valorificarea rațională, eficientă și durabilă a resurselor publice, ce constituie aportul contribuabililor, precum și a mijloacelor din fondurile externe, poate fi atinsă prin aportul autorităților publice de a asigura gestionarea alocațiilor bugetare și extrabugetare, administrarea patrimoniului public în baza principiilor bunei guvernări, garantarea transparenței achizițiilor publice, implementarea sistemului de management financiar și control și organizarea auditului intern în sectorul public.

Din informațiile colectate de către Secretariatului Grupului de Monitorizare a SNIA s-a constatat următoarele:

72 % din Consiliile raionale/municipale raportoare (Basarabeasca, Bălți, Calărași, Cimișlia, Criuleni, Cantemir, Dondușeni, Drochia, Fălești, Glodeni, UTA Găgăuzia, Leova, Orhei, Rezina, Rîșcani, Soroca, Ștefan-Vodă, și Strășeni) au comunicat despre asigurarea înregistrării și evaluării bunurilor patrimoniului public local.

48 % din Consiliile raionale (Calărași, Cimișlia, Bălți, UTA Găgăuzia, Criuleni, Cantemir, Dondușeni, Fălești, Orhei, Leova, Rezina, Rîșcani) au raportat asigurarea publicării informației privind gestionarea patrimoniului entităților publice.

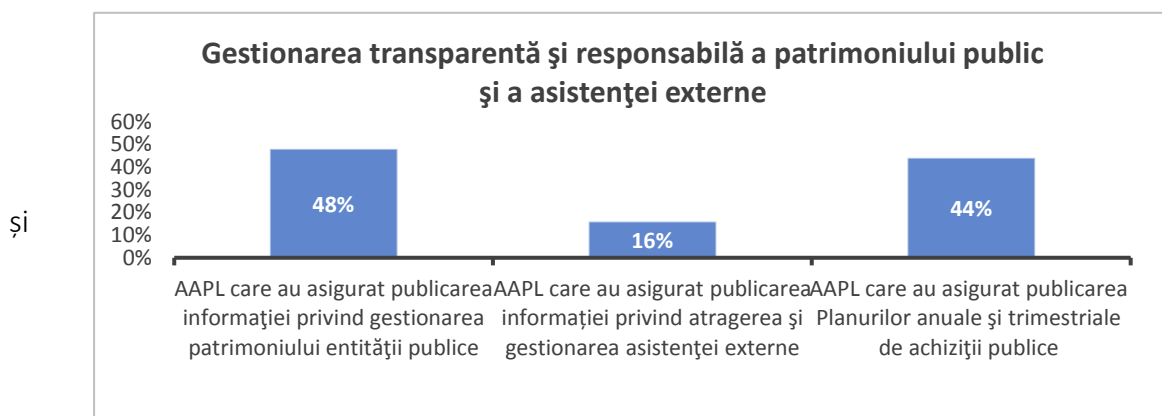
Cu referire la publicarea informației privind atragerea și gestionarea asistenței externe, a fost înregistrate progrese întru realizarea activității în cadrul Consiliilor municipal/raional Bălți, Călărași, Florești și Orhei.

Totodată, Consiliul raional Orhei a menționat faptul că în cadrul entității publice au fost realizate 8 Rapoarte privind rezultatul (performanța) obținut în urma asistenței fondurilor externe. Despre realizarea Rapoartelor au menționat de asemenea, Consiliul raional Călărași și Dondușeni.

Publicarea pe pagina web a informațiilor privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții în cadrul autorității publice a fost asigurată de către **24 %** din Consiliile raionale raportoare, după cum urmează, Consiliile municipale/raionale Bălți, Călărași, Cantemir, Dondușeni, UTA Găgăuzia și Leova.

44% din Consiliile municipale/raionale (Călărași, Cantemir, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Orhei, Rezina, Rîșcani, Soroca, Taraclia și Telenești) au raportat asigurarea publicării pe paginile lor web oficiale, a Planurilor anuale și trimestriale de achiziții publice.

De asemenea, în baza Raportului de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada 2016-2018²⁴, care este un produs al inițiativei „Promovarea transparenței și sustenabilității financiare a politicilor regionale, a întreprinderilor de stat și a autorităților locale din Republica Moldova”, inițiativa este implementată de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), se constată că în procesul de monitorizare a transparenței achizițiilor publice se atestă pentru perioada anului 2018, comparativ cu anul 2016, 2017 o evoluție la etapa de planificare a achizițiilor publice



publicare pe pagina web a planurilor de achiziții de către Consiliile raionale/municipale.

În cadrul examinării rapoartelor autorităților publice locale, s-a evidențiat lipsa informațiilor pertinente pentru indicatori relevanți, cu practica de a exclude din raport o serie de indicatori sau chiar acțiunea din Planul local anticorupție.

Totodată, au fost înregistrate o serie de deficiențe în implementarea și prezentarea informației elocvente conform indicatorilor de progres a acțiunii în cauză. Astfel, au fost identificate neconcordanțe numerice în informațiile expuse de către autoritățile raportoare pentru perioada semestrului I, ceea ce devine suspectabil în contextul calității și veridicității materialului expus pentru informare.

²⁴ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20APL%20I%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locățiuine/arendă a bunurilor patrimoniului public local publicate în termeni rezonabili, inclusiv pe pagina web a APL; Numărul informațiilor cu privire la rezultatele licitațiilor/concursurilor/negocierilor de vânzare/locățiuine/arendă a bunurilor patrimoniului public local aduse la cunoștința publicului prin intermediul panourilor informative, paginii web a APL; Numărul audierilor/dezbaterilor/consultărilor publice pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public organizate, Numărul persoanelor care au solicitat îmbunătățirea condițiilor de trai și/sau atribuirea terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de locuit; Numărul actelor normative și deciziilor APL pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public publicate în presa locală	Pagina web a APL; Panouri informative	Parțial realizat

Unul din cele mai vulnerabile domenii pentru autoritățile administrației publice locale îl reprezintă administrarea patrimoniului unităților administrativ-teritoriale. Acest fapt se datorează interesului sporit pentru patrimoniu și cadrului legal lacunar, fapt ce dă posibilitate la interpretări abuzive.

Asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local, contribuie la respectarea angajamentelor autorităților prestatoare de servicii publice față de cetățeni.

Din informațiile parvenite către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, 13 Consilii raionale (Consiliile raionale Călărași, Cantemir, Căușeni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, UTA Găgăuzia, Leova, Rîșcani, Soroca, Ștefan-Vodă și Strășeni) au asigurat publicarea în termeni rezonabili inclusiv pe pagina web a entității a anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locățiuine/arendă a bunurilor patrimoniului public local.

40% din Consiliile raportoare au asigurat aducerea la cunoștința publicului prin intermediul panourilor informative/paginii web a informațiilor cu privire la rezultatele licitațiilor/concursurilor/negocierilor de vânzare/locățiuine/arendă a bunurilor patrimoniului public local.

Suplimentar, Consiliile raionale Călărași, Dondușeni, Orhei, Rîșcani, Soroca și Strășeni au asigurat organizarea audierilor/dezbaterilor/consultărilor publice pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public.

Raportul de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada 2016-2018²⁵, care este un produs al inițiativei „Promovarea transparenței și sustenabilității financiare a politicilor regionale, a întreprinderilor de stat și a autorităților locale din Republica Moldova”, inițiativa este implementată de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), denotă o regresie în administrarea patrimoniului public înregistrată în perioada monitorizată 2016-2018, drept urmare, se recomandă depunerea unui efort mai mare de către administrația publică locală întru sporirea transparenței.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Elaborarea, adoptarea și publicarea Regulamentului intern de gestionare a patrimoniului public local;	Trimestrul IV. 2018		Regulament intern de gestionare a patrimoniului public local elaborat, aprobat și publicat. Desemnarea persoanei responsabile de administrarea și gestionarea patrimoniului public și publicarea datelor de contact.	Pagina web a APL	Parțial realizat

Din informațiile recepționate au fost identificate 6 Consilii raionale/municipale printre care, Consiliul raional Călărași, UTA Găgăuzia, Căușeni, Edineț, Fălești, Orhei, care au asigurat elaborarea, adoptarea și publicarea Regulamentului intern de gestionare a patrimoniului public local.

Totodată, cu referire la desemnarea persoanei responsabile de administrarea și gestionarea patrimoniului public și publicarea datelor de contact au raportat 7 Consilii raionale/municipale Călărași, Căușeni, Cimișlia, Dondușeni, Edineț, Fălești și Orhei.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
16	Delimitarea și înregistrarea tuturor terenurilor în terenuri proprietate publică a statului și terenuri proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, inclusiv a terenurilor ce țin de domeniul public sau cel privat	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Registru al terenurilor proprietate publică elaborat, aprobat, actualizat permanent și publicat. Numărul terenurilor – proprietate publică delimitate și înregistrate în Registru.	Registru terenurilor proprietate publică; Pagina web a APL;	Parțial realizat

Acțiunea în cauză a fost raportată drept realizată de către 3 dintre autoritățile administrației publice locale de nivelul II, și anume Consiliul raional Orhei și Consiliul raional Călărași și Consiliul raional Edineț, care au asigurat elaborarea, aprobarea, actualizarea

²⁵ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20APL%20I%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

permanentă și publicarea pe pagina web oficială a instituției a Registrului terenurilor proprietate publică.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
18	Instruirea specialiștilor în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public	Permanent		Numărul persoanelor instruite; Numărul cursurilor de instruire;		Parțial realizat

Instruirea specialiștilor reprezintă o prioritate la nivelul național, susținerea acestui proces fiind de competența fiecărei autorități publice centrale sau locale.

Potrivit reglementărilor în vigoare autoritățile publice au deplina competență în planificarea formării, în achiziționarea serviciilor de formare și în monitorizarea și evaluarea formării agenților publici.

Instruirea specialiștilor în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public a fost facilitată în cadrul a 14 autorități publice locale, (Consiliile raionale Călărași, Cantemir, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Fălești, Glodeni, Leova, Orhei, Rezina, Rîșcani, Soroca, Strășeni, și Ștefan -Vodă).

Numărul total de persoane instruite în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public în cadrul acestor autorități publice locale de nivelul II, pentru perioada anului 2018 a constituit un număr de 107 persoane.

Totodată, evaluând implementarea acestei acțiuni, se atestă un nivel scăzut de realizare, care își găsește pretextul în o serie de vulnerabilități evidențiate în partea introductivă a raportului.

Subsidiar, dezvoltarea capacităților autorităților publice locale de nivelul II, în administrarea patrimoniului prin elaborarea și desfășurarea cursurilor de instruire privind administrarea eficientă a patrimoniului public se regăsește și în Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012–2018, realizarea căreia a fost evaluată în cadrul Raportul de monitorizare “Situția democrației locale și gradului de implementare a documentelor de politici în domeniul descentralizării din Republica Moldova”, realizat de Congresul Autorităților Locale din Moldova și IDIS “Viitorul” cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei, în anul 2018. Termenul limită pentru realizarea acestei acțiuni a fost stabilit anul 2018, drept urmare, în urma evaluării, gradul de executare atribuit de către experți a fost unul nesatisfăcător, adică “nerealizat”²⁶.

Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice.

Rezultatele scontate:

²⁶ <http://www.viitorul.org/files/library/raport%202018%20nou%20%281%29.pdf>

1. *Transparență și acces la informație la toate etapele procesului de achiziție publică efectuate de APL asigurat*
2. *Membrii grupului de lucru pentru achiziții și specialiștii pe achiziții publice din cadrul APL instruiți și pregătiți corespunzător.*
3. *Încălcarea măsurilor de integritate instituțională și regimului conflictelor de interese de către membrii grupului de lucru pentru achiziții sancționată.*
4. *Combaterea concurenței neloiale în domeniul achizițiilor publice asigurată.*

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
19	Corelarea procesului de achiziții cu planurile de dezvoltare a localității, antrenarea societății în procesul de identificare a necesităților, evitarea achizițiilor inutile și neplanificate	Anual, la elaborarea proiectului bugetului		Bugetul consultat înainte de aprobare, elaborat; Planul de achiziții elaborat și publicat pe pagina web a instituției; Achizițiile efectuate conform planului de achiziții;	Rapoartele de monitorizare a executării contractelor de achiziții Pagina web a APL	Parțial realizat

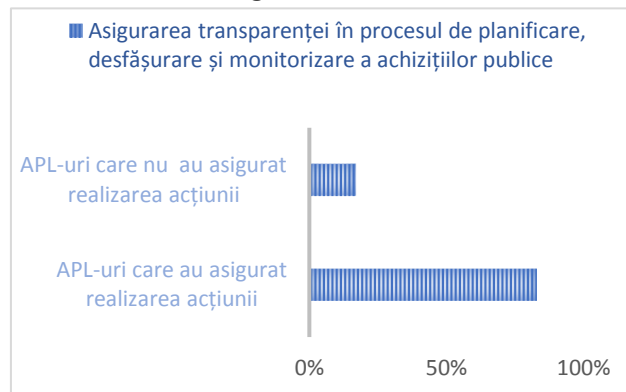
Cu referire la realizarea corelării procesului de achiziții cu planurile de dezvoltare a localității, antrenarea societății în procesul de identificare a necesităților, evitarea achizițiilor inutile și neplanificate și anume elaborarea și aprobarea bugetului entității publice, a fost asigurată de către 14 Consilii raionale raportoare (Consiliile raionale Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, UTA Găgăuzia, Edineț, Glodeni, Leova, Orhei, Rezina, Ștefan Vodă și Telenești).

Totodată, pe marginea asigurării elaborării și publicării pe pagina web a instituției a Planul de achiziții, au raportat circa 60% dintre Consiliile raionale raportoare. Subsecvent, asigurarea conformității executării Planului de achiziții a entității publice raportoare, a fost raportată ca realizată de către circa 52 % dintre Consiliile raionale (Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, UTA Găgăuzia, Edineț, Glodeni, Leova, Orhei, Rezina, Telenești).

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
20	Asigurarea transparenței în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor de intenție publicate în Buletinul Achizițiilor Publice (BAP) și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice (AAP); Rezultatele/anunțurile de atribuire, publicate pe pagina web a APL; Numărul anunțurilor publicate în presa locală și regională; Rapoartele anuale și semestriale privind executarea contractelor de	Rapoartele de activitate ale AAP; Pagina web a AAP; (BAP); Pagina web a APL;	Parțial realizat

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	a achizițiilor publice			achiziții publice elaborate și publicate pe pagina web a APL;		

Cheltuielile și achizițiile publice transparente dau tonul bunei guvernări la nivelul central și local. Lipsa de transparență a procesului de achiziție, corupția, lipsa mijloacelor electronice și gradul scăzut de profesionalism al actorilor implicați sunt problemele majore ale sistemului de achiziții publice la toate nivele. Toate aceste probleme, produc efecte negative asupra dezvoltării infrastructurii sociale și economice, prestării de servicii publice și încrederii cetățenilor și mediului de afaceri în instituțiile statului.



Asigurarea transparenței în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice, reprezintă acțiunea raportată de către 83% din Consiliile raionale care au asigurat publicarea a 327 anunțuri de intenție în Buletinul Achizițiilor Publice și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice.

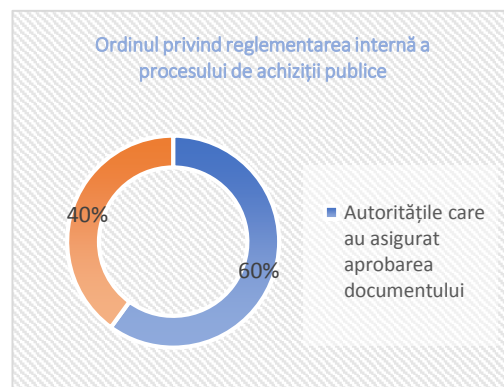
De asemenea, a fost asigurată publicarea pe pagina web a APL a 284 de rezultate/anunțuri de atribuire.

Subsidiar, 48 % din autorități (Consiliile raionale Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, UTA Găgăuzia, Drochia, Fălești, Glodeni, Leova, Rezina, și Strășeni) au raportat elaborarea și publicarea pe paginile web a autorităților, rapoartele semestriale și anuale privind executarea contractelor de achiziții publice.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
21	Reglementarea internă a procesului de achiziții publice	Trim. II 2018, permanent		Ordinul intern privind activitatea grupului de lucru ca specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru este elaborat și aprobat.	Registrul de acte;	Parțial realizat

Pornind de la faptul că achizițiile publice presupun utilizarea banilor publici, iar lucrările, serviciile prestate și bunurile procurate sunt în interes public, se impune o transparență maximă a procedurilor și rezultatelor achizițiilor publice.

În această ordine de idei elaborarea și aprobarea ordinului intern privind activitatea grupului de lucru cu specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru a Comisiei pentru



organizarea și desfășurarea achizițiilor bunurilor, lucrărilor și serviciilor reprezintă un prim pas întru asigurarea respectării normelor legale.

Din informațiile acumulate 60% din Consiliile raionale raportoare (Consiliile raionale Basarabeasca, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Drochia, Edineț, Glodeni, Leova, Orhei, Rezina, Rîșcani, Telenești) au informat privind elaborarea și aprobarea ordinului intern privind activitatea grupului de lucru ca specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
22	Consolidarea procesului de monitorizare a executării contractelor și efectuarea modificărilor în contracte	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Persoana responsabilă de monitorizarea procesului de executarea a contractelor desemnată, Rapoartele de monitorizare sunt prezentate lunar grupului de lucru pentru achiziții, Numărul acordurilor de modificare a contractelor din numărul totalul de acorduri adiționale semnate examinate și aprobate de grupul de lucru, Numărul contractelor neperformante examinate în ședință grupului de lucru, cu luarea deciziilor în contextul acestora Valoarea penalităților aplicate, Numărul de sesizări a organelor competente	Ordinul conducătorului Procese verbale ale ședințelor grupului de lucru; Rapoartele	Parțial realizat

Consolidarea procesului de monitorizare a executării contractelor și efectuarea modificărilor în contracte în cadrul autorităților publice locale de nivelul II, a fost asigurată de către 68 % de Consiliile raionale raportoare.

Astfel, 16 Consilii raionale (Basarabeasca, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Cantemir, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Fălești, Glodeni, Orhei, Rezina, Rîșcani, Soroca, Ștefan-Vodă, Ungheni și Strășeni) au raportat desemnarea persoanei responsabile de monitorizarea procesului de executare a contractelor în cadrul autorității publice.

În ceea ce privește asigurarea prezentării lunare a Rapoartelor de monitorizare către grupul de lucru pentru achiziții, această acțiune a fost realizată de către 36 % din Consilii raionale raportoare (Consiliul raional Călărași, Cantemir, Cimișlia Dondușeni, Drochia, Fălești, Soroca, Ungheni, UTA Gagauzia).

Subsidiar, 11 dintre Consiliile raionale/municipale (Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Glodeni, Orhei, Rezina, Ungheni și UTA Găgăuzia) au raportat înregistrarea cazurilor de modificare a contractelor din numărul totalul de acorduri adiționale semnate examinate și aprobate de grupul de lucru .

Din informațiile parvenite, în cadrul autorităților raportoare, în cadrul Consiliului raional Orhei și Consiliului raional Fălești au fost înregistrate cazuri pe marginea contractelor neperformante examinate în cadrul grupurilor de lucru ale autorităților administrației publice locale, informații privind stabilirea penalități în acest sens, nu au fost oferite.

Cu referire la încălcările care au dus la sesizarea organelor competente, 3 autorități ale administrației publice locale (Consiliile raionale Orhei, Rîșcani și Cimișlia) au raportat despre existența a 4 astfel de cazuri, fără a specifica progresul și/sau finalitatea proceselor.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
23	Încurajarea participării societății în componența grupului de lucru prin crearea unei liste de ONG-uri care vor primi înștiințări la anunțarea achizițiilor și includerea în componența grupului de lucru pentru achiziții a reprezentanților societății civile	Permanent, cu verificare a semestrială a indicatorilor de progres		Registrul de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă întocmit; Numărul cererilor de includere în componența grupului de lucru pentru achiziții din partea societății civile; Numărul reprezentanților societății civile incluși în componența grupului de lucru pentru achiziții; Numărul procedurilor de achiziție, la care au participat reprezentanții societății civile în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții;	Registrul cererilor parvenite din partea societății civile; Pagina web a APL	Parțial realizat

Încurajarea participării societății în componența grupului de lucru prin crearea unei liste de ONG-uri care vor primi înștiințări la anunțarea achizițiilor și includerea în componența grupului de lucru pentru achiziții a reprezentanților societății civile, constituie una din premisele realizării unui proces de achiziții transparent în cadrul autorităților publice locale de nivelul II.

În acest sens a fost asigurată elaborarea Registrului de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă de către 10 autorități raportoare ce constituie circa 36 % (Consiliile raionale/municipale Călărași, Cimișlia, Bălți, Cantemir, Dondușeni, Drochia, Fălești, Orhei, Rîșcani, Soroca).

Totodată, în cadrul Consiliul municipal Bălți au fost înregistrate pe parcursul anului 2018, 79 de cereri de la reprezentanții societății civile cu privire la includerea în componența grupului de lucru pentru achiziții, drept urmare în componența grupului de lucru pentru achiziții au fost incluși 8 reprezentanți ai societății civile, care au participat în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții, la 67 de proceduri. Totodată în cadrul Consiliului raional Drochia a fost înregistrat un caz din partea societății civile, drept urmare, componența grupului de lucru pentru achiziții în cadrul Consiliului a fost suplinit cu o persoană, reprezentant al societății civile. De asemenea, din informațiile recepționate, Consiliul raional Călărași a menționat că în componența Grupului de lucru pentru achiziții, sunt 2 reprezentanți ai societății civile.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
24	Asigurarea respectării regulilor de evitare a	Permanent, cu verificare		Membrii grupului de lucru pentru achiziții informați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese;	Dosarul de achiziție publică;	Parțial realizat

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	conflictelor de interese pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziții	semestri ală a indicatorilor de progres		Declarațiile de confidențialitate și imparțialitate semnate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică; Numărul de încălcări constatate/ Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate	Pagina web a AAP; SIA "RSAP"	

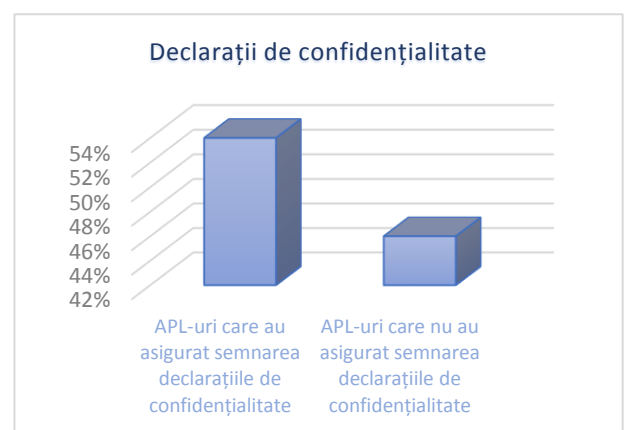
Favoritismul, conflictele de interese și înțelegerile secrete (ilegale) sunt unele dintre cele mai frecvente încălcări în sistemul achizițiilor publice, care „seacă” bugetele locale, demotivează agenții economici să intre pe piața achizițiilor, ceea ce reduce concurența, descurajează competiția sănătoasă în procesul de achiziții publice și încalcă drepturile cetățeanului la servicii publice de calitate.

Conform descrierii Sumarului celor mai bune și celor mai proaste 10 politici locale și regionale din Republica Moldova, elaborat de către IDIS Viitorul, se evidențiază că corupția în achizițiile publice este cea mai gravă problemă a sistemului, iar costurile acesteia se ridică la 20-25% dintr-un contract²⁷.

Totodată, în cadrul studiului „Prevenirea corupției și promovarea eticii publice la nivel local și regional în țările Parteneriatului Estic”, este relevat faptul că cea mai răspândită formă de corupție în Moldova, conform experților, este cea de favoritism în achizițiile publice (83%).²⁸ În acest sens, cazurile de favoritism în procesul de achiziții publice trebuie făcute publice. Acest lucru va spori nivelul de transparență în gestionarea bugetului local, va informa corect cetățenii despre procedurile de achiziții publice și implicare a aleșilor locali, cât și a funcționarilor publici, în scheme dubioase.

Din rapoartele parvenite de la autoritățile publice locale pentru anul 2018, în cadrul a 68 % de autorități (Consiliile raionale Basarabeasca, Călărași, Cantemir, Cimișlia, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Leova, Orhei, Rezina, Rîșcani, Soroca, Strășeni, Telenești și Ungheni), au fost raportate către Secretariatul Grupului de Monitorizare a SNIA, informații precum că membrii grupului de lucru pentru achiziții au fost înștiințați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese.

Suplimentar, 76% din Consiliile raionale raportoare au informat Secretariatul că au asigurat semnarea declarațiilor de confidențialitate și imparțialitate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică.



²⁷ http://viitorul.org/files/library/Sumar%20rom_1.pdf

²⁸ <http://www.lse.ac.uk/business-and-consultancy/consulting/assets/documents/preventing-corruption-and-promoting-public-ethics.pdf>

Totodată, din numărul total de consilii raportoare, nu au fost înregistrate careva cazuri de încălcări constatate în asigurarea respectării conflictelor de interese pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziții.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
25	Prevenirea concurenței neloiale în achizițiile publice	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul de participări a membrilor grupului de lucru pentru achiziții informații la instruirii privind regulile de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziție publică de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziție publică; Numărul mediu de operatori economici participanți la o procedură de achiziție publică; Numărul procedurilor anulate din lipsa concurenței/ofertelor; Numărul contestațiilor depuse privind procedurile de achiziție desfășurate de APL; Numărul de încălcări constatate/Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate Numărul sesizărilor depuse de către APL la Agenția Achiziții Publice, Consiliul Concurenței, Centrul Național Anticorupție;	Rapoartele de activitate ale Agenției Achiziții Publice; Dosarul de achiziție publică; Pagina web a AAP; SIA "RSAP"	Parțial realizat

Coordonarea procesului de prevenirea a concurenței neloiale în procesul achizițiilor publice desfășurate în cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II, a fost asigurată în cadrul a 12 Consilii raionale/municipale (Cantemir, Cimișlia, Dondușeni, Bălți, UTA Găgăuzia, Edineț, Glodeni, Leova, Rîșcani, Soroca, Strășeni, Ungheni) unde membrii grupului de lucru pentru achiziții au beneficiat de instruirii pe marginea regulilor de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziții publice.

Subsecvent, în cadrul a 7 autorități publice locale (Consiliile raionale Călărași, Cimișlia, Orhei, Rîșcani, UTA Găgăuzia, Telenești, Consiliul municipal Bălți) au fost înregistrate 21 de contestații depuse privind procedurile de achiziții desfășurate în cadrul autorității. Informații cu referire la măsurile întreprinse nu au fost recepționate.

Suplimentar, în cadrul Consiliului raional Cimișlia a fost înregistrat o sesizare depusă către organele competente, despre finalitatea căreia nu au fost aduse careva informații adiționale.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
26	Instruirea specialiștilor în achiziții publice, a membrilor grupului de lucru pe	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul specialiștilor, membrilor grupului de lucru pe achiziții instruiți; Numărul instruirilor de care a beneficiat fiecare specialist în achiziții publice și membru al grupului de lucru	Informații despre instruirile organizate, Informații despre instruirile	Parțial realizat

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	achiziții din cadrul APL	rilor de progres			organizate de Agenția Achiziții Publice	

Instruirea specialiștilor în achiziții publice și a membrilor grupului de lucru pe achiziții din cadrul autorităților publice locale de nivelul II, va contribui la responsabilizarea actorilor implicați în procesul de achiziții. Se relevă cazuri de implicare a persoanelor în fapte de corupție sau conexe din motivul ne cunoașterii prevederilor legale, a obligațiilor și drepturilor ce i se atribuie. Deși necunoașterea legii nu exclude persoana vinovată de pedeapsă, perfectarea cunoștințelor angajaților reprezintă cea mai eficientă modalitate de prevenire a unor viitoare manifestări de ilegalități și la sporirea profesionalismului și eficienței în activitatea autorității. În cadrul autorităților administrației publice locale au fost instruiți circa 399 de specialiști în achiziții publice și/sau membrii a grupului de lucru pe achiziții din cadrul a 19 Consilii raionale (Basarabasca, UTA Găgăuzia, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Glodeni, Leova, Orhei, Rezina, Rîșcani, Soroca, Strășeni, Teleneștiși Ungheni) ce constituie 76 % de autorități raportoare către Secretariatul Grupului de Monitorizare a SNIA.

Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane

Rezultatele scontate:

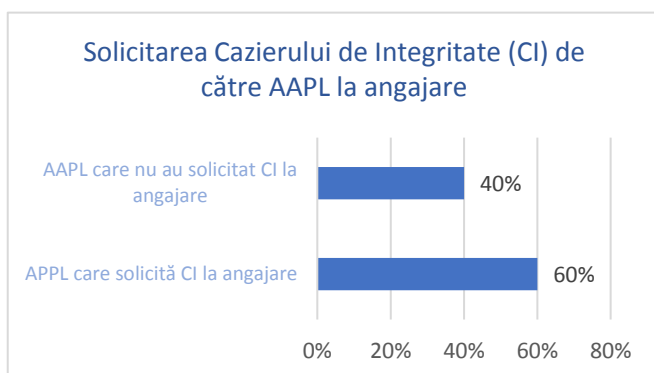
- 1. Proces de recrutare, selectare, angajare și promovare a personalului în funcții publice organizat cu respectarea principiilor de transparență și integritate asigurat.*
- 2. Agenții publici din cadrul APL și aleșii locali instruiți.*
- 3. Mecanism de evaluare de către cetățeni a calității serviciilor publice prestate implementat și aplicat periodic.*

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
27	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de merit și de integritate profesională	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul de agenți publici angajați prin concurs sau prin transfer de la alte entități publice; Numărul de anunțuri privind lansarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice publicate pe portalul Numărul cazierelor de integritate solicitate de entitățile publice la angajare. Numărul de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate. Numărul de agenți publici angajați/reconfirmați în funcții ca urmare a verificării conform Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice		Parțial realizat

Politica de dezvoltare și promovare profesională a resurselor umane în autoritățile administrației publice locale are la bază principiul selectării și angajării cadrelor în serviciu prin concurs, conform criteriilor transparente și obiective de selectare în bază de merit, calificare profesională, capacitate, competență și integritate profesională, fără a admite favorizarea intereselor private și a oricăror forme de discriminare pe motiv de sex, rasă, limbă, religie, opinii politice sau orice altă opinie, origine națională sau socială, precum și alte forme de discriminare.

Raportarea privind progresele înregistrate în implementarea acțiunii nr. 27 din Planul local anticorupție, pentru anul 2018, a fost asigurată de către 63% dintre autoritățile publice locale.

În ceea ce privește indicatorul privind numărul cazierelor de integritate solicitate la angajare,



de către entitățile publice locale ca și în cazul raportării pentru perioada anului 2017, rămâne a fi o latură nerespectată de către entitățile publice. Totodată, se menține interpretarea confuză dintre cazierul juridic solicitat de la participantul la concurs și cazierul de integritate, pe care angajatorul îl solicită de la Centrul Național Anticorupție. Drept urmare, din numărul total de instituții raportoare, 15 Consilii

raionale (Basarabeasca, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Drochia, Cantemir, Dondușeni, Glodeni, Orhei, Rîșcani, Soroca, Leova, UTA Găgăuzia, Strășeni, Taraclia) au comunicat despre solicitarea cazierelor de integritate la angajarea agentului public.

În cazul raportării numărului de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate pentru recrutarea și promovarea agenților publici în cadrul autorităților, din rapoartele analizate au fost identificate 40 de cazuri în cadrul Consiliilor raionale Călărași, Cantemir, Dondușeni, UTA Găgăuzia și Leova, despre finalitatea cărora nu au fost aduse careva clarificări.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
28	Asigurarea condițiilor și încurajarea participării în cadrul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională pentru agenții publici și aleșii locali (domeniul de specialitate,	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul agenților publici și aleșilor locali care a beneficiat de programe de dezvoltare profesională; Numărul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională de care a beneficiat un agent public, ales local pe durata unui an.	Informații despre instruirile, programelor de dezvoltare; Informații de la Resurse Umane	Parțial realizat



Agenții publici din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale se confruntă cu schimbări frecvente ale cadrului normativ, cu necesități noi ale sectorului privat și ale societății civile, cu cerințe față de modernizarea serviciilor publice. Pentru a răspunde la aceste necesități, agenții publici trebuie să fie instruiți și să-și dezvolte permanent potențialul atât personal cât și profesional.

Încurajarea participării în cadrul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională pentru agenții publici și aleșii locali (domeniul de specialitate, integritate anticorupție), din informațiile parvenite, a fost asigurată în cadrul a 18 autorități publice locale, (Consiliile raionale Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Fălești, Glodeni, Leova, Ocnița, Orhei, Rezina, Rîșcani, Sorooca, Strășeni, Ungheni) ce constituie 72 % din numărul total de autorități publice raportoare.

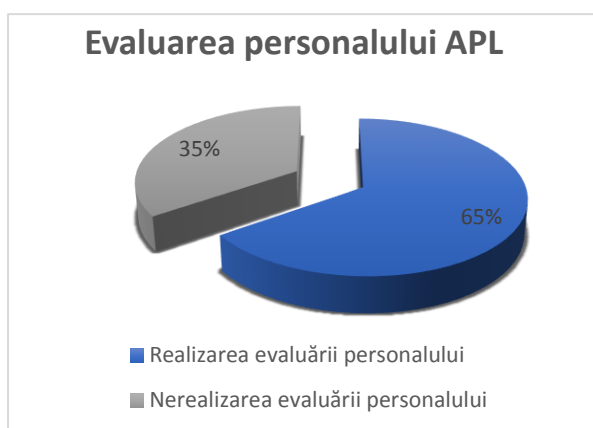
Prin urmare, au beneficiat de instruire și/sau programe de dezvoltare profesională (domeniul de specialitate, integritate, anticorupție) circa 378 de agenți publici din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II.

Totodată, în scopul eficientizării procesului de raportare și monitorizare a planurilor de acțiuni anticorupție la nivelul local, Centrul Național Anticorupție cu suportul proiectul comun al Uniunii Europene și Consiliului Europei “Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire” (CLEP), a organizat și desfășurat 8 sesiuni regionale de instruire (Orhei, Hîncești, Ungheni, Sorooca, Căușeni, Cahul, Sîngerei, Chișinău) pentru reprezentanții autorităților locale de nivelul I și II (100% acoperire), și a oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat, privind Strategia Națională de Integritate și Anticorupție 2017-2020, Legea integrității nr. 82/2017 cu accent pe realizarea celor 14 măsuri menite să consolideze climatul de toleranță zero la corupție în cadrul entităților publice, precum și elaborarea, implementarea și monitorizarea planurilor locale anticorupție.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
29	Evaluarea permanentă a performanțelor personalului	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Comisie de evaluare a personalului creată; Număr chestionare elaborate; Numărul evaluărilor efectuate; Numărul funcționarilor supuși evaluării	Informații despre instruirile, programele de dezvoltare; Informații de la Resurse Umane	Parțial realizat

Evaluarea permanentă a performanțelor profesionale individuale are ca scop aprecierea obiectivă a activității personalului, prin compararea gradului de îndeplinire a obiectivelor și criteriilor de evaluare stabilite pentru o anumită perioadă cu rezultatele obținute în mod efectiv.

Totodată, în cadrul procesului de evaluare a performanțelor profesionale individuale în raportul de evaluare sunt identificate acele segmente și direcții profesionale, în care



funcționarul public evaluat necesită formare profesională suplimentară. Din informațiile parvenite în adresa Secretariatului Grupurilor de monitorizare a SNIA, asigurarea realizării evaluării permanente a personalului este realizată în cadrul a circa 64% de autorități publice locale (Consiliile raionale Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Fălești, Glodeni, Ocnîța, Rîșcani, Soroca, Strășeni, Taraclia, Ungheni și Telenești

).

În ceea ce privește crearea și funcționarea Comisie de evaluare a personalului, a fost raportată îndeplinirea acestei prevederi de către Consiliile raional Călărași, Cantemir, Cimișlia, Dondușeni, Glodeni, Ocnîța, Rîșcani, Soroca, și Telenești.

De asemenea, cu referire la crearea structurii care monitorizează și coordonează procesul de evaluare în cadrul celorlalte instituții publice locale vizate, informații adiționale nu au fost recepționate, drept urmare, se face dificilă analiza obiectivității evaluărilor de personal realizate în cadrul autorităților raportoare, precum și clasificarea nivelului de realizare a acțiunii.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția resp.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
30	Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate.	Permanent cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Boxă pentru reclamații instalată în cadrul APL; Rubrică pentru reclamații disponibilă pe pagina web a APL; Numărul cetățenilor nemulțumiți de calitatea serviciilor publice prestate; Numărul problemelor depistate; Raport privind evoluția calității serviciilor publice în viziunea cetățenilor/beneficiarilor elaborat și publicat;	Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate.	Parțial realizat

Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate, conduce la perfecționarea serviciilor oferite cetățenilor prin autoevaluarea elaborată în baza propunerilor, reclamațiilor și plîngerilor parvenite în ceea ce privește calitatea serviciilor publice prestate de către autoritățile publice.

Asigurarea atingerii indicatorilor de progres regăsiți la acțiunea sus-menționată, a fost raportată de către 10 Consilii raionale (Basarabeasca, Călărași, Cantemir, Dondușeni, Drochia, Fălești, Glodeni, Orhei, Rezina, Strășeni) care au asigurat instalarea unei boxe pentru reclamații în cadrul autorității și/sau funcționalitatea rubricii pentru reclamații disponibilă pe pagina web a entității.

Din rapoartele autorităților parvenite pentru perioada anului 2018 a fost identificat înregistrarea a 45 de reclamații din partea cetățenilor care sau soldat cu identificarea a 109 probleme interinstituționale, despre rezolvarea cărora nu a parvenit careva informații.

Autoritățile publice locale trebuie să acorde o atenție deosebită orientării către cetățean și în acest sens considerăm că soluționarea reclamațiilor și apelurilor depuse de către beneficiarul

serviciului public acordat, sau alte părți interesate reprezintă una dintre valorile sale de progres. În acest sens, instituirea mecanismului de evidență a reclamațiilor, transparența și disponibilitatea modului de tratare al reclamațiilor și apelurilor reprezintă un prim pas spre perfecționarea și creșterea încrederii cetățeanului în autoritățile publice locale.

Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor

Rezultatele scontate:

1. *Proces decizional transparent și participativ asigurat.*
2. *Accesul la informație și comunicarea cu publicul (mass-media, societatea civilă, cetățenii) îmbunătățite.*
3. *Pagini web elaborate și funcționale, care oferă acces la informații complete, exacte și în timp util.*
4. *Rapoarte de transparență anuale elaborate și publicate;*

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
31	Elaborarea/îmbunătățirii funcționării paginii web prin plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util.	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Pagină web elaborată, funcțională și actualizată permanent cu informații; Pagina web dispune de: - compartimente privind transparența decizională; consultări publice; servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției - programul de lucru al APL și subdiviziunile sale, cu indicarea zilelor și orelor de audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale; - date despre Consiliu Local, aleșii locali (nume, date de contact, afilierea politică); - un instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor; - proiectele de decizie, materialele aferente, date despre organizarea ședințelor publice, etc.	Pagina web a APL	Parțial realizat

Autoritățile publice locale utilizează mai multe instrumente pentru asigurarea transparenței și accesul la datele guvernamentale cu caracter public. Unul din instrumentele utilizate de autoritățile publice este „panoul informativ”. Considerăm că doar utilizarea acestui instrument nu este suficientă pentru a garanta cetățenilor accesul la informațiile publice. Cel mai modern și eficient instrument de diseminare a datelor publice îl reprezintă portalul web guvernamental unde administrația publică locală trebuie să plaseze informații relevante despre activitatea sa.

Despre funcționalitatea paginii web și plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util cu privire la transparența decizională; consultări publice; servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției, programul de lucru al autorității și subdiviziunilor sale, zilele și orele de audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale; date despre Consiliu local, aleșii locali (nume, date de contact, afilierea politică), instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor; proiectele de decizie, materialele aferente, date

despre organizarea ședințelor publice, au raportat 84% din Consiliile raionale Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Drochia, Fălești, Glodeni, Leova, Ocnița, Orhei, Rezina, Rîșcani, Soroca, Strășeni, Taraclia și Ungheni, Ștefan-Vodă.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
32	Organizarea și publicarea informațiilor privind ședințele/consultările publice pentru proiecte de decizie	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate; Numărul consultărilor publice organizate; Numărul participanților la consultările publice; Numărul recomandărilor primite din partea participanților la proiectele de decizii; Numărul recomandărilor acceptate Sinteza recomandărilor la fiecare proiecte de decizie consultat publicată pe pagina web a APL	Informații de la coordonatorul procesului de consultare publică, responsabil de asigurarea transparenței procesului decizional; Pagina web a APL	Parțial realizat

Din informațiile analizate în urma recepționării rapoartelor autorităților publice locale au fost înregistrate următoarele progrese:

- 80% din autoritățile publice locale de nivelul II au raportat despre asigurarea publicării anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate, înregistrându-se în total 131 de anunțuri.
- 52% din autoritățile administrației publice locale de nivelul II au raportat despre asigurarea organizării a 154 de consultări publice, la care sau întrunit circa 1728 de participanți, unde au fost înregistrate 309 recomandări dintre care au fost acceptate doar 156.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
33	Crearea unor grupuri consultative de lucru permanente sau ad-hoc care participă la elaborarea proiectelor de decizii	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc care participă în procesul decizional; Numărul întrunirilor/ședințelor grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc Numărul deciziilor adoptate cu consultarea grupurilor și numărul total de decizii adoptate	Pagina web a APL	Parțial realizat

Cu referire la crearea grupurilor consultative de lucru permanente sau ad-hoc care participă la elaborarea proiectelor de decizii, autoritățile publice locale au raportat în număr de 8 Consilii raionale precum Consiliile raionale/municipale Călărași, Bălți, Cantemir, Dondușeni, UTA Găgăuzia, Leova, Strășeni și Orhei.

Drept urmare, în cadrul acestor autorități au fost organizate 64 ședințe, în urma cărora au fost adoptate 569 de decizii.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
34	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres		Rapoartele anuale privind transparența în procesul decizional publicate pe paginile web ale entității. Stabilirea unor indicatori calitativi privind transparența în procesul decizional.	Pagina web a APL	Parțial realizat

Desfășurarea activității autorităților publice în mod transparent, responsabil în raport cu cetățenii și cu implicarea acestora asigurând crearea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor și a altor părți interesate la procesul decizional din cadrul autorității publice, reprezintă una din laturile inteligibile ale unei societăți integre.

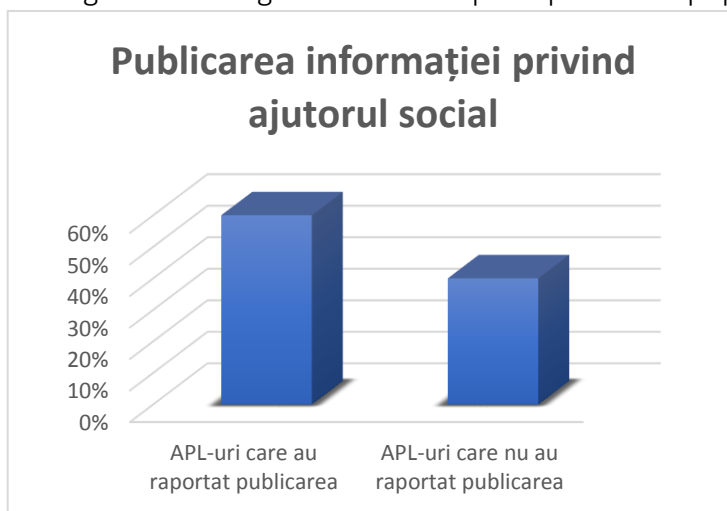
Consiliile raionale/municipale Basarabeasca, Cantemir, UTA Găgăuzia, Cimișlia, Dondușeni, Edineț, Fălești, Leova, Orhei și Ștefan-Vodă au raportat despre asigurarea publicării pe paginile web ale entităților, a Rapoartelor anuale privind transparența în procesul decizional. Subsidiar, indicând și elaborarea unor indicatori calitativi și cantitativi privind transparența în procesul decizional.

De asemenea, în baza Raportului de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada 2016-2018²⁹, care este un produs al inițiativei „Promovarea transparenței și sustenabilității financiare a politicilor regionale, a întreprinderilor de stat și a autorităților locale din Republica Moldova”, inițiativa este implementată de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), se constată că în urma procesului de monitorizare a administrațiilor publice locale de nivelul II, acestea au stabilit o creștere a gradului de respectare a transparenței în elaborarea, adoptarea și publicarea actelor normative, precum și implicarea cetățenilor în acest proces.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
35	Plasarea informației privind ajutorul social plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres		Numărul informațiilor privind ajutorul social plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	Pagina web a APL	PARTIAL REALIZAT

²⁹ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20APL%20I%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

Printre domeniile proprii de activitate pentru autoritățile publice locale este dezvoltarea și gestionarea serviciilor sociale comunitare pentru categoriile vulnerabile, precum și monitorizarea calității serviciilor sociale. În prestarea serviciilor sociale, administrația publică locală trebuie să se bazeze pe principiul de accesibilitate, care prevede asigurarea accesului persoanelor/famiiliilor defavorizate la toate tipurile de servicii, prin informarea populației despre serviciile sociale existente, precum și adaptarea lor la necesitățile beneficiarilor. Plasarea pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională a informațiilor privind ajutorul social facilitează accesibilitatea informațiilor de interes pentru publicul larg, atît timp cît sistemului de asistență socială este unul redistributiv, necontributiv – bugetul este asigurat din taxele percepute de la populație și nu din contribuțiile individuale



de tip asiguratoriu, iar ajutoarele nu sunt acordate în funcție de eventualele contribuții individuale și de mărimea acestora, ci în funcție de necesitățile de existență. Din rapoartele colectate de Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA au fost identificate 15 Consilii raionale ((Basarabeasca, Călărași, UTA Găgăuzia, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Leova, Orhei, Rezina, Rîșcani, Strășeni, Ștefan-Vodă, Telenești) care au raportat pe

marginea realizării acțiunii sus-menționate. Rezultatele înregistrate de către autoritățile administrației publice locale pentru anul 2018 au fost calificate avînd o tendință pozitivă, comparativ cu anii 2016 și 2017, unde Consiliile raionale au utilizat mijloacele de comunicare în masă pentru aducerea la cunoștință a informațiilor privind ajutorul social. Aceste constatări au fost evidențiate în Raportul de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada 2016-2018³⁰, care este un produs al inițiativei „Promovarea transparenței și sustenabilității financiare a politicilor regionale, a întreprinderilor de stat și a autorităților locale din Republica Moldova”, inițiativa este implementată de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO).

Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție

Obiectivul pilonului al III-lea: Sporirea prestației justiției și a autorităților anticorupție în prevenirea, combaterea și sancționarea faptelor de corupție, îmbunătățirea mecanismului de recuperare a activelor și asigurarea despăgubirii persoanelor prejudiciate de corupție

Indicatori de impact:

- Încrederea în justiție, în procuratură, în CNA și în Autoritatea Națională de Integritate (ANI), îmbunătățită considerabil
- Independența și eficiența justiției, procuraturii, CNA și ANI, asigurate
- Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită

³⁰ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20APL%20I%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

- Lipsa corupției în sectorul justiției și lipsa unor influențe improprii din partea executivului asupra justiției.

Prioritatea III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Instruirea inițială și continuă (fiecare 2 ani) a poligrafologilor angajați să-i testeze pe candidații la funcțiile de judecător, procuror, pe angajații CNA, SIS, MAI și SV	Trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2020	Comisia pentru testări cu poligraful; CSM; CSP; CNA; SIS; MAI; SV	Cel puțin cîte un poligrafolog instruit și certificat pentru testarea candidaților la funcțiile de judecător, procuror, a angajaților CNA, SIS, MAI și SV	Confirmări din partea instituțiilor responsabile (certIFICATELE de instruire)	ÎN PROCES DE REALIZARE

Conform raportului prezentat de **Consiliul Superior al Magistraturii (CSM)**, acesta nu dispune de aparat poligraf prin intermediul căruia să fie asigurată testarea persoanelor care doresc să accedă în funcția de judecător. Prin Hotărîrea nr. 468/19 din 23 iunie 2015, Plenul CSM a avizat pozitiv proiectul hotărîrii Comisiei privind aprobarea Codului deontologic al poligrafologului și al asistentului acestuia și privind aprobarea Regulamentului cu privire la atestarea poligrafologului, precum și înregistrarea poligrafologului și asistentului acestuia.

Prin urmare, raportul privind implementarea acțiunii respective va fi prezentat după asigurarea de CSM a aparatului poligraf de detecție a comportamentului simulat. Ținînd cont de faptul că există diferite modele de aparate poligraf, instruirea respectivă poate fi realizată numai după identificarea aparatului care va fi utilizat de CSM.

Consiliul Superior al Procurorilor raportează despre semnarea un acord cu Centrul Național Anticorupție, conform căruia procurorii sunt supuși testării de către poligrafologii din cadrul CNA. Totodată, CSP a inclus în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu 2019-2021 cheltuieli pentru procurarea poligrafului. După procurarea poligrafului va fi angajat și poligrafolog.

Conform informației oferite de către **Serviciului Vamal**, conform statului de personal avizat de Cancelaria de Stat la 11.10.2018 a fost instituită unitatea de poligrafolog. Drept urmare, după procurarea aparatului poligraf (în bugetul Serviciului Vamal pentru anul 2019 sînt planificate mijloace financiare pentru procurarea poligrafului) se va demara procedura de angajare.

Ministerul Afacerilor Interne a raportat că urmează să fie evaluare posibilitățile financiare și acțiunea este supusă dezbatelor în vederea realizării acesteia. În Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM) 2019-2020, MAI a înaintat Ministerului Finanțelor solicitarea de alocare a mijloacelor financiare în acest scop.

Concomitent este menționat că deși conform H.G. nr. 851/2018 acțiunea dată este inclusă în prioritățile stabilite pentru MAI în CBTM 2019-2020, limitele de cheltuieli stabilite de Ministerul Finanțelor în contextul elaborării proiectului de buget pentru anul 2018, nu a fost inclus. Astfel, MAI a înaintat în adresa Ministerului Finanțelor solicitare repetată de alocare a mijloacelor financiare pentru realizarea acțiunilor.

Totodată, **Serviciul de Informații și Securitate** informează Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, că acțiunea a fost realizată integral, fiind instruiți și certificați specialiști poligrafologi pentru testarea candidaților la funcțiile de ofițer de informații și securitate.

Totodată, o deficiență majoră întru realizarea acțiunii, rămîne a fi identificarea formatorilor, și anume din considerentul lipsei formatorilor pe domeniul respectiv în Republica Moldova.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Dotarea cu aparate poligraf a CSM, CSP, SV și MAI	Trimestrul I anul 2018	CSM; CSP; SV; MAI	Cel puțin cîte un aparat poligraf pentru CSM și CSP, cel puțin 2 aparate poligraf pentru SV și cel puțin 4 aparate poligraf pentru MAI	Confirmări din partea instituțiilor responsabile privind amenajarea sălilor și instalarea aparatelor poligraf	ÎN PROCES DE REALIZARE

Consiliul Superior al Magistraturii, avînd drept scop respectarea prevederilor alin. (1) lit. (g) art. 6 din Legea cu privire la statutul judecătorului, potrivit căreia *poate candida la funcția de judecător persoana care a fost supusă testării cu utilizarea poligrafului*, a solicitat Centrului Național Anticorupție suportul în vederea efectuării testelor poligraf a candidaților la funcția de judecător. Centrul Național Anticorupție și-a exprimat disponibilitatea pentru efectuarea testelor poligraf, în dependență de volumul de lucru al poligrafologului.

Prin Hotărîrea nr. 144/7 din 21 februarie 2017, CSM a dispus inițierea procesului de testare a candidaților la funcția de judecător prin intermediul detectorului comportamentului simulat (poligraf), președintele CSM fiind împuternicit pentru încheierea unui acord de colaborare cu CNA. La moment se duc negocieri în vederea asigurării aplicabilității prevederilor legale aferente testării cu utilizarea poligrafului.

Totodată, considerînd lipsa aparatului poligraf pe piața Republicii Moldova, pe parcursul anului 2017, CSM s-a interesat de achiziționarea unui aparat poligraf din țările vecine: România și Ucraina. Respectiv, au fost purtate negocieri cu agenți economici din Ucraina în vederea procurării aparatului poligraf. Din motivul neconcordanței normelor legale în materia procedurii de achiziții publice, negocierile s-au soldat cu eșec.

Consiliul Superior al Magistraturii a indicat în proiectul de buget remis Ministerului Finanțelor pentru anul 2018, suma de bani necesară achiziționării aparatului poligraf, însă propunerea vizată nu a fost acceptată.

Procurarea aparatului poligraf pentru **Consiliul Superior al Procurorilor** a fost planificată pentru anul 2019, cheltuielile fiind incluse în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu 2019-2021 (HG 851 din 20.08.2018).

Serviciul Vamal raportează că în bugetul instituției pentru anul 2019 sînt planificate mijloace financiare pentru procurarea poligrafului.

Ministerul Afacerilor Interne a înaintat Ministerului Finanțelor solicitarea de alocare a mijloacelor financiare întru realizarea acțiunii în CBTM 2019-2021.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Monitorizarea stilului de viață al angajaților CNA, MAI și SV în vederea stabilirii corespunderii nivelului de trai cu nivelul veniturilor legale al acestora, cât și al persoanelor cu care duc un trai comun	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA; MAI; SV	Rapoartele de monitorizare a stilului de viață	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrului Național Anticorupție și Ministerului Afacerilor Interne, au raportat privind realizarea permanentă a procesului de monitorizare a stilului de viață, întru identificarea corespunderii nivelului de trai al angajatului cu nivelul legal de remunerare a acestuia și a persoanelor cu care duc un trai comun; precum și corespunderea conduitei angajatului cu exigențele de conduită ireproșabilă stabilite în Codul de conduită al angajatului. Drept urmare acțiunea nr. 3 este calificată drept în proces de realizare.

Informația privind realizarea acțiunii nr. 3 nu a fost prezentată de către Serviciul Vamal.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Instruirea subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV în vederea îmbunătățirii practicilor de monitorizare a stilului de viață al angajaților	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2019	CNA, MAI, SV	Cel puțin 2 instruirii desfășurate pentru angajații subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV	Confirmări din partea instituțiilor responsabile cu privire la instruirile desfășurate	ÎN PROCES DE REALIZARE

Pe parcursul perioadei de implementare a acțiunii nr. 4, Centrul Național Anticorupție a identificat posibilități de instruire în afara țării, din motivul lipsei de formatori pe domeniile respective în Republica Moldova. Astfel, angajații subdiviziunii de securitate internă au participat în cadrul a 2 cursuri de instruire organizate de Centrul Multifuncțional de Pregătire Schengen al MAI Romania. La fel, angajații CNA beneficiază de instruirii pentru consolidarea capacităților investigație în cadrul proiectului Twinning “Suport în consolidarea capacităților operaționale ale organelor de drept din RM în domeniul prevenirii și investigării infracțiunilor de corupție”.

Subsecvent, Serviciul Vamal informează că, în perioada 21-23.11.2018 a fost instruit un funcționar vamal din cadrul Direcției Integritate și Supraveghere (DIS) în cadrul proiectului „Funcționarul anticorupție” sub egida Centrului Național Anticorupție.

De asemenea, pe parcursul anului 2018 au fost instruiți 7 funcționari vamali din cadrul DIS la tematica indicată.

Prioritatea III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabil ă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Instituirea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2017	Parlamentul I; MJ; CSM; CSJ	Proiect de lege elaborat și adoptat de Guvern și Parlament, ce conține mecanismul și procedura de selecție a judecătorilor, precum și criteriile de integritate și de salarizare sporite pentru acești judecători. Instanță sau, după caz, complete de judecată specializate funcționale	Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

În baza informației prezentate inclusiv pentru perioada anului 2017, prin Hotărârea nr. 454/21 din 04.07.2017, Plenul **Consiliului Superior al Magistraturii** a constatat imposibilitatea instituirii specializării judecătorilor în cadrul tuturor instanțelor nou-create în temeiul Legii nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, pînă la fuzionarea sediilor instanțelor judecătorești.

Totodată, avînd în vedere faptul că CSM nu are competență de inițiativă legislativă, a propus Ministerului Justiției de a întocmi și înainta Parlamentului RM proiectul de lege privind modificarea prevederilor art. 38 din Codul de procedură civilă. Solicitarea respectivă își are justificarea în faptul că la acest capitol cadrul legal existent face dificilă specializarea judecătorilor, pe motiv că nu este posibil de prevăzut, din timp, la ce sediu reclamantii vor înregistra cererile de chemare în judecată. Or, pentru implementarea specializării judecătorilor este necesar ca toate cererile să fie înregistrate la sediul principal.

Studiul privind hotărârile judecătorești pe infracțiunile de corupție adoptate în anii 2013-2017 identifică un procent sporit de casare a sentințelor pe cauzele de corupție, acesta fiind mult mai mare comparativ cu alte categorii de infracțiuni. Provocarea relevă necesitatea pregătirii continue a judecătorilor în domeniul cauzelor de corupție, care poate fi soluționată prin specializarea anumitor judecători pentru examinarea cauzelor vizate. Conform articolului nr. 15 alin (2) din Legea nr. 514/1995, în cadrul instanțelor judecătorești pot funcționa colegii sau complete de judecată specializate. Articolul 161 din legea sus-citată, prevede atribuția președintelui instanțelor de a aproba componența colegiilor și asigură specializarea judecătorilor instanței.

Prin Hotărârea nr. 555/25 din 27 noiembrie 2018, a fost dispusă specializarea sediilor Judecătoriei Chișinău, după cum urmează: Sediul Botanica - în materie de insolvență, Sediul Centru - în materie civilă, Sediul Buiucani - în materie penală, Sediul Ciocana - în materie contravențională și activitatea judecătorului de instrucție, Sediul Rîșcani - în materie de contencios administrativ.

Acțiunea nr. 6, a cărei realizare este dependentă de implementarea acțiunii nr. 5, și care prevede asigurarea instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente..., **se constată de a fi nerealizată pentru termenul- anul 2018.**

Ministerul Finanțelor raportează că pentru asigurarea activității instanțelor judecătorești, în bugetul de stat pentru anul 2018, au fost aprobate mijloace financiare în sumă totală de 394,4 mil lei, dintre care la situația de la finele anului 2018, cheltuielile au fost executate în sumă de 384,0 mil. lei.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Asigurarea Procuraturii Anticorupție cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 159/2016 cu privire la procuraturile specializate	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul IV anul 2020	Parlamentul; MF; PG	Bugetul suficient aprobat și mijloacele tehnice necesare disponibile pentru activitatea Procuraturii Anticorupție	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Conform raportului prezentat de **Ministerul Finanțelor**, pentru asigurarea activității Procuraturii Generale, în bugetul de stat pentru anul 2018, au fost precizate mijloace financiare în sumă totală de 345,9 mil. lei, dintre care la situația de la finele anului 2018, cheltuielile au fost executate în sumă de 294,0 mil. lei.

Totodată se menționează că Ministerul Finanțelor nu dispune de informații specifice ce țin de activitatea Procuraturii Anticorupție, dat fiind faptul că Procuratura Generală gestionează centralizat alocațiile pentru sistemul procuraturii.

Subsecvent, Procuratura Generală raportează că întru consolidarea capacităților Procuraturii Anticorupție de a combate cazurile de corupție la nivel înalt, au fost întreprinse la nivel instituțional următoarele acțiuni:

- Aprobarea prin Ordinul Procurorului General nr. 8/28 din 17.02.2017 a Regulamentului Procuraturii Anticorupție;
- Aprobarea prin Ordinul Procurorului General nr. 681-p din 15.06.2017 a structurii interne, reședințelor și statului de personal al sistemului Procuraturii Republicii Moldova, inclusiv al Procuraturii Anticorupție;
- Delimitarea procurorilor în cele 3 secții (exercitare a urmăririi penale, conducere a urmăririi penale și judiciară) potrivit principiului specializării;
- Detașarea ofițerilor de urmărire penală (la moment 8 funcții ocupate din 15) și a ofițerilor de investigații (la moment 11 funcții ocupate din 15) la Procuratura Anticorupție;

- Mărirea numărului personalului care asistă procurorii anticorupție (33 consultanți ai procurorului potrivit statului de personal, la moment angajați – 24).

Cu referire la asigurarea Procuraturii Anticorupție cu resursele financiare, s-a menționat art. 2 alin. (3) din Legea nr. 159 din 07.07.2016 cu privire la procuraturile specializate – "Bugetul procuraturii specializate se reflectă separat în bugetul Procuraturii și este administrat de către procurorul-șef al procuraturii specializate". Respectiv, bugetul Procuraturii aprobat pentru anul 2018 include și cheltuielile pentru întreținerea Procuraturii Anticorupție.

La 31.07.2018 Procuratura Anticorupție a înaintat proiectul propunerii de buget pentru anul 2019 pentru a fi luate în calcul de Procuratura Generală la definitivarea bugetului organelor Procuraturii. În context, s-a propus prevederea în buget pentru cheltuielile PA suma totală de 37.850.000 lei.

Prin Legea nr. 265 din 23.1.2018 a fost modificat conținutul art. 91 din Legea nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, fiind stipulat expres că bugetele procuraturilor specializate se reflectă separat în bugetul Procuraturii și se administrează de către procurorii-șefi ai procuraturilor specializate. Conform raportului Procuraturii Generale, Procuratura Anticorupție este dotată cu mijloacele tehnice funcționale necesare pentru buna desfășurare a activității.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Asigurarea Autorității Naționale de Integritate cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul IV anul 2020	Parlamentul; MF	Bugetul suficient aprobat și mijloacele tehnice necesare disponibile pentru activitatea Autorității Naționale de Integritate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Conform raportului prezentat de către **Ministerul Finanțelor**, pentru asigurarea activității Autorității Naționale de Integritate (inclusiv ca urmare a rectificării), în bugetul de stat pentru anul 2018, au fost aprobate mijloace financiare în sumă totală de 8 045,3 mii lei, dintre care la situația de la finele anului 2018, cheltuielile au fost executate în sumă de 6 633,3 mii lei, inclusiv 4 046,0 mii lei – cheltuieli de personal.

Totodată, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică și Comisia juridică, numiri și imunități informează că a fost adoptată Hotărârea Parlamentului nr. 9 din 08.02.2018 privind aprobarea structurii și a efectivului-limită ale Autorității Naționale de Integritate.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Implementarea platformei electronice de depunere a declarațiilor de avere și interese personale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei. Permanent, începând cu trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorilor de funcționalitate a platformei	Centrul de e-Guvernare; ANI; Guvernul	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale, lansată și funcțională; semnături electronice transmise tuturor subiecților declarării averilor și intereselor personale; 100% dintre subiecții declarării instruiți cu privire la depunerea în format electronic a declarațiilor;	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Efectuarea unor analize strategice și operaționale în vederea identificării cazurilor de îmbogățire ilicită, conflicte de interese, delapidare a proprietății publice și a fondurilor din asistența externă	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA; ANI	Cel puțin 30 de analize publicate pe pagina web a CNA. Cel puțin 10 analize publicate pe pagina web a ANI. Numărul de cazuri investigate/dosare inițiate ca urmare a acestor analize	Pagina web a CNA. Pagina web a ANI. Hotărârile instanțelor de judecată	ÎN PROCES DE REALIZARE

În perioada de raport, Centrul Național Anticorupție a efectuat 375 produse analitice, inclusiv 18 strategice și 357 operaționale, privind actele de corupție, actele conexe corupției și faptele coruptibile. Dintre analizele strategice efectuate, 10 au fost remise ofițerilor de investigații și ofițerilor de urmărire penală din cadrul CNA pentru examinare conform competenței. În alte cazuri, au fost întocmite 17 sesizări în adresa autorităților publice pentru soluționarea problematicilor constatate în rezultatul analizelor strategice, ca urmare 94% din recomandări fiind acceptate și/sau luate în considerare pentru implementare.

Din analizele operaționale, 74% au fost expediate ofițerilor de investigații și ofițerilor de urmărire penală din cadrul CNA și, alte, 26 % - către Procuratura Anticorupție. Analizele operaționale au fost efectuate în cadrul a 113 cauze și procese penale și materiale înregistrate în REI-2.

În conformitate cu indicatorul nr. 3 al acțiunii, analizele strategice s-au soldat cu următoarele rezultate:

- 2 analize – au fost anexate în cadrul dosarelor penale;
- 8 analize – au fost expediate conform competenței ofițerilor de investigații;

- 1 cauză penală – pornită în temeiul art. 328 Cod penal.

Pe pagina web oficială a Centrului au fost publicate următoarele studii:

- Analiza strategică privind practica judiciară pe cazurile contravenționale de construcții neautorizate³¹;
- Studiul privind hotărârile judecătorești pe infracțiunile de corupție, adoptate în anii 2013-2017.³²

În perioada anului 2018, la solicitarea angajaților Direcției Generale Combaterea Corupției au fost efectuate 18 analize strategice și operaționale de către Direcția Generală Analitică a CNA, în vederea identificării cazurilor de îmbogățire ilicită, conflicte de interese, delapidare a proprietății publice și a fondurilor din asistența externă. Dintre acestea putem menționa că:

- 8 eventuale conflicte de interese, dintre care 2 investigate și examinate în cadrul materialelor din gestiune și 6 analize au fost anexate și examinate în cadrul cauzelor penale;
- 6 pe aspectele privind îmbogățirea ilicită – în cadrul materialelor parvenite au fost examinate 5 analize și 1 analiză operațională efectuată în scopul stabilirii faptului de îmbogățire ilicită și a faptelor de comportament corupțional, care a fost anexată la cauză penală pornită în temeiul art. 328 Cod penal.
- 4 analize pe faptul de delapidare a fondurilor externe și delapidare a proprietății publice) - dintre care 2 au fost investigate și examinate în cadrul materialelor din gestiune, iar 2 analize au fost anexate și examinate în cadrul cauzelor penale aflate în procedura organului de urmărire penală a Centrului.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Publicarea și prezentarea unor cercetări privind sentințele adoptate în dosare pentru fapte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2020	CNA; PA; CSJ; CSM	Cel puțin 2 studii publicate pe paginile web ale CNA, CSJ și PG/PA. Analiza privind sentințele date în cazuri cu implicarea actorilor din sectorul justiției, prezentată. Dezbateri publice organizate	Paginile web ale CNA, CSJ și PG/PA	ÎN PROCES DE REALIZARE

În cadrul Proiectului "Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)", a fost elaborat studiul privind hotărârile judecătorești pe infracțiunile de corupție, adoptate în anii 2013 – 2017. Studiul este o continuare a analizei practicii judiciare pe infracțiunile de corupție pe anii 2016 – 2017 cu scopul de a afla cum au influențat actul de justiție pe această categorie de dosare modificările în legislație hotărârile

³¹ <https://www.cna.md/pageview.php?l=ro&idc=74&t=/Studii-si-analize/Analize-strategice-sectoriale&>

³² <https://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=117&id=1817&t=/Studii-si-analize/Studii-despre-coruptie/Studiu-privind-hotararile-judecatoaresti-pe-infraciunile-de-coruptie-adoptate-in-anii-2013-2017>

Plenului CSJ adoptate între timp, Ghidurile privind individualizarea pedepsei precum și recomandările studiilor precedente. Studiul a fost publicat pe pagina web a CNA.³³

La moment, Direcția Analitică a CNA elaborează studiul privind hotărârile judecătorești pe infracțiunile de corupție, adoptate în anul 2018.

Subsecvent, reprezentanții Procuraturii Anticorupție au raportat participarea la elaborarea Studiului privind hotărârile judecătorești pe infracțiunile de corupție, adoptate în anii 2013-2017.

Curtea Supremă de Justiție a informat privind interpelarea dosarelor din instanțele inferioare pentru generalizarea practicii judiciare cu privire la examinarea cauzelor de corupție pentru anii 2017-2018. Realizarea acțiunii este preconizată pentru anul 2019.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Adoptarea legii privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017	Parlamentul; CNA	Legea privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate, adoptată	Monitorul Oficial al RM	REALIZAT

Legea nr. 122 privind avertizorii de integritate a fost adoptată în lectură finală la data de 12 iulie 2017. (Publicată: 17.08.2018 în Monitorul Oficial Nr. 309-320 art Nr : 472)

Conform articolului 2. Legea urmărește scopul a spori cazurile *de dezvoltare a practicilor ilegale și a altor dezvoltări de interes public prin:*

- a) promovarea climatului de integritate în sectoarele public și privat;
- b) asigurarea protecției avertizorilor de integritate împotriva răzbunării în contextul examinării dezvoltărilor de interes public ale practicilor ilegale;
- c) prevenirea și sancționarea răzbunărilor împotriva avertizorilor de integritate.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Instituirea liniei telefonice naționale pentru avertizorii de integritate și instruirea operatorilor liniei	Trimestrul IV anul 2017	CNA	Linia telefonică națională pentru avertizorii de integritate operațională	Pagina web a CNA	REALIZAT

În conformitate cu art. 10 a Legii nr.122 din 12.07.2018 privind avertizorii de integritate, Centrul Național Anticorupție, în calitate de autoritate responsabilă de examinarea dezvoltărilor practicilor ilegale: asigură promovarea și funcționarea Liniei naționale anticorupție, precum și înregistrează dezvoltările practicilor ilegale primite în scris, prin sistemul electronic de dezvoltare on-line, precum și *pe cele primite la linia națională*

³³ <https://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=117&id=1817&t=/Studii-si-analize/Studii-despre-coruptie/Studiu-privind-hotararile-judecatoresti-pe-infracțiuni-de-corupție-adoptate-in-anii-2013-2017>

anticorupție, dacă acestea întrunesc cerințele de conținut prevăzute la art. 11; În cadrul Centrului Național Anticorupție este instituită și funcționează Linia națională anticorupție – 080055555, la care se recepționează informații referitoare la comiterea actelor de corupție, a actelor conexe corupției, precum și a altor fapte de comportament corupțional, precum și dezvoltările practicilor ilegale, care este asistată zilnic, 24 din 24 ore de către operatori, s-a decis asupra folosirii în continuare a acestei linii pentru avertizările de integritate.

Totodată pentru reglementarea recepționării dezvoltărilor practicilor ilegale externe în cadrul CNA a fost aprobată Instrucțiunea internă care prevede mecanismul intern de recepționare a apelurilor. De asemenea, întru asigurarea bunei funcționări operatorii Liniei naționale anticorupție au beneficiat de instruiți, vizavi de tehnicile și procedurile de înregistrare a acestora.

Subsecvent, în perioada ce urmează sunt planificate o serie de instruiți la subiectul protecției avertizorilor de integritate, care se vor desfășura cu suportul proiectului PNUD "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în RM."

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Promovarea unei campanii de informare a avertizorilor de integritate și a agenților publici care denunță manifestările de corupție cu privire la dreptul lor de a fi protejați	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	CNA	Spoturi audio-video sau grafice dezvoltate și plasate pe posturile TV, radio și pe rețelele de socializare	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	REALIZAT

Centrul Național Anticorupție a raportat că în comun cu Oficiul Avocatului Poporului, cu suportul Proiectului PNUD "Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului", realizat în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei, au fost elaborate două spoturi grafice (versiunea de 3 min. și versiunea de versiunea de 30 sec.), pliante informative, stegulețe, agende, pixuri, breloace cu mesajul „Denunț pentru că îmi pasă” pentru promovarea mecanismului de protecție a drepturilor avertizorilor de integritate. Spoturile grafice și materialele informative sunt utilizate în cadrul instruirilor la prezentarea Legii privind avertizorii de integritate nr.122/2018, precum și în cadrul activităților și măsurilor de sensibilizare și educație anticorupție desfășurate de către CNA.

Pe perioada de referință, în susținerea promovării Legii nr.122/2018, în comun cu reprezentanții Oficiului Avocatului Poporului au fost organizate 5 instruiți, pentru 348 de agenți publici, din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și Ministerul Apărării. Prevederile legii enunțate mai sus, au fost promovate și în cadrul cursurilor de instruire din entitățile publice și în cadrul Campaniei „O zi anticorupție în orașul tău” și „Funcționar anticorupție”.

De asemenea, spoturile grafice au fost plasate pentru difuzate la postul TV Vocea Basarabiei, pagina oficială a CNA și pe rețeaua de socializare facebook a CNA.

Totodată, prevederile Legii nr.122/2018 au fost promovate în cadrul a 6 emisiuni difuzate de Publica TV, Canal 3 TV, TV Vocea Basarabiei.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Elaborarea și adoptarea mecanismului de conlucrare dintre CNA și alte entități abilitate cu examinarea avertizărilor de integritate, precum și cu autoritatea de protecție a avertizorilor de integritate (Ombudsmanul)	Trimestrul I anul 2018	CNA; PG; MAI; Ombudsmanul	Act interdepartamental adoptat	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

La 15 martie 2018 a fost încheiat Acordul de colaborare în domeniul prevenirii corupției între Oficiul Avocatului Poporului și Centrul Național Anticorupție. Scopul acestuia constă în stabilirea unei colaborări eficiente în domeniul prevenirii și combaterii corupției, pentru asigurarea respectării drepturilor omului și protecției avertizorilor de integritate, educarea anticorupție a cetățenilor, propagarea în masă a culturii anticorupție; sensibilizarea opiniei publice privind impactul corupției asupra realizării plene a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Totodată, în anul 2018, Centrul Național Anticorupție (CNA) și Oficiul Avocatului Poporului (OAP), împreună cu Institutul de Reforme Penale, au finalizat implementarea proiectului „Consolidarea capacităților CNA și OAP în asigurarea respectării și protecției drepturilor omului în contextul semnalării faptelor privind infracțiunile de corupție”.

Prin implementarea proiectului CNA și OAP și-au propus să dezvolte și să promoveze mecanismul de protecție a drepturilor fundamentale a avertizorilor de integritate, să consolideze capacitățile angajaților CNA și OAP în domeniul protecției drepturilor avertizorilor de integritate prin dezvoltarea abilităților profesionale, precum și să informeze entitățile publice și agenții publici cu privire la mecanismul de protecție a drepturilor avertizorilor de integritate.

În cadrul proiectului a fost elaborată Metodologia cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate, care creează cadrul metodologic necesar pentru consolidarea garanțiilor unei protecții eficiente a avertizorilor de integritate împotriva răzbunărilor, precum și prevenirea încălcărilor legii prin reglementarea detaliată a canalelor și procesului de comunicare eficientă a devăluirilor practicilor ilegale, garantarea și respectarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor. Tot în cadrul proiectului a fost elaborat Curriculumul de instruire a reprezentanților CNA și OAP în domeniul asigurării respectării

drepturilor avertizorilor de integritate, în baza căruia au fost organizate 2 sesiuni de instruire a angajaților celor două entități în perioada 13 - 14 și 20 - 21 septembrie, 2018. Proiectul s-a încheiat cu elaborarea spotului grafic pentru promovarea mecanismului de protecție a drepturilor avertizorilor de integritate.

Cu referire la **acțiunile nr. 16, 17, 18 și 19** privind publicarea pe pagina web a rapoartelor de activitate a Procuraturii Anticorupție, Centrului Național Anticorupție, Ministerului Afacerilor Interne (Serviciul Protecție Internă și Anticorupție) și Autoritatea Națională de Integritate, pentru perioada anului 2018, potrivit informației prezentate de instituțiile responsabile, constatăm că toate rapoartele au fost publicate pe paginile web respective, **acțiunile vizate fiind realizate pentru perioada curentă de raportare.**

Prioritatea III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției						
Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
20	Lansarea platformelor on-line de instruire anticorupție și de promovare a integrității	Trimestrul IV anul 2017 – pentru platforma CNA; trimestrul IV anul 2018 – pentru platforma ANI	CNA; ANI	O platformă de instruire on-line cu acces de pe pagina web a CNA (pe subiecte de promovare a climatului de integritate și anticorupție); o platformă de instruire on-line cu acces de pe pagina web a ANI (pe subiecte de verificare a averilor, intereselor personale, incompatibilităților și restricțiilor)	Pagina web a CNA; pagina web a ANI	ÎN PROCES DE REALIZARE

Ambele entități, Centrul Național Anticorupție și Autoritatea Națională de Integritate au marcat acțiunea drept în proces de realizare.

Platforma de instruire anticorupție "e-Learning" a fost preluată de către Centrul Național Anticorupție de la Biroul Central Anticorupție al Poloniei, în acest sens fiind semnat și un acord. Ulterior, angajații CNA au fost instruiți cum să gestioneze platforma, să facă modificări și să o adapteze după specificul și cerințele Republicii Moldova. Adaptarea platformei și crearea modulelor de instruire a fost inițiată în 2017 cu suportul PNUD Moldova în cadrul Proiectului „Consolidarea capacităților CNA de exercitare a funcțiilor de prevenire și analiză a corupției”, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei. La moment, se dezvoltă conținutul platformei.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
21	Instruirea elevilor și studenților în spiritul integrității și intoleranței față de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; MEd	Instruirea anuală a cel puțin 5000 de elevi și studenți. Aprecierea instruirilor de către audienți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	PARȚIAL REALIZAT

Centrul Național Anticorupție raportează că pe parcursul anului 2018, au fost desfășurate 40 instruirii pentru 2740 de elevi și studenți.

În principal, a fost remarcată colaborarea cu Consiliul raional Hîncești pentru desfășurarea a două ediții a Școlii de Vacanță „Tineri și Integri” pentru 46 de liceeni din mun. Hîncești.

De asemenea, în parteneriat cu Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” a fost desfășurată activitatea cu genericul „Tinerii ambasadori a integrității” la care au participat 20 de liceeni din capitală.

Totodată, în cadrul Campaniei „O zi anticorupție în orașul tău” derulată de către CNA au fost desfășurate instruirii în liceele din localitățile Hîncești, Edineț și Cahul cu genericul „Educație prin Integritate”, urmare a cărora au fost instruiți circa 458 de elevi.

În cadrul evenimentului „Free from Corruption Week” organizat de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, au desfășurate instruirii în cadrul USM, UTM, ULIM, ASEM, USMF, UP „Ion Creangă” și au fost instruiți circa 1090 de studenți.

De asemenea, în cadrul evenimentului „Ziua ușilor deschise la CNA”, au beneficiat de instruire circa 110 de studenți de la ULIM, USM, IRIM, ASEM, USMF și UP „Ion Creangă”.

Prestația bună și foarte bună a formatorilor a fost confirmată de 98% din respondenți și utilitatea instruirilor de 100% din respondenți.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
22	Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME; CCI	Instruirea anuală a cel puțin 1000 de reprezentanți ai mediului de afaceri. Aprecierea instruirilor de către audienți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	PARȚIAL REALIZAT

Centrul Național Anticorupție raportează desfășurarea a 12 instruirii pentru circa 350 de reprezentanți ai sectorului privat, cu suportul ÎS „Centrul de instruire în domeniul relațiilor de muncă” și CNII Moldinsolv. Temele instruirilor „Integritatea în mediul de afaceri” și „Rigorile integrității instituționale prin prisma ISO 37001 Sisteme de management anti-mită”.

De asemenea, în comun cu Consiliul Concurenței a fost lansată Platforma de cooperare anticorupție cu sectorul privat. La acest eveniment au fost prezenți circa 65 de reprezentanți ai agenților economici și a asociațiilor acestora. Reprezentanții mediului de afaceri au primit asistență, inclusiv și pe etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul.

Suplimentar, în perioada de referință, CNA cu suportul CLEP „Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire” a desfășurat 2 instruirii, pentru reprezentanții a circa 16 campanii din domeniul construcției și circa 10 campanii din domeniul de transport.

În principal, menționăm că au fost desfășurate instruirii pe componenta dată și în cadrul Î.M. „Regia Autosalubritate” și „EXDRUPO”, inclusiv și în alte întreprinderi. Totodată, reținem că asistență și instruire pe componenta dată va continua în anul 2019, cu suportul proiectului CLEP „Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire”.

Prestația bună și foarte bună a formatorilor și utilitatea instruirilor au fost confirmate de 99% din respondenți.

Pe parcursul lunii octombrie 2018, **Camera de Comerț și Industrie** a organizat în parteneriat cu IDIS Viitorul 4 mese rotunde cu genericul ”Controlul de stat pe hîrtie și în practică: soluțiile businessului pentru diminuarea riscurilor de corupție în procesul controlului de stat”, la care au participat circa 140 agenți economici, membri ai CCI.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
23	Lansarea și implementarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei; trimestrul I anul 2018 – pentru conectarea entităților publice	CNA; entitățile publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională, operațională. CNA apt să monitorizeze electronic respectarea cerințelor de integritate profesională și instituțională în cadrul entităților publice. ...	Confirmări din partea instituțiilor responsabile; pagina web a CNA	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrul Național Anticorupție raportează despre semnarea contractului de garanție și mentenanță cu compania care a dezvoltat SI ”E-Integritate Instituțională” pentru o perioadă de 2 ani. Totodată, în vederea optimizării activității Centrului, urmare a desfășurării pe parcursul lunilor ianuarie-martie 2018 a ședințelor comune de lucru cu reprezentanții subdiviziunilor Centrului și dezvoltatorul SI „E-Integritate Instituțională”, la 07.03.2018, a fost emisă Dispoziția privind extinderea și modernizarea Softului nominalizat, cu dezvoltarea unei Platforme Informaționale comune pentru subdiviziunile instituției și elaborarea Conceptului în acest sens.

Totodată, de către CNA au fost întreprinse o serie de măsuri privind realizarea acțiunii, după cum urmează: testarea și descrierea modulului Raportare strategie a SI eIntegritate Instituțională; testarea și elaborarea propunerilor privind modificarea modulului Cazier de integritate a SI e Integritate Instituțională; a fost elaborat Regulamentul Registrului de evidență și eliberare a certificatelor de cazier privind integritatea profesională; analiza necesităților hardware pentru implementarea platformei și solicitarea de hardware privind procurarea echipamentelor; analiza privind posibilitatea plasării sistemului nominalizat pe

platforma tehnologică guvernamentală mCloud; solicitarea privind alocarea de resurse pe platforma mCloud; semnate acordurile cu Agenția de guvernare electronică pentru utilizarea platformelor mSign și mPass; totodată au fost transmise datele de acces la platforma laboratorilor portalului, pentru plasarea sistemului pe mediul productiv.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
24	Evaluarea integrității instituționale și adoptarea planurilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; entitățile publice	Cel puțin 20 de rapoarte de evaluare a integrității instituționale, publicate pe pagina web a CNA. Planurile de integritate publicate pe paginile web ale entităților publice evaluate. Agenți publici și, după caz, conducători ai entităților publice, sancționați disciplinar pentru lipsă de integritate profesională și instituțională	Pagina web a CNA; paginile web ale entităților publice evaluate	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrul Național Anticorupție informează că în conformitate cu prevederile Legii nr.325/2013 privind evaluarea integrității instituționale și priorităților stabilite de conducerea CNA, în anul 2018 a fost inițiată evaluarea la 6 entități publice, dintre care la 3 procesul a fost finisat cu aprobarea planurilor de integritate de către conducătorii entităților evaluate (CML, AEE/FEE, INN) și la 3 procesul de evaluare este în derulare (IMSP IO, ANTA, ANSP).

Totodată, evaluarea riscurilor de corupție a fost inițiată în domeniul stabilirii indicatorilor de performanță profesională individuală și de achitare a suplimentului pentru realizarea acestora angajaților din cadrul Spitalul Clinic Municipal nr.1 din Chișinău. În rezultat, au fost elaborate și înaintate recomandări atât Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, cât și SCM nr.1, de revizuire a cadrului normativ și departamental privind stabilirea și evaluarea indicatorilor de performanță individuală a personalului medical, în vederea excluderii factorilor de risc și a eventualelor norme discreționare la acest capitol.

În aceeași perioadă, a fost acordat suport metodologic Departamentului Trupelor de Carabinieri în vederea elaborării Planului instituțional de integritate, aprobat prin Ordinul DTC nr.152 din 22.06.2018.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
25	Aprobarea noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție, în condițiile Legii integrității	Trimestrul II 2017	Colegiul CNA	Metodologia privind efectuarea expertizei anticorupție, aprobată și publicată pe pagina web a CNA	Pagina web a CNA	REALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
26	Efectuarea de către CNA a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative și	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA	Rapoarte de expertiză anticorupție publicate pe pagina web a CNA	Pagina web a CNA	REALIZAT

legislative în condițiile Legii integrității și ale noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție

În perioada anului 2018 au fost întocmite 988 de rapoarte de expertiză anticorupție la proiecte de acte normative. Toate rapoartele de expertiză au fost publicate pe pagina web a CNA.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
27	Publicarea și prezentarea unor cercetări cu privire la constatările expertizei anticorupție efectuate de către CNA	Trimestrul II 2018, trimestrul II 2020	CNA	Cel puțin 2 studii despre tendințele negative asociate procesului de promovare a proiectelor de acte normative și legislative, de promovare a unor interese private în detrimentul interesului public, stabilite în cadrul expertizelor anticorupție efectuate de către CNA, publicate pe pagina web a CNA și dezbătute în cadrul evenimentelor publice	Pagina web a CNA	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrul Național Anticorupție a prezentat subiectul "Cum expertiza anticorupție fortifică garanțiile de respectare a drepturilor omului?" în cadrul Conferinței Naționale Anticorupție pentru Drepturile Omului, organizată la data de 12 decembrie 2017. Constatările prezentării au fost bazate pe studiul "Procesul legiferării intereselor: quid prodest (cine profită)? Constatările expertizei anticorupție", elaborat cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul Proiectului "Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)" implementat cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei. Studiul a fost publicat pe pagina web oficială a CNA.³⁴

Subsecvent, realizarea elaborării studiului despre tendințele negative asociate procesului de promovare a proiectelor de acte normative și legislative, de promovare a unor interese private în detrimentul interesului public, stabilite în cadrul expertizelor anticorupție efectuate de către CNA, este planificat pentru anul 2019.

Prioritatea III.4. Recuperarea bunurilor infracționale

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
28	Adoptarea actelor normative privind recuperarea	Trimestrul II anul 2017	Parlamentul; CNA	Actele normative necesare pentru funcționarea Agenției de Recuperare a	Monitorul Oficial al RM	REALIZAT

³⁴ <https://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=117&id=1466&t=/Studii-si-analize/Studii-despre-coruptie/Procesul-legiferarii-intereselor-quiv-prodest-cine-profitat-Constatarile-expertizei-anticoruptie>

bunurilor
infracționale

Bunurilor Infracționale,
adoptate

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a respons abilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
29	Crearea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, responsabilă de urmărirea, indisponibilizarea, administrarea și recuperarea, inclusiv din străinătate, a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2017	CNA	Hotărârea Parlamentului privind organigrama și regulamentul de activitate ale Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, adoptată. Agenția funcțională	Monitorul Oficial al RM; confirmări oferite de instituțiile responsabile; pagina web a CNA	REALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a respons abilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
30	Elaborarea și adoptarea Strategiei naționale de recuperare a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2018	CNA; Parlam entul	Strategia națională de recuperare a bunurilor infracționale, elaborată și adoptată	Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

Centrul Național Anticorupție, propune ca reieșind din faptul că recuperarea bunurilor infracționale reprezintă un proces complex, în care sunt implicate mai multe instituții (organul de urmărire penală, procurorul, ARBI, Instanța de judecată, Ministerul Finanțelor, SFS, UNEJ, MAEIE) și avînd în vedere că Procuratura Generală participă la implementarea unitară a politicii naționale și internaționale a statului în materie penală, precum și faptul că Capitolul V al SNIA prevede posibilitatea de modificare/completare a componentelor documentului la mijlocul termenului de implementare, se impune modificarea acțiunii nr. 30 cu următorul conținut: Elaborarea unui mecanism de coordonare în procesul/activitatea de recuperare a bunurilor infracționale, cu stabilirea termenului de executare pentru trimestrul IV al anului 2020.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a respons abilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
31	Crearea bazei de date pentru evidența bunurilor infracționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate	Trimestrul IV anul 2018	CNA	Baza de date operațională, cu posibilitatea extragerii informațiilor despre valoarea monetară a bunurilor recuperate (indisponibilizate, sechestrate sau confiscate)	Confirmări oferite de instituțiile responsabile	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrul Național Anticorupție informează privind negocierea includerii acțiunilor în planul de activitate a proiectului comun al Uniunii Europene și Consiliului Europei "Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire" (CLEP). Proiectul CLEP prevede la punctul 4.1.2

”crearea conexiunilor selectate pentru a spori operabilitatea și/sau bazele de date și achizițiile necesare”, termenul de realizare al căruia este stabilit pentru perioada noiembrie 2018 - martie 2019. Inițiativa a fost acceptată iar acțiunea nr. 31 este în proces de realizare.

Totodată, CNA consideră oportun includerea la capitolul instituțiilor responsabile, Procuratura Generală, precum și modificarea termenului de executare pentru trimestrul IV al anului 2020.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a respons abilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
32	Instruirea actorilor din sistemul justiției (ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători) cu privire la procedurile de recuperare a bunurilor infracționale, inclusiv cu privire la sechestrarea și confiscarea specială și extinsă, precum și cu privire la cooperarea juridică internațională	Trimestrul III anul 2018; permanent, începând cu trimestrul I anul 2019, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; INJ	Plan de instruire elaborat. Cel puțin 50 de ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

Institutul Național al Justiției, informează că în comun cu Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale din cadrul Centrului Național Anticorupție, au fost realizate 8 activități de instruire, la care au participat 257 de persoane, după cum urmează:

3-4 mai/30-31 octombrie 2018 – 2 cursuri de instruire la subiectul ”Investigarea infracțiunii privind spălarea banilor”, fiind instruiți 24 judecători și 35 procurori;

18 mai/26 octombrie 2018 – 2 ateliere de lucru cu genericul ”Recuperarea veniturilor dobândite din activități infracționale”, fiind instruiți 34 judecători și 30 procurori.

30 noiembrie 2018 – 1 seminar cu genericul ”Recuperarea veniturilor dobândite din activități infracționale”, fiind instruiți 21 judecători și 26 asistenți judiciari, 2 șefi secretariate, 7 personal CSJ, 1 formator INJ.

Totodată, în domeniul cooperării juridice internaționale, ARBI și INJ au realizat trei activități de instruire:

30 martie/ 1 noiembrie 2018 – 2 seminare cu genericul ”Asigurarea drepturilor fundamentale ale persoanei în contextul cooperării juridice internaționale a statelor” fiind instruiți 29 judecători și 25 procurori;

5 februarie-18 martie 2018 – 1 curs de instruire la distanță ”Cooperarea juridică internațională în materie penală”, fiind certificați 7 judecători și 16 procuror;

13 iunie 2018 – 1 seminar cu genericul ”Asigurarea drepturilor fundamentale ale persoanei în contextul cooperării juridice internaționale a statelor”, fiind instruiți 11 asistenți judiciari, 7 grefieri și 1 specialist.

Prioritatea III.5. Despăgubirea victimelor corupției

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a respons abilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
-------------	----------	--------------------------	------------------------------------	----------------------	---------------------	-------------------------

33	Campanie de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul II anul 2019, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA	Spoturi audio-video sau grafice, dezvoltate și plasate pe posturile de TV, radio și pe rețelele de socializare	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	ÎN PROCES DE REALIZARE
34	Elaborarea și promovarea unor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	CNA; PA; CNAJGS ; CSJ	Cel puțin un ghid elaborat și promovat de către procurori și avocații publici	Paginile web ale instituțiilor responsabile	ÎN PROCES DE REALIZARE
35	Instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	CNA; UA; CNAJGS	Curriculum de instruire elaborat; cursuri de instruire desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrul Național Anticorupție informează privind negocierea includerii acțiunilor în planul de activitate a proiectului comun al Uniunii Europene și Consiliului Europei “Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire” (CLEP). Inițiativa a fost acceptată iar acțiunea nr. 34 este în proces de realizare. Considerând caracterul interconectat al acțiunilor vizate, realizarea acțiunilor 33 și 35 va fi efectuată urmare implementării acțiunii nr. 34.

Suplimentar, Procuratura Anticorupție, în comun cu subdiviziunile Procuraturii Generale, a inițiat analiza situației în domeniu, pentru a putea fi stabilit gradul de necesitate a unor astfel de ghiduri și, după caz, elaborarea acestora.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
36	Înaintarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PA	Numărul de acțiuni în regres înaintate/acceptate; volumul despăgubirilor solicitate; numărul de decizii finale ale instanțelor de judecată și volumul sumelor recuperate	Hotărârile instanțelor de judecată	

Fiind analizată activitatea Procuraturii Anticorupție în anul 2018, **Procuratura Generală** a constatat lipsa de cazuri în care persoana prejudiciată printr-un act de corupție sau conexe acestuia ar fi solicitat despăgubiri din partea entității publice al cărei agent public a comis fapta. În astfel de condiții, nu au existat nici premise pentru înaintarea acțiunilor în regres împotriva persoanei care a comis actul de corupție sau conexe acestuia.

Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Obiectivul pilonului al IV-lea: Creșterea integrității politice și consolidarea controlului asupra finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Indicatori de impact:

- Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită
- Încrederea în partidele politice îmbunătățită.

Prioritatea IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic	Trimestrul II anul 2018 – pentru elaborarea modului;	CEC	Modul electronic elaborat și funcțional. Rapoartele financiare ale partidelor politice publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modului; rapoartele financiare ale concurenților electorali privind veniturile și cheltuielile în campaniile electorale, inclusiv ale candidaților independenți în cadrul alegerilor locale – publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modului	Pagina web a CEC	ÎN PROCES DE REALIZARE

Dezvoltarea modului electronic „Control financiar” se realizează cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul proiectului „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente” (EDMITE). Respectiv, în decembrie 2017 a fost prezentat caietul de sarcini pentru achiziția modului menționat, iar în perioada ianuarie-februarie 2018, în baza rezultatelor concursului, a fost selectată compania pentru realizarea și punerea în aplicare a acestuia. La data de 18 mai 2018 a fost aprobată sarcina tehnică, iar în prezent echipa de proiect este la etapa de definitivare și implementare a structurii bazei de date a fluxului informațional. La etapa următoare vor fi inițiate lucrările de dezvoltare a părții grafice a sistemului, începând cu modulul de depunere de către partidele politice și concurenții electorali a rapoartelor financiare. Dezvoltarea sistemului „Control financiar” este efectuată conform planului.

La data de 15 octombrie 2018, într-o ședință comună a funcționarilor din cadrul Aparatului CEC, ai Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral de pe lângă Comisia Electorală Centrală, a reprezentanților companiei responsabile de elaborarea modului electronic a fost prezentată interfața și modul de funcționare ale sistemului.

Serviciul Integrat de Stat (SIS) „Control financiar” este la etapa de testare/pilotare a următoarelor procese:

1. Crearea rapoartelor financiare;
2. Semnarea și expedierea rapoartelor financiare;
3. Recepționarea statutului rapoartelor financiare;
4. Examinarea (acceptarea/respingerea) rapoartelor financiare;
5. Generarea rapoartelor statistice.

De asemenea, în vederea demarării procesului de pilotare, în cadrul seminarului de instruire a persoanelor responsabile de finanțele partidelor politice (trezorieri), desfășurat în perioada 20-21 decembrie 2018 de către Comisia Electorală Centrală împreună cu reprezentanții Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral, a fost prezentat Serviciul Integrat de Stat (SIS) „Control financiar”, ca parte a Sistemului informațional automatizat de stat (SIAS) „Alegeri”, trezorierii avînd posibilitatea să testeze funcționalitatea platformei electronice. Instruirea s-a desfășurat în baza metodologiei aprobate. La seminar au participat 26 de persoane.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Elaborarea și desfășurarea unei campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2018	CEC; CICDE	Spoturi audio-video sau grafice, dezvoltate și distribuite prin intermediul posturilor de TV, radio, al rețelelor de socializare. Debateri publice privind procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, organizate	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	REALIZAT

În perioada raportată, în scopul realizării acțiunii vizate, au fost întreprinse următoarele măsuri:

1. Spot cu tema Finanțarea partidelor politice – produs în limba română, cu subtitrare în limba rusă și traducere în limbajul mimico – gestional. Spotul a fost lansat pe canalul oficial al Comisiei pe site-ul Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=2Vrw0N80g3w> și distribuit pe pagina www.cec.md și www.votează.md și pe profilul de Facebook al CEC, unde s-au înregistrat cca. 14 000 de vizualizări. De asemenea, acest spot a fost remis spre difuzare tuturor posturilor TV din țară.
2. Studiul de cercetare privind necesitățile persoanelor interesate de dezvoltarea unei platforme digitale de raportare a finanțelor partidelor politice, prezentat la 31 ianuarie 2018. Studiul a fost elaborat de către CICDE în cadrul proiectului „Susținerea Comisiei Electorale Centrale în dezvoltarea unui sistem de raportare digitali cu privire la finanțarea partidelor politice”, implementat în colaborare cu Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală (IDEA International) și cu suportul financiar al Ambasadei Regatului Olandei la București. Studiul poate fi accesat pe pagina web a

Centrului, la compartimentul Resurse media, rubrica Publicații.

<http://www.cicde.md/index.php?pag:news&id=1063&rid=1658&1=ro>

3. La data de 16 martie 2018, CEC a desfășurat un seminar cu tema „Particularitățile întocmirii și prezentării Raportului privind gestiunea financiară pentru anul 2017”. Evenimentul a fost organizat în contextul prezentării, de către partidele politice, pînă la 31 martie curent, a raportului privind gestiunea financiară pentru anul 2017.
<http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1042&rid=21697&1=ro>
4. [La 26 aprilie 2018, a fost desfășurat seminarul cu tema „Particularitățile evidenței contabile a cheltuielilor pentru desfășurarea alegerilor locale noi din 20 mai 2018”.](#)
5. În primul semestru al anului 2018, în cadrul Proiectului „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente” implementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), al Ambasadei Marii Britanii la Chișinău prin intermediul Fondului pentru Buna Guvernare și al Ambasadei Olandei prin Programul Matra, CEC în comun cu CICDE a demarat campania „Democrația contează”. Aceasta are ca scop informarea cetățenilor despre procesul electoral, mecanismul următoarelor alegeri parlamentare, de asemenea au fost discutate și aspecte privind finanțarea campaniilor electorale ș.a. În cadrul campaniei mobile de informare au fost desfășurate întâlniri cu participarea a peste 8000 de invitați – alegători, reprezentanți ai administrației publice locale etc.
6. CEC a elaborat și distribuit pe paginile web www.cec.md și www.voteaza.md precum și pe rețelele de socializare, două ghiduri privind finanțarea partidelor politice și finanțarea campaniilor electorale. Ghidurile au fost tipărite sub formă de broșură pentru a fi repartizate persoanelor interesate.
7. CEC plasează pe pagina web oficială, www.cec.md, informații privind rapoartele anuale și semestriale prezentate de către partidele politice la compartimentul Finanțarea partidelor, rubrica Rapoarte financiare. De asemenea, sunt plasate și informațiile lunare cu privire la subvențiile acordate partidelor politice de la bugetul de stat (<http://www.cec.md/index.php?pag=cat&id=1799&1=ro>). Totodată, rapoartele privind finanțarea campaniei electorale pentru alegerile locale noi din 2018 pot fi accesate pe pagina web oficială www.cec.md la directoriul „Alegeri și Referendumuri” – Alegeri locale noi – Alegeri locale noi, mai 2018 - Finanțarea partidelor/Suținerea financiară.
8. CEC transmite, la necesitate, prin intermediul mass-media, comunicate de presă privind finanțarea politică. În parcursul anului 2018 au fost difuzate 22 comunicate, dintre care șapte conțin informații despre particularitățile întocmirii și prezentării rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru anul 2017

De asemenea, în luna decembrie 2018, a fost organizat și desfășurat un interviu despre *Rolul fundațiilor de caritate afiliate unor politicieni* cu dna Lolita Cigane, expertă în problema finanțării partidelor, fostă membră a Parlamentului din Letonia. Interviul a fost realizat în colaborare cu Radio Europa Liberă și mediatizat pe larg în presa națională.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Instruirea subiecților implicați în/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul II anul 2020	CEC; CICDE	Plan și materiale de instruire elaborate. Cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 150 de persoane instruite	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

La data de 16 martie 2018, Comisia Electorală Centrală a desfășurat un seminar cu tema „Particularitățile întocmirii și prezentării Raportului privind gestiunea financiară pentru anul 2017”. Evenimentul a fost organizat în contextul prezentării, de către partidele politice, până la 31 martie curent, a raportului privind gestiunea financiară pentru anul 2017

<http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1042&rid=21697&1=ro>, iar la data de 26 aprilie a fost desfășurat seminarul cu tema „Particularitățile evidenței contabile a cheltuielilor pentru desfășurarea alegerilor locale noi din 20 mai curent”.

De asemenea, în cadrul seminarelor de instruire, desfășurate de către Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral de pe lângă CEC în perioada 30 martie – 8 mai 2018, membrii consiliilor electorale de circumscripție și ai birourilor electorale ale secțiilor de votare, constituite pentru alegerile locale noi din mai 2018, au fost informați despre modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative. Totodată, aceștia, dar și trezorerii partidelor politice au beneficiat de consultanță continuă pe partea de aplicare corectă a cadrului legal în domeniul vizat, inclusiv la Linia de informare a alegătorilor ce a funcționat în perioada electorală a alegerilor locale noi din primăvara 2018.

De asemenea, pe parcursul anului 2018, au fost desfășurate două instruirii destinate trezorerierilor partidelor politice: 1) Particularitățile întocmirii și prezentării Raportului privind gestiunea financiară pentru primul semestru al anului 2018 și tendințe în raportarea digitală; 2) Utilizarea platformei „Control financiar” pentru raportarea în campania electorală. În cadrul activităților, organizate la 10 iulie și respectiv 20-21 decembrie, au fost instruite 38 persoane responsabile de finanțele partidelor politice;

La 30 noiembrie 2018, cu suportul Consiliului European, a fost organizată o masă rotundă cu subiectul „Prevenirea și combaterea utilizării resurselor administrative în procesul electoral” la care s-a discutat despre soluțiile legale în prevenirea și combaterea utilizării resurselor administrative în procesul electoral, bunele practici europene în combaterea utilizării abuzive a resurselor și rolul organelor electorale sub acest aspect. Întrunirea a avut drept scop elaborarea unui proiect de ghid în domeniul prevenirii și combaterii utilizării resurselor administrative în procesul electoral care să cuprindă o detaliere a noțiunii de abuz de resurse administrative, tipurile de abuzuri, sancțiuni etc. La eveniment au participat reprezentanți ai partidelor politice, ai autorităților administrației publice centrale, ai societății civile, precum și experți internaționali;

La 6 decembrie 2018, a fost organizată o masă rotundă cu genericul „Promovarea integrității politice și a finanțării campaniei electorale: contribuțiile în numele unor terți” în cadrul căreia

a fost discutată practica națională și internațională vizavi de finanțarea campaniei electorale în numele unor terți. La eveniment au participat reprezentanți ai partidelor politice din Parlamentul Republicii Moldova care se bucură de cel puțin 3% susținere din partea populației potrivit celui mai recent sondaj de opinie publică, reprezentanți ai International IDEA, Delegația Uniunii Europene la Chișinău, reprezentanți ai Comisiei Electorale Centrale, ai Asociației „Promo-LEX”, ai Ministerului Justiției, ai Agenției Servicii Publice.

La 21 decembrie 2018, a avut loc o întâlnire consultativă cu reprezentanții partidelor politice și societății civile pe marginea Declarației de conduită privind condițiile și modul de susținere financiară, materială și nematerială în campania electorală pentru alegerile parlamentare și referendumul republican consultativ din 24 februarie 2019. Evenimentul a abordat subiecte ce țin de sensibilizarea participanților privind regulile de finanțare a campaniei electorale, expertiza internațională în domeniu și identificarea propunerilor vizavi de consolidarea capacității de supraveghere eficientă a finanțelor utilizate pentru campania electorală.

Acțiunea se constată de a fi **în proces de realizare**, din motivul lipsei informației privind elaborarea planurilor de instruire

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Publicarea de către CEC a rapoartelor anuale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017, trimestrul II anul 2018 , trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	CEC	Rapoartele anuale publicate pe pagina web a CEC	Pagina web a CEC	REALIZAT

În calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale și în conformitate cu prevederile art. 22 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, art. 29 alin. (3) din Legea nr.294-XYI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice și pct. 69 din Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin hotărârea CEC nr. 4401 din 23 decembrie 2015, Comisia Electorală Centrală publică pe pagina sa oficială informațiile și rapoartele anuale privind gestiunea financiară a partidelor politice, precum și rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale. În primul semestru al anului 2018, Comisia a realizat integral acțiunea și, în strictă conformitate cu legislația în vigoare, în termen de 48 de ore de la recepționare și acceptare, rapoartele depuse la CEC au fost plasate pe site, cu respectarea prevederilor privind protecția datelor cu caracter personal, la rubrica Finanțarea partidelor/Rapoarte financiare.

(<http://www.ce.md/index.php?pag=cat&id=1799&1=ro>)

Pe parcursul anului 2018, Comisia Electorală Centrală a adoptat următoarele hotărâri pe marginea rapoartelor financiare ale partidelor politice și/sau finanțarea campaniei electorale: La data de 24 aprilie curent, Comisia a adoptat hotărârea nr. 1565 „Cu privire la rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a alegerilor locale noi, din data de 20 mai 2018, la situația din 13 aprilie 2018”, care a fost plasată pe pagina web a Comisiei (<http://www.ce.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=21186&1=ro>), și hotărârea nr. 1566 „Cu privire la rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a

alegerilor locale noi, din data de 20 mai 2018, la situația din 20 aprilie 2018", care, de asemenea, a fost plasată pe pagina web a Comisiei.

(<http://www.ce.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=21934&1=ro>)

La data de 4 mai curent, Comisia a adoptat hotărârea nr. 1584 „Cu privire la rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a alegerilor locale noi, din data de 20 mai 2018, la situația din 27 aprilie 2018" care a fost plasată pe pagina web a Comisiei la data adoptării. (<http://www.ce.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=219978&1=ro>)

La data de 8 mai curent, Comisia a adoptat hotărârea nr. 1610 „Cu privire la rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a alegerilor locale noi, din data de 20 mai 2018, la situația din 4 mai 2018", care a fost plasată pe pagina web a Comisiei.

(<http://www.ce.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=22011&1=ro>)

La data de 15 mai 2018, Comisia a adoptat hotărârea nr. 1643 „Cu privire la rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a alegerilor locale noi, din data de 20 mai 2018, la situația din 11 mai 2018", care a fost plasată pe pagina web a Comisiei.

(<http://www.ce.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=22057&1=ro>)

La data de 29 mai curent, Comisia a adoptat hotărârea nr. 1677 „Cu privire la rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru anul 2017" prin care s-a luat act de rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a turului al doilea de scrutin pentru alegerea primarului general al municipiului Chișinău din 3 iunie 2018, la situația din 25 mai 2018.

(<http://www.ce.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=22241&1=ro>)

La data de 5 iunie 2018, Comisia a adoptat hotărârea nr. 1683 „Cu privire la rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală pentru turul doi al alegerilor primarului general al municipiului Chișinău din 3 iunie 2018, la situația din 1 iunie 2018”;

La data de 19 iunie 2018, Comisia a adoptat hotărârea nr. 1706 „Cu privire la rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a alegerilor locale noi din 20 mai și 3 iunie 2018”;

La data de 31 iulie 2018, Comisia a adoptat hotărârea nr. 1747 privind executarea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1677 din 29 mai 2018 „Cu privire la rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru anul 2017”;

La data de 21 august 2018, Comisia a adoptat hotărârea nr. 1792 „Cu privire la prezentarea rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru primul semestru al anului 2018”;

La data de 23 octombrie 2018, Comisia a adoptat hotărârea nr. 1845 „Cu privire la examinarea rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru primul semestru al anului 2018”.

Toate hotărârile au fost plasate, în termen de 24 de ore de la adoptare, pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale, ulterior fiind publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în conformitate cu alin. (5) al art. 18 din Codul electoral.

La fel, a fost plasat pe pagina web oficială și Raportul Comisiei privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale pentru anul 2017. Acesta poate fi consultat la rubrica *Plan*

strategic CEC / Rapoarte, subrubrica Plan strategic 2016-2019/ Rapoarte anuale sau la adresa <http://www.cec.md/index.php?pag=page&id=1632&1=ro>.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Publicarea rapoartelor anuale de activitate ale CEC	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	CEC	Rapoartele anuale publicate pe pagina web a CEC	Pagina web a CEC	REALIZAT

Prin Hotărârea CEC nr. 1444 din 27 februarie 2018, a fost aprobat Raportul de activitate al Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul strategic al CEC pentru anii 2016-2019.

Raportul a fost plasat, în termen de 24 ore după aprobare, pe pagina web oficială www.cec.md, la rubrica *Plan strategic CEC / Rapoarte*, subrubrica Plan strategic 2016-2019/ Rapoarte anuale (adresa: <http://www.cec.md/index.php?pag=page&id=1632&1=ro>) precum și transmis Parlamentului Republicii Moldova.

Prioritatea IV.2. Controlul eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Dezvoltarea unui mecanism de asigurare a accesului facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – pentru elaborarea metodologiei; trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020 – pentru publicarea rapoartelor	CEC	Metodologie de monitorizare, elaborată. Rapoartele anuale de monitorizare publicate. Recomandări implementate, inclusiv în cazurile de eludare de către partide a regulilor de finanțare a partidelor politice prin desfășurarea unor activități în perioada preelectorală	Pagina web a CEC	ÎN PROCES DE REALIZARE

În contextul studiului efectuat în cadrul proiectului „Sustținerea Comisiei Electorale Centrale în dezvoltarea unui sistem de raportare digital cu privire la finanțarea partidelor politice”, autorii au elaborat unele recomandări pentru părțile interesate, și anume:

- interconectarea sistemului de raportare digital cu programul de contabilitate „1C Contabilitate și cu alte servicii electronice publice”;
- elaborarea unui șablon detaliat al raportului de gestiune financiară la capitolul Cheltuieli ale partidului politic;
- organizarea unei campanii publice de informare pentru societatea civilă cu privire la lansarea sistemului de raportare financiară electronică a partidelor politice;
- organizarea seminarelor tematice cu privire la utilizarea acestui sistem.

Totodată, în procesul de punere în aplicare a sistemului, vor fi examinate și alte mecanisme legale pentru a facilita accesul.

La data de 21 noiembrie 2018, a fost lansată o nouă interfață a paginii web oficiale a CEC, informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale poate fi găsită la compartimentul „Finanțarea”.

Suplimentar, informații privind finanțarea campaniilor electorale, a grupurilor de inițiativă pot fi accesate și la compartimentul *Alegeri și referendumuri / Susținere financiară*.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Consolidarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC în domeniul controlului finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Trim II anul 2017 – trim I anul 2020	CEC	100% a membrilor și funcționarilor CEC instruiți; cel puțin 2 instruirii desfășurate; cel puțin 2 vizite de studiu pentru identificarea și implementarea celor mai bune practici în domeniu	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

În perioada 26-27 iunie 2018, s-a desfășurat, în or. Tbilisi, Georgia, conferința regională „Banii în politică” cu participarea reprezentanților CEC. Scopul conferinței a fost realizarea schimbului de experiență și studierea experienței Georgiei în domeniul finanțării politice, în vederea îmbunătățirii practicii și legislației aferente.

În același timp în or. Tbilisi, Georgia, a fost organizată și o vizită de studiu în cadrul Proiectului „Level UP: Finanțarea politică cu integritate”, implementat de Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență (International IDEA), cu suportul financiar al Uniunii Europene. În cadrul vizitei de studiu au avut loc întrevederi cu reprezentanții Oficiului de Stat de Audit din Georgia, Comisia Electorală Centrală a Georgiei, precum și cu reprezentanții societății civile - subiecți implicați în domeniul de control și supraveghere a finanțării partidelor politice și campaniilor electorale.

De asemenea, în luna iunie 2018, CICDE a organizat o ședință Ehub cu genericul „Transparența și raportarea digitală privind finanțarea partidelor politice, cazul Letoniei”, în cadrul căreia s-a discutat despre provocările și experiența Republicii Letonia în domeniul raportării digitale privind finanțarea partidelor politice.

De menționat că activitatea de consolidare și dezvoltare a cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC este una continuă și strategică pentru Comisie, inclusiv în domeniul controlului finanțării partidelor și a campaniilor electorale.

În perioada 18-19 octombrie 2018, președinta Comisiei Electorale Centrale, dna Alina Russu, a participat la Forumul Național „Banii noștri în alegeri”, organizat de Fundația Internațională pentru Sisteme Electorale (IFES) Ucraina în colaborare cu Institutul Național Democrat pentru Relații Internaționale din Ucraina (NDI) și Programul Rada, cu suportul financiar al USAID Ucraina și Ambasada Marii Britanii la Kiev. Evenimentul a avut drept scop discutarea

problemelor stringente legate de finanțarea campaniilor electorale, provocărilor legate de reglementarea legală a finanțării campaniilor electorale în perspectiva alegerilor prezidențiale și parlamentare din Ucraina în anul 2019, rolul și responsabilitatea societății civile în monitorizarea finanțării politice a alegerilor, supravegherea de către instituțiile statului a finanțării campaniilor electorale, precum și respectarea normelor legale de către partidele politice și candidați.

De asemenea, în perioada 22-26 octombrie 2018, doi experți în domeniul finanțării politice, dna Lina Petroniene și dl Rokas Stabingis din Republica Letonă, contractați de Consiliul Europei, au oferit suport Comisiei Electorale Centrale în dezvoltarea unei metodologii pentru monitorizarea și controlul finanțării partidelor politice. Adicional, experții au oferit asistență în consolidarea capacității CEC pentru crearea unei subdiviziuni specializate în recepționarea și verificarea rapoartelor partidelor politice și ale concurenților electorali. La încheierea activității, experții au elaborat și prezentat un Ghid pentru revizuirea raportării privind finanțarea campaniei electorale.

Totodată, în partea ce ține de evenimentele enumerate la pct. 3 Prioritatea IV.I, la ele au participat membrii Comisiei, dar și funcționarii din cadrul Aparatului Comisiei Electorale Centrale antrenați în controlul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, discuțiile din cadrul sesiunilor reprezentând un aport considerabil în dezvoltarea cunoștințelor pe segmentele de contracarare a abuzului de resurse administrative și finanțarea partidelor în numele unor terți.

De menționat că activitatea de consolidare și dezvoltare a cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC este una continuă și strategică pentru Comisie, inclusiv în domeniul controlului finanțării partidelor și a campaniilor electorale.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborarea proiectului; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptarea legii	CEC; MF; CNA; CC; Parlamentul	Proiect de lege elaborat. Lege adoptată	Pagina web a CEC; Monitorul Oficial al RM	PARȚIAL REALIZAT

Prin Legea nr. 154 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 21.07.2017), cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, au fost revizuite prevederile Codului electoral care stabilesc răspunderea juridică pentru încălcările privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale. Potrivit ultimei redacții a alineatului (2) al articolului 69 din Codul electoral, pentru încălcarea legislației electorale, CEC sau consiliul electoral de circumscripție poate aplica *grupului de inițiativă* (subiect nou pasibil de răspundere) sau concurenților electorali, în afară de sancțiunile deja prevăzute (precum: avertismentul, solicitarea anulării înregistrării concurentului electoral și lipsirea de alocații de la bugetul de stat ca pedeapsă complementară), de asemenea noi modalități de sancționare: *anularea înregistrării grupului de inițiativă, intentarea procesului contravențional conform legislației și lipsirea de alocații de la bugetul de stat ca sancțiune de bază*.

Totodată, prin dispoziția nr. 249-p din 4 septembrie 2018, CEC a creat grupul de lucru interinstituțional pentru revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale. Grupul de lucru întrunește reprezentanți ai CEC, ai Curții de Conturi, Ministerului Finanțelor, Serviciului Fiscal de Stat, Ministerului Justiției și Centrului Național Anticorupție. Dispoziția sus-menționată prevede și posibilitatea de a antrena specialiști din cadrul autorităților administrației publice centrale, reprezentanți ai societății civile, precum și posibilitatea de a apela la asistența altor specialiști și experți independenți din Republica Moldova și din străinătate. La data de 20 septembrie 2018, a avut loc prima ședință de lucru, la care s-a decis prin consens examinarea cadrului legal existent și înaintarea propunerilor de amendare a acestuia.

Ulterior, dat fiind faptul că activitatea grupului s-a suprapus cu acțiunile de organizare și desfășurare a alegerilor parlamentare și referendumului republican consultativ din 24 februarie 2019, CEC a informat privind planificarea reluării lucrărilor grupului după încheierea perioadei electorale, cu mențiunea că la 19 decembrie 2018 membrilor grupului de lucru le-a fost prezentată Sinteza privind propunerile parvenite de la autorități, dar și cele formulate de Comisia Electorală Centrală pentru a fi examinate.

Pentru îmbunătățirea procesului de evidență a veniturilor și cheltuielilor din campania electorală și raportarea acestora, au fost operate modificări la Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3352 din 4 mai 2015 și Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă, aprobat prin hotărârea CEC nr. 114 din 18 august 2016.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsa bilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele interelectorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice	Trimestrul I anul 2018	CEC; Parlamentele	Proiect de modificare a legislației elaborat. Lege adoptată	Pagina web a CEC; Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

Conform informației prezentate de Comisia Electorală Centrală, responsabilitățile și rolul persoanelor interesate/observatorilor, precum și drepturile acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice, sînt stabilite de Codul electoral, Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal și Legea nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație, iar drepturile și responsabilitățile observatorilor în perioada electorală sunt descrise în Regulamentul privind statutul observatorilor și procedura de acreditare acestora, aprobat prin hotărârea CEC nr. 332 din 24.10.2006.

Modul de finanțare a activității partidelor politice, a campaniilor electorale și a grupurilor de inițiativă sunt reglementate de Codul electoral, Legea privind partidele politice, precum și de regulamentele Comisiei Electorale Centrale: Regulamentul privind finanțarea activității

partidelor politice, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 4401 din 23.12.2015, Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 3352 din 04.05.2015 și Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 114 din 18.08.2016.

Noțiunea de „observator” în sensul Codului electoral și al Regulamentului privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora reprezintă persoanele cu drept de vot, autorizate în modul stabilit, care pot reprezenta organizații sau instituții interne, străine și internaționale și care au misiunea de a urmări modul de organizare și desfășurare a alegerilor. Astfel, pornind de la noțiunea de mai sus, monitorizarea de către observatori a modului de finanțare a partidelor politice poate fi realizată doar în perioada electorală care, potrivit art. 1 din Codul electoral, este perioada de timp cuprinsă între ziua aducerii la cunoștință publică a datei alegerilor și ziua în care rezultatele alegerilor sînt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 90 de zile.

Conform informației prezentate de CEC, monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice ca activitate generală poate fi realizată de către orice persoană, atît în perioada pre și post electorală, cît și nemijlocit în perioada electorală, în condițiile prevăzute de Codul electoral, Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal și Legea nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație, dar neavînd calitatea de observator, or aceasta este o calitate specială acordată persoanei pentru monitorizarea alegerilor. Prin urmare, CEC consideră oportun să fie exclusă extinderea prevederilor Regulamentului privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora (adoptat prin Hotărârea CEC nr. 332 din 24 octombrie 2006 cu modificările ulterioare) ce presupun monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice.

Pe cînd rolul și drepturile observatorilor sunt specificate în cadrul legal, prevederile existente acordă puțină atenție perioadei inter-electorale, iar detalii privind participarea părților interesate în monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice lipsesc.

Studiul Promo-LEX „Strategii, practici și instrumente de finanțare a partidelor politice în Republica Moldova”³⁵, elaborat cu suportul Ambasadei Marii Britanii la Chișinău și al Fondului pentru Buna Guvernanță, în cadrul proiectului „Combaterea corupției politice în Republica Moldova prin îmbunătățirea cadrului legal privind finanțarea partidelor politice și supravegherea civică”, evidențiază rolul important al societății civile în monitorizarea conformării cu reguli și standarde existente. Organizațiile neguvernamentale utilizează strategii inovative de măsurare și informare, pentru a limita posibilitățile de eludare sau încălcare a reglementărilor existente.

Conform studiului, o aplicare/interpretare defectuoasă a prevederilor privind statutul observatorilor conform Codului electoral deține potențialul de a împiedica capacitățile societății civile să *monitorizeze, observe, intervieveze și să discute cu părțile interesate din domeniul electoral în perioada inter-electorală... Pe parcursul desfășurării interviurilor monitorii Promo-LEX, fără a avea vreun statut sau drept legal bine determinat, nu au avut posibilitate deplină de a solicita și a primi informații relevante de la partidele politice.* Astfel, a fost expusă presupunerea inaplicabilității prevederilor legale privind acreditarea observatorilor înainte sau după perioada electorală, din motivul lipsei unei stipulări exacte a *drepturilor acestora în perioadele inter-electorale, în special din perspectiva monitorizării*

³⁵ https://promolex.md/wp-content/uploads/2016/04/doc_1459254428-1.pdf

finanțării partidelor politice; fiind prezentată și o recomandare în acest context, de revizuire a articolului nr. 62 din Codul Electoral și a prevederilor Regulamentului cu privire la acreditarea și activitatea observatorilor.

Totodată, merită de a fi evaluate modificările ulterioare studiului, dat fiind faptul că studiul a fost efectuat în anul 2016, iar situația actuală este una diferită, pornind de la caracterul public al rapoartelor și accesul liber la acestea.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsa bilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală, a procurorilor și a judecătorilor în vederea examinării dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – pentru elaborarea normelor metodologice; permanent, începând din trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorului de progres legat de instruire	PA; CSM; CNA; MAI; CEC; INJ	Normele metodologice recomandate dezvoltate; curriculum de instruire elaborat; cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 50 de ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

Consiliul Superior al Magistraturii a raportat privind desfășurarea, la data de 19 octombrie 2017, a cursului de instruire "Soluționarea contestațiilor în domeniul electoral", cu participarea a 25 judecători, reprezentanți ai tuturor gradelor de jurisdicție.

Institutul Național al Justiției a raportat realizarea a două cursuri de instruire la data de 15 mai și 23 octombrie 2018, cu genericul "Problematika calificării unor infracțiuni economice, de corupție și conexe; corupția electorală", în cadrul cărora au fost instruiți 25 judecători și 34 procurori.

Angajații Direcției Generale Urmărire Penală a **Centrului Național Anticorupție** au fost instruiți la subiectul vizat de acțiune în octombrie 2017.

Conform informației recepționate de la *Procuratura Generală*, în perioada de raport au fost instruiți 66 procurori referitor la investigarea crimelor din domeniul corupției, în cadrul seminarelor fiind abordate următoarele tematici:

- Metodica investigării infracțiunilor de corupție și a celor conexe;
- Suport în consolidarea capacităților operaționale ale organelor de aplicare a legii în domeniul prevenirii și investigării corupției;
- Problematika calificării unor infracțiuni economice, de corupție și conexe: corupția electorală.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Instruirea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul I anul 2020	CEC	Plan și materiale de instruire elaborate. Cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 150 de persoane instruite	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

În perioada de raportare, **Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral** a organizat, între 30 martie și 8 mai 2018, seminare de instruire pentru funcționarii electorali din cadrul Consiliilor electorale de circumscripție și Birourilor electorale ale secțiilor de votare. În cadrul acestora, audienții au fost informați inclusiv despre modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative. Totodată, aceștia, dar și trezorerii partidelor politice au beneficiat de consultanță continuă pe partea de aplicare corectă a cadrului legal în domeniul vizat, inclusiv la Linia de informare a alegătorilor (centrul de apel telefonic) ce funcționează în perioada electorală.

De asemenea, pentru alegerile parlamentare și referendumul republican consultativ din 24 februarie 2019, în perioada 19-27 decembrie 2018, au fost desfășurate 43 de seminare pentru instruirea membrilor consiliilor electorale de circumscripție, în total fiind instruite 350 de persoane. În cadrul seminarelor, audienții au fost informați despre necesitatea sesizării organelor de constatare și organelor electorale ierarhic superioare în cazul identificării situațiilor de corupere a alegătorilor, de utilizare abuzivă a resurselor administrative.

Pilonul V. Curtea de Conturi

Obiectivul pilonului al V-lea: Consolidarea capacităților Curții de Conturi de prevenire a corupției în domeniul administrării resurselor financiare și al utilizării patrimoniului public, precum și al asistenței financiare externe

Indicatori de impact:

- Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită
- Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi asigurată.
-

Prioritatea V.1 *Transparența activității Curții de Conturi*

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Selectarea de către Comisia parlamentară economie, buget și finanțe a companiei de audit pentru auditarea Raportului financiar al Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2017, trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	Comisia parlamentară economie, buget și finanțe	Hotărîre a Parlamentului adoptată	Monitorul Oficial al RM	ÎN PROCES DE REALIZARE

Curtea de Conturi raportează că pe pagina web a Curții de Conturi, la rubrica *Rapoarte de audit extern*, modulul *Transparență*, ultimul Raport de audit asupra rapoartelor financiare ale Curții de Conturi este înregistrat cel pentru anul 2016.

Suplimentar, Comisia economie, buget și finanțe informează că a elaborat și prin Decizia CEB nr. 615 din 12 decembrie 2018 a adoptat Caietul de sarcini pentru achiziția serviciilor de audit financiar al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi pentru anii 2017 și 2018. Planul de achiziții publice al Parlamentului pentru anul 2019 (poziția 17) prevede achiziționarea serviciilor menționate în perioada ianuarie – februarie 2019³⁶. Astfel, procedura de achiziție a serviciului de audit este în derulare.

Totodată, Comisia economie, buget și finanțe propune modificare acțiunii nr. 1 din prioritatea V.1. Pilonul V, după cum urmează: “Acțiunea- Selectarea de către Parlament a organizației de audit independente pentru auditarea situațiilor financiare, instituție responsabilă - Parlamentul, indicator de progres- procedură de achiziții finalizată, sursa de verificare - Registrul de Stat al Achizițiilor publice”.

Modificarea este necesară în scopul asigurării respectării art.6 alin. (3) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260/2017, care prevede că situațiile financiare anuale ale Curții de Conturi se supun auditului extern, efectuat în conformitate cu standardele recunoscute internațional, de către o organizație de audit independentă, selectată de către Parlament în modul stabilit de legislația privind achizițiile publice.

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Realizarea misiunii de audit al CC, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul III anul 2020	Parlamentul; CC	Raportul de audit al rapoartelor financiare anuale ale Curții de Conturi publicate pe paginile web a Curții de Conturi și a Parlamentului	Paginile web a CC și a Parlamentului	NEREALIZAT

Conform raportului **Curții de Conturi**, pe pagina web oficială a entității a fost creată rubrica *Rapoartele de audit extern*, în boxa “Transparență”, unde sunt atașate Rapoartele de audit asupra rapoartelor financiare ale Curții de Conturi pentru anii 2014, 2015 și 2016.

Secretariatul Parlamentului a inițiat procedura de achiziționare a serviciilor de audit extern al situațiilor financiare ale CC pentru anii 2017 și 2018. Respectiv, din lipsa datelor concludente, **acțiunea cu termenul de realizare pentru trimestrul III a anului 2018 se consideră de a fi nerealizată.**

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3.	Publicarea de rapoarte privind mersul implementării recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor	Trimestrul II anul 2018 , trimestrul II anul 2019, trimestrul II	CC	Cel puțin 3 rapoarte privind implementarea recomandărilor din raportul de audit al	Pagina web a CC	REALIZAT

³⁶ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=jR%2fcNofV1Y4%3d&tabid=165&language=en-US>



Curtea de Conturi a raportat pe marginea aprobării Planului de acțiuni privind implementarea recomandărilor Comisiei economie, buget și finanțe și ale auditorului independent, prin Hotărârea Guvernului nr. 37 din 20.07.2017. Suplimentar, în temeiul solicitării Comisiei economie, buget și finanțe, informațiile privind executarea recomandărilor auditului independent sunt incluse în Raportul de activitate al Curții de Conturi pe anul 2017, aprobat prin Hotărârea nr.15 din 25.04.2018.

Drept urmare, implementarea recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi, sunt realizate pentru Rapoartele financiare al Curții de Conturi din anului 2016. Totodată, necesită de a fi menționat caracterul general al informației prezentate la subiect în Raportul de activitate al CCRM, datele nefiind categorizate conform Planului de acțiuni privind implementarea recomandărilor Comisiei economie, buget și finanțe și auditorului independent.

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Consultarea societății civile înainte de aprobarea planurilor și programelor anuale de audit al Curții de Conturi pentru anul viitor	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul III anul 2020	CC	Cel puțin 4 dezbateri publice organizate de Curtea de Conturi cu reprezentanți ai societății civile	Pagina web a CC	REALIZAT

În raportarea progreselor pentru perioada anului 2018, CCRM a informat despre demararea procesului de planificare a Programului activității de audit. În acest sens CCRM a venit cu un mesaj către societatea civilă și publicul larg pentru a înainta potențialele tematici și domenii de audit. Mesajul a fost plasat pe pagina oficială a CCRM și pe pagina CCRM din rețeaua de socializare Facebook, în luna septembrie curent.³⁷

Propunerile au fost recepționate, inclusiv prin intermediul poștei oficiale ccrm@ccrm.md. De asemenea, pe parcursul anului 2018 a fost organizată ședința Consiliului Consultativ al CCRM, unde au fost discutate eventuale tematici de audit de interes pentru societate și mediul academic.³⁸

Totodată, Programul activității de audit a Curții pentru anul 2019 a fost aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 100 din 21.12.2018.

Drept urmare, **acțiunea cu termenul de realizare în trimestrul III 2018 se consideră de a fi realizată.**

³⁷ <http://www.ccrm.md/solicitare-de-propuneri-pentru-tematici-de-audit-1-4165>

³⁸ <http://www.ccrm.md/curtea-de-conturi-a-intrunit-consiliul-consultativ-1-4091>

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă	Trimestrul II anul 2018, verificarea anuală a comunicărilor realizate	CC	Acorduri de cooperare dintre Curtea de Conturi Europeană și reprezentanții altor donatori externi, încheiate. Comunicări ale Curții de Conturi realizate	Confirmări din partea instituției responsabile cu privire la încheierea acordurilor	REALIZAT

Din informațiile recepționate, Curtea de Conturi se denotă faptul, că conform solicitării transmise în adresa Curții de Conturi Europene, privind semnarea unui acord de cooperare, aceasta din urmă a informat că nu încheie Acorduri de cooperare formale cu instituțiile omoloage din alte state, activînd în baza mandatelor și procedurilor aplicabile instituțiilor supreme de audit.

Suplimentar, Curtea de Conturi a RM este membră a Comunității europene privind instituțiile Supreme de Audit (EUROSAI) și de comun cu Curtea de Conturi Europeană participă în cadrul întrunirilor și grupurilor EUROSAI.

Totodată, Curtea de Conturi informează că pe parcursul anului 2018 au fost încheiate 3 tratate bilaterale internaționale, după cum urmează:

- Acordul de cooperare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Instituția Supremă de Audit a Republicii Polone;
- Memorandumul de Înțelegere între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Curtea de Conturi a Turciei;
- Memorandumul de Înțelegere între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Oficiul Național de Audit al Suediei.

Drept urmare, conform indicatorilor de progres, pentru perioada anului 2018, **acțiunea se consideră a fi realizată.**

Prioritatea V.2 Impactul activității de audit

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Crearea sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018	CC	Studiul privind procedura de certificare a auditorilor publici realizat. Actul normativ-metodologic privind procedura de certificare a auditorilor aprobat. Comisia de certificare a	Crearea sistemului de certificare a auditorilor publici	PARȚIAL REALIZAT

auditorilor creată. Programul de certificare acoperind domenii relevante, inclusiv evaluarea riscului de fraudă și corupție, codul etic,



Pentru perioada anului 2018, Curtea de Conturi a informat cu referire la aprobarea prin Hotărârea Curții de Conturi nr.47 din 05.07.2018, a Conceptului direcțiilor strategice și acțiunilor prioritare în sistemul de certificare a personalului Curții de Conturi cu atribuții de audit public și a Regulamentului privind certificarea personalului cu atribuții de audit public. Drept urmare, **acțiunea cu termenul de realizare în trimestrul IV 2018 se consideră de a fi parțial realizată.**

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Instruirea auditorilor publici în vederea implementării sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018 – pentru aprobarea programului de instruire; trimestrul IV anul 2019 – trimestrul IV anul 2020 – verificarea anuală a indicatorului de instruire și certificare a auditorilor;		Programul de instruire al auditorilor aprobat. Instruirea și certificarea anuală a auditorilor instruiți, astfel încât cel puțin 70% dintre auditorii publici să fie instruiți și certificați în anul 2020	Trimestrul IV anul 2018 – pentru aprobarea programului de instruire;	REALIZAT (pentru tr. IV al anului 2018)

Curtea de Conturi informează despre aprobarea prin Hotărârea Curții de Conturi nr.47 din 05.07.2018 a Conceptului direcțiilor strategice și acțiunilor prioritare în sistemul de certificare a personalului Curții de Conturi cu atribuții de audit public. Conform acestuia, în perioada certificării modulele de formare profesională vor substitui modulele similare de instruire din Planul de instruire și dezvoltare profesională.

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Revizuirea mecanismului de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017 – pentru adoptarea legii; trimestrul III anul 2018 – pentru aplicabilitatea mecanismului revizuit	CC; MF; Parlamentul	Proiect de lege elaborat și adoptat. Mecanism elaborat și aplicabil	Monitorul Oficial al RM	ÎN PROCES DE REALIZARE

Conform raportului prezentat de Curtea de Conturi pentru anul 2018, informație remisă și în cadrul anterioarei raportări pentru progresele înregistrate în anul 2017, se denotă faptul, că în temeiul Hotărârii Parlamentului nr. 234 din 16.11.2017 privind Raportul anual 2016 al Curții de Conturi asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și a patrimoniului public, Guvernul va iniția modificarea și completarea Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014 cu prevederi care ar stipula răspundere managerială în cazul emiterii de către Curtea de Conturi a opiniei contrare sau în cazul refuzului auditorului public extern de a emite opinie asupra situației financiare.

Suplimentar, Curtea de Conturi raportează că de comun efort cu Ministerul Finanțelor a fost depus pachetul de documente de modificare a cadrului legal aferent, unde articolul 4 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale 181/2014 se completează cu alineatul (4), care are următorul cuprins: „ În cazul emiterii de către Curtea de Conturi a opiniei contrare sau în cazul refuzului auditorului public extern de a emite opinie asupra situației financiare, conducătorul autorității/instituției bugetare/autorității bugetare independente poartă răspundere conform legislației în vigoare.”³⁹

Drept urmare, la data de 20.07.2018, Parlamentul a adoptat Legea nr. 147 cu modificările sus-menționate.

Totodată, în scopul demotivării entităților publice auditate pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi acestea au obligativitatea conform art.37 din Legea 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, să raporteze despre implementarea recomandărilor din raportul auditorului sau despre motivele pentru care acestea nu au fost implementate. De asemenea, Curtea de Conturi asigură monitorizarea implementării recomandărilor, incluzând un capitol separat privind nivelul de implementare a recomandărilor înaintate de Curtea de Conturi în Raportul anual asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniul public care se audiază în ședința plenară a Parlamentului.

Pentru moment acțiunea nr. 8, se consideră a fi **în proces de realizare**.

Pilonul VI. Avocatul Poporului

Obiectivul pilonului al VI-lea: Dezvoltarea funcțiilor Avocatului Poporului de prevenire a corupției prin responsabilizarea instituțiilor publice cu privire la respectarea drepturilor omului și asigurarea protecției avertizorilor de integritate

Indicatori de impact:

- Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită
- Respectarea drepturilor fundamentale asigurată
- Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții, redusă.

Prioritatea VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului

³⁹ https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr20_109.pdf

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Identificarea cazurilor de prejudiciere a drepturilor omului în activitatea entităților publice din cauza lipsei de integritate instituțională și profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Rapoartele anuale ale Avocatului Poporului publicate și prezentate în Parlament. Lansarea publică a rapoartelor	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	REALIZAT

Raportul privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2017 a fost transmis în Parlament pe 15 martie 2018, conform cerințelor legale. Raportul a fost audiat în Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului, precum și în ședință în plen a Parlamentului.

Totodată, Oficiul Avocatul Poporului a organizat un eveniment public de prezentare a constatărilor din Raport.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Transmiterea către entitățile publice a recomandărilor de evitare a încălcării drepturilor omului în activitatea lor și sesizarea CNA asupra recomandărilor respective	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Recomandări formulate, transmise entităților publice și publicate pe pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	PARȚIAL REALIZAT

Pe parcursul anului 2018 de către Oficiul Avocatul Poporului în adresa autorităților publice centrale și locale au fost înaintate 13 demersuri pentru intentarea procedurilor disciplinare sau penale în privința persoanelor cu funcții de răspundere care au comis încălcări ce au generat lezarea drepturilor și libertăților omului (art. 25 alin. (1) lit. (b) din Legea nr. 52/03.04.2014.

Totodată, au fost înaintate 6 sesizări către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile asupra cazurilor de neglijență în serviciu, de încălcare a eticii de serviciu, de tergiversare și birocratism (art.25 alin. (1) lit. (d) din Legea nr. 52/03.04.2014.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Informarea Parlamentului cu privire la cazurile de nerespectare a principiilor generale de drept, de administrare defectuoasă și de încălcare a drepturilor omului de către entitățile publice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Rapoarte anuale și, după caz, rapoarte speciale ale Avocatului Poporului publicate și prezentate la Parlament. Audieri desfășurate în comisiile parlamentare sau în plenul Parlamentului	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului; ordinea de zi a ședințelor Parlamentului	REALIZAT

La data de 27 aprilie 2018, în Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului a fost audiat Raportul privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2017. În cadrul audierilor au fost înaintate către reprezentanții autorităților publice centrale,

participanți la audieri, recomandările societății civile și partenerilor de dezvoltare incluse în Raportul anual.

Prioritatea VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate						
Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Revizuirea și completarea legislației pentru a conferi Avocatului Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate	Trim II anul 2017 – pentru elaborare; trim III anul 2017 – pentru adoptare	Parlamentul; Avocatul Poporului CNA	Proiectul de modificare a legislației elaborat. Lege adoptată	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului; Monitorul Oficial al RM	PARȚIAL REALIZAT

Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate prevede atribuirea sarcinii de protecție a avertizorilor de integritate în competența Oficiului Avocatului Poporului, nu și în conformitate cu prevederile Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul).

În octombrie 2018 Oficiul Avocatului Poporului a înaintat Ministerul Justiției, propunerile de modificare a Legii nr. 52 din 03.04.2014, cu privire la Avocatul Poporului, inclusiv cu referire la completarea art.16 “atribuțiile Avocatului poporului” în ceea ce privește atribuțiile de acordare a protecției avertizorilor de integritate.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Asigurarea elaborării cadrului normativ subsecvent pentru punerea în aplicare a competenței Avocatului Poporului de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017	Avocatul Poporului	Cadrul normativ subsecvent elaborat și adoptat	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	PARȚIAL REALIZAT

Oficiul Avocatului Poporului în comun cu Centrul Național Anticorupție , în cadrul Proiectului PNUD “Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului”, realizat în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei, au înaintat inițiativa elaborării unei Metodologii cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate. Documentul Metodologiei a fost elaborat și ajustat la necesitățile fiecărei entități implicate, precum și standardizat la cele mai bune practici în domeniul vizat.

Totodată, conform raportului OAP, cu sprijinul experților naționali a fost elaborată Instrucțiunea cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate. Ținând cont de procedura specifică de examinare a cazurilor de încălcare a drepturilor omului, de care se conduce în activitatea sa OAP, actualmente Instrucțiunea este revizuită și ajustată la cele mai bune practici în domeniu.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Instruirea reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului cu privire la instituția avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	Avocatul Poporului; CNA	Curriculum de instruire elaborat. Instruiri desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți,	REALIZAT

Angajații Centrului Național Anticorupție și Oficiului Avocatului Poporului au beneficiat de 2 sesiuni de instruire cu genericul "Asigurarea respectării drepturilor avertizorilor de integritate", organizate în perioada 13-14 și 20-21 septembrie 2018, organizate în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și cu sprijinul Programului de finanțare a inițiativelor/proiectelor de schimbare în domeniul drepturilor omului. Programul dat a fost realizat cu participarea Institutului de Reforme Penale în cadrul Proiectului "Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului", finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Instruirile au urmat scopul de consolidare a capacităților necesare pentru cunoașterea și aplicarea prevederilor Legii nr. 122 din 12.07.2018 privind avertizorii de integritate, precum și formarea formatorilor din cadrul CNA și OAP pentru desfășurarea ulterioarelor cursuri de instruire privind instituția avertizorilor de integritate.

În total, la evenimente au participat 37 angajați ai CNA și 16 angajați ai OAP, dintre aceștia 33 bărbați și 17 femei.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului	Permanent, începând cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	Avocatul Poporului; CNA	Curriculum de instruire elaborat. Instruiri desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

În perioada de raport au fost desfășurate circa 94 de instruiri intitulate „Denunțarea manifestărilor de corupție și avertizarea de integritate” pentru circa 2902 agenți publici.

Totodată, este de remarcat faptul că instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului este prezentată în cadrul fiecărei instruirii, la expunerea măsurilor de asigurare a integrității instituționale.

Potrivit chestionarelor aplicate rata de utilitate a instruirilor constituie 97% și prestația formatorilor a fost evaluată drept bună și foarte bună de 98% din respondenți.

În cadrul cursurilor organizate pentru angajații Centrului Național Anticorupție și Oficiului Avocatului Poporului în perioada 12-14 și 20-21 septembrie 2018, cu genericul "Asigurarea respectării drepturilor avertizorilor de integritate", a avut loc formarea formatorilor din cadrul CNA și OAP pentru desfășurarea ulterioarelor cursuri de instruire privind instituția avertizorilor de integritate. Dezbaterile și exercițiile practice au fost realizate în baza proiectului Metodologiei cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate și al Curriculumului de instruire la același subiect, care vor fi utilizate ulterior de către angajații CNA și OAP în asigurarea aplicării efective a Legii nr. 122/2018. Documentele au fost elaborate în cadrul programului realizat de CNA și OAP, cu participarea Institutului de Reforme Penale în cadrul Proiectului "Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului", finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate	Permanent, începând cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	Avocatul Poporului	Avize cu recomandări, demersuri de pornire a urmăririi penale sau de inițiere a procedurii disciplinare, cereri de chemare în judecată înaintate de Avocatul Poporului pentru protejarea avertizorilor de integritate. Avertizori de integritate asistați	Confirmări din partea instituției responsabile; hotărâri ale instanțelor de judecată	

Pentru perioada de raport nu au fost înregistrate careva cazuri cu referire la acordarea protecției avertizorilor de integritate, în conformitate cu prevederile Legii nr. 122/2018.

Pilonul VII. Sectorul privat

Obiectivul pilonului al VII-lea: Promovarea unui mediu de afaceri concurențial, corect, bazat pe standarde de integritate corporativă, transparență și profesionalism în interacțiunea cu sectorul public

Indicatori de impact:

- Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat, diminuat
- Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată
- Gradul de risc privind spălarea banilor, redus.

Prioritatea VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice, actualizat permanent, ce conține următoarele informații despre societățile comerciale: domeniile de activitate, numele fondatorilor, ale acționarilor și ale beneficiarilor efectivi	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	MJ (Camera Înregistrării de Stat)	Registrul publicat pe pagina web, fiind asigurat accesul public. Actualizarea permanentă a Registrului	Pagina web a Camerei Înregistrării de Stat	PARȚIAL REALIZAT

În conformitate cu art. 35 al.(1) din Legea 220/2017 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, înregistrarea de stat a persoanelor juridice și fizice prevăzute la art.3 a prezentei Legi, se efectuează de către Agenția Servicii Publice prin structurile sale teritoriale.

Informația publică prevăzută conține date privind denumirea persoanei juridice, forma juridică de organizare, numărul de identificare de stat (IDNO), data înregistrării, sediul, numele și prenumele administratorului, numele și prenumele sau denumirea fondatorilor (asociaților) și mărimea cotelor de participare ale acestora în capitalul social, starea persoanei juridice (pasivă, inactivă, în proces de reorganizare sau radiere, suspendare a activității), precum și numele, prenumele, data înregistrării, numărul de identificare de stat (IDNO) al

Întreprinzătorului individual și date privind radierea acestuia. Informațiile vizate sunt actualizate în fiecare zi lucrătoare și sunt disponibile pentru stabilire și vizualizare la orice dată calendaristică din momentul înregistrării și până la radierea persoanei juridice sau a întreprinzătorului individual. Vizualizarea și accesarea datelor indicate din Registrul de stat se efectuează gratuit. Informația plasată pe pagina web a organului înregistrării de stat se consideră informație oficială, iar organul înregistrării de stat își asumă responsabilitatea pentru exactitatea informației plasate.

Potrivit art.17 alin.(3) din Legea nr.1134-XIII din 02.04.1997 privind societățile pe acțiuni, Registrul deținătorilor valorilor mobiliare (registru acționarilor, registrul deținătorilor de obligațiuni sau registrul deținătorilor altor valori mobiliare) poate fi ținut atât de societate, cât și de societatea de registru sau de depozitarul central în temeiul contractului cu privire la ținerea registrului.

Agenția Servicii Publice a informat privind elaborarea proiectului Legii pentru modificarea unor acte legislative, prin care se propune completarea datelor Registrului de stat al persoanelor juridice și al întreprinzătorilor individuali (art.33 al Legii nr.220/2007) cu datele privind beneficiarii efectivi, după cum prevede și Legea nr.308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Proiectul în cauză a fost prezentat în luna ianuarie 2019 Ministerului Justiției spre avizare și promovare.

Având în vedere faptul că Întreprinderea de Stat „Camera Înregistrării de Stat” a fost reorganizată prin fuziune (absorbție) cu Instituția publică „Agenția Servicii Publice” (Hotărârea Guvernului nr. 314/2017 privind constituirea Agenției Servicii Publice), Ministerul Justiției a expus necesitatea modificării instituției responsabile de implementarea acțiunii date.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Organizarea de consultări publice periodice între reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile și angajamentele naționale anticorupție cu impact asupra activității economice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; CCI; ME	Cel puțin 8 consultări publice organizate cu reprezentanții mediului de afaceri mare, mic și mijlociu. Recomandări și soluții identificate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți	ÎN PROCES DE REALIZARE

Pe perioada de raport **Centrul Național Anticorupție, în comun cu Consiliul Concurenței** au lansat Platforma de cooperare anticorupție cu sectorul privat. La acest eveniment au fost prezenți circa 65 de reprezentanți ai agenților economici și a asociațiilor acestora. Scopul Platformei date constă în stabilirea unei comunicări eficiente cu mediul de afaceri, în vederea promovării principiilor de integritate și onestitate, precum și acordarea consilierii în implementarea politicilor anticorupție.

De asemenea, în perioada de referință, a avut loc consultări publice cu reprezentanții a circa 16 campanii de construcții și circa 10 campanii de transport. În cadrul întrunirilor date, reprezentanții campaniilor au beneficiat de asistență pe politicile de integritate și anticorupție, mecanismele de denunțare a actelor de corupție, institutul avertizorului de integritate, răspunderea pentru lipsa integrității etc. La rândul său, reprezentanții mediului de afaceri au venit cu sugestii și recomandări în vederea conlucrării pe segmentul anticorupției, în special acordarea asistenței pe implementarea măsurilor de asigurare a integrității instituționale; institutul avertizorului de integritate, mecanismului de denunțare a actelor de corupție și ținerii registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora etc.

În cadrul Platformei de cooperare anticorupție cu sectorul privat s-a convenit, să fie organizate ședințe/întruniri pe aspecte de integritate, anticorupție și corupție, inclusiv pe politicile concurențiale.

Ministerul Economiei și Infrastructurii a raportat că pe parcursul anului 2018 au fost organizate 5 ședințe de consultări cu mediul de afaceri și asociații privind reglementarea comerțului interior, pe platforma Ministerului.

Camera de Comerț și Industrie a raportat participarea la consultările publice care vizează politicile și angajamentele naționale anticorupție cu impact asupra activității economice, organizate în cadrul Consiliului Economic pe lângă Prim-ministrul Republicii Moldova și în cadrul ședințelor Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Revizuirea legislației în vederea reglementării mecanismului de stabilire a nivelului de audiență a instituțiilor mass-media	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	CCA; MJ	Proiect de lege elaborat. Legea adoptată	Monitorul Oficial al RM	PARȚIAL REALIZAT

Ca urmare a remiterii spre expertiza anticorupție a proiectului definitiv al Regulamentului privind procedura și condițiile de organizare și desfășurare a licitației pentru selectarea companiei care va efectua măsurarea cotelor de audiență, Raportul de expertiză anticorupție elaborat de Centrul Național Anticorupție a identificat factori de risc și a înaintat recomandări, întru excluderea factorilor și riscurilor de corupție identificați. Consiliul Coordonator al Audiovizualului va remite repetat spre expertiza anticorupție proiectul definitiv al Regulamentului vizat.

Prioritatea VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat / municipală

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Evaluarea riscurilor de corupție existente în legislația și activitatea întreprinderilor	Trim II anul 2017 – trim III anul 2018	CNA; ME;	Studiul privind riscurile de corupție în legislația și activitatea întreprinderilor cu	Pagina web a CNA	REALIZAT

cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală în baza unui eșantion reprezentativ și elaborarea unor modele pentru registrul riscurilor de corupție și, după caz, a planurilor de integritate

entitățile publice care controlează întreprinderi de stat/municipale cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală, publicat pe pagina web a CNA. Rapoartele de evaluare publicate. Cel puțin 2 dezbateri publice organizate

În conformitate cu indicatorii acțiunii nr. 4, Centrul Național Anticorupție a elaborat 5 rapoarte de evaluare: 2 rapoarte generale de evaluare a riscurilor în activitatea întreprinderilor fondate de AAPC și AAPL, 2 rapoarte detaliate de evaluare a riscurilor în activitatea ÎM/SC fondate de CMC și CMB și 1 raport de evaluare a riscurilor în activitatea întreprinderilor din UTA Găgăuzia. Totodată, a fost elaborat raportul de expertiză a cadrului normativ (recomandări formulate în vederea operării modificărilor la circa 20 legi și hotărâri de Guvern). Rapoartele susmenționate au fost publicate pe pagina web oficială a CNA, la rubrica "Evaluarea integrității instituționale", subrubrica "Activități".⁴⁰ Împreună cu studiile vizate, pe pagina web a fost publicat și Modelul codului de conduită pentru întreprinderi mici și mijlocii, elaborat la comanda Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul Proiectului "Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)" implementat cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

Concluzii preventive privitor la rezultatele acestei activități au fost prezentate în cadrul Conferinței Naționale Anticorupție pentru Drepturile Omului, desfășurată la 12 Decembrie 2017. Studiile finale au fost publicate pe pagina web a CNA, împreună cu modelul codului de conduită pentru întreprinderile mici și mijlocii și planul – model de integritate pentru întreprinderile fondate de AAPC și AAPL.

În cadrul rapoartelor de evaluare, au fost formulate recomandări pentru fondatorii și administratorii ÎS/ÎM în vederea înlăturării deficiențelor constatate. Suport în acest sens constituie Planul-model de integritate pentru întreprinderi, elaborat urmare evaluării. Materialele vizate au fost remise în adresa Agenției Proprietate Publică, la toate AAPL de nivelul II, precum și Consiliilor Municipale Chișinău, Bălți și UTA Găgăuzia spre informare și întreprinderea măsurilor ce se impun, inclusiv fiind solicitată diseminarea concluziilor către întreprinderile fondate, împreună cu Planul-model de integritate, pentru a fi adaptat specificului de activitate, aprobat și pus în aplicare. În același context, informația privitor la rezultatele evaluării a fost remisă în adresa Prim-ministrului Republicii Moldova. Raportul detaliat de evaluare a cadrului legal aferent activității ÎS/ÎM și SC cu capital de stat a fost remis în adresa Ministerului Economiei și Infrastructurii în vederea inițierii modificărilor de rigoare pentru înlăturarea factorilor coruptibili stabiliți.

Urmare acțiunilor de informare, consiliere și monitorizare, întreprinse de către Centrul Național Anticorupție, în anul 2018 au fost constatate următoarele rezultate:

⁴⁰ <https://www.cna.md/libview.php?l=ro&idc=83&id=1848&t=/Evaluarea-integritatii-instituționale/Activitati/Evaluarea-riscurilor-de-corupție-in-legislatia-si-activitatea-intreprinderilor-cu-cota-integrala-sau-majoritara-de-statmunicipala>

1. Prin Dispoziția Prim-ministrului nr.12-05-3646 din 08.05.2018, s-a solicitat ministerelor și autorităților administrative centrale diseminarea concluziilor și recomandărilor CNA tuturor întreprinderilor de stat/societăților pe acțiuni la care aceștia dețin titlul de fondator, în scopul înlăturării deficiențelor constatate.

Totodată, s-a solicitat Ministerului Economiei și Infrastructurii să examineze concluziile și recomandările expuse în „Raportul de evaluare a cadrului legal cu privire la întreprinderile de stat/municipale și societățile comerciale cu capital de stat” și în coordonare cu autoritățile publice centrale să prezinte propuneri privind ajustarea cadrului normativ în domeniu.

2. Conform informației prezentate de Ministerul Economiei și Infrastructurii (MEI), o parte din recomandări au fost incluse spre executare în Planul de activitate al MEI și Planul de activitate al Direcției politice economice și mediul de afaceri pentru anii 2018-2020. Unele recomandări au fost incluse în Planul sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatăzării proprietății publice pentru anii 2018-2020, aprobat prin H.G. nr.554 din 18.06.2018. Agenția Proprietăți Publice a fost desemnată responsabilă pentru colectarea informației privitor la implementarea măsurilor din plan și raportarea trimestrială despre progresul obținut către secretariatul grupului de monitorizare din cadrul CNA.

3. 9 AAPC au raportat despre aprobarea planurilor de integritate de către 46 Întreprinderi de Stat.

4. 18 AAPL de nivelul II au confirmat informarea și diseminarea în teritoriu a planurilor de integritate. 10 AAPL de nivelul II și 40 AAPL de nivelul I au raportat aprobarea recomandărilor înaintate de CNA.

Conform raportului de progres în implementarea SNIA, prezentat de Ministerul Finanțelor, în baza recomandărilor Centrului Național Anticorupție, prin Ordinul Administratorului Î.S. ”Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării” nr. 5-A din 16 mai 2018, a fost aprobat Planul de integritate pentru Î.S. ”Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării”, care prevede inclusiv elaborarea codului de etică. Concomitent, Raportul de evaluare a riscurilor de corupție în activitatea întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu cota statului a fost diseminat tuturor reprezentanților Ministerului Finanțelor – membri ai consiliilor de administrație în entitățile economice cu capital de stat, pentru informare, călăuză și punere în aplicare a recomandărilor formulate în raport.

De asemenea, Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova a informat privind remiterea cu titlul de informare și uz de serviciu a pachetului de documente către subdiviziunile interesate din subordine, inclusiv Serviciul protecție internă și anticorupție al MAI, în vederea întreprinderii măsurilor pentru neadmiterea riscurilor de fraudă și corupție, diseminării concluziilor generale, Planului-model de integritate tuturor ÎS/SC cu cotă majoritară de stat, pentru a fi adaptat specificului de activitate. În mod similar, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a diseminat concluziile și recomandările Centrului Național Anticorupție tuturor întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni din subordine, precum și Raportul de evaluare a riscurilor de corupție în legislația și activitatea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, Modelul de Cod de Conduită pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și alte materiale aferente.

Astfel, 9 APC au raportat despre aprobarea planurilor de integritate de către 46 ÎS. Totodată, 18 AAPL de nivelul II au confirmat informarea și diseminarea în teritoriu a planurilor de integritate. 10 AAPL de nivel II și 40 AAPL de nivel I au raportat aprobarea recomandărilor oferite de CNA.

Subsecvent, colaboratorul Centrului a prezentat un raport privind rezultatele evaluării riscurilor de corupție în legislația și activitatea ÎS/ÎM și la IGP/INP în cadrul audierilor publice, desfășurate la 10.10.2018 de către Comisia parlamentară securitate națională, apărare și ordine publică, cu genericul "Realizarea mandatului CNA de prevenire a corupției prin aplicarea instrumentului de evaluare a integrității instituționale". Urmare, a fost aprobată Decizia nr.370 din 24.10.2018, conform căreia IGP, INP și Agenția Proprietate Publică urmează să întreprindă o serie de măsuri în vederea înlăturării deficiențelor raportate de CNA.

Suplimentar, Ministerul Finanțelor menționează că, la recomandările Centrului Național Anticorupție cu privire la aprobarea Planurilor de integritate la întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni cu cota statului, în baza Planului-model elaborat, prin Ordinul Administratorului Î.S., Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării" nr.5-A din 16 mai 2018, a fost aprobat Planul de integritate pentru Î.S., Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării", care prevede inclusiv elaborarea codului de etică.

Concomitent, se informează că Raportul de evaluare a riscurilor de corupție în activitatea întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu cota statului a fost diseminat tuturor reprezentanților Ministerului Finanțelor – membri ai consiliilor de administrație la entitățile economice cu capital de stat, pentru informare, călăuză și punere în aplicare a recomandărilor formulate în raport.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsa bilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Instruirea conducătorilor de întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală cu privire la ținerea registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora	Trimestru I II anul 2017, trimestru I IV anul 2018	CNA	Numărul de instruiți și de conducători instruiți. Numărul de solicitări de instruire cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Pe perioada de raportare, au fost desfășurate circa 9 instruirii pentru și 236 de agenți publici, dintre care 67 de agenți publici de conducere, privind procedura de ținere a registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora.

Astfel, în comun cu Consiliul Concurenței a fost lansată Platforma de cooperare anticorupție cu sectorul privat. La acest eveniment au fost prezenți circa 65 de reprezentanți ai agenților economici și a asociațiilor acestora. Reprezentanții mediului de afaceri au primit asistență, inclusiv și pe standardele privind ținerea registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora.

De asemenea, în perioada de referință, au avut loc instruirii și cu reprezentanții a circa 16 campanii din domeniul construcției și circa 10 campanii din domeniul de transport cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală.

În principal, menționăm că au fost desfășurate instruirii pe componenta ținerii registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora în cadrul Î.M. „Regia Autosalubritate” și „EXDRUPO”, inclusiv și în alte întreprinderi. De asemenea, au primit consiliere și asistență metodologică pe aspectul dat, prin intermediul telefonului, circa 40 de întreprinderi.

Totodată, reținem că asistență și instruire pe componenta dată va continua în anul 2019, cu suportul proiectului CLEP „Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire”.

Potrivit chestionarelor aplicate rata de utilitate a instruirilor constituie 97% și prestația formatorilor a fost evaluată drept bună și foarte bună de 98% din respondenți.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsa bilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Elaborarea și adoptarea unui proiect de lege și/sau de hotărâre de Guvern privind modificarea și completarea legislației pentru înlăturarea vulnerabilităților la corupție din activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Trimestru I IV anul 2018 – pentru elaborare; trimestru II anul 2019 – pentru adoptare	ME; CNA; după caz, Parlamen tul sau Guvernul	Proiect de lege și/sau de hotărâre de Guvern, elaborate și adoptate	Monitorul Oficial al RM	PARȚIAL REALIZAT

Ministerul Economiei și Infrastructurii a raportat elaborarea proiectului Hotărârii de Guvern pentru aprobarea unor acte normative vizînd funcționarea Legii cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, în scopul acordării suportului întreprinderilor de stat/municipale la etapa elaborării actelor normative/administrative necesare pentru organizarea activității acestora.

Prin proiectul dat se propune aprobarea Statutului-model al întreprinderii de stat, Statutul-model al întreprinderii municipale, Regulamentului-model cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru ocuparea funcției vacante de administrator al întreprinderii de stat, Modelului contractului individual de muncă al administratorului întreprinderii de sta/municipale, Regulamentului-model al consiliului de administrație al întreprinderii de stat, Regulamentului model al comisiei de cenzori a întreprinderii de stat, Regulamentului privind achiziționarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor la întreprinderea de stat.

Suplimentar, Ministerul Economiei și Infrastructurii, a informat că proiectul sus-menționat a fost publicat pe pagina web a entității și transmis spre coordonare și avizare autorităților de resort.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Efectuarea periodică a auditului de performanță și a inspecțiilor financiare la întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Permanent, CC; cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Instituția MF; entitățile publice care controlează întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/ municipală	Numărul de controale ale CC și rezultatele lor. Rapoarte CC publicate pe pagina web. Recomandările CC implementate. Alte rapoarte de audit efectuate și publicate. Numărul de inspecții financiare	Pagina web a CC	REALIZAT

În perioada raportată Curtea de Conturi a Republicii Moldova a aprobat 5 hotărâri:

- Hotărârea nr. 6 din 20 martie 2018 privind Raportul auditului financiar privind gestiunea economico-financiară și administrarea patrimoniului de către Instituția Publică Națională a Audiovizualului Compania "Teleradio-Moldova" pentru exercițiu bugetar 2016;
- Hotărârea nr. 8 din 26 martie 2018 privind Raportul auditului performanței "Performanța sectorului feroviar este dependentă de implementarea coerentă a guvernancei corporative și de investițiile efectuate în acest domeniu". Raportul de audit a fost publicat pe pagina web oficială <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95#>
- Hotărârea nr. 11 din 11 aprilie 2018 privind Raportul conformității asociat auditului performanței "Managementul serviciilor publice de transport urban și impactul fiscal-bugetar al acestora"
- Hotărârea nr. 52 din 24 iulie 2018 privind Raportul situațiilor financiare ale Întreprinderii de Stat "MoldATSA" la 31.12.2017.

Hotărârea nr. 58 din 31 iulie 2018 privind Raportul auditului performanței "În ce măsură managementul Serviciului Guvernamental de Plăți Electronice asigură atingerea impactului scontat?"

În același timp, Inspekția Financiară, în perioada anului 2018, a efectuat 1049 inspecții financiare (cu 825 mai mult decât în anul 2017).

Ministerul Finanțelor informează cu regularitate Curtea de Conturi despre măsurile întreprinse în vederea implementării recomandărilor din Rapoartele CCRM.

Întru asigurarea transparenței în activitatea întreprinderilor de stat și dezvoltării informației conform prevederilor Legii nr. 246 din 23.11.2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, **Agencia Proprietății Publice** a informat 161 întreprinderi de stat referitor la necesitatea respectării dispoziției nr. 18 a Legii și plasării pe pagina web a întreprinderii și a fondatorului – a Statutului întreprinderii, regulamentelor interne, raportului anual privind activitatea întreprinderii.

De asemenea, s-a solicitat prezentarea raportului privind auditarea situațiilor financiare ale întreprinderilor pentru anul 2017, în cazul în care acestea corespund criteriilor stabilite în art. 19 alin (1¹) al Legii nr. 246/2017. Conform raportului APP, în anul 2018, 24 de întreprinderi de stat au prezentat copiile raportului respectiv, iar pentru 4 întreprinderi, situațiile financiare pentru anul 2017 nu au fost auditate din diverse motive.

În conformitate cu art. 89 alin (1) din Legea nr. 1134-XIII din 2 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni, APP a solicitat și a recepționat de la 30 societăți pe acțiuni cu cota majoritară de

stat (din 34 care activează) – copiile raportului auditorului aferente situațiilor financiare pentru anul 2017.

În scopul monitorizării activității economico-financiare a entităților și stabilirii indicatorilor de performanță, APP a solicitat întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni din administrare prezentarea dării de seamă privind mărimea și circulația proprietății publice, conform H.G. nr. 586 din 06.05.2008, pentru I semestru și 9 luni ale anului 2018. Urmare a generalizării dărilor de seamă prezentate, a fost efectuată analiza activității economico-financiare a 30 societăți pe acțiuni și 82 întreprinderi de stat administrate de APP. De asemenea, de la conducătorii entităților a fost solicitată elaborarea și implementarea, în comun cu Consiliul de administrare/consiliul societății, a Planurilor de afaceri triennale pentru asigurarea activității profitabile, precum și stabilirea indicatorilor financiari de performanță, în baza cărora va fi apreciată activitatea acestora.

Entitățile au fost informate referitor la obligativitatea coordonării prealabile cu APP a chestiunilor de țin de achiziționarea bunurilor, a căror valoare pe piață constituie peste 25% din valoarea activelor nete ale acestora, conform ultimelor situații financiare anuale, sau depășesc 400000 lei.

Prioritatea VII.3. Etica afacerilor						
Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Elaborarea și promovarea codului-model de etică în afaceri și de guvernanță corporativă pentru societățile comerciale cu scopul de a asigura exercitarea corectă a activităților economice, a preveni conflictele de interese și a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi, atât în relațiile dintre ele, cât și în relațiile cu statul	Trimestrul III anul 2018 – pentru elaborarea codurilor; începând cu trimestrul II anul 2018 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNPF; ME; CCI; CNA; ANI	Modele de coduri de etică în afaceri și de guvernanță corporativă elaborate. Cel puțin 25% din societățile pe acțiuni și cel puțin 75% din întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală au adoptat coduri de etică	Paginile web ale instituțiilor responsabile	PARȚIAL REALIZAT

În anul 2017 a fost elaborat studiul “Managementul integrității în sectorul privat”, un exercițiu de evaluare a conformității sistemului național de integritate în sectorul privat din Republica Moldova și de raliere a acestui sector la standardele internaționale anticorupție, inclusiv la prevederile Convenției ONU împotriva corupției, realizat în cadrul Proiectului „Consolidarea capacităților Centrului National Anticorupție de exercitare a funcțiilor de prevenire și analiză a corupției”, implementat de PNUD Moldova, cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

Studiul constată lipsa măsurilor de încurajare a integrității și prevenirii corupției în sectorul privat, cum ar fi: respectarea regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea în sectorul privat al agenților

publici; respectarea normelor de etică a afacerilor; instituirea sistemelor de control intern; transparența acționariatului, fondatorilor, administratorilor și beneficiarilor efectivi ai organizațiilor comerciale; transparența afacerilor statului cu sectorul privat.

De asemenea în cadrul acestui studiu a fost elaborat un Cod de etică - model pentru întreprinderile mici și mijlocii, care poate fi preluat și adaptat de agenții economici. Codul este plasat pe pagina web a Centrului Național Anticorupție.⁴¹

Din raportul prezentat de către **Comisia Națională a Pieței Financiare**, este menționat faptul că a fost asigurată sesizarea entităților de interes public cu privire la necesitatea alinierii la standardele internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 “Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”), precum și a Codului de etică în afaceri.

Camera de Comerț și Industrie a inițiat elaborarea Codului de Conduită pentru brokerii vamali, în colaborarea cu Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și Asociația brokerilor vamali. Proiectul se propune a fi elaborat pe parcursul anului 2019.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsa bilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Identificarea stimulentei legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților	Trimestrul IV anul 2017	CNPF; CCI; MF; CNA; ANI	Studiul privind stimulentele legale ale societăților comerciale, elaborat și publicat. Dezbaterile publice a studiului organizată	Paginile web ale instituțiilor responsabile	PARȚIAL REALIZAT

În scopul identificării stimulentei legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților, precum și întru promovarea aplicării standardelor ISO 37:001, **Centrul Național Anticorupție** a solicitat suportul proiectului Consiliului Europei și a Delegației UE ” Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire”, care s-a angajat de a evalua bunele practici internaționale în asigurarea conformării sectorului privat cu standarde anticorupție. În acest context, la 31 iulie curent a fost organizat atelierul de lucru privind modalitățile de conformare a sectorului privat și efectul acestora în consolidarea integrității afacerilor. La atelier au participat 25 de persoane din partea entităților publice, societății civile, asociațiilor de business și întreprinderilor private. Obiectivul general al evenimentului a fost identificarea potențialelor standarde anticorupție de a fi implementate în sectorul privat în Republica Moldova. În continuare, cu suportul proiectului CLEP, urmează a fi organizate o serie de întruniri cu experți internaționali, selectați pentru a elabora studiul privind bunele practici internaționale și oportunitatea transpunerii acestora în legislația națională, în scopul includerii stimulentei legale pentru promovarea conformării sectorului privat cu politicile de integritate.

⁴¹ https://www.cna.md/public/publications/184975_md_model_de_cod_de.pdf

Conform informației prezentate de **Comisia Națională a Pieței Financiare**, la data de 04.07.2018, de către Plenul Parlamentului Republicii Moldova a fost aprobat în prima lectură proiectul Legii nr.224 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni. Proiectul de Lege menționat are drept scop transpunerea și compatibilizarea prevederilor Legii 1134/1997 cu standardele eurocomunitare, mai cu seamă racordarea legislației naționale la Directiva 2017/1132 UE a Parlamentului European și a Consiliului din 14.06.2017 privind anumite aspecte ale dreptului societăților comerciale, precum și la Directiva 2007/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11.07.2007 privind exercitarea anumitor drepturi ale acționarilor în cadrul societăților comerciale cotate la bursă, având drept scop eficientizarea activității societăților, inclusiv prin dezvăluirea informațiilor aferente convocării și desfășurării adunărilor generale ale societăților, consolidarea drepturilor acționarilor, protejarea investitorilor – fiind astfel asigurată promovarea transparenței și eticii în afaceri.

În contextul procedurii de revizuire a acțiunilor SNIA la mijloc de termen de implementare, Comisia Națională a Pieței Financiare a propus revizuirea atribuirii CNPF a calității de coordonator-responsabil de implementarea acțiunilor nr. 9 și 10 din prioritatea VII.3, motivînd recomandarea cu faptul că acțiunile date depășesc aria de competență a CNPF, respectiv elaborarea codului model de etică în afaceri și de guvernanță corporativă pentru societățile comerciale, implicit pentru societățile cu răspundere limitată și identificarea stimulentei legale pentru promovarea implementării respectivelor coduri fiind impropriei activității CNPF. Drept temei legal, a fost prezentată Legea cadru nr. 192/1998, potrivit căreia CNPF reglementează, autorizează și supraveghează participanții profesioniști la piața financiară nebancaară.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse	Trimestrul IV anul 2017	MF; ANI; Parlamentul	Proiecte de acte normative elaborate și prezentate spre examinare și aprobare. Legi adoptate	Paginile web ale instituțiilor responsabile; Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

Acțiunea nr. 11 a fost dezbătută în cadrul ședinței Grupului de Monitorizare II al Strategiei. A fost expusă poziția Ministerului Finanțelor privind caracterul impropriu al atribuțiilor ce îi revin Serviciului Fiscal de Stat prin art. 23. Capitolul V al Legii nr. 1420 din 31.10.2002 cu privire la filantropie și sponsorizare. A fost evidențiat art. 132 din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997, conform căruia sarcina de bază a SFS constă în asigurarea administrării fiscale, prin crearea de condiții contribuabililor pentru conformare la respectarea legislației, aplicarea uniformă a politicii și reglementărilor în domeniul fiscal. Serviciul Fiscal de Stat este o autoritate administrativă care își desfășoară activitatea în subordinea Ministerului Finanțelor, fiind o structură organizațională separată în sistemul administrativ al acestuia, conform art. 132¹ din Codul Fiscal și conform pct. 2 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea

SFS (aprobat prin H.G. nr. 395 din 05.06.2017). SFS este constituit pentru prestarea serviciilor publice administrative contribuabililor, pentru supravegherea, controlul în domeniul fiscal și constatarea infracțiunilor în cazurile prevăzute de Codul de procedură penală. Ministerul Finanțelor exercită dirijarea metodologică a Serviciului Fiscal de Stat prin acordarea asistenței metodologice în activitatea acestuia.

Conform articolului 23, Capitolul V, al Legii nr. 1420 din 31.10.2002 cu privire la filantropie și sponsorizare, "Controlul asupra legitimității activităților filantropice și de sponsorizare este exercitat de către Serviciul Fiscal de Stat." La acest subiect, Ministerul Finanțelor face referire la Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2016-2018, aprobat prin H.G. nr. 890/2016. Compartimentul D, acțiunea nr. 6 a acestuia prevede realizarea reformei Serviciului Fiscal de Stat prin aprobarea Legii Serviciului Fiscal de Stat. Excluderea activităților improprie din competențele Serviciului Fiscal de Stat. Conform raportului MF, chiar dacă acțiunea nr. 11 din Planul de Acțiuni al SNIA, a fost stabilită prin lege în competența SFS, nu înseamnă că responsabilitatea în domeniul politicilor respective revine Ministerului Finanțelor. Spre exemplu, SFS este responsabil de plățile în Fondul viei și a vinului, însă acest fapt nu înseamnă că MF este responsabil de politicile în domeniul viei și vinului; SFS este responsabil de administrarea taxei de stat, însă acest fapt nu înseamnă că MF este responsabil de politic în domeniul justiției sau taxei de stat.

În acest context, Ministerul Finanțelor, menționează lipsa unei legături între acțiunea de evitare a conflictelor de interese și asigurarea utilizării donațiilor în scopurile propuse, și competențele Ministerului Finanțelor. Mai mult ca atât, avînd în vedere structura Ministerului Finanțelor și competențele acordate prin actele normative ce reglementează activitatea acestuia, Ministerul Finanțelor este în imposibilitate de a-și asuma acțiunea respectivă.

Urmare dezbaterii pe marginea implementării acțiunii nr. 11 în cadrul ședinței Grupului de monitorizare 2 al SNIA, a fost adoptată Decizia Nr.1 din 03.08.2018, care a fost consultată și avizată la toate autoritățile membre ale Grupului. Conform pct. 6 din Decizie, Ministerul Finanțelor va organiza o ședință de lucru avînd drept subiect acțiunea nr.11 "Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse" a priorității VII.3. Etica Afacerilor, a Pilonului VII, pentru a decide asupra modului de implementare în continuare a acesteia.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsa bilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Diseminarea în rîndul comunității de afaceri a standardelor internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”) și a codului-model de etică în afaceri și de guvernanță corporativă	Permanenț, cu verificare anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME; CNPF; CCI; ANI	Materiale de instruire elaborate și distribuite. Instruirii desfășurate cu reprezentanți ai mediului de afaceri. Cel puțin 200 de persoane instruite anual	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Au fost desfășurate 17 instruirii pentru 332 de reprezentanți ai mediului privat. Instruirile sunt desfășurate cu suportul ÎS „Centrul de instruire în domeniul relațiilor de muncă” și CNII Moldinsolv.

Pentru reprezentanții entităților publice a fost desfășurată o instruire pentru 11 persoane, intitulată „Rigorile integrității instituționale prin prisma ISO 37001 Sisteme de management anti-mită.”

De asemenea, în comun cu Consiliul Concurenței a fost lansată Platforma de cooperare anticorupție cu sectorul privat. La acest eveniment au fost prezenți circa 65 de reprezentanți ai agenților economici și a asociațiilor acestora. Reprezentanții mediului de afaceri au primit asistență, inclusiv și pe standardul ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. De asemenea, în perioada de referință, a avut loc instruire și cu reprezentanții a circa 16 campanii din domeniul construcției și circa 10 campanii din domeniul de transport.

Totodată, reținem că asistență și instruire pe componenta dată va continua în anul 2019, cu suportul proiectului CLEP „Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire”.

Prestația bună și foarte bună a formatorilor și utilitatea instruirilor au fost confirmate de 99% de respondenți. Din raportul prezentat de către Comisia Națională a Pieței Financiare, este menționat faptul că a fost asigurată sesizarea entităților de interes public cu privire la necesitatea alinierii la standardele internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 “Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”), precum și a Codului de etică în afaceri.

La solicitarea Centrului Internațional pentru Întreprinderi Private (CIPE), **Camera de Comerț și Industrie** a asigurat prezența agenților economici din Moldova care sunt motivați să introducă standardele internaționale de management în domeniul anticorupție, pentru a participa la Forumul “Conformitatea cu Standardele Anticorupție (ACC Forum) în Moldova”, care a avut loc la 6 noiembrie 2018. Forumul a urmat scopul de elaborare a unei strategii a businessului pentru optimizarea costurilor și riscurilor generate de corupție

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Sensibilizarea publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat	Trimestrul III anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	CNA; ME; CNPf; CCI	Cel puțin 2 campanii de sensibilizare desfășurate. Materiale promoționale distribuite	Emisia posturilor de TV și radio; postările pe rețelele de socializare; Materialele tipografice ale campaniei	REALIZAT

Centrul Național Anticorupție (CNA), cu susținerea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova (PNUD) și MAE al Norvegiei, a lansat campania națională de informare și sensibilizare publică „Integritatea este libertate”, care informează agenții publici, economici și societate privind drepturile și obligațiunile acestora conform prevederilor Legii integrității nr.82 din 25.05.2017. Noile reglementări combină la nivel național politicile de „integritate politică”, „integritate instituțională” și „integritate în sectorul privat”. Campania îmbină filmulețe, infografice și benzi desenate, diseminate în cadrul evenimentelor și instruirilor organizate de către CNA. Printre materiale se regăsesc prezentări cu privire la relațiile agenților

economici cu sectorul public, restricțiile și limitările foștilor agenți publici (Pantufrajul) și limitarea publicității. Toate materialele sunt publicate pe pagina web a CNA⁴².

De asemenea, în perioada de raport, CNA a demarat în cadrul Campaniei „O zi anticorupție în orașul tău”, desfășurată în localitatea Hîncești, Edineț și Cahul acțiuni de sensibilizare a publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat. În cadrul acestei campanii au fost distribuite cetățenilor pliante informative, stegulețe, agende, pixuri, briloace și genți care conțineau informații relevante privind prevenirea și combaterea corupției în sectorul privat.

Subsecvent, cetățenii au primit asistență și consiliere, de la angajații CNA, pe problemele și întrebările cu care s-au întâmpinat. În acest sens, li s-a oferit tot suportul consultativ în vederea soluționării pozitive și în interesul public a deficiențelor și litigiilor.

În cadrul evenimentului organizat cu ocazia marcării Zilei Europei, CNA a desfășurat în mun. Chișinău și Ungheni acțiuni/măsuri de sensibilizare a publicului larg privind riscurile și consecințele corupției în sectorul privat, precum și despre importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul dat.

O altă Campanie de sensibilizare a publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat a fost evenimentul „Ziua Ușilor Deschise la CNA”. În cadrul evenimentului dat, în fața instituției a fost plasat Cortul anticorupție care era asigurat de către colaboratorii CNA. Scopul campaniei rezidă în sensibilizarea și educarea populației, privind fenomenul corupției în sectorul public și privat, modalitățile de denunțare a actelor de corupției și a obținerii dezaprobării publice a corupției. Au fost distribuite cetățenilor materiale informative și li s-a acordat asistență și consiliere, de către angajații CNA.

De asemenea, CNA a participat în cadrul evenimentului „Ziua Ușilor deschise la Parlament” unde a sensibilizat opinia publică referitor la consecințele corupției, mecanismele de denunțare a actelor de corupție și răspunderii pentru lipsa integrității.

Totodată, în cadrul a 6 emisiuni difuzate de Publica TV, Canal 3 TV, TV Vocea Basarabiei a fost sensibilizat publicul privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției inclusiv în sectorul privat

Pe pagina oficială a CNA și rețeaua de socializare facebook a CNA au fost plasate informații privind politicile anticorupție, evenimentele/acțiunile/măsurile și materiale video privind importanța prevenirii și combaterii corupției inclusiv în sectorul privat.

Din informațiile parvenite de la Comisia Națională a Pieței Financiare, este relevat faptul că a fost asigurată sesizarea entităților de interes public referitor la dispunerea de acțiuni punctuale în materie de integritate, prevenire și combatere a corupției în sectorul privat, sensibilizând angajații prin campaniile lansate de CNA (campania națională „Integritatea este libertate”).

⁴² <https://www.cna.md/pageview.php?l=ro&idc=167&t=/INTEGRITATEA-este-Libertate/Despre-Campanie&>

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Revizuirea legislației (privind cadastrul bunurilor imobile și insolabilitatea) în vederea asigurării protecției cetățenilor care investesc în proiecte de construcție a blocurilor de locuințe împotriva fraudelor	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	MDRC; ME; CNA	Proiect de lege elaborat. Legea adoptată	Monitorul Oficial al RM	REALIZAT

Ministerul Economiei și Infrastructurii informează despre realizarea acțiunii nr. 14, prin adoptarea Legii nr.133 din 15.11.2018 privind modernizarea Codului Civil și modificarea unor acte legislative. La art.1, pct.390, Legea vizată prevede completarea Codului Civil, Capitolul I, Titlul II, cu "secțiunea a 7¹-a Vânzarea -cumpărarea bunurilor imobile". Potrivit acestei secțiuni, cumpărătorul unui bun imobil în construire obține un drept de proprietate provizoriu care se înregistrează în registrul bunurilor imobile, constituind drept real, condiționat asupra imobilului. Concomitent, această secțiune conține o serie de prevederi menite să protejeze cumpărătorul de eventuale fraude.

PROGRESUL CANTITATIV AL REALIZĂRII REZULTATELOR SCONTATE ȘI A INDICATORILOR DE REZULTAT

În cadrul analizei rezultatelor scontate și a indicatorilor de rezultate au fost reflectate progresele prin atribuirea scorurilor în dependență de nivelul de realizare al acțiunii: 0 = nerealizat, 1=parțial realizat, 2=în proces de realizare 3=realizat

Pilonul I. Parlamentul

<i>Prioritățile pilonului I</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2017/2018</i>
I.1. Promovarea eticii deputaților	<ul style="list-style-type: none"> Încălcarea regulilor de etică și conduită din partea deputaților, sancționată 	<ul style="list-style-type: none"> Anchetele de serviciu și rapoartele structurii responsabile/responsabilului de etică, desfășurate Sancțiunile aplicate
Acțiunea 1 – gradul de realizare 3 Acțiunea 2 – gradul de realizare 2 Acțiunea 3 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2,33 (o creștere cu 1,33 puncte comparativ cu anul 2017)	Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional Opinia favorabilă privind Parlamentul – 26% ⁴³ (o creștere cu 7% comparativ cu anul 2017)
I.2. Consolidarea controlului parlamentar	<ul style="list-style-type: none"> Aplicarea legilor și funcționarea instituțiilor publice supuse controlului parlamentar, eficientizată 	<ul style="list-style-type: none"> Legile supuse controlului parlamentar Instituțiile publice supuse controlului parlamentar
Acțiunea 7 – gradul de realizare 3 Acțiunea 8 – gradul de realizare 1 Acțiunea 9 – gradul de realizare 1 Acțiunea 10 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 2 (o creștere cu 0,5 puncte comparativ cu anul 2017)	Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 1.1. Limite din partea legislativului – 0.57 (o descreștere cu 0,03%) Banca Mondială Indicatorul Mondial de Guvernare „Calitatea regulatorie” – 54

⁴³ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_poll_december_2018-january_2019.pdf

<p>I.3 Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Transparența procesului legislativ la toate etapele, asigurată • Monitorizarea publică a activității Parlamentului, facilitată • Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi, excluse/ diminuate 	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorizarea activității Parlamentului din partea societății civile înregistrează îmbunătățiri • Legile care prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective
<p>Acțiunea 11 – gradul de realizare 1 Acțiunea 12 – gradul de realizare 3 Acțiunea 13 – gradul de realizare 2 Acțiunea 14 – gradul de realizare 1 Acțiunea 15 – gradul de realizare 1</p>	<p>Gradul de realizare 2 (o creștere cu 0,8 puncte comparativ cu anul 2017)</p>	<p>Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislativ – 0.12(o creștere cu 0.5 puncte)</p>

* 0 = nerealizat, 1=realizat parțial, 2=în proces de realizare; 3=realizat

Surse indicatori: http://www.iri.org/sites/default/files/wysiwyg/2017-11-8_moldova_poll_presentation.pdf

<http://data.worldjusticeproject.org/#/groups/MDA>

<http://info.worldbank.org/governance/wgi/#reports>

Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat în 2018 de către Institutul Republican Internațional, relevă o îmbunătățire a opiniei favorabile a respondenților față de Parlament cu 7% comparativ cu rezultatele din anul 2017.

În evaluarea controlului parlamentar a puterii guvernului, Indicele 1.1 Limite din partea legislativului prezintă valoarea de 0.57 în anul 2018, o scădere cu 0.3 puncte. Deși descreșterea este nesemnificativă, aceasta indică necesitatea acordării atenției continue domeniului controlului parlamentar, inclusiv în contextul analizelor care evidențiază necesitatea intensificării măsurilor de promovare a integrității membrilor Parlamentului și a transparenței față de societatea civilă și cetățeni.

Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislație, compilat de către Proiectul Justiției Globale, înregistrează valoarea 0.12, o îmbunătățire cu 0,5 comparativ cu anul 2017. Deși rezultatul marchează o valoare mică în domeniu, progresul în contextul acțiunilor SNIA poate rezulta inclusiv din eforturile depuse întru consolidare eticii și conduitei în Parlament. Rezultatul marchează totuși insuficiența eforturilor de control al procesului legislativ, a conformării cu rezultatele expertizei anticorupție.

Raportul Parlamentar Global pentru anul 2017, elaborat de către Uniunea Interparlamentară și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, constată faptul că Parlamentul Republicii Moldova deține resurse limitate pentru a realiza controlul parlamentar și nu aplică o practică standardizată de numire a responsabililor, de stabilire a termenilor și resurselor necesare pentru procesul de monitorizare. Cu toate acestea, raportul atestă că mai multe sarcini pot fi realizate cu resursele disponibile și extra-parlamentare pentru a susține toate comitetele să-și exercite funcția de control în mod mai efektiv. Se recomandă elaborarea unor instruiți specializate, consolidarea coordonării dintre comitete și unitățile de cercetare și analiză ale Parlamentului, precum și stabilirea unei practici profesionale și consistente în domeniul dat.

Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

<i>Prioritățile pilonului II</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2018</i>
II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice	<ul style="list-style-type: none"> • Climatul de integritate instituțională cultivat în cadrul entităților publice • Încălcarea exigențelor de integritate de către agenții publici, inclusiv membrii Guvernului și aleșii locali, sancționată 	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluările integrității instituționale în cadrul CNA și al Serviciului de Informații și Securitate, publicate • Sancțiunile pentru lipsa de integritate instituțională, constatate în evaluările CNA și SIS, aplicate
Acțiunea 1 – gradul de realizare 1	Gradul de realizare 1 (fără schimbări, în comparație cu anul 2017)	Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional
Acțiunea 2 – gradul de realizare 1		Opinia favorabilă privind Guvernul – 36% (o creștere cu 7 %)
Acțiunea 3 – gradul de realizare 1		Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției
Acțiunea 4 – gradul de realizare 1		Factorul „Control asupra puterii Guvernului” – 00.43 (scădere cu 0,01 puncte)
Acțiunea 5 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 6 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 7 – gradul de realizare 1		

<p>Acțiunea 8 – gradul de realizare 1 Acțiunea 9 – gradul de realizare 1 Acțiunea 10 – gradul de realizare 1 Acțiunea 11 – gradul de realizare 1 Acțiunea 12 – gradul de realizare 1 Acțiunea 13 – gradul de realizare 1 Acțiunea 14 – gradul de realizare 1 Acțiunea 15 – gradul de realizare 3 Acțiunea 16 – gradul de realizare 3 Acțiunea 17 – gradul de realizare 3 Acțiunea 18 – gradul de realizare 3</p>		<p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Factorul „Aplicarea reglementărilor” – 0.42 (fără schimbări)</p> <p>factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Sanționarea pentru abateri disciplinare – 0.29 (o scădere cu 0,01 puncte)</p>
<p>II.2. Abordarea sectorială a corupției</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, mediu, achiziții publice, administrare și deetatare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, redusă 	<p>Percepția și/sau experiențele cetățenilor și ale oamenilor de afaceri privind corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, achiziții publice, administrare și deetatare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, îmbunătățite</p>
<p>Acțiunea 19 – gradul de realizare 3 Acțiunea 20 – gradul de realizare 2 Acțiunea 21 – gradul de realizare 2 Acțiunea 22 – gradul de realizare 2</p>	<p>Gradul de realizare 2 (cu 0.5 puncte mai mult decât în anul 2017)</p>	<p>Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional</p> <p>Opinia favorabilă privind autoritățile locale – 57% (o creștere cu 8%)</p>

<p>Acțiunea 23 – gradul de realizare 2 Acțiunea 24 – gradul de realizare 2 Acțiunea 25 – gradul de realizare 2 Acțiunea 26 – gradul de realizare 1 Acțiunea 27 – gradul de realizare 2 Acțiunea 28 – gradul de realizare 1 Acțiunea 29 – gradul de realizare 3 Acțiunea 30 – gradul de realizare 2</p>		<p>Națiuni în tranziție/Freedom House</p> <p>Scorul „Guvernare democratică locală” – 5.50 (fără schimbări)</p>
<p>II.3. Transparență și responsabilitate, inclusiv în fața cetățenilor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Transparența promovării prin Guvern a proiectelor de acte normative, asigurată • Calitatea serviciilor publice, sporită • Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi și proiectele de hotărâri ale Guvernului, diminuate 	<ul style="list-style-type: none"> • Proiectele de acte normative plasate pe pagina web a Guvernului • Serviciile publice prestate prin intermediul platformelor electronice • Acțiunile în regres pentru prejudicierea statului și a societății, înaintate • Legile și hotărârile de Guvern ce prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective
<p>Acțiunea 31 – gradul de realizare 2 Acțiunea 32 – gradul de realizare 3 Acțiunea 33 – gradul de realizare 3 Acțiunea 34 – gradul de realizare 2 Acțiunea 35 – gradul de realizare 2 Acțiunea 36 – gradul de realizare 1</p>	<p>Gradul de realizare 2 (cu 1 punct mai mult decât în anul 2017)</p>	<p>factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale – 0.61 (o creștere cu 0,04 puncte)</p>

Acțiunea 37 – gradul de realizare 1		
-------------------------------------	--	--

Un succes remarcabil în perioada anului 2018 îl reprezintă adoptarea celor 9 planuri sectoriale anticorupție și 31 planuri locale anticorupție, care relevă un angajament deosebit din partea autorităților responsabile: de a evalua și soluționa probleme individuale, specifice activității instituționale și de sector, care sunt cel mai bine cunoscute de către entitățile care operează în acest sector. Progresul a fost evidențiat și în Raportul de implementare a Acordului de Asociere RM-UE⁴⁴.

Indicatorii internaționali de asemenea au înregistrat progrese, Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat în iulie 2018 de către Institutul Republican Internațional, relevă o îmbunătățire a opiniei favorabile a respondenților față de Guvern cu 7% comparativ cu rezultatele din anul 2017. Factorii "Controlul asupra Guvernului" și "Aplicarea reglementărilor" reflectă scăderi ne semnificative, care totuși urmează a fi monitorizate în scopul depistării eventualelor provocări care necesită a fi soluționate

Indicele "Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale" înregistrează o scădere ne semnificativă, relevând persistența curenților depistate și în anul 2017, privind nerespectarea obligațiilor de remitere a proiectelor de acte normative pentru efectuarea expertizei anticorupție, necunoașterea mecanismului dat, nepublicarea rapoartelor de expertiză. Domeniul necesită o abordare minuțioasă, atât din punct de vedere al instruirilor pentru agenții publici privind obligativitatea măsurii precum și mecanisme eficiente de monitorizare a realizării acesteia.

Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție

<i>Prioritățile pilonului III</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2017</i>
III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentele de asigurare a integrității justiției și a autorităților anticorupție, consolidate și efectiv aplicate 	<ul style="list-style-type: none"> Anchete de serviciu desfășurate, sancțiuni aplicate judecătorilor, procurorilor, angajaților CNA și ANI
Acțiunea 1 – gradul de realizare 2 Acțiunea 2 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2	Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional

⁴⁴ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/association_implementation_report_on_moldova.pdf

<p>Acțiunea 3 – gradul de realizare 2</p> <p>Acțiunea 4 – gradul de realizare 2</p>		<p>Opinia favorabilă privind instanțele judecătorești – 30% (o creștere cu 7%)</p>
<p>III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Funcționarea instituțiilor anticorupție consolidată • Aplicarea sancțiunilor descurajatoare pentru corupție 	<ul style="list-style-type: none"> • Statistica privind condamnările pentru acte de corupție și acte conexe corupției, ameliorată
<p>Acțiunea 5 – gradul de realizare 0</p> <p>Acțiunea 6 – gradul de realizare 0</p> <p>Acțiunea 7 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 8 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 9 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 10 – gradul de realizare 2</p> <p>Acțiunea 11 – gradul de realizare 2</p> <p>Acțiunea 12 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 13 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 14 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 15 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 16 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 17 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 18 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 19 – gradul de realizare 3</p>	<p>Gradul de realizare 2.4 (o creștere cu 0,19 puncte în comparație cu anul precedent)</p>	<p>Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation</p> <p>Scorul „Eficiența justiției” – 44.9 (o creștere cu 0,05 puncte)</p> <p>Națiuni în tranziție/Freedom House</p> <p>Scorul „Cadrul judiciar și independența” – 5 (fără schimbări)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 2.2. Lipsa corupției în justiție, factorul „Lipsa corupției” – 0.35 (o scădere cu 0,01)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția civilă” – 0.32 (o creștere cu 0,04 puncte)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p>

		<p>Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția civilă” – 0.341 (o scădere cu 0,03 puncte)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția penală” – 0.34 (o scădere cu 0.03 puncte)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția penală” – 0.46 (o creștere cu 0.24 puncte)</p>
<p>III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Standardele de integritate instituțională și profesională cunoscute și aplicate în cadrul entităților publice • Cultivată intoleranța elevilor și studenților față de corupție 	<ul style="list-style-type: none"> • Sesizări privind coruperea activă și influențele necorespunzătoare, depuse de agenții publici • Sesizări privind manifestările de corupție în școli și universități, inclusiv în timpul examenelor, depuse de părinți, elevi și studenți
<p>Acțiunea 20 – gradul de realizare 2 Acțiunea 21 – gradul de realizare 1 Acțiunea 22 – gradul de realizare 1 Acțiunea 23 – gradul de realizare 2 Acțiunea 24 – gradul de realizare 2 Acțiunea 25 – gradul de realizare 3</p>	<p>Gradul de realizare 2 (o scădere cu 0,25 puncte în comparație cu anul 2017)</p>	

Acțiunea 26 – gradul de realizare 3 Acțiunea 27 – gradul de realizare 2		
III.4. Recuperarea bunurilor infracționale	<ul style="list-style-type: none"> Bunurile provenite din infracțiuni de corupție, din acte conexe corupției și din alte activități criminale, indisponibilizate și confiscate 	<ul style="list-style-type: none"> Sentiințele pe cauze de corupție ce dispun aplicarea confiscării <ul style="list-style-type: none"> Cererile de comisie rogatorii privind indisponibilizarea bunurilor infracționale, transmise în străinătate și executate în Republica Moldova
Acțiunea 28 – gradul de realizare 3 Acțiunea 29 – gradul de realizare 3 Acțiunea 30 – gradul de realizare 0 Acțiunea 31 – gradul de realizare 2 Acțiunea 32 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2 (o scădere cu 1 punct în comparație cu anul 2017)	
III.5. Despăgubirea victimelor corupției	<ul style="list-style-type: none"> Prejudiciile suportate de stat și de persoane ca urmare a actelor de corupție, reparate 	<ul style="list-style-type: none"> Statisticile privind repararea benevolă a prejudiciilor cauzate prin acte de corupție și acte conexe corupției, în creștere Prejudiciile cauzate prin acte de corupție și acte conexe corupției, recuperate în baza acțiunilor civile depuse de procurori în interesul statului
Acțiunea 33 – gradul de realizare 2 Acțiunea 34 – gradul de realizare 2 Acțiunea 35 – gradul de realizare 2 Acțiunea 36 –	Gradul de realizare 2	

* 0 = nerealizat, 1=realizat parțial, 2=în proces de realizare, 3=realizat

Surse indicatori:

http://www.iri.org/sites/default/files/wysiwyg/2017-11-8_moldova_poll_presentation.pdf

<https://www.heritage.org/index/heatmap>

<http://data.worldjusticeproject.org/#groups/MDA>

<https://freedomhouse.org/report/nations-transit/2018/moldova>

Analiza indicilor privind gradul de realizare relevă o îmbunătățire a situației comparativ cu anul 2017, datorită lansării noilor instrumente de asigurare a integrității, precum Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate și a instrumentelor de aplicare a acesteia.

Totodată, un grad de creștere a valorii indicilor se datorează și revizuirii modului de categorizare a gradului de realizare, urmare adoptării Deciziei Grupului de monitorizare 1.

Subsecvent, Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat în iulie 2018 de către Institutul Republican Internațional, relevă o îmbunătățire a opiniei favorabile a respondenților față de instanțele judecătorești cu 7% comparativ cu rezultatele din anul 2017.

Cu toate acestea, se identifică fluctuații ne semnificative în rândul indicatorilor internaționali de impact, relevându-se necesitatea monitorizării continue a situației. Raportul Departamentului de Stat al SUA privind situația drepturilor omului în Republica Moldova pentru anul 2018 remarcă continuitatea problemei corupției în sistemul judiciar.

Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

<i>Prioritățile pilonului IV</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2017</i>
IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	<ul style="list-style-type: none">Societatea informată cu privire la sursele de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	<ul style="list-style-type: none">Monitorizare publică posibilăRapoartele partidelor politice privind finanțarea campaniilor electorale, disponibile
Acțiunea 1 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2,6 (o creștere cu 0.2 puncte în comparație cu anul 2017)	Sondajul Opiniei Publice a locuitorilor Moldovei/IRI Opinia favorabilă privind CEC = 38% (o creștere cu 10%)
Acțiunea 2 – gradul de realizare 3		
Acțiunea 3 – gradul de realizare 2		
Acțiunea 4 – gradul de realizare 3		
Acțiunea 5 – gradul de realizare 3		
		Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 1.6. Tranzacția legitimă a puterii, factorul „Control asupra puterii Guvernului” = 0.47 (o îmbunătățire cu 0.03 puncte)

<p>IV.2. Control eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea accesului la guvernare pentru partidele oneste și politicienii integri 	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorizarea din partea societății civile și a misiunilor internaționale de observare a alegerilor consemnează îmbunătățiri • Încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale și cu privire la coruperea alegătorilor, investigate • Sancțiuni administrative, contravenționale și penale aplicate
<p>Acțiunea 6 – gradul de realizare 2 Acțiunea 7 – gradul de realizare 2 Acțiunea 8 – gradul de realizare 1 Acțiunea 10 – gradul de realizare 0 Acțiunea 11 – gradul de realizare 2 Acțiunea 12 – gradul de realizare 2</p>	<p>Gradul de realizare 1.5 (o scădere cu 0.16 puncte în comparație cu anul 2017)</p>	<p>Sondajul Opiniei Publice a locuitorilor Moldovei/IRI Opinia favorabilă privind partidele politice = 25% (o creștere cu 11%)</p>

Raportul Comisiei Electorale Globale din anul 2012⁴⁵, Aprofundarea Democrației: o strategie de îmbunătățire a alegerilor la nivel global, definește alegerile integre drept „profesionale, imparțiale, transparente în organizare și administrare pe durata întregului ciclu electoral”. Tergiversarea unuia din elementele descrise contribuie la scăderea încrederii publice în procesul electoral și în instituțiile responsabile de monitorizarea și gestionarea acestuia. În acest context, este relevant de analizat cât de semnificative sunt schimbările rezultatelor sondajului realizat de Institutul Republican Internațional (IRI), conform căruia, predispoziția înaltă și medie a cetățenilor de a vota în următoarele alegeri a scăzut cu 3% în octombrie 2018, comparativ cu luna februarie a aceluiași an.

⁴⁵ http://www.cicde.md/media/files/files/integritate_electoral_a_ro_web_7215156.pdf

Sondajul IRI: Cît de predispuși sunteți, sau deloc, să participați la vot în următorul scrutin parlamentar?



Sursa: sondajul opiniei publice: locuitorii Republicii Moldova, Septembrie-Octombrie 2018⁴⁶

Indicatorul privind încrederea în CEC a populației a crescut cu 10%, 38% din respondenți afirmînd opinia favorabilă față de autoritate în lunile septembrie-octombrie al anului 2018. Totodată, în același studiu, se înregistrează o creștere cu 2% în perioada octombrie 2017-decembrie 2018, în opinia respondenților privind prezența corupției în cadrul partidelor politice și a managementului acestora.

Pilonul V. Curtea de Conturi

Considerînd constatările prenotate la acțiunile cu termen de realizare în anul 2018, se manifestă următoarele rezultate la Pilonul V. Curtea de Conturi

Prioritățile pilonului V	Rezultate scontate	Indicatori de rezultat
V.1. Transparența activității Curții de Conturi	<ul style="list-style-type: none"> Sporirea calității în activitatea Curții de Conturi 	<ul style="list-style-type: none"> Monitorizarea activității Curții de Conturi din partea societății civile, îmbunătățită
Acțiunea 1 – gradul de realizare 2 Acțiunea 2 – gradul de realizare 0 Acțiunea 3 – gradul de realizare 3 Acțiunea 4 – gradul de realizare 3 Acțiunea 5 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 1.2 (o creștere cu 0.2 puncte în comparație cu anul 2017)	Studiul Bugetelor Deschise (Open Budget Survey, OBS) Transparența bugetară – 58/100 Participare publică – 7/100
V.2. Impactul activității de audit	<ul style="list-style-type: none"> Asigurarea integrității fondurilor publice și a celor din asistența externă 	<ul style="list-style-type: none"> Sanțiuni pentru acte de corupție constatate în baza informațiilor transmise de Curtea de Conturi, aplicate Prejudiciul cauzat statului, recuperat

⁴⁶ https://www.iri.org/sites/default/files/2018-11-15_moldova_poll.pdf

Acțiunea 6 – gradul de realizare 1 Acțiunea 7 – gradul de realizare 3 Acțiunea 8 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 0.67 (o scădere cu 1.33 puncte în comparație cu anul 2017)	Studiul Bugetelor Deschise (OBS) Monitorizare bugetară (de către puterea legislativă: Formulare/aprobare – 48/100 Executare/audit – 47/100 Monitorizare bugetară (de către instituția supremă de audit) – 83/100 Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept /Proiectul Mondial al Justiției Indicele 1.3. Auditarea independentă – 0.43/1
--	--	--

Surse indicatori de rezultat - <https://www.internationalbudget.org/budget-work-by-country/findgroup/group-data/?country=md>
<http://data.worldjusticeproject.org/#/groups/MDA>

Studiul Bugetelor Deschise (Open Budget Survey), realizat de către Parteneriatul Internațional pe domeniul Bugetelor, oferă posibilitatea de a estima transparența bugetară în baza cantității și actualității informației bugetare publicate de guverne. Fiecărei țări îi este atribuit un scor între 0 și 100 pe domeniile de clasificare: transparența bugetară, participare publică, monitorizare bugetară. Indicatorul se prezintă de a fi relevant pentru a măsura atingerea rezultatelor scontate ale Pilonului V, atribuind scorul de 58 din 100 la capitolul „Transparența bugetară”. Se concluzionează asupra caracterului limitat al informației bugetare oferite publicului. Scorul de 7 puncte din 100 la capitolul „Participarea publicului” relevă manifestarea nefrecventă a oportunităților de participare a publicului în procesul de elaborare, monitorizare și evaluare a bugetului.

Pilonul VI. Avocatul Poporului

<i>Prioritățile pilonului VI</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Respectarea drepturilor omului în cadrul entităților publice 	<ul style="list-style-type: none"> Rapoartele partenerilor de dezvoltare privind situația drepturilor omului în Republica Moldova consemnează îmbunătățiri

		<ul style="list-style-type: none"> Riscurile afectării drepturilor omului prin corupția constatată în rapoartele CNA privind evaluarea integrității instituționale, înlăturate de către entitățile evaluate
<p>Acțiunea 1 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 2 – gradul de realizare 1</p> <p>Acțiunea 3 – gradul de realizare 3</p>	Gradul de realizare 2.33	<p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Factorul „Drepturi fundamentale” – 0.54⁴⁷ (fără schimbări)</p>
VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate	<ul style="list-style-type: none"> Încurajarea denunțării corupției și a fraudelor de către angajați 	<ul style="list-style-type: none"> Cadrul normativ privind procedura de protecție a avertizorilor de integritate, elaborat și adoptat Avertizori de integritate care au solicitat protecție și care au fost luați sub protecția Avocatului Poporului Rapoartele Avocatului Poporului prezentate în Parlament Monitorizarea activității Avocatului Poporului din partea societății civile, îmbunătățită
<p>Acțiunea 4 – gradul de realizare 1</p> <p>Acțiunea 5 – gradul de realizare 2</p>	Gradul de realizare 1.6	

⁴⁷ https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-ROLI-2018-June-Online-Edition_0.pdf

Acțiunea 6 – gradul de realizare 3		
Acțiunea 7 – gradul de realizare 2		
Acțiunea 8 – gradul de realizare 0		

Factorul "Drepturi fundamentale" al Indicatorului Statului de Drept, calculat de Proiectul Mondial al Justiției, a înregistrat o menținere a indicelui de 0.54 în anul 2018 ca și anul 2017. Raportul special privind situația apărătorilor drepturilor omului, prezentat în cadrul Comitetului ONU Drepturile Economice, Sociale și Culturale, prezintă între recomandări "sporirea eforturilor de eradicare a corupției prin implementarea unei politici de toleranță-zero"

Pilonul VII. Sectorul privat

<i>Prioritățile pilonului VII</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public	<ul style="list-style-type: none"> Prevenirea promovării intereselor agenților economici afiliați exponenților mediului public și politic în relațiile comerciale cu statul: parteneriate public-private, concesiuni, privatizări, achiziții publice etc. Prevenirea spălării banilor proveniți din corupție Facilitarea recuperării bunurilor provenite din infracțiuni de corupție 	<ul style="list-style-type: none"> Investigații jurnalistice/penale privind beneficiarii efectivi din mediul public/politic ai parteneriatelor public-private, concesiunilor, privatizărilor, achizițiilor publice etc., realizate și sancțiuni aplicate
Acțiunea 1 – gradul de realizare 1 Acțiunea 2 – gradul de realizare 2 Acțiunea 3 – gradul de realizare 1	Gradul de realizare 1.33 (o scădere cu 0.67 comparativ cu anul 2017)	Indicele Global al Inovației ⁴⁸ Pilonul instituțional – 56.04 (o scădere cu 0.36 puncte)

⁴⁸ <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-economy>

<p>VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prevenirea promovării intereselor private ale demnitarilor publici în cadrul întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, aflate sub controlul entităților publice pe care le conduc 	<ul style="list-style-type: none"> • Indicatorii rentabilității întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, îmbunătățiți
<p>Acțiunea 4 – gradul de realizare 3 Acțiunea 5 – gradul de realizare 3 Acțiunea 7 – gradul de realizare 1 Acțiunea 8 – gradul de realizare 3</p>	<p>Gradul de realizare 2.5 (o creștere cu 0.5 comparativ cu anul 2017)</p>	<p>Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Scorul „Libertatea afacerilor de corupție” – 63.5 (o scădere cu 2.4 puncte)</p> <p>Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Scorul „Libertatea investițiilor” – 58.5 (o scădere cu 5 puncte)</p>
<p>VII.3. Etica afacerilor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea unui mediu concurențial liber, corect și onest pentru sectorul privat 	<ul style="list-style-type: none"> • Sancțiuni aplicate exponenților mediului de afaceri pentru corupere activă, dare și luare de mită, trafic de influență și abuzuri
<p>Acțiunea 9 – gradul de realizare 1 Acțiunea 10 – gradul de realizare 1 Acțiunea 11 – gradul de realizare 0 Acțiunea 12 – gradul de realizare 3 Acțiunea 13 – gradul de realizare 3 Acțiunea 14 – gradul de realizare 3</p>	<p>Gradul de realizare 1.83 (o creștere cu 0.5 comparativ cu anul 2017)</p>	<p>Institutul pentru Guvernare din Basel Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului – 5.37 (o scădere cu 0.06 puncte)</p>

Conform rezultatelor sondajului realizat de către CCI, în cooperare cu IDIS "Viitorul" și cu susținere din partea CIPE, 47,9% din antreprenori consideră că anume corupția împiedică mult și foarte mult desfășurarea afacerilor în Republica Moldova, iar 20,4% consideră că corupția blochează desfășurarea afacerilor în țară.

În anul 2018, inclusiv în baza informației raportate de autorități, se identifică o participare sporită a mediului de afaceri în domeniul anticorupție. Aceasta poate fi rezultatul intensificării eforturilor de către entitățile publice, inclusiv Centrul Național Anticorupție, prin organizarea campaniilor de informare, a meselor rotunde și a instruirilor pentru sectorul privat. Totodată, un rezultat direct și în termen scurt va fi extinderea vocii sectorului privat în dialogul cu sectorul public, creșterea numărului de indicatori măsurați privind percepția sectorului privat privind corupția, dar și influența percepției date, posibil în mod negativ, datorită sporirii accesibilității informației la acest subiect.

Astfel, indicatorii bazați pe chestionarea percepției sectorului privat privind corupția în țară, reflectă la finele anului 2018 o scădere în calificativele privind impactul corupției asupra activității businessului, după cum și este reflectat în tabelul de mai sus. Totodată, este incontestabilă necesitatea perfecționării continue a prestației entităților publice în interacțiunea cu companiile și prezența unor provocări actuale în acest sens. Astfel, spre exemplu, "Raportul de cartografiere a riscurilor de corupție și soluțiile businessului pentru controlul de stat în Republica Moldova"⁴⁹, realizat de IDIS Viitorul, în cooperare cu Centrul Internațional pentru Întreprindere Privată (CIPE) și Agenda Națională de Business din Moldova, relevă potrivit răspunsurilor oamenilor de afaceri, că în circa 20% din cazuri când au fost depistate anumite neregulii în urma controalelor autorităților publice, li s-a cerut sume de bani sau cadouri pentru a „rezolva” cazul.

Indicele Global al Inovației, creat de către Institutul European pentru Administrarea Businessului, Universitatea Cornell și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, estimează capacitatea țării de a asigura activitatea inovatorie prin prisma a șapte piloni, printre care se regăsește și pilonul instituțional, bazat pe mediul politic, mediul de afaceri și mediul regulator. Pilonul instituțional încorporează indicatorii efectivității guvernamentale, calității regulatorii, statului de drept, costurile de concediere aferente disponibilizărilor, facilitarea inițierii afacerilor ș.a. Pentru anul 2018, Pilonul instituțional în Republica Moldova a înregistrat un scor de 56.04, o scădere cu 0.36 puncte comparativ cu anul 2011. Sub-indicele eficacității guvernamentale a înregistrat o scădere de 13.04 puncte, sub-indicele calității regulatorii a scăzut cu 6.05 puncte, iar sub-indicele statului de drept a crescut cu 0.33 puncte. Se trasează o legătură cu rezultatele stabilite la Pilonul VII al Strategiei, unde carențele cele mai semnificative se regăsesc la acțiunile 10 și 11, care se încadrează în domeniul statului de drept. Astfel, Republica Moldova se prezintă restantă la capitolul încrederii și conformării agenților cu regulile societății. Spre exemplu, Legea nr. 1420 din 31.10.2002 în continuare necesită modificări întru promovarea transparenței sponsorizărilor filantropice. Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului a crescut cu 0.06 puncte, marcând o creștere în

⁴⁹ <http://anb.viitorul.org/files/resource/Raport%20de%20cartografiere%20fin.pdf>

riscul fraudei financiare în țară. Totodată, se înregistrează o scădere cu 2.4 puncte a scorului la indicele "Libertatea afacerilor de corupție".

DESCRIEREA RISCURILOR ÎN IMPLEMENTAREA ACȚIUNILOR PENTRU PERIOADA URMĂTOARE

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului I. Parlamentul

Acțiunile 1, 2, 3 – deschiderea sporită față de stabilirea normelor și standardelor de conduită și etică a deputaților se reflectă în ameliorarea riscului aferent acțiunilor date, inclusiv prin includerea prevederilor vizate în Codul regulilor și procedurilor parlamentare. Studiul realizat cu suportul PNUD-Moldova și a GOPAC, oferă o viziune asupra oportunității de perfecționare a situației în domeniu. Totodată, este relevant de apreciat recomandările oferite de experți, privind revizuirea următoarelor subiecte: necesitatea reglementării clare a funcționării comitetului parlamentar creat pentru cercetarea subiectelor privind conduita și etica, lipsa unor sancțiuni clare și comprehensive pentru lipsa conduitei în plen, precum și în procesul de îndeplinire a mandatului, integrarea regulilor privind recepționarea cadourilor și beneficiilor, introducerea prevederilor privind conflictul de interese precum și stabilirea normelor privind etica și conduita după expirarea mandatului.

Un alt risc se poate manifesta în domeniul asigurării transparenței activității de control a autorităților publice. În contextul Pilonului I, riscul persistă în cazul următoarelor acțiuni:

Acțiunile 8, 9 - se referă la consolidarea controlului parlamentar, în acest context fiind atestată o planificare și transparență insuficiente a activității comisiilor parlamentare.

Acțiunile 11, 14, 15 – publicarea sintezelor obiecțiilor și propunerilor prezentate de societatea civilă, precum și a rapoartelor de expertiză anticorupție a înregistrat progrese comparativ cu anul 2017. Totodată, realizarea acestora nu este asigurată deplin, urmînd a fi monitorizată și perfectată în continuare, în scopul realizării angajamentelor de guvernare transparentă, promovării unor legi integre, menite să consolideze statul de drept.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului II. Guvern, sector public și administrația publică locală

Acțiunile 1-14 - se referă la promovarea integrității în cadrul entităților publice prin realizarea și monitorizarea unui set de 14 politici anticorupție și necesită asumarea responsabilității instituționale și manageriale pentru integritatea angajaților. Riscuri persistă pentru mai multe acțiuni, dintre acestea, revizuirea și perfectarea mecanismelor sunt necesare în cazul stabilirii măsurilor de monitorizare a fenomenului de pantuflaj, elaborării și completării registrelor riscurilor, aprobarea codurilor de conduită pentru angajați. Alte riscuri țin de insuficiența cunoașterii instrumentelor anticorupție. În acest caz evidențiem necesitatea respectării obligativității de realizare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative, precum și riscul aferent noilor prevederi ale Legii nr. 100/2018, care necesită de a fi uniformizate cu prevederile Legii integrității nr. 82/2017, în special la subiectul necesității de realizare a expertizei anticorupție doar a proiectelor de acte normative definitive.

O sursă de risc pentru Pilonul II este progresul tardiv la subiectul Abordării sectoriale a corupției. Astfel, după aprobarea întârziată a celor 9 planuri sectoriale, este recomandă o

atenție sporită implementării și raportării progreselor de către entitățile implementatoare, în special, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 676/2017 și indicatorii de progres ai acțiunilor din Prioritatea II.2. La subiectul adoptării planurilor anticorupție la nivel local, rata de realizare constituie 92% de planuri locale anticorupție adoptate de către autoritățile administrației locale de nivelul II.

La prioritatea *Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor* o provocare continuă este crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea din exterior a fluxului de proiecte de acte normative.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului III. Justiție și autorități anticorupție

Un set de acțiuni supuse riscului sunt cele legate de unul din instrumentele de asigurare a integrității autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept - testarea la aparatul poligraf. Instrumentul invocă necesitatea unei acoperiri financiare substanțiale, care pînă în prezent nu a fost asigurată în autoritățile responsabile de acțiunile 1 și 2.

Rămîne în continuare supusă riscului constituirea în Republica Moldova a instanțelor sau a completelor specializate de judecători pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție. În procesul de reformă a sistemului anticorupție din Ucraina, astfel de instituții au fost constituite, inițiativa fiind avizată și de **Comisia de la Veneția**⁵⁰. Acțiunea a fost anterior încurajată de Curtea Supremă de Justiție, însă progrese nu au fost realizate, în acest context, *instituirea instanțelor/completelor specializate și asigurarea acestora cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente* (acțiunile 5, 6) rămîne a fi supusă riscului de nerealizare, însă este un subiect de reflecție și pentru Strategia de Dezvoltare a Sectorului Justiției.

Lansarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a cazierului de integritate instituțională este o restanță a anului 2017, nerealizată în anul 2018. Perfectarea acesteia și asigurarea funcționării efective a tuturor modulelor sunt prevăzute drept acțiuni de a fi implementată în cadrul noului proiect PNUD "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova".

Unul din obiectivele Strategiei se referă la despăgubirea victimelor corupției, care pot figura în calitate de parte vătămată sau martori în dosare de corupție, sau care au fost afectate și li s-au adus prejudicii în urma faptelor de corupție și au dreptul de a obține despăgubiri. Aceste acțiuni ale Pilonului III sunt supuse riscului deoarece mecanismul a fost puțin explorat de justițieri pînă în prezent, iar promovarea acestuia în rîndul victimelor prin *elaborarea și distribuirea unui Ghid pentru victimele corupției*, dar și prin *instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție* (acțiunile 33, 34, 35) poate produce o schimbare și contribui la realizarea acestui obiectiv.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Pentru *Publicarea în format deschis (inclusiv cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic*

⁵⁰ [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2017\)020-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2017)020-e)

actualizat periodic (acțiunea 1) există anumită asistență acordată în cadrul proiectului „Susținerea CEC în dezvoltarea unui sistem de raportare digitală cu privire la finanțele partidelor politice”, în parteneriat cu Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală (IDEA International) pentru dezvoltarea acestui sistem. Acest fapt ar putea contribui la realizarea cu succes a acțiunii în termenii stabiliți.

Este necesară o atenție continuă pentru asigurarea realizării acțiunii 8, privind revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale. CEC a creat grupul de lucru interinstituțional pentru revizuirea legislației în acest scop, activitatea căruia însă a fost suspendată pe perioada electorală. CEC a informat privind planificarea reluării lucrărilor grupului după încheierea perioadei electorale

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului V. Curtea de Conturi

Considerînd lipsa progreselor majore în realizarea acțiunilor nr. 1 și 2, privind efectuarea auditului rapoartelor financiare ale Curții de Conturi, se relevă riscul tergiversării continuității procesului de asigurare a transparenței și responsabilității CCRM în realizarea auditului și monitorizării modului de gestionare a patrimoniului public.

Totodată, o acțiune amplă este *Crearea mecanismului de comunicare cu donatorii de asistență externă cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă*. Aceasta este supusă unor riscuri majore datorită importanței la nivel național a constituirii acestui mecanism, pentru asigurarea sustenabilității asistenței financiare externe și consolidarea încrederii în entitățile publice.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului VI. Avocatul Poporului

Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate atribuie sarcina de protecție a avertizorilor de integritate în competența Oficiului Avocatului Poporului. Subsecvent, urmează de a fi monitorizate modificările respective operate în Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), care va determina succesul în implementarea acțiunii nr. 8, care prevede asigurarea instrumentelor și capacităților necesare ale OAP pentru *Înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate*.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului VII. Sector privat

Inițiativele atestate în anii 2017 și 2018 vor prezenta un impact măsurabil în următorii ani, valoarea pozitivă a acestuia fiind dependentă de conlucrarea efectivă dintre sectoarele public și privat, prin implementarea angajamentelor comune, astfel precum sporirea transparenței relațiilor sectorului privat cu sectorul public (acțiuni nr.1, 2) și dezvoltarea mecanismelor de control și motivare a companiilor în preluarea politicilor de integritate la nivel instituțional.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Impactul Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție este dependent de realizarea conștiințioasă a acțiunilor agreeate în comun, precum și raportarea în termen și calitativă a progreselor obținute. În acest context, constatările la capitolul dat sunt clasificate în două categorii, după cum urmează:

Concluziile de ordin procedural descriu procesul de implementare și de raportare a progreselor.

Printre succesele înregistrate la această categorie, în comun de către autoritățile administrației publice centrale și autoritățile administrației publice locale de nivelul II, delimităm următoarele:

- aprobarea celor 9 planuri sectoriale anticorupție consolidează poziția comună a entităților publice de îndeplinire a responsabilităților specifice sectorului gestionat, față de populație. Progres similar se atestă la nivelul planurilor locale anticorupție, relevându-se o rată de aprobare de 92%. Cu toate acestea, monitorizarea implementării planurilor este bazată pe publicarea rapoartelor pe paginile web ale entităților responsabile, fapt care a fost realizat de un număr mic de instituții.
- Gradul înalt de raportare asigurat de către AAPL - 72 % a progreselor în implementarea planurilor locale anticorupție aprobate. De asemenea, merită a fi evidențiată deschiderea funcționarilor desemnați responsabili de monitorizare și raportare din cadrul Consiliilor raionale, de a asigura un dialog continuu cu Secretariatul Grupurilor de monitorizare a SNIA în soluționarea dilemelor parvenite în procesul de implementare și determinarea procedurilor optime de raportare;
- Adoptarea Legii nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate va contribui la consolidarea sistemului național de integritate prin stabilirea metodelor de dezvoltare a practicilor ilegale și a măsurilor de protecție a persoanei recunoscute drept avertizor de integritate;

În procesul de evaluare sunt identificate și oportunități de îmbunătățire și consolidare a eforturilor pentru a atinge rezultate optime în următoarele runde de raportare:

- necesitatea de consolidare a capacităților autorităților publice locale, de ordin tehnic și profesional, în scopul asigurării monitorizării eficiente a implementării planurilor locale anticorupție, precum și în scopul aplicării nemijlocite a instrumentelor de integritate, care invocă necesitatea unei evaluări analitice extensive a activității instituționale;
- lipsa unei comunicări interne eficiente cu efecte negative semnificative asupra asigurării unui climat instituțional optim, atât la nivelul autorităților publice centrale, nefiind asigurată continuitate în monitorizare, precum și la nivelul autorităților publice locale de nivelul II;
- necesitatea clarificării conceptelor vizualizate pentru acțiunile restant, astfel precum stabilirea rolului observatorilor în monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice în

perioada interelectorală, stabilirea responsabilității în cazul controlului și soluționării riscurilor de corupție în domeniul filantropiei și sponsorizărilor, prin îmbunătățirea legislației de rigoare, precum și organizarea meselor rotunde prevăzute în Decizia Grupului de monitorizare III, întru revizuirea acțiunilor nr. 34 din Prioritatea II.2 și nr. 36 din Prioritatea III.5, odată cu actualizarea planului de acțiuni al SNIA, în conformitate cu Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală, care prevăd atribuțiile procurorului în acțiunile civile și cazurile când procurorul intervine cu acțiune civilă în cadrul unui proces penal.

Concluziile de ordin instituțional sunt atribuite domeniilor de activitate abordate de pilonii separați ai Strategiei și acțiunile întreprinse de entități în parte, atât la nivel central cât și local, pentru a respecta angajamentele de a atinge rezultatele scontate.

În anul 2018, au fost implementate **125** de acțiuni (cu 13 acțiuni mai mult decât în anul 2017, inclusiv considerând scadența la sfârșitul anului curent a acțiunilor de consolidare a integrității (1-14) din prioritatea II.1). Dintre acțiunile raportate, 44 – **35,2 %** au fost realizate totalmente, 38 – **30,4 %** au fost constatate de a fi în proces de realizare; 34 – **27.2%** au fost realizate parțial, iar 6 – **4,8 %** acțiuni nu au fost realizate. Subsecvent, au fost evidențiate 3 **-2,4%** acțiuni care au fost calificate drept în imposibilitate de realizare, în mare parte din motivul nesurvenirii cauzei stipulate în acțiune. Merită a fi menționat că jumătate dintre acestea sunt măsuri cu termen permanent de implementare.

Printre bunele practici identificate de instituții se regăsesc:

- Adoptarea metodologiei de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative, reprezintă un progres în controlul procesului legislativ, în conformitate cu principiile legalității și certitudinii juridice;
- o îmbunătățire medie a rezultatelor privind dezvoltarea și aplicarea instrumentelor de integritate instituțională (solicitarea cazierelor de integritate, coduri de etică și deontologie, planuri de instruire, gestionarea riscurilor de corupție) în cadrul a 80,49% din autoritățile raportoare;
- creșterea ratei de publicare a registrului de evidență a cadourilor pe paginile web (48% din entități în anul 2018 – o creștere cu 7% comparativ cu anul precedent);
- creșterea ponderii de raportare privind adoptarea codurilor de etică și deontologie (40% în anul 2018);
- Creșterea ratei de raportare privind solicitarea cazierelor de integritate la angajare cu 15,5% comparativ cu anul precedent;
- pondere înaltă de respectare a accesului la informații de interes public (Acțiunea II.1.10: unități responsabile stabilite în 58,82% din instituțiile raportoare - o creștere cu 4,82% comparativ cu anul precedent);
- o creștere cu 32% a ratei de raportare privind aprobarea cărții, planurilor de audit intern;
- La prioritatea IV.1 se evidențiază activitățile de informare realizate de Comisia Electorală Centrală, întru sensibilizarea opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice;

- Intensificarea activității de promovare a integrității în sectorul privat va contribui la conștientizarea importanței subiectului între agenții economici și populație, fiind acordat suport în stabilirea și aplicarea instrumentelor și politicilor de integritate în companii.

Au fost identificate și **recomandări** pentru îmbunătățirea performanței instituționale, printre care:

- Necesitatea consolidării standardelor de conduită a membrilor Parlamentului;
- Publicarea Planurilor individuale de activitate ale comisiilor parlamentare, parte componentă a acestora fiind lista legilor care urmează a fi supuse analizei ex-post, va eficientiza procesul de control parlamentar, identificând prioritățile pentru perioada respectivă și informând părțile interesate privind domeniile care necesită atenție deosebită și dezvoltare continuă.;
- Este oportun de menționat descreșterea ratei de raportare privind aprobarea planurilor de instruire profesională, care să conțină subiecte privind etica și deontologia cu 3,5% comparativ cu anul 2017;
- Descreșterea ratei de raportare privind ținerea registrului de evidență a riscurilor, inclusiv a riscurilor de corupție cu 6% comparativ cu anul 2017 invocă îngrijorarea privind neasigurarea unei gestionări eficiente a eventualelor riscuri de corupție în instituție. Realizarea evaluării riscurilor, inclusiv a riscurilor de corupție în cadrul procedurii de control financiar public intern reprezintă o obligativitate legală a conducătorilor autorității publice, care contribuie la consolidarea climatului de integritate în instituție și optimizarea activității acesteia;
- lipsa uniformității în prezentarea informației de către entitățile publice, în special a datelor colectate de la entitățile subordonate relevă necesitatea instruirii continue la subiectul de monitorizare și evaluare a progreselor în implementarea documentelor de politici;
- doar 27,45% din entități (cu 5,55% mai puțin decât în anul 2017) au raportat asigurarea publicării rapoartelor anuale privind transparența în procesul decizional, activitate prevăzută în Legea nr. 239-XVI din 13.11.2008;
- La subiectul gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public, se identifică necesitatea specificării mai detaliate a angajamentului raportării publice a patrimoniului gestionat de fiecare entitate. Din instituțiile raportoare, doar 9,80% au publicat informație suficientă privind gestionarea patrimoniului public (o scădere cu 3,20% comparativ cu anul 2013);
- La subiectul gestionării resurselor obținute din fonduri externe, doar 15,69% din entități au raportat publicarea informației privind asistența externă (o descreștere cu 5,31% comparativ cu anul 2017), iar dintre acestea, doar 7,84% au raportat cu privire la realizarea rezultatelor/obiectivelor stabilite în proiectele de asistență externă (o descreștere cu 2,16%);
- Se atestă restanțe în aprobarea și implementarea planurilor locale anticorupție;
- Se atestă restanțe în publicarea pe paginile web a entităților, a rapoartelor privind implementarea planurilor sectoriale și locale anticorupție;

Neconcordanța întâmpinată în rapoartele privind realizarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative, invocă necesitatea unei raportări mai detaliate la acțiunea dată. Este în continuare îngrijorantă întâlnirea mențiunii de expertiză judiciară în loc

de expertiză anticorupție în rapoartele prezentate. La nivelul autorităților publice locale, asigurarea dezvoltării profesionale continue a angajaților va contribui la consolidarea memoriei instituționale, inclusiv în domeniul eticii și al integrității, care vor contribui la eficientizarea activității instituției și la sporirea încrederii populației;

REFLECTAREA INDICATORILOR DE IMPACT AI STRATEGIEI CONFORM
SURSELOR ALTERNATIVE

Nr. crt.	Scop, obiectiv sau prioritate a Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020	Surse de date alternative pentru indicatorii de impact	Valori de referință disponibile la începutul implementării Strategiei, anul și scara de apreciere de la negativ la pozitiv	Valori înregistrate la începutul anului 2018
1	Scopul Strategiei: <i>Integritate în loc de corupție</i>	<p>Indicele de Percepție a Corupției/Transparency International <i>Sursa: www.transparency.org</i></p> <p>Factorul „Absența corupției”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i></p> <p>Scorul „Corupția”/Națiuni în tranziție/Freedom House <i>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</i></p>	<p>30 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 100</i></p> <p>0,28 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i></p> <p>5,75 / 2016 <i>Scara: de la 7 pînă la 1</i></p>	<p>33 / 2018</p> <p>0,32 / 2019</p> <p>6 / 2018</p>
2	Obiectivul general 1: <i>Descurajarea implicării în acte de corupție</i>	<p>Indicatorul Mondial de Guvernare „Controlul asupra corupției”/Banca Mondială <i>Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home</i></p> <p>Volumul total estimat al mitei oferite de gospodăriile casnice/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova</p>	<p>-0,88 / 2015 <i>Scara: de la -2,5 pînă la +2,5</i></p> <p>860 milioane lei/ 2015 <i>Scara: nu există</i></p>	<p>-0,80 / 2017</p> <p>–</p>

		<p>Sursa: www.transparency.md</p> <p>Ponderea persoanelor care afirmă că au dat mită/ Barometrul Global al Corupției/Transparency International</p> <p>Sursa: http://www.transparency.org/</p>	<p>42% / 2015</p> <p>Scara: 0–100%</p>	
3	<p>Obiectivul general 2:</p> <p><i>Recuperarea bunurilor provenite din infracțiuni de corupție</i></p>	–	–	–
4	<p>Obiectivul general 3:</p> <p><i>Etică și integritate în sectoarele public, privat și neguvernamental</i></p>	<p>Scorul „Integritatea Guvernului”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation</p> <p>Sursa: www.heritage.org/index/</p> <p>Clasamentul Doing Business/Banca Mondială</p> <p>Sursa: http://www.doingbusiness.org/rankings</p> <p>Indicele 1.5. Control neguvernamental, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</p>	<p>42.4 / 2017</p> <p>Scara: 0–100</p> <p>44 / 2016</p> <p>Scara: 1–190 țări</p> <p>0,55 / 2016</p> <p>Scara: de la 0 pînă la 1</p>	<p>41.5 / 2019</p> <p>47 / 2018</p> <p>0,50 / 2019</p>
5	<p>Obiectivul general 4:</p> <p><i>Protecția avertizorilor de integritate și a victimelor corupției</i></p>	<p>Ponderea persoanelor care s-au plîns pe cazuri de corupție, procentul celor care s-au confruntat cu acest fenomen/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova</p> <p>Sursa: www.transparency.md</p>	<p>8,5% gospodării casnice și 12,5% oameni de afaceri/ 2015</p> <p>Scara: 0–100%</p>	–

6	Obiectivul general 5: <i>Transparența instituțiilor publice, a finanțării partidelor și mass-mediilor</i>	Scorul „Procesul electoral”/Națiuni în tranziție/ Freedom House <i>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</i>	4,00 / 2016 <i>Scara: de la 7 pînă la 1</i>	4,00/2018
		Factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,58 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,55 / 2019
7	Obiectivul general 6: <i>Educarea societății și a funcționarilor</i>	Indicele Global al Libertății Presei/ Reporteri Fără Frontiere <i>Sursa: https://rsf.org/en/moldova</i>	28,83 / 2016 <i>Scara: de la 100 pînă la 0</i>	30.01 / 2018
		Indicele situației mass-mediilor din Republica Moldova/Centrul pentru Jurnalism Independent <i>Sursa: http://media-azi.md/</i>	26,66 / 2016 <i>Scara: de la 100 pînă la 0</i>	–
7	Obiectivul general 6: <i>Educarea societății și a funcționarilor</i>	Ponderele gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri care nu acceptă justificarea cazurilor de corupție/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	80,8% gospodării casnice și 81,8% oameni de afaceri/ 2015 <i>Scara: 0–100%</i>	–
		Ponderele gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri care s-au confruntat cu fenomenul corupției/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	24,4% gospodării casnice și 23,7% oameni de afaceri/ 2015 <i>Scara: 0–100%</i>	–
Pilonul I. Parlamentul				

8	Indicator de impact Pilon I: <i>Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind Parlamentul/Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional <i>Sursa:</i> www.iri.org	23% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	26% / octombrie 2018 –
9	Indicator de impact Pilon I: <i>Percepția privind corupția în cadrul legislativului, îmbunătățită</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră legislativul (Parlamentul) cea mai coruptă ramură a puterii/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa:</i> www.transparency.md Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislativ, factorul „Lipsa corupției”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	35,3% gospodării casnice și 24,4% oameni de afaceri / 2015 <i>Scara: 100–0%</i> 0,30 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	– 0,12 / 2019
10	Indicator de impact Pilon I: <i>Eficiența controlului parlamentar sporită</i>	Indicele 1.1. Limite din partea legislativului, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,61 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,57 / 2019
11	Indicator de impact Pilon I: <i>Calitatea reglementărilor îmbunătățită</i>	Indicatorul Mondial de Guvernare „Calitatea regulatorie”/Banca Mondială <i>Sursa:</i> http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home	-0,05 / 2015 <i>Scara: de la -2,5 pînă la +2,5</i>	-0,04 / 2017
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală				
12	Indicator de impact Pilon II:	Opinia favorabilă privind Guvernul/Sondajul opiniei publice a	27% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	36% / 2018

	<i>Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil</i>	<p>Locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional</p> <p>Sursa: www.iri.org</p> <p>Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Sursa:www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/</p> <p>Factorul „Aplicarea reglementărilor”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Sursa:www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</p> <p>Indicatorul Mondial de Guvernare „Eficiența Guvernului”/Banca Mondială</p> <p>Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home</p>	<p>0,43 / 2016</p> <p>Scara: de la 0 pînă la 1</p> <p>0,41 / 2016</p> <p>Scara: de la 0 pînă la 1</p> <p>-0,63 / 2015</p> <p>Scara: de la -2,5 pînă la +2,5</p>	<p>0,43 / 2019</p> <p>0,42 / 2019</p> <p>-0,51 / 2017</p>
13	<p>Indicator de impact Pilon II:</p> <p><i>Încrederea în autoritățile publice centrale și locale îmbunătățită</i></p>	<p>Opinia favorabilă privind autoritățile locale/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional</p> <p>Sursa: www.iri.org</p> <p>Scorul „Guvernare democratică locală”/Națiuni în tranziție/Freedom House</p> <p>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</p>	<p>50% / 2017</p> <p>Scara: 0–100%</p> <p>5,75 / 2016</p> <p>Scara: de la 7 pînă la 1</p>	<p>49% / octombrie 2017</p> <p>–</p>
14	<p>Indicator de impact Pilon II:</p> <p><i>Percepția privind corupția în cadrul executivului, îmbunătățită semnificativ</i></p>	<p>Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră executivul (Guvernul) cea mai coruptă ramură a puterii/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova</p>	<p>27,9% gospodării casnice și 22,2% oameni de afaceri / 2015</p> <p>Scara: 100–0%</p>	<p>–</p>

		Sursa: www.transparency.md		
15	Indicator de impact Pilon II: <i>Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate</i>	Indicele 1.4. Sancționarea pentru abateri disciplinare, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,27 / 2016 Scara: de la 0 pînă la 1	0,29 / 2019
16	Indicator de impact Pilon II: <i>Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale sporită</i>	Indicele 3.1. Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale, factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index Indicele Global privind Transparența Datelor/ Open Knowledge International Sursa: http://index.okfn.org	0,62 / 2016 Scara: de la 0 pînă la 1 51% / 2015 Scara: de la 0–100%	0,61 / 2019 –
Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție				
17	Indicator de impact Pilon III: <i>Încrederea în justiție, în procuratură, în Centrul Național Anticorupție și în Autoritatea Națională de Integritate, îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind instanțele judecătorești/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	28% / 2017 Scara: 0–100%	30% / 2018
18	Indicator de impact Pilon III: <i>Independența și eficiența</i>	Scorul „Eficiența justiției”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/	23,9% / 2017 Scara: 0–100%	26,3% / 2018

	<i>justiției, procuraturii, Centrului Național Anticorupție și Autorității Naționale de Integritate, asigurate</i>	Scorul „Cadrul judiciar și independența”/Națiuni în tranziție/Freedom House <i>Sursa:</i> https://freedomhouse.org/reports	4,75 / 2016 <i>Scara: de la 7 pînă la 1</i>	–
19	Indicator de impact Pilon III: <i>Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită</i>	Indicele 2.2. Lipsa corupției în justiție, factorul „Lipsa corupției”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră justiția (sistemul judecătoresc) drept cea mai coruptă ramură a puterii/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa:</i> www.transparency.md	0,25 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i> 31,9% gospodării casnice și 43,5% oameni de afaceri / 2015 <i>Scara: 100–0%</i>	0,35/2019 –
20	Indicator de impact Pilon III: <i>Lipsa corupției în sectorul justiției și lipsa unor influențe improprie din partea executivului asupra justiției</i>	Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția civilă”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,23 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,32 / 2019
		Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprie din partea guvernării, factorul „Justiția civilă”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,34 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,31 / 2019

		Indicele 8.5. Lipsa corupției, factorul „Justiția penală”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,32 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,34 / 2019
		Indicele 8.6. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția penală”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,24 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,15 / 2019
Pilonul IV: Comisia Electorală Centrală și partidele politice				
21	Indicator de impact Pilon IV: <i>Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind Comisia Electorală Centrală/Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei /Institutul Republican Internațional <i>Sursa:</i> www.iri.org Indicele 1.6. Tranziția legitimă a puterii, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	34% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i> 0,46 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	38% / 2018 0,47 / 2019
22	Indicator de impact Pilon IV: <i>Încrederea în partidele politice îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind partidele politice/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional <i>Sursa:</i> www.iri.org	23% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	25% / 2018
Pilonul V. Curtea de Conturi				
23	Indicator de impact Pilon V: <i>Încrederea în Curtea de Conturi</i>	–	–	–

	<i>îmbunătățită</i>			
24	Indicator de impact Pilon V: <i>Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi, asigurată</i>	Indicele 1.3. Auditarea independentă, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,46 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,42 / 2019
Pilonul VI. Avocatul Poporului (Ombudsmanul)				
25	Indicator de impact Pilon VI: <i>Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită</i>	–	–	–
26	Indicator de impact Pilon VI: <i>Respectarea drepturilor fundamentale, asigurată</i>	Factorul „Drepturi fundamentale”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,58 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,54 / 2019
27	Indicator de impact Pilon VI: <i>Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții, redusă</i>	Ponderea persoanelor care nu au apelat la organele de ocrotire a normelor de drept temîndu-se că aceasta le-ar crea doar probleme/ nesemnarea cazurilor de corupție, procentul celor care s-au confruntat cu această problemă/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova <i>Sursa:</i> www.transparency.md	37,9% gospodării casnice și 51,9% oameni de afaceri/ 2015 <i>Scara: 100–0%</i>	–
Pilonul VII. Sectorul privat				
28		Rata oamenilor de afaceri dispuși să ofere mită/ Cercetarea sociologică „Corupția în	64,3% / 2015	–

	Indicator de impact Pilon VII: <i>Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat diminuat</i>	Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md Volumul total estimat al mitei oferite de oamenii de afaceri/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	Scara: 100–0% 381 milioane lei / 2015 Scara: nu există	–
29	Indicator de impact Pilon VII: <i>Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată</i>	Scorul „Libertatea afacerilor de corupție”/ Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/ Scorul „Libertatea investițiilor”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/	65,9% / 2017 Scara: 0–100% 55% / 2017 Scara: 0–100%	63,5% / 2019 58,5% / 2019
30	Indicator de impact Pilon VII: <i>Gradul de risc privind spălarea banilor redus</i>	Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului/Institutul pentru Guvernanță din Basel Sursa: https://index.baselgovernance.org/	5,24 / 2016 Scara: de la 0 pînă la 10	5,37 / 2018